

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלזני שבת

פרשת שמיני ♦ תשפ"ה

מיטב עלוני השבת:

לקראת שבת מלכתא

סיפורי צדיקים

אזמרה לשמך

באר הפרשה

פאר מקדושים

וכל מאמינים

אז נדברו

פניני עין חמד

דברי שיח

Dirshu

דרשן ד' ועזון

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

Dirshu
דרשו ד' ועזרו
קרו עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

חינו
המרכז לסייע ונכונות תלמידים

לקראת שבועת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפורים ופנינים מרתקים

גליון מס' 479

פנינים לפרשת שמיני פ"ה

ראה ר' מענדל שבשעה היעודה בועט האסיר בחומה, והחל בורח כל עוד נשמתו באפו. לפתע יצאו והגיהו מן הצד שני כלבים ענקיים שמראיהם נורא ואיום, והתחילו לדלוק אחריו...

המשפיע הנודע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א
על גמילות חסד עם הזולת מתוך אמונה ועמידה בשעת ניסיון

מטיבה עם האשה ומתוך רחמנות היא מסייעת לה, ולמעשה נתברר, שאדרבה, היא עזרה לה והצילה אותה...

שבוע בלי תפילין?

עוד מעשה נורא שמעתי מאברך חשוב שליט"א, שבנו נעשה בר מצוה ונכנס לעול תו"מ ביום ט"ו שבט בשנה זו (תשע"ח), בהגיע העת והזמן להזמין פרשיות לתפילין של בנו שיחי' שאל האברך את רבו איה הסופר שיכתוב אותם, מחמת כמה סיבות התעכבה תשובת הרבי, ורק בתחילת חשון ענהו שיפנה לסופר מומחה מפורסם. אבל בבואו לפני הסופר ושטח בקשתו עיין הסופר ב'לוח הזמנים'

ואת החסידה האנפה למינה (יא יט)

וככ"י: ולמה נקרא שמה חסידה? שגושה חסידות עם תכונותיה המזוונות

שמענו נא למעשה נורא שאירע ביום שלישי פר' ויקרא תשע"ח, באחת משכונותיה של עיה"ק ירושלים, מתפרנסת אשה מהחזקת תינוקות בבית ("מטפלת", בייבי סיטער) בכל יום מבוקר ועד צהריים, לאחרונה הכניסה לביתה אשה מבוגרת אשר מחמת כמה וכמה הרפתקאי דעדה עלה (צרות שונות משונות, ואין כאן מקומו) היא שבורת לב ומחוסרת עבודה ותעסוקה, מטפלת זה הכניסה אותה ל'עבודה' - כביכול, שתעזור לה בעבודת שמירת התינוקות ואף היא משלמת לה כדין התשלומים, אף שבפועל אין לה ממנה כל הנאה רק עול ושעבוד לשמור גם עליה...

באותו יום שלישי האמור, פנתה המטפלת ל'עוזרת' וביקשה ממנה, זה לי כמה שעות שלא ראיתי תינוקות פלונית, עשי עמי אות לטובה והביאי אותה אלי מתוך עגלתה, העוזרת שכאמור לא כל כך... טעתה, והביאה לפני בעלת הבית תינוקות אחרת, וכאן נתגלה תוקפנו של נס, כי אותה תינוקת שהובאה בטעות כבר נשתנה צבע פניה, והיה ניכר כי איבדה את נשימתה, והצילו אותה במהרה... ואילולא הביאה אותה העוזרת ה' ישמור ויציל...

הרי לך, כי מעשה חסד זה הציל את התינוקת ממות לחיים, ולא עוד אלא שאת עצמה הצילה, כידוע, שאילו היה קורה ח"ו אסון בביתה, הייתה המטפלת נלקחת לחקירות וכו', ואת עבודתה ופרנסתה הייתה מאבדת לגמרי, נמצא שמתחילה היה נראה שהמטפלת

שלו, וגילה שלפי התור יהיו פרשיותיו מוכנים רק בסוף חודש שבט - כשבוע לאחר יום הבר מצוה.

האברך לא ידע את נפשו, וכי יהלך בנו כשבוע ימים כ'קרקפתא דלא מנח תפילין'... גם לא אבה לחנכו במצוות תפילין עם תפילין מגמ"ח. אינה הקב"ה לידו את ידו שסיפר לו לפי תומו שהוא עומד לערוך בר מצווה בעוד כמחצית השנה (ויותר), וב"ה שפרשיותיו שהזמין אצל אותו הסופר כבר שוכנים אחר כבוד בביתו. מיד השיח מיודעינו את לבו כי נתקע בלי פרשיותיו לבנו, ואחר בקשת מחילה העז לבקש מידידו שיתן לו פרשיותיו אשר בביתו, ובסוף חודש שבט יקבל ממנו פרשיות חדשות, ואעפ"י שהרגשת הלב מתנגדת לעשות 'טובה' מעין זה כידוע (וכדרכם של בני אדם שלא להיפרד מפרשיות שהשקיעו בהם ממונם ודמם) התגבר הלה על רגשותיו והעניקם לו בהלוואה כנגד פרשיותיו שיקבלם בסוף חודש שבט. לקראת שבת שירה נסע האברך לשבות בצל רבו - באותה עיר שאביו דר בה, וב'השגחה' סיפר לו כי הביא עמו את ה'פרשיות הנודעות לתיבתם ל'בתים מאכער' (עושה בתים לתפילין) שיכניס בהם את הפרשיות.

ביקש האב לראות את הפרשיות, וכאן נודע הנס הפלא וההצלה... שבאותם הפרשיות שכבר עברו הגהת מגיה מומחה וגם לרבות הגהת מחשב מצא בהם האב פסול גמור ונורא, שהיה חסירה בהם תיבה שלימה, כי נכתב בהם והיה 'שאלך בנך' במקום 'והיה כי ישאלך בנך'..

נמצא שהקב"ה גלגל ושידד כמה וכמה 'השגחות' למען יישאר זה האברך בלי פרשיות וישמע מחברו שכבר יש לו בתים, יביאם לקראת שבת בעודו בבית אביו, ואילו לא היו כל אלו, היה בנו של הידיד מניח תפילין פסולות עד יומו האחרון, רח"ל... ועל הכל, יש ללמוד כי הוא חשב שהוא מתעלה מעל רגשותיו לתת לו משלו... ולבסוף נתגלה שאדרבה לא היה כאן ויתור משלו לידידו, אלא הציל את עצמו ממכשול נורא והיטיב לעצמו פי כמה וכמה.

למעלה מן הטבע

לפני כשבועיים בהיותי באתרא קדישא מירון סיפר לי 'בעל המעשה' עובדא נוראה שאירעה עמו (בשבוע שלפניו), זה האברך מחשובי בני הגליל הוא, אחר נישואיו לפני כמה שנים נולד לו בן אחד למזל"ט, ומאז ננעל בפניו 'מפתח של חיה' ובדרך הטבע לא היה בידו להוליד עוד צאצאים, באחד הימים בבוא האברך לביתו, גילו בני הבית את אזנו כי זה עתה שמעו 'חדשות מרעישות' מאחת מחברותיה שהמתינה זמן רב לזש"ק, עד שקיימה בעצמה סגולה נפלאה - להסיר מלבה כל מיני טינות שיש בו על אחרים ומיד נושעה, ואמרה בלבה אף אנו כמותה - אם נעשה כן בוודאי נושעה.

נתיישבו האברך ובני ביתו לערוך חשבון נפשם - כי לא ראו שיש בלבם איזה טינה על בריה אחת בעולם (שניהם אנשים נוחים לשמים ולבריות, שמחים בחלקם ומרוצים בכל אשר להם) ובמשך שש שעות תמימות עברו על כל רשימת מכריהם, שכניהם, קרוביהם וידידיהם ולא מצאו במי האשמה, עד שנזכרו כי יש להם

איזה טינה נושנת בלב על אביו של האברך (חמיה), כי בעת דודים כשנישאו למזל"ט לווה מהם סכום כסף אדיר שהיה מוכן לצורך קניית דירה עבורם, ועדיין לא החזיר (ומה שלא נזכרו בזה מיד, כי לרוב מזגם הטוב והנוח אינם 'חיים' תחת טענות הללו, מה גם שזה זמן רב שכבר נתיאשו מהממון, והם מבקרים לעתים תכופות בבית ההורים מבלי להראות שיש להם איזו טענה...).

משנתגלה ונתברר הדבר, פעלו השניים בלבם במשך שעה ארוכה והסירו ממנו כל טינה תרעומת וטענה שבלב על אביו של האברך (לא מחלו על הכסף, אבל טינה הסירו, גם התקשרו אליו להודיעו שהם מסירים מלבם כל טינה), ומאותו רגע היו בטוחים בישועתם, ואכן הם נושעו שלא כדרך הטבע באופן מידי...
הא למדת, עם מי עושה ה'מוותר' והמוחל 'טובה' וחסד, כי יותר טובה וברכה מגיעים אליו מאשר עם זה שהיטיב לו.

ניסיך שבכל יום

סיפר יהודי חשוב מתושבי לונדון הבירה יצ"ו כי בצעירותו (לפני נישואיו) נפטר עליו אביו ז"ל, מכיון שמקור פרנסת הבית הייתה מבית יצור למזון שהפעיל האב הוכרח זה הבחור עפ"י בקשת אמו לצאת לעבודת יגיע כפיים (בהנהלת המפעל). מכיון שנתבקש כן מאמו פנה אל ראש ישיבתו הגאון רבי יהודה זאב סג"ל זצ"ל (ממנצ'סטר) ושאלו כדת מה לעשות בזו העת, אמר לו רה"י אין כל ספק שעליך לבוא לעזרת אמך האלמנה (פשיטא שאין כאן כל הוראה לרבים, וכל מקרה יש לדון לגופו של ענין), אבל זאת אבקשך, שבכל לילה בעמך בתפילת ערבית כשתגיע לתיבות "על ניסך שבכל יום עמנו" תעצור ותתבונן לחשוב איזה נס עשה עמך הקב"ה ביום שעבר עליך...

היהודי מגלה את לבו, זה לי כארבעים שנה אשר בכל לילה הנני מקיים את ציווי ראש הישיבה והנני מעיד בפה מלא כי לא היה יום אחד בכל אלו השנים שלא מצאתי בו נס שעשה עמי הבורא יתב"ש.

ב"ה שנגנבו הנגנים

סיפר לי יהודי מארצות הברית, בעל נכסים רבים, ובבעלותו עומדים כמה וכמה דירות (שהוא משכיר) באזור מסוכן, אשר גנבים מצויים בו למכביר, וכל כך מסוכן המקום עד שבכל דירה שאינה מושכרת הוא מוכרח לשלוח איש מאנשיו לשהות בה, כי בלאו הכי פורצים הגזלנים לבית ושוודדים על אתר את כל הרכוש.

באחד הימים בהגיע היהודי אל הדירות, יצא מרכבו ושכח על הכסא ארבעים אלף דולר טבין ותקילין צרורים בצקלונם, ועליהם היו מונחים שני נגנים.

כשחזר, מצא שנגנים שיברו את החלון וגנבו את שני הנגנים - הפסד של חמש מאות דולר לתיקון החלון ועוד ארבעים דולר על הנגנים, אך כל סכום הכסף נשאר במלואו בחסדי ה'. נתמלא היהודי שמחה, ובגיל ורנן נתן שבח והודאה לבורא עולם ששמר לו על כספו.

הוסיף היהודי ואמר, אחר מעשה התבוננתי בעצמי, ואמרת, אם לא היה לי שם סכום גדול של מעות בנוסף לנגנים הרי הייתי מתמלא

צער ועוגמת נפש על הפסד ממון של חמש מאות וארבעים דולר, אך כעת שכנגד ההפסד ניצלו לי שאר המעות הרבים שמח אני ומודה לאלוקי, מכאן עלי ללמוד לכל עת וזמן כאשר יארע לי ח"ו איזה מקרה של עוגמת נפש, להיזכר ולהעמיד לפני את כל הטובות שגמלני הבורא, בשאר רכוש, צאצאים ושאר קניינים אשר חלק לו ה'.

תלמידו של ר' גד'ל

מעשה ב'מלמד' בן דורנו, שיצא ביום מן הימים ב'ערבי פסחים' מתוך כיתתו באמצע השיעור, התקשר לבני ביתו ושאלם האם כבר השליכו את הבגדים הישנים מהבית אל האשפה ברחובה של עיר, ומשנענה שאכן השליכו לאשפה, שאל שוב, האם יש אפשרות להחזירם מאשפתות, ויאמרו לו בני הבית כי כבר הלכו להם אוספי האשפה ואי אפשר לחזר אחר הבגדים. כשמוע המלמד כי כן שב אל תלמידיו והמשיך באמירת השיעור כאילו לא היה.

לאחר השיעור פגע בו המנהל ושאלו מדוע יצא בעיצומו של שיעור לדבר עם בני ביתו דברים של מה בכך - לברר אודות ה'בגדים' אם השליכום לאשפה אם לאו. ויען המלמד ויאמר, הנה עומד אני לקראת נישואי אחד מצאצאי ומכיוון שלרש אין כל - על כן לויתי סכום אדיר מגמ"ח לצרכי החתונה, והנחתיו למשמרת באחד מכיסי בגדי הישנים - במקום שאין היד שולטת בו, היום באמצע השיעור נזכרתי שאמרו לי בני ביתי שהיום יזרקו כל ה'שמאטעס' לאשפה, לכן יצאתי מיד לבקשם שיוציאו את המעות מכיסי הבגד...

נתפעם המנהל ושאל את המלמד, ואיככה היה בך שלוות הנפש וכח הסבל לסבול את הבשורה הקשה על איבוד הדמים, ולחזור מיד לפני התלמידים להמשיך ה'שיעור' כאילו לא אירע דבר?

ענהו המלמד, הנה אנכי מתלמידיו של המשגיח הגה"צ רבי גד'ל אייזנער זצוק"ל והוא השריש בנו, "עיקר ירידת האדם לעולם הזה הוא למען יעמוד בנסיון ברגעים הקשים הללו" - בכדי שיתחזק אז באמונה שהכל הוא בהשגחתו העליונה של הקב"ה, ואם לא עבור רגעים הללו לשם מה ירדנו לעולם הזה.

"כלב שכמוך"

מענין לענין. שמעתי מאחד מגדולי הדור, ששמע ממי ששמע מהגה"ח רבי מענדל פוטערפאס זצ"ל, וכך הוה מעשה, באחד מימי שהותו במדינת סיביר מאחורי סוגר ובריח, ניגש אליו אחד מהאסירים היהודים, והזכיר את עצמו בבקשת 'ברכה' - היות שהיום לעת ערב זמן בריחה הוא לו מהמקום הזה, על כן הוא מבקש ברכתו שיצליח ה' דרכו, ויצילו מכל צרה וצוקה.

ר' מענדל הביט בו כמי שהשתבשה דעתו עליו, ותמה בפניו, וכי איך תעלה על דעתך להימלט מהמקום הזה... והרי כאן דלתיים ובריח, חומות גבוהות ובצורות, גדר תיל וכל מיני שמירות ע"י שומרים חמושים וכלבים, וכל נסיון להימלט ממקום זה אינו 'ספק' פיקוח נפש, אלא פקוח נפש וודאי.

ענה לו היהודי, זה זמן ארוך מאד ששמתי אל לבי וראיתי שבכל יום

יום בשעות הערב ישנם כ־30 רגעים (שניות) שאין שמירה וחיילים מסביב למחנה, כי בשעה זו מחליפים החיילים את משמרתם, ובין משמרת לשניה אין החיילים נצבים על עמדם.

וכבר זמן רב שהנני קודח נקבים נקבים בקיר החומה בצורה של עיגול סחור סחור, כל יום מעט מעט, ובלילה הבעל"ט הנני עומד לכלות את כל המלאכה, אז לא ידרש מעמי רק לדחוף מעט באמצע העיגול, וממילא יפתח חלל קטן ומשם אמלט מהמקום הנורא הזה... ויהי בערב, מיהר ר' מענדל לאותו מקום, לראות היצלה ה' דרכו, ואכן, לעיניו נגלה המחזה הגדול, שבשעה היעודה בועט האיש ב'עיגול' ונפתח בפניו חלל ריק בחומה, והוא יוצא דרכו ל'אוויר העולם' והחל בורח כל עוד נשמתו באפו.

לפתע... יצאו והגיהו מן הצד שני כלבים ענקיים שמראיהם נורא ואיום, והתחילו לדלוק אחריו כדי לתפסו, והנה רואה ר' מענדל, איך שהיהודי מוציא מכיסו תוך כדי ריצתו (ככלות כוחותיו) שתי חתיכות בשר שמן, והוא זורקם בחזקה לאחוריו.

מה עשו הכלבים? שכחו בורח סורר לפניהם, ולא ראו לנגד עיניהם אלא בשר, עזבו הכל ופנו לסעוד סעודתם.

מה תועלת יש בהם?

השומר שראה מרחוק את כל אשר נעשה נהנה לראות שהכלבים פועלים פעולתם כראוי, אבל, בראותו שהיהודי זורק בשר והכלבים עוצרים ממרדפם, עלה עשן באפו, הוציא את נשקו וירה בכלבים למיתה.

ר' מענדל תמה והשתומם מאוד מאוד, וכי מה ראה השומר להעניש את הכלבים... ועוד, הרי עונש גדול יותר הוא ל'בעל הכלב' מלכלב עצמו, שהרי הוא מפסיד את כלבו...

אחר זמן, כשמצא ר' מענדל 'עת רצון' לפני השומר, הביע את תמיהתו בפניו, ושאלו על מעשיו, ענה לו השומר, שמע נא, הננו משקיעים בכלבים אלו השקעה מרובה, חודשים ארוכים הננו מוציאים עליהם הוצאת הון עתק, וכוחות מרובים כדי לאלפם, עד שמעמידים אותם על משמרתם..

וכי על מה משקיעים בהם כ"כ הרבה מעות, זמן, כוחות הנפש והגוף, הלא דבר הוא - כדי שאם יקרה מקרה כזה של בריחה יעמדו כלבים הללו על משמרתם וילחמו בעדנו, אבל אם בבוא העת שלזה הם נועדו, תפסם בולמוס של בשר, ואינם ממלאים את תפקידם, מה תועלת וצורך יש לנו בהם? על כן הרגתי אותם על אתר.

מרגלא בפומיה דר' מענדל לספר עובדא זו בכל עת, בדמעות על לחיו, באמרו, האדם יורד להאי עלמא כדי לעבוד את בוראו, ולעמוד בנסיונות שמנסים אותו בכל עת מן השמים, אם ברגעים הללו תפסו בולמוס של בשר והוא שוכח מתפקידו ופונה לעסקיו או שאר שטויות והנאות עולם הזה, ואינו עומד בגבורתו לעמוד על משמרתו במלחמת היצר... מה תועלת יש...

והוסיף ר' מענדל בלשונו 'הונט וואס דו ביסט... וואס טויגסטו אויף דער וועלט'... (כלב שכמוך, איזו תועלת יש ממך לעולם?).

מלוקט מתוך 'באר הפרשה' - צו תשי"ח

הלה החל לצעוק צעקות רמות, צרחות של ממש והבחור הצעיר מסמיק ומחוויר חליפות ולא יודע את נפשו...

כיצד החלפת חליפה הפכה לשדכן?

הרה"ג ר' אשר קובלסקי שליט"א

"קרב אל המזבח!" (ט, ז)

כל אדם באשר הוא, יהא מצבו אשר יהא, משתעשע לפעמים בדמיון לפיו הוא נולד מחדש, מתחיל את חייו מהתחלה, ללא שגיאות, ללא טעויות, פותח היסטוריה נקיה. המחשבה כי יש יום, מצב או תהליך שבמסגרתו יכול כל יהודי לנקות את כל עברו, לפתוח את כל החסימות שחוסמות אותו בחיים, מעוררת התרגשות ומסעירה את הדמיון. לו היינו יכולים לתפוס חלקים נכבדים מכל מה שעשינו בעבר ולמחוק אותם במשיכת קולמוס - רבים מאיתנו היו ששים לעשות זאת...

אבל זה לא קל, מאוד לא קל. כשיהודי מבקש לשוב בתשובה ולמחוק לחלוטין את עברו, הדבר כרוך בתעניות ובסיגופים, או - לא עלינו - בייסורים לא פשוטים. כפי שכל כתם גשמי קשה מתנקה רק בחומרי ניקיון כימיים חזקים, כך כל כתם רוחני - כדי להסירו עלול יהודי להידרש לסיגופים לא קלים, לקשיי גוף ונפש לא פשוטים, שאיש מאיתנו לא רוצה או בוחר בהם.

האם אין דרך נגישה יותר להתנקות? האם אין כלי יעיל וטוב שמזכך את העבר ואינו כרוך בייסורים ובסיגופים? האם כל יהודי שמבקש לפתוח חיים חדשים וזכים - נדרש לעמוד בתנאים כה קשים? האם יש משהו שהוא קל יותר, סביר יותר, ובד בבד - מעניק את אותו אפקט התנקות, את אותו זוך וטוהר עילאיים?!

להלן גילוי נפלא, שגילה אחד מגדולי המקובלים - הרה"ק רבי משה קורדבירו ז"ע, רבו של האר"י הקדוש: יש דרך, יש תקוה, יש כלי כזה: קבלת בזיונות. כשיהודי - מכל סיבה שתהא - חווה ביזיון, לועגים לו, שוחקים עליו, מבזים אותו - ברגעים הללו, כשנפשו מתייסרת מהביזיונות הבאים עליו והוא מקבלם באהבה - אזי הוא מתנקה ומזדכך.

ולא זו בלבד, אלא שאת הדרך הזו - קבלת הביזיונות, מגדירים המקובלים כדרך הטובה ומועילה ביותר, כדרך שאין חזקה ומזככת הימנה, כפי שמובא בספר 'קול בוכים' - שחיבר תלמידו של הרמ"ק. כי הרגע בו יהודי נכלם, הרגע בו בושה מכסה את פניו וכלימה נשקפת מעיניו, הרגע בו יהודי מתבזה ביזיון של ממש והופך ללעג וקלס בעיני כל רואיו - הוא רגע של ייסורי נפש קשים ומרים, שממרק את ההיסטוריה באבחת רגע או שניים, מבלי להזדקק לייסורי גוף או לסיגופים קשים!

והמסקנה? הסכיתו ושמעו! אם יהודי היה יודע את מעלת הביזיונות - היה מחפש אנשים שיבזוהו בשוק בתשלום! - אומר הרה"ק רבי

חיים ויטאל ז"ע, כמסקנה מעשית. כי הרגע בו יהודי מתבזה, הרגע בו לועגים לו ושוחקים למשבתו - הוא רגע כה גדול, כה מרומם, כה מזכך, רגע שפותח שערים בכל העולמות, וכדאי לשלם עליו בכסף מלא ובמלא כסף!

בפרשת השבוע שלנו, רמוז רגע מרומם כזה. לאחר הקמת המשכן, מגיע הרגע המכונן בו אהרן הכהן הגדול נדרש לגשת אל המזבח ולהתחיל להקריב בו קרבנות. אלא שאהרן מתקשה לעשות זאת, שכן אנשי הערב רב' זוכרים את חלקו במעשה העגל, ומביישים אותו ועולבים בו: היתכן שאדם שלכאורה היה לו חלק בחטא העגל - יגש להקריב קרבנות לפני ה'?

אהרן הכהן עומד בוש ונכלם, סופג את הביזיונות שאנשי הערב רב' מטיחים בו, ואינו ניגש למזבח. משה רבינו מביט ורואה, ומורה לאהרן להתקרב אל המזבח ולהתחיל בעבודת הקודש, וכשהוא מבין כי אהרן מתבייש, הוא משיב ואומר לו כדלהלן: 'למה אתה בוש? לכך נבחרת!'

ובמילותיו אלה של משה, גילה הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנה ז"ע ביאור מדהים: משה רבינו אומר כביכול לאהרן הכהן: 'למה אתה נכלם מהבושה? הלא בזכותה, בגלל שאתה מקבל את הבושה, בגלל שאתה סופג ביזיונות באהבה, הרי בדיוק בשל כך נבחרת לשמש ככהן גדול! בשכר הביזיונות המוטחים בך - זכית למעמד כה נשגב ונעלה!'

כי הרגע הזה בו מאן דהוא מתיר את חרצובות לשונו, ומבקר באופן בוטה, לועג, צוחק או מזלזל בנו - הוא רגע כה קסום ונעלה, הוא רגע בו שערי שמים נפתחים לקראתנו וכל בקשותינו ומשאלותינו

עשויות להתמלא, במידה טובה ישועה ורחמים. הרגע בו אדם מתבייש - הוא רגע נפלא, רגע של קירבת אלוקים, רגע של רוממות הרוח והנפש!

את רגעי הביזיונות האלו כולנו חווים מעת לעת. פעם בבית הכנסת - כשמישהו מזלזל בנו או במעמדנו, פעם בין השכנים, פעם בין החברים, ולא מעט פעמים - גם בתוך הבית פנימה, בין בני המשפחה. המחשבה הראשונית היא להגיב, לתקוף בחזרה, להשיב מנה אחת אפיים, או למצער - להיעלב ולעזוב את המקום בחרי אף, מתוך כעס ועצב.

אבל, ורצוי שנשנן זאת היטב כדי שנוכח ברגע האמת, הרבה יותר כדאי - פשוט לשתוק, לקבל את הביזיונות באהבה, מתוך אמונה שהביזיונות הללו נגזרו מלמעלה, והם נושאים בחובם הזדמנות שאסור להחמיץ. הבה נתפוס את עת הביזיונות, הבה נסתער באהבה על כל מצב בו מביישים אותנו, וברגעים הללו נקיש על שערי שמים בחזקה, נלחש משאלת לב כמוסה, נבקש על מצוקה המעיקה עלינו, ונזכה למנף את רגע הביזיון לרגע שלא ישכח, ותועלתו לאין ערוך!

בשורה מפי ילד בן 5...

היה זה לפני כחמש שנים, בבית משפחה נורמטיבית ורגילה מאזור המרכז. בעת סעודת ליל שבת, כשהיסבו בני המשפחה לסעודה ודיברו דברי תורה וסיפורי צדיקים, סיפר להם האב את המעשה הבא, ולא שיער לאן יגיעו הדברים...

זה דבר המעשה: בעת שמורי ורבי כ"ק האדמו"ר מנדבורנה זצ"ל היה עלם צעיר, הוא יצא כדרכו מדי יום אל בית המדרש הקבוע בו היה עוסק בתורה. משום מה - באותו היום, מסיבה לא ברורה, סטה מהדרך הרגילה והלך בדרך שונה במקצת. תוך כדי הילוכו עבר דרך רחוב שבדרך כלל לא עבר בו, והנה, באמצע הרחוב, ממש במרכזו, ניצב לו אדם בגיל העמידה, ומתחיל לצעוק על הבחור הצעיר ועדין הנפש העובר ברחוב לתומו...

הרבי - שהיה אז בחור צעיר כאמור, נבהל מאוד. הוא כלל לא הכיר את הרחוב הזה, ובוודאי שלא את אותו אדם זר שעומד וצועק עליו. אבל לא היה לו הרבה פנאי לחשוב, שכן הלה - שכנראה היה מעורער בנפשו - החל לצעוק צעקות רמות, צרחות של ממש. הוא מקנטר ומבזה, משמיץ אותו ולועג לו, והבחור הצעיר מסמיק ומחוויר חליפות ולא יודע את נפשו...

ברגע הראשון, כך העיד הרבי אחר כך, הרחרר שעליו פשוט להתחיל לרוץ, לברוח מהמקום וכמה שיותר מהר. אך ברגע הבא התיישב בדעתו, והרהר: 'רגע, הרי יש דברים בגו! למה שיניתי היום ממסלול הליכתי הקבוע?! הרי ברור שיש סיבה לכך, כנראה - כדי שאקלע למלתעות לשונו של האיש שעומד כאן וצווח ומבזה. אם כן, למה לי למהר?' - חשב, ונותר על עומדו...

והלה, בראותו כי הרבי מתחזק לנוכח העלבונות המוטחים בו, רק הגביר ווליום... הוא מוסיף לצעוק ולהשמיץ, לבזות ולהקניט, להעליב ולבייש, וכל אותה העת הבחור ניצב למולו בעיניים מושפלות ופנים סמוקות, מקבל את הביזיונות באהבה. וקולו של האיש הולך וחזק מאוד, כל מילה שלו כשפוד מלובן בלבו של הרבי,

שמוסיף לעמוד נכחו ולקבל את הביזיון באהבה...

לימים, כשסיפר הרבי את הסיפור, תיאר את הביזיון הקשה שהיה מנת חלקו, וכיצד הבין - כבר בצעירותו - כי רגע של מתנה לפניו, רגע ששערי שמים נפתחים. 'אם בורא עולם זימן לי לעבור דווקא שם ודווקא אז ולהיקלע אל שדה הקטל המילולי הזה - יש לכך סיבה טובה, כנראה זה נועד כדי לפתוח לי שערים!' - הסביר הרבי, וסיפר כי ניצל את הרגעים הללו לתפילה...

ככל הסיפור הזה סיפר האב לילדיו המאזינים מרותקים, וקינח במסר מעשי: 'לפעמים, ילדים, בחורים, צעירים או מבוגרים - מבזים את זולתם על לא עוול בכפם. אפשר לברוח, אפשר להשיב מלחמה, אפשר לענות תשובה הולמת ובוטה... אבל הרבה יותר כדאי לשתוק, לקבל את הביזיון באהבה ולנצל את הזמן לתפילה, כי זו עת רצון מופלאה!' - סיכם את הסיפור...

ואם חשבו ההורים כי בכך הוא תם, כמה הופתעו ביום ראשון בצהריים, כשבנם בן החמש שב הביתה מהחידר, ופניו קורנות מאושר. 'בשורה משמחת!' - הכריז הינוקא בקול עליז, 'הולך להיוולד לנו תינוק חדש! עוד מעט יהיה לנו בייבי חדש!'

כל בני המשפחה אצו רצו, לשמוע מיהו הקול המבשר ואומר על בן העתיד להצטרף למשפחה, ומנין לו ה'מידע המודיעיני' המשמח? ראשונה, אצה רצה האם, הן רק היא ובעלה יודעים כמה הם מבקשים ומייחלים לזכות לבן נוסף אשר מזה כמה שנים לא זכו במתנה שכזו, והנה בנם בן החמש הגיע לבשר כי הרגע הגדול מתקרב ובא...

'מוישראל'! - שאלו אותו כלום כשגבותיהם מורמות בהפתעה, 'מאיפה אתה יודע? מי סיפר לך? האם מלאך גילה את אוזןך על שמחה משפחתית מתקרבת?' - חיך הילד חיוך צופן סוד, והשיב: 'היום בהפסקה, החליטו כמה ילדים לצחוק עליי. הם קראו לי, והתחילו לצחוק על איך שאני נראה, על הבגדים שלי, על התיק שלי, על הפאות שלי... פשוט החליטו להעליב אותי חזק!' - הסביר הילד בטון מתוק, וחיכוך הקונדסי הועב לפתע בלחלוחית שצצה בקצה העין...

'ואז' - הוסיף הילד וסיפר - 'נוכרתי בסיפור שאבא סיפר בליל שבת, על הרבי מנדבורנה שהעליבו אותו, והוא ניצל את הזמן הזה להתפלל. אז הורדתי את הראש ובכיתי, אבל בכלל לא בכיתי בגלל שהעליבו אותי... בכיתי כי התפללתי שייוולד לנו עוד תינוק קטן, בכיתי כי ביקשתי מהשם שישלח לי אח חמוד, בכיתי כי התחננתי שכבר יהיה לנו תינוקי!' - צפצף הילד בקול מתקתק, וסיכם: 'נראה לי שכדאי שנקנה כבר מיטת תינוק, שיהיה לנו לתינוקי החדש!'

ההורים הופתעו. הם לא העלו על דעתם שהסיפור שסופר בליל שבת כבר קנה שביתה כה חזק בלב הילד, עד שהוא ביצע אותו הלכה למעשה. הם התרגשו לגלות את כוחות נפשו של בנם שדחק את העלבון הצורב הצידה ומינף את רגע ההיעלבות לשעת תפילה נרגשת, ובלבים פנימה ייחלו כי תפילתו תישמע ותתקבל במרומים...

וכך בדיוק קרה: פחות מעשרה חודשים מאותו יום, שש מוישראל' בהתבשרו על התינוק החדש שהצטרף למשפחה. 'אמרת' לכם,

ידעת?! - שאג הקטן בקול מאושר, לוקח קרדיט על השמחה המשפחתית המשותפת 'בגלל שהתפללתי אז, כשהעליבו אותי!' - שב ואמר, 'ידעתי שבסוף יהיה לנו תינוקי חדש בזכותי!' כשנימול התינוק הקט, העניקו לו ההורים את שמו של מורי ורבי כ"ק האדמו"ר מנדבורנה ז"ע. אמנם תינוק זה לא נולד בהבטחתו או בתפילה על ציונו הקדוש, אבל הוא בהחלט תוצאה של סיפורו של הרבי לפני עשרות בשנים. הן לקחו של הסיפור הוא שהוביל לישיעת ה' ולתינוק ששימח את כל בני המשפחה, ומהווה עדות חיה וקיימת, נושמת ומהלכת, מצחקקת ומאושרת, לכוחם של קבלת הבזיונות באהבה וניצול זמנה לתפילה!

את הסיפור קיבלתי מבני המשפחה המוכרים לי באופן אישי, והמסר שבו מאיר ובוהק: יהודי יקר, אם הגיעה לך עת בזיונות, אם נתקלת ברגע בו מביישים אותך, צא ולמד מאותו ילד צעיר, שניצל את השעה כשעת כושר שמימית, והביא לו ולמשפחתו ישועה כה נפלאה. זכור, כי הרגע בו מקבלים בזיונות באהבה, הרגע בו שותקים לנוכח עלבונות מוטחים, וממנפים אותו לתפילה נרגשת - זהו רגע שעשוי להיות מכונן ולהביא בכנפיו ישועות נכספות!

ביזיון מתוכנן ומשתלם!

היה זה בערב שבת קודש פרשת ויחי תשע"ח. קבוצת אברכים יצאה לעשות את השבת כ'שבת התאחדות' מלבבת, ועם שחר יום ששי יצאו כולם באוטובוסים מאורגנים אל המקום שסודר לשבות בו ולנוח בו מתוך אהבת חברים. אלא שדקות לפני כניסת השבת, גילה אחד המשתתפים כי שכח להביא עמו את הבעקטיטשע - החליפה השבתית...

כשיצא מביתו בבוקרו של יום, לבש חלוק בית פשוט ומהווה, המותאם לדרך ארוכה באוטובוס. חלוק כזה אינו ראוי לשבת, ולתומו סבר האברך כי ארז במזוודתו את הבגד הנאה והמלכותי בו הוא מתכבד מדי שבת בשבתו. עתה, דקות לכניסת השבת גילה לחדרתו כי שכחו בביתו, וזעקה נפלטה מפיו: 'אוי, איזה בושות!'

'מה קרה?' - נזעק לעברו אחד מחבריו הקרובים, 'מה קרה? על אלו בושות אתה מדבר?' החבר נאנח, והשיב: 'תנסה לתאר לעצמך, שאני נכנס לתפילה עם החלוק הזה, לעיני כולם... תנסה לשער שכולם נכנסים לאולם הסעודות הערוך והמפואר, ואני נראה כמו באמצע יום עבודה... זה המצב, ללא כחל ושרק! אין לי מה ללבוש! איך אוכל לחוות בהנאה את השבת המצפה לנו, כשרק חלוק בית פשוט כזה לעוררי?! כולם ביטו, יסתכלו... איזה בושות!'

החבר נאנח עמו יחד, ואז, בהבלחה של רגע, הבריקה בו הצעה: 'ראה נא. מידתי תואמת למידתך, הבעקטיטשע שלי תפורה עליך בול. קח אתה את הבעקטיטשע שלי, ואני אסתדר עם חלוק הבית שלך!' - הציע החבר בידידות.

'רגע', חייך שוכח הבעקטיטשע חיוך נוגה, 'ואז מה הרווחנו? הבושות שהיו אמורות להיות מנת חלקי - יהיו מנת חלקך. הרי בכל מקרה אני או אתה ניכנס להיכל התפילה מביישים, הכל ינעצו בנו עיניים תמהות, יסובבו אצבע על הרקה או למצער ירחמו על השליימזל

ששכח פריט לבוש קריטי... מה זה משנה מי מאיתנו מתבייש?!' החבר חייך, כמו המתין לשאלה הזו, והשיב על אתר: 'זה משנה ועוד איך... לי יש בן מתבגר בבית, השנים חולפות, הצעות יורדות כלעומת שבאות, והוא עודנו בחור, קול מצהלות חתן מבושש מלבוא... אקבל על עצמי אפוא את הבזיונות באהבה ובשמחה, אשמח לחוות כמה רגעי בוש, ליזכות בני יקירי - שיזכה כבר להינשא ולהקים בית בישראל!'

הלה שמע את הדברים, ורחב לבו. הנה כי כן, חברו כל כך מוכן להקריב למענו, עד שהוא מסביר שהוא לא רק מסכים לשאת את הבושה, הוא אפילו מעוניין בה, תולה בה תקוות! הוא הודה לו בחום ואיחל לו כי משאלתו תתקבל, וההחלפה בוצעה כדת וכדין: השוכח התעטר בבעקטיטשע יפהפה וצעד להיכל התפילה בשמחה, ואבי הבחור המבוגר התעטף בחלוק שחור סינטטי ודקיק, שבקרר קהילתו שקול כשק שינה...

ובבואו לבית המדרש, אוהו, היו אלה בושות כדת וכדין... עיני כולם נישאו אליו, הוא עמד בספסל האחרון, ובאמירת 'בואי בשלום', כשכל הקהל מיסב את ראשו אחורנית, הוא חש מאות עיניים ננעצות בו, תמהות עליו, אולי גם לועגות לו... לעומתם - הוא עומד בעוז ובגאון, נושא את הבושה, שמח על הבזיונות, ופיו שב וממלמל את שמו של בנו יקירו לזיווג הגון...

במוצאי שבת נסעו כולם, איש למקום מושבו. מאחורי דלת סגורה שבו החברים והחליפו את הבגדים, כשהמוחלף לא פוסק מלהודות למחליף על המחווה יוצאת הדופן, שהצילה אותו מבושה חסרת תקדים. כולם הגיעו לבתיהם מאושרים ושמחים, ומיודעינו אבי הבחור שמח באותו לילה לקבל שיחת טלפון שבישרה לו על הצעה חדשה...

ביום חמישי באותו שבוע, ליל ששי פרשת שמות תשע"ח, 6 ימים וכמה שעות מאז חווה את הבושה - בא בנו בברית האירוסין בסימן טוב ובמזל טוב. 'זה שידוך שהוא נס שמימי, אות וסימן משמים על מעלת הבזיונות' - שב האב וסיפר לכל מי שהסכים לשמוע, והזמין את חברו - שוכח הבעקטיטשע - להשתתף בשמחה, באומרו כי הנס קרה בזכותו...

וסיפור מופלא זה, אשר סיפר המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מאיר בפנינו עד כמה הרגע בו אדם חווה בזיונות הוא רגע נעלה, רגע בו יהודי קרוב כל כך לבוראו, עד שהוא יכול לבקש כל העולה על לבו ולפעול ישועות גדולות בהבל פיו. כולנו מתמודדים עם מצוקות, קשיים ובעיות - אולי הרגע בו נקבל קצת בזיונות הוא הרגע בו יש לנקוש בשערי שמים, אולי זה מה שיוביל אותנו לישועה הנכספת!?

הבה נשמח בכל פעם ששעת בוש נקלעת לידינו, הבה נשוש על כל הזדמנות לקבל בזיונות. קבלת הבזיונות באהבה וברוח טובה, ניצול הבזיונות כמנוף לקרבת אלוקים ולפתיחת שערי שמים - אלו יכולים לחולל מהפך של ממש, ולהרעיף על כולנו ישועות גדולות ויוצאות דופן, למעלה מדרך הטבע!

דממה נשתררה בחדר. כולם ציפו שהרב יעניש את התלמיד המחוצף בחומרה רבה. אך לאחר רגע קצר של שתיקה המשיך רבי מיכל יהודה את השיעור כסדרו, בלי לומר אף מילה

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א, פרקים מאלפים במשנתם החינוכית של רבותינו גדולי הדורות

אחד הבחורים רצה לשלוח לחברו מסר בכתב. הוא כתב וקיפל, חיכה לרגע שבו המגיד שיעור יסיט את עיניו, וזרק את הפתק. אך שוד ושבר, במקום שיגיע המכתב לתעודתו, הוא סטה ממסלולו ופגע היישר בפני המגיד שיעור, הלוא הוא רבי מיכל יהודה... למותר לתאר איזו דממה נשתררה בחדר. לכולם היה ברור שנחצה כאן קו אדום, וציפו שהרב יעניש את התלמיד המחוצף בחומרה רבה. אך למרבה הפליאה, לאחר רגע קצר של שתיקה המשיך רבי מיכל יהודה את השיעור כסדרו, בלי לומר אף מילה אחת! בסוף אותו שיעור, רמז רבי מיכל יהודה לתלמידים להישאר על מקומותיהם. שוב נשתרר שקט מוחלט למשך מספר דקות, מבלי שאמר אף מילה... לאחריהן רימז לתלמידים להיכנס לבית המדרש לתחילת ה'סדר'. אך הבחורים הסתקרו בכל זאת לשמוע איזושהי התייחסות מפיו על המקרה שאירע ונותרו לשבת. אז פתח רבי מיכל יהודה ואמר: "דעו לכם, מקודם רציתי לומר הערה, אך חששתי שאגיע חלילה לכעס, ולכן העדפתי לשתוק עד סיום השיעור. עתה כשכבר נרגעת קמעא חשבתי שאומר מעט דברי חיזוק, אך שוב התיישבתי בדעתי שעדיין אני עלול להיכשל באיסור חמור זה, לכן אשתוק ולא אומר לכם מילה..." ואכן הוא לא אמר אף מילה, אלא רק הורה להם שוב להיכנס מיד לבית המדרש! סיים אותו תלמיד: "עד היום אינני מפסיק להתפעל ולקבל השפעה, מאותו מסר חינוכי שהעביר לנו רבינו על ידי שתיקתו. הרושם הנורא שהיה לנו באותו רגע מהמילים שלא נאמרו, חינך אותנו יותר מכל שיחת מוסר אחרת"

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

יהודי ירא שמים גדול, אשר בצעירותו למד בתל אביב אצל אבי מורי זצ"ל, סיפר לי איך הושרש בקרבו רגש הכבוד לתלמידי חכמים. היה זה ביום ראשון שלאחר פטירת ה'חזון איש'. הכל דיברו על הבשורה הקשה, והיו מזועזעים מההסתלקות הפתאומית שנפלה על ראשם כרעם ביום בהיר, אך אותו ילד שמשפחתו השתייכה לחוג מסויים לא ידע הרבה על ה'חזון-אישי' ולא הבין על מה המהומה הגדולה. אבי זצ"ל - מנהל התלמוד תורה אסף את כל התלמידים לפרוודור. מראה פניו היה איום, כשל אדם שהתבשר על הגרוע מכל. דממה ארוכה השתררה במקום, ולפתע פרץ בבכי נורא. הוא לא אמר מילה, רק השתנק בבכיו: "החזון איש, החזון איש!". ותר מכך הוא לא היה מסוגל להוסיף דבר בנושא. התלמידים ישבו כך כמה דקות נדהמים, אחר כך שבו לכיתות...

אותה בכיה מטלטלת חדרה עמוק לתוך ליבם של הילדים. הם הרגישו בכל נימי נפשם כמה גדול האסון בפטירתו של גדול בתורה, והרגשה זו נטעה בהם כבוד עמוק לתלמידי חכמים.

מתחך חייב להיות 'מתחנך'

כמובן מאליו, ההבנה שעיקר החינוך הוא באמצעות הדוגמא האישית שאנו מראים לילדים, תובעת מאיתנו ראשית כל לעבוד ולתקן את עצמנו. לא ניתן לחנך בלי להתחנך תחילה! אדם הלקוי במידת הכעס, כמובן לא יכול לחנך את בנו שלא לכעוס. אם הוא ינסה לדבר עימו על חסרונותיה של מידה רעה זו, הרי הילד יבין שמותר לכעוס, וצריך רק לומר בפה שזה לא בסדר... כמה נורא הדבר, שיש המנסים לחנך את בניהם או תלמידיהם למדרגות שהם עצמם אינם אווזים בהם, והילד מרגיש בליבו: "קשוט עצמך תחילה"...

ידועים דברי הגאון מוילנא שאמר למגיד מדובנא, כי חינוך משול למילוי כוסות. נתאר לעצמנו שעל השולחן עומדות בצפיפות כוסות ריקות רבות, ובמרכזו כוס גדולה. הדרך הקלה ביותר למלא את כולן, היא לשפוך משקה בלי הרף לתוך הכוס הגדולה, עד שהיא תעלה על גדותיה וממילא תתמלאנה גם שאר הכוסות.

לעיתים, דוקא ההקפדה של הרב לחנך את עצמו תחילה, משפיעה על הילד יותר מאשר החינוך שיקבל אחר כך. הא כיצד?

שמעתי מיהודי יקר, שלפני כחמישים שנה זכה ללמוד בישיבת פוניבז' לצעירים, אצל מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל. יום אחד הגיעו התלמידים אל השיעור היומי במצב רוח מרומם ותוסס, וחלקם המשיכו במעשי משובה תוך כדי השיעור.

רבם של ישראל רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל שאל שלוש שאלות: "מתי קיבלת מכתב מההורים", "האם יש לך שמיכה", והשאלה השלישית: "אפשר לראות את נעליך?" - התביישתי, אבל לא היתה ברירה. הרמתי את המכנס המטולא, ונעלי נראו במלוא הדרן...

הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל,
על מצוות צדקה והמקום שלה בסדר העדיפויות של האדם

"וְאֵת הַחֲסִידָה" (יא - יט)

ולמה נקרא שמה חסידה, שְׁעוּשָׁה חֶסֶד עִם חֲכָמֵיהָ בְּמִזְנוּת - רש"י

כשהגרמנים כבשו את פולין מצד זה והרוסים מצד זה, נתבצר מקום בגיהנום בליטא החופשית שהוקמה בתווך, והמוני בני הישיבות מצאו מקלט בעיר וילנא. רציתי להיכנס אל הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל, ומקורבו הגאון רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי זצ"ל קבע לי תור למחרת היום באחת עשרה בבוקר. כל הלילה לא ישנתי מרוב התרגשות, ושיננתי את סוגיות מסכת יבמות שיהיו שגורים על פי, שאם ישאלני לא אגמגם אלא אומר לו מיד: "חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן היבום". וכולי וכולי. הגעתי במועד, ומצאתי כשלושים איש ממתנינים לתורם, כל אחד וסאת צרותיו. לפתע נפתחה הדלת והרב מישקובסקי קרא לי להיכנס. התרגשותי גאתה. עמדתי לפני רבם של ישראל. הייתי בטוח שהשאלה הראשונה תהיה: מה אתה לומד. השאלה השניה: מה חידשת, והשאלה השלישית: ומה עוד חידשת.

במקום זה, שאל שלוש שאלות אחרות. הראשונה: "מתי קיבלת לאחרונה מכתב מההורים". עניתי: "כבר חצי שנה שנותק הקשר". הם נשארו בצד הרוסי, ואנחנו ברחנו לליטא מהצד הגרמני. השאלה השניה: "האם יש לך שמיכה". על מקום שינה לא שאל. לרבים לא היה, ישנו על ספסלי בית המדרש. אבל בלי שמיכה, עלולים היו לקפוא למוות. עניתי שיש לי, ונחה דעתו. בנובהרדוק היו אומרים על נעלי הבחורים: כולם אהובים כולם ברורים, ו'כולם פותחים את פיהם'.

השאלה השלישית: "אפשר לראות את נעליך?" התביישתי, אבל לא היתה ברירה. הרמתי את המכנס המטולא, ונעלי נראו במלוא הדרן. בנובהרדוק היו אומרים על נעלי הבחורים: כולם אהובים כולם ברורים, ו'כולם פותחים את פיהם' מיד נתן לי כסף לקנות זוג נעלים, ואמר: "כאן ביתך, הוא פתוח עבורך עשרים וארבע שעות ביממה!"

ואני, כששמעתי, במקום לשמוח, התחלתי לבכות. מהתרגשות. הרגשתי שלמישהו איכפת ממני - לא חקר אותי על צרותיהן וצרות צרותיהן של היבמות, אלא עניינו

אותו צרותי וצרות צרותי שלי...
כאלו היו גדולי ישראל!

הקדיחה תבשילו

מעשה שהיה - נכנסתי לגביר אחד באנטוורפן, שקידם פני באמרו:
"רבי יעקב, כמה אני חייב לך?"

הבנתי למה התכוון, ועניתי: "זה לא חוב, זה פקדון. שכך פירש ה"אור החיים" בפסוק "אם כסף תלוה את עמי את העני עמך" (שמות כב, כד): דע שהחלק של העני מופקד בידך, ושלך אתה נותן לו. באתי אפוא לתבוע את הפקדון..."

ענה לי: "אמת שזה פקדון, אבל מאז שהופקד בידי סחרתי בו והניב רווחים. והם, כבר חוב..."

דעו נא רבותי, כי יש כאלו גבירים בינינו!...
ויש גם גבירים אחרים.

פניתי להתרים גביר נודע, והתנצל: "העסקים לא הולכים כל כך טוב..."

אמרת לי: "אשריך!" וכשתמה, הסברתי: "אדם אמר לרבי מסאטמר זצ"ל שהעסקים לא הולכים כל כך טוב, והרבי ענהו: העיקר שהם הולכים! כי באים לפני אנשים שמספרים שעסקיהם עומדים ואף קורסים..." נבהל ואמר: "חלילה אל תפתח פה! אבל, הלא תבין

שאיני יכול לתת כאשתקד"...

אמרת לי: "הרשני לומר לך ווארט, אימרה, ואז תחליט האם תתן, וכמה -

בסוף מסכת גיטין אוסרים בית שמאי לגרש אשה, אלא אם מצא בה ע"ד. בית הלל אומרים אפילו הקדיחה תבשילו. ותמוה: קרה מקרה, דעתה הוסחה, התבשיל נשרף, וכבר תגורש?! "תמה: אכן, שאלה! "אענה לך", השבתי. אשה בישלה, התבשיל נשרף. אם עצלה היא, יאכלו אוכל שאינו מבושל, פת קיבר ובצל. אם אשת חיל היא, תמהר ותנקה ותבשל מחדש. אם אשה אוהבת היא וחסה על ממון בעלה, תבשל עבורו מנה אישית והיא תאכל פת במלח. אבל אם אשה רעה וקטנונית היא, תבשל עבורה מנה אישית ותאמר לו: מצטערת מנתך נשרפה.

ואין זה דרוש בעלמא, מדויק הוא בלשון המשנה. שלא אמרו: אפילו הוקדח תבשילה, אלא: אפילו הקדיחה תבשילו" ... נהנה. אמרתי: "כלפי מה הדברים אמורים? כשהעסקים הלכו יפה הפרשת סכום נאה לצדקה, ועל כך תבורך. והנה, הוקדח התבשיל, העסקים צולעים. האם צמצמת בהוצאות הבית, האם לא יצאת לנופש כהרגלך, האם קצצת בדמי הכיס לילדים? - רק את תבשיל העניים ולומדי התורה הקדחת?!"...

פעם התרמתי לדבר מצוה נחוץ. עליתי לביתו של עשיר מופלג. בית?! טירה! ברוך השם, אין עיני צרה: "הזהיר במצות ציצית, זוכה ומשרתים לו אלפים ושמונה מאות עבדים", צריך מקום לשכן אותם. אבל אם זכה, יזכה גם אחרים - "הזמנים קשים", אמר לי. "אולי בפעם אחרת". שהעניים יחזיקו מעמד, בבקשה...

אמרת לי: "לא זכיתי לזכותך במצות צדקה, אולי תרשני לזכותך בדבר תורה". נענה ברצון. זה חנינם.

הזכרתי את מאמר הגמרא, שחכמי ישראל באו אל דוד המלך ואמרו: "עמך ישראל צריכים פרנסה". ענה: "לכו ופשטו ידיכם בגדוד". צאו למלחמה. ותמוה: איזה פתרון זה. מלחמה כרוכה בסכנת נפשות, ומי יבטיח את הנצחון, ומי ערב לך שהשלל יהיה רב ויפתור בעית העוני -

המשך מעמוד 8 | הרה"ג הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

נפילה מעוררת חיוך...

הולך היה ה'חפץ חיים' זצ"ל בדרכו לביתו, ובעיקול הדרך עלה במדרגות, ונתקל בקליפת פרי שהושלכה ארצה - במרכז גרם המדרגות. ה'חפץ חיים' כבר לא היה יהודי צעיר, ועל אתר החליק על הקליפה, והתגלגל כמה מדרגות למטה...

כמה נערים פוחזים שעמדו בסמוך ולא זיהו אותו, מילאו פיהם שחוק והצביעו עליו בלעג. 'ראיתם את הזקן?' - קרא אחד בזלזול, 'ראיתם איך התגלגל על הרצפה כמו כדור?' - שאג אחר, כשכולם פורצים בצחוק ולועגים ל'חפץ חיים'...

בצידו העליון של גרם המדרגות ניצבו תלמידיו, והביטו בחרדה במתרחש. היטב ראו את רבם נתקל, מועד, נופל, נהדף לאחור, אך כל זה עוד כלום ליד הלעג והשחוק שביזו אותו הפוחזים... לעומתם, ה'חפץ חיים' קם מהרצפה חיש קל, ושוב החל צועד במרץ במעלה

הא? מה אומר כבודו?! הממ... שאלה!

אענה למעלתו מה תירץ על כך הרב מטשיבין זצ"ל.

חכמי ישראל התאוננו שהעם קובל שאין פרנסה, וממילא אין באפשרותו לתמוך בלומדי התורה ובענייני צדקה.

אמר להם בחכמתו, אתן לכם עצה. עירכו גיוס כללי, ואז יעמוד הכהן ויכריז: מי אשר בנה בית ישוב לביתו, ותראו כמה ינהרו. מי שנטע כרם ישוב לביתו, ותראו כמה ישובו - אז מה אתם מדברים על זמנים קשים, על חוסר כסף ופרנסה...

וכך ברוך השם, זיכיתי אותו גם בדבר תורה וגם בצדקה.

תכונה זו נבראה עבור עזרה לזולת, צדקה וחסד!

חוסר אמונה - לשם מצוה

נשאל הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל: הלא דרשו על הפסוק "ויתרון ארץ בכלל הוא, (קהלת ה, ח), שאין בעולם דברים מיותרים, הכל נברא לתועלת. בסיום הבריאה נאמה: "וירא אלקים את כל אשר עשה, והנה טוב מאד" (בראשית א לא). אין דבר, אין כח ותכונה, רגש ומידה, שאין להם שימוש לטובה -

תכונה זו של "כוחי ועוצם ידי" והתעלמות מהבורא, לשם מה נבראה. הן רעה היא בתכלית! הלא צריך כל אדם לבטוח בה' ולדעת שהוא עשה עושה ויעשה לכל המעשים!

וענה: תכונה זו נבראה עבור עזרה לזולת, צדקה וחסד!

כשבא אליך עני ומבקש עזרה, אל תענה לו: ה' יעזור לך, התאזר בבטחון, דע שהכל לטובה, קבל יסורים באהבה -

כשבא אליך עני, התעלם כעת מהבורא, ואמור: כוחי ועוצם ידי", אם ביכולתי לעזור אני נחלץ לעזרה!

מה לנו תלוי יותר בהשגה העליונה מאשר ענין השידוכים. הן ידועים דברי ה'חזון איש' זצ"ל שבהסתר הפנים הנורא של דורנו, גלויה ההשגחה הפרטית רק בענין השידוכים! ועם זאת, סיפר לי הרב שך זצ"ל, שכשבים אליו לבקש ברכתו בענין שידוכים מיד שוקל הוא בדעתו אלו הצעות באות כאן בחשבון, ואת מי אפשר לערב בענין...

(מתוך הגדה של פסח - והגדת)

המדרגות, כשפניו קורנות באושר וכל כולו שמחה ועונג...

'למדנו רבנו', שאלו תלמידיו, 'לשמחה מה זו עושה? מה הסיבה לשמחה הפתאומית, ועוד לנוכח ההתפתחויות האחרונות?!

'קירי'! - השיב להם ה'חפץ חיים', 'קבלתי מתנה משמים! לעגו לי בלכתי ברחוב! צחקו עליי! ביזו אותי! - הצער הזה, העלבון הזה - הוא כפרת עוונות, זה מטהר אותי ומזכך אותי באופן כה עילאי!

וכיצד לא אגיל ואשמח לנוכח מתנה יקרת ערך שכזאת, אשר נשלחה אליי משמים? כיצד לא אשוש ואתרגש על כי זכיתי בכזו מתנה יוקרתית?!

ודברי ה'חפץ חיים' הללו, אשר הובאו בגליונות 'דרשו', מלמדים: שעת הבזיון היא מתנה, רגע הבושה הוא הזדמנות, העוונות מתכפרים, שערי שמים נפתחים. שעת הבושה היא מתנה, קבלת בזיונות היא דורון! הבה נשמח בהם, הבה ננצל אותם כראוי!

דמיינו לעצמכם משפחה עם 16 אלף ילדים... איזה צוות ענק של מטפלות היינו צריכים להפעיל כדי לטפל בכל כך הרבה ילדים! למה לגדל עופות זה קל, ולגדל ילדים זה קשה כל כך?? למה!?

מגיד המישרים הגאון רבי אליעזר יוטקובסקי שליט"א

פרק נוסף במדור 'צוף התורה' שהתקבל באהדה רבה על ידי קוראי 'לקראת שבת'

יעקב א. לוסטיגמן

מעשה באלמנה צעירה ומטופלת בכמה וכמה ילדים בליעה"ר, שהתגוררה בדירה קטנה וצפופה. התארגנו שכנים ואנשים טובים, והחליטו לסייע לה להוסיף עוד חדר לביתה, כדי שירווח המקום ליושבי הבית. הצליחו לגייס מעט כסף מפה ושם, היא עצמה לקחה עוד הלוואה והשתמשה בכספי הקרן שהוקמה עבור היתומים, והצליחה לממן בנייה של חדר מרווח כתוספת לדירה הצפופה.

אבל אז הגיע פקח בנייה אכזר, שהחל לרדת לחייה של האלמנה ולא הפסיק לפעול להריסתו של החדר. ככל שהצליחו העסקנים 'להחליק' את העניין בחלונות הגבוהים, הפקח שב והציף את הנושא, ואף פנה לייעוץ המשפטי של העירייה, ולא היה מנוס אלא להתחיל לקדם תהליך של הוצאת צו הריסה לחדר הנוסף.

העסקנים שנכנסו בעובי הקורה בירו מה אפשר לעשות כדי לדחות את הקץ ככל הניתן, והתברר שאותו פקח הוא לא רק אכזר, אלא גם אכלן לא קטן, ויש לו כיסים עמוקים. אם ימלאו כיסיו בדמי לא יחרץ ואת פיו באוכל שיערב לחיכו, יקנו את השתיקה שלו למשך זמן רב. אחד השכנים הנמרצים לקח על עצמו את הפרויקט, אסף סכום כסף מכובד, ותרגם את הכסף כולו לשטרות כחולים של 200 שקלים שנארזו בקפדנות במעטפה חתומה.

במקביל השאיר אותו שכן סכום של אלפיים שקלים נוספים, כדי לממן ארוחה דשנה לאותו פקח, ולאחר מכן אמר לו שהוא רוצה להזמין אותו למסעדה. הפקח גיחך בבזו והסביר שהמסעדות של בני ברק לא מדברות אליו. מי שרוצה להזמין אותו למסעדה, יצטרך להזמין אותו לאחת ממסעדות היוקרה בתל אביב. "אתה לא חייב לאכול איתי שם", אמר בהבנה, "אני יכול לאכול לבד, אתה רק תסתכל..."

בירור קל גילה שהמסעדה לא מקפידה על כשרות בהשגחת הברד"ץ...

שאלה: האם מותר בכזה מקרה לממן ארוחה לאדם כזה במקום שמגיש מאכלי שאינם כשרים רח"ל?

תשובה: על פניו נראה שהדבר אסור, ויש בזה משום 'מסייע בידי עוברי עבירה'. מצד שני, מדובר כאן בעניין של הצלת אלמנה מפני צרה נוראה, והנושא הובא בפני אחד מגדולי הפוסקים שפסק באופן חד משמעי שם אם היה מוצא צד היתר לדבר, לא היה מורה להתיר, כי אין שום סיכוי בעולם שמאכילת דבר אסור יצא איזושהו דבר טוב.

מעשה היה לפני שנים, כשהתעורר צורך לארגון קווי תחבורה ציבורית מבני ברק לחוף הדתי בבת ים, כדי להציל רבים מהגעה לחופים שאינם כשרים. נכנסתי בעובי הקורה ועסקתי רבות בנושא, אבל התברר לי שמדובר בפרוצדורה מורכבת, כי אף שהחברה של התחבורה הציבורית מעוניינת, ולמרות שהיה ביקוש גדול מצד הציבור, כדי לאשר קו כזה היה צורך בחתימה של אחד הפקידים הבכירים במחוז גוש דן של משרד התחבורה, והלה לא אבה לתת את הסכמתו לעניין.

שאלתי וחקרתי, ונאמר לי שהאיש מאוד אוהב לאכול, ולשמחת התברר שיש לו גם תשוקה עזה דווקא למאכלים מסורתיים מהמטבח הפולני בפרט והמזרח אירופאי בכלל: קרעפלאך, געפילטע פיש, כרוב ממולא, הרינג עם מציות ועוד.

האמת שגם בכגון דא יש בעיה הלכתית חמורה, שכן השולחן ערוך פוסק להלכה שאסור ליהודי לאכול בסעודה אחת עם עובדי כוכבים, אלא אם רוב המשתתפים הם יהודים, ומחצה על מחצה אסור, ובמקרה שמדובר ביהודי שאינו שומר תורה ומצוות, ומחזיק בדעות כוזבות, הרי דעתו אותו הדבר. אבל את הבעיה הזאת אפשר לפתור בשתי דרכים, או שהוא יאכל לבד ואני לא יאכל עמו, או שנצטרף אדם שלישי לסעודה, ונהיה אנחנו הרוב לעומתו.

בעיה נוספת, היא הבעיה של 'לפני עיוור', לתת לו לאכול מתוך

זכה עוד להבין דברי תורה כל ימי חייו, אף שהיה יהודי שומר תורה ומצוות, וזכה לבנים ונכדים תלמידי חכמים.
הוא בכה לפני מרן זצ"ל שיורה לו דרך תיקון כדי שיזכה באחרית ימיו להרגיש שוב את טעמה המתוק של התורה הקדושה, מרן שר התורה נאנח עמוקות ואמר שהוא אינו יודע כיצד יוכל לעזור לאדם שהכניס ביודעין מאכל אסור לפיו, ואין לו יכולת לסייע לו.

מרנא החפץ חיים שואל ארבע שאלות קשות, שמקיפות את כל הקשיים של האדם בעולם הזה.

שאלה ראשונה: מדוע מתקשים רוב רובם של בני האדם עם עניין הפרנסה. גם האדם הכי חרוץ, שמתעורר בבוקר השכם ומתפלל במניין הראשון, מכין לעצמו כריכך או שניים ורץ לתחנת האוטובוס כדי להגיע לעבודה בזמן, ועושה מלאכתו נאמנה ועובד ביזע ובעמל כפיים עד רדת החשכה, בסופו של דבר ההכנסות לא מספיקות והוא מתמודדת עם גלגולי חובות וכו'.

"לעומת זאת בעלי החיים אין להם דאגת פרנסה. החתול מטייל להנאתו ברחוב, כשבטנו מקרקרת מרעב, הוא פושט קופץ לאחד מפחי האשפה שבסביבה, נכנס לתוך האשפתון שממנו נודף הריח החזק ביותר, ואוכל לשובע נפשו, הציפור מנקרת מן הרצפה את מזונה בלי שום מחסור, ואנחנו צריכים לעבוד ולהתייגע ולמרות הכל זה לא מספיק לנו!

השאלה השנייה: ששואל החפץ חיים: למה קשה לנו כל כך העניין של חינוך הילדים? כמה אנשים סובלים מהקושי הזה, כמה תסכול וכאב לב, כמה אנחנו מתמודדים ויורקים דם על הילדים שלנו. לזה אומרים היועצים החינוכיים שהוא היה מדי קשוח עם הילדים, לשני אומרים שהוא לא ידע להציב גבולות, לשלישי אומרים שהוא לא היה נוכח, ולרביעי אומרים שהוא היה נוכח יותר מדי, ולא יודע לשחרר...

תרנגולים מול ילדים

מדי שנה אני קונה לולים שלמים של עופות, כדי לזכות את תושבי בני ברק בקיום מנהג הכפרות, ולאחר מכן העופות הללו הולכים ל'שיבות, ומהם ניזונים הבחורים כל ימות השנה.

הגעתי לא מזמן ללול עופות ענק. שאלתי את הלולן כמה עופות יש כאן, והוא אמר לי שיש בלול 16 אלף ראש!

שאלתי אותו? תגיד, איפה הצוות החינוכי של העופות? איפה הפסיכולוגים והיועצים והמורדים והמשגיחים וראשי הישיבות שלהם???

הוא ענה לי "על מה אתה מדבר, אני מטפל לבד בכל העופות, וגם זה רק כעבודה צדדית. רוב היום אני עוסק בגינון, העופות גדלים לבד, יש מערכת האכלה אוטומטית ואני מגיע פעם ביום רק לסייר ולבדוק שהכל בסדר איתם...".

דמיינו לעצמכם משפחה עם 16 אלף ילדים... איזה צוות ענק של מטפלות היינו צריכים להפעיל כדי לטפל בכל כך הרבה ילדים!

ידיעה שלא יברך לפני ואחרי האוכל. גם את הבעיה הזאת פתרת בכך ששמת כיפה לראשו וביקשתי שיברך. הוא אמר לי "אבל אני לא דתי", והשבתי לו "נו, אז אתה יכול לעשות מה שאתה רוצה, למה שלא תרצה לברך כדי לכבד את המארח?", והוא אכן שמע בקולי וברך לפני המזון ולאחריו.

הלה היה דובר אידיש רהוטה, וישבתי איתו במסעדה שבשיכון סאטמאר. אמרתי להם שיוציאו על השולחן את כל המטעמים והמעדנים, ובסיומה של הארוחה הוא ביקש 'קפה הפוך'. המלצרית שהיתה בתם של בעלי המקום שאלה את אמא שלה באידיש "וואס איז דאס 'קפה הפוך'?", והוא השיב לה "א איבערקרטע קאווע", התרגום היה כל כך מוגוחך ומשעשע בעיניו, עד שהוא פרץ בצחוק רם ובטוב לבו מהבדיחה של עצמו, הצלחתי לפעול אצלו שיאשר את הקו המבוקש...

פרשת שמיני, דווקא אחרי פסח

כאן המקום לצטט מדברי קדשו הנלהבים של ה'מאור ושמשי', בעניין זה של מאכלות אסורות, ונצטט את הדברים במלואם מפני ההתעוררות העצומה שיש בהם לעניין זה:

וכך כותב ה'מאור ושמשי': "ולכן אנו קוראים ברוב השנים פרשת 'שמיני' תיכף אחר הפסח, שבפרשה זו נזהרו ישראל שירחיקו עצמן ממאכלות אסורות, ואי אפשר לבוא להשגות התורה עד שישמור את עצמו ממאכלות אסורות מכל וכל!

"ובפסח שישראל אכלו מצה, נתקדש פיהם ע"י אכילת מצה, ותיכף אחר פסח אנו קוראים פרשת 'שמיני' כדי שישמור עצמינו ממאכלות אסורות, ונזכה להשגות התורה.

"ואפילו מן דבר שאינו אסור אלא משום חומרא בעלמא יש לו לאדם ליזהר מהן, ובפרט לחקור שלא לאכול אלא מן שחוט כשר על צד היותר טוב! וכל דבר הצריך סימן או בדיקה מן תולעים, צריך להחמיר על עצמו לעשות כדת וכנכון, ואז יוכל לבא להשגות התורה.

"אבל אם הוא מיקל לעצמו, אפילו בדבר שאינו אלא חומרא בעלמא - אפילו אם יתנהג בדרכי חסידות ופרישות על כל הצדדים, ושוקד על פתחי תורה ועבודה יום ולילה - לא יוכל להשיג הקדושות עליונות על נכון!".

יראה המשכיל את דברי קדשו של ה'מאור ושמשי' ויוסיף לקח וזהירות יתירה בעניין של שמירה מכל נדנוד של איסור בענייני המאכלות, שכל קדושת האדם והצלחתו בתורה תלויה בזה!

איני יכול לסייע לך

מספרים מעשה שהיה אצל מרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, שבא אליו יהודי כבן 90, בבכינות נוראות, וגילה את צפונות לבו שבילדותו היה מוכשר מאוד וזכה לעשות חיל בלימוד התורה, אבל כשהיה נער צעיר, קצת אחרי הבר מצווה פיתו אותו פעם חבריו הגויים לאכול איתם מאכל שאינו כשר כדי להוכיח להם שהוא 'אחד משלהם', והוא לא הצליח לעמוד בלחץ והכניס מאכל שאינו כשר לפיו, ולא בלע אותו, ומאותו רגע נסתמו מעיינות החכמה ולא

הם הבינו שהוא ויתר על הרעיון אבל אחה"צ ראו שהחזון איש מחפש מונית... לשאלתם אמר להם 'אתם לא רוצים לקחת אותי, אסע עם מונית'

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' ומחבר ספרי 'להאיר' על פרשיות התורה, עם הסבר נפלא על בני אהרן והלימוד שיש לנו ללמוד מהשריפה אשר שרף ה'

"הוא אשר דבר ה' לאמר בקרבך אקדש"

בחז"ל נחלקו על מה מתו בני אהרן, וכמה שיטות נאמרו בזה. שיטת רבי יוסי הגלילי שעל הקרבה מתו, דהיינו שעל עצם הקרבה לפני ד' מתו. ועלינו להבין את החטא בדבר. הלא קרבתם מוגדרת "לפני ד'", היא קרבה של כיסופין להדבק בשכינה הקדושה, ומדוע מתו? זאת ועוד, אהרן הכהן מתמווד עם השכול הנורא בפטירה הטראגית של בניו, משה רבינו אומר לו, פטירתם היתה ידועה לי מראש אך לא חשבתי שהם אלו שימותו, וכמו שמביא רש"י: "הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי (שמות כט, מג), אל תקרי בכבודי אלא במכובדי (זבחים קטו:)."

אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך."

אהרן שומע שיש כאן גילוי נפלא ששני בניו גדולים ממשה וממנו, זה מעודד שהוא זכה לילדים גדולים כאלו, אבל מה זה מעודד כשהם לא בעולם, אדרבה כעת שנודע עד כמה גדולים הם פטירתם קשה שבעתים, מה אפוא מביא את הכוח לאהרן ל"וידום"?

גבורת הסוס בשמחת האירוסין?

בספר 'קול חוצב' מסופר על האי גברא רבא הרב משה אילבצקי זצ"ל מתלמידי מרן החזון איש שכתלמיד קיבל על עצמו חומרה שנהג מו מרן החזון איש שלא לאכול דבר שלא הוכן בביתו וידע את מקורו והשגחתו, על חומרה זו הקפיד במשך חמישים שנה ולא ויתר עליה כמלוא נימה.

ומה תמוה היה באירוסין בנו שהתקיים בבית המחנות, כשבנו החתן שם לב שאביו אוכל! פלא עצום שלא ראו מימיהם, התעקשותו שלא לאכול בחוץ היתה רבה ומעולם לא היה שייך לשכנע אותו לזוז מעמדתו זו וכאן הוא יושב ואכול, בהזדמנות הראשונה שבנו יכול היה ללחוש לאוזנו את תמייהתו עשה זאת.

רבי משה גחן לאוזנו ואמר: חותנך הינו רב שכונה ואני רואה שבני השכינה באו לכבד אותו ולהשתתף בשמחתו, אם יראו שאינני אוכל אצלו יבינו שאינני סומך על הכשרות בביתו של הרב וסמכותו תרד בעיניהם. החומרה שאני קבלתי איננה הלכה בשו"ע זו חומרה בעלמא, להפחית בעיני תלמידים את כבודו של הרב זה איסור דאורייתא!

את הסיפור סיפר בנו להגה"צ רבי שלום שברדון זי"ע, שמח עמו

שמחה גדולה וענה ואמר הנה תבין עתה את דברי אדוננו דוד המלך "לא בגבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש ירצה: רוצה ד' את יראיו את המיחלים לחסדו:" (תהלים קמז) וזה נשמע תמוה מאוד, מה הקשר בין גבורת הסוס לירא ד', מה המקום לומר שאת הסוס אינו רוצה והוא רוצה את יראו?

התשובה, מורא'דיג, גבורת הסוס אינו מדובר על הסוס ההולך על ארבע, מדובר על האיש הרץ ללא מחשבה. פעמים ריצתו היא ריצה הנראית בהחלט ריצה קדושה, הוא רץ לקיים מצוות בגבורת הסוס, בשוקי האיש, אבל מרוב ריצה יכולים להיתקע ולהתרסק בקיר ממול.

מצווה לשתוק

מצוות רבות מתקיימות ע"י בני אדם בהידור רב, ההידור הוא כלפי שמיא אבל הם פוגעים בזולת, את אלו אינו רוצה ד', רוצה ד' את יראו, אלו שמקיימים מצוות מתוך יראת ד', ביראתם זו מנווטים הם את ספינת החיים מהו חומרה בעלמא ומהו דאורייתא.

נדב ואביהו רצו לקרבת ד', ברור שריצה זו של מי שמשה רבינו מעיד עליהם שגדולים הם ממשה ואהרן הם ריצה מלאה כיסופים ורצון לקרבת ד'. אבל הקב"ה השבית את יום שמחתו בהמתתם כדי למסור לנו את המסר הברור הזה של "רוצה ד' את יראיו". הריצה הזאת יכולה להיות רצופה בכוונות טובות ונעלות, אך בהעדר ציווי

אלוקי, חסרה כאן המחשבה הנכונה ועל כן היא ריצה מסוכנת מאוד. על כך אמרו חז"ל: (מו"ק ה' ע"א) "אמר רבי יהושע בן לוי 'כל השם אורחותיו' זוכה ורואה בישועתו של הקדוש ברוך הוא שנאמר וְשָׁם דרך אל תקרי וְשָׁם אלא וְשָׁם דרך אראנו בישע אלוקים" והיא מביאה דוגמה מה פירוש לשום את הדרך:

רבי ינאי היה לו תלמיד שבכל יום היה שואל אותו שאלות, בשבת של הרגל, כשהתכנסו רבים לשמוע את הדרשה, לא היה שואל שאלות. קרא עליו רבי ינאי את הפסוק הזה "ושם דרך אראנו בישע אלוקים".

התלמיד שהיה רגיל להקשות לא היקשה סתם, הוא ביקש לדעת את האמת, ולכן היקשה והתחדד בהבנת הדברים, וכך בדיוק צריך לנהוג, כי לא הביישן למד, אבל כשעמדה בפניו שאלה של 'בין אדם לחברו', יתכן והרב לא יחשוב על תירוץ נכון באותן רגעים, והוא עומד בפני קהל וזה מביך מאוד, כאן המקום לא לשאול.

לפני שנים רבות הייתה תקופה שבה היו בתים חרדיים שהחלו לצרוך תקשורת שאינה ראויה לבתים חרדיים, באמצעות כל מיני ערוצי רדיו שקמו עד כחלק מתנועת התשובה, ואף שחוללו גדולות ונצורות בקרב העם שבשדות, לציבור החרדי הם פחות התאימו.

למרות האמור, בבתים רבים זה הפך להיות חלק מתעסוקת האימהות הצדקניות שבקשו לעבוד כעקרת בית ולשמוע דברי תורה, כך נכנס העניין הזה מהדלת הקדמית לתוך הבתים, לאחר שהמכשיר ההוא היה פסול ומשוקץ בבתי החרדים עד אז.

הייתה אז בקשה שנדבר על כך עם הבנות בסמינר ובבית הספר, להבהיר להן עד כמה הסגנון והאופי לא מתאים לנו ויתכן ואף משפיע רדידות מחשבתית, ורדידות בדרישה הרוחנית האמתית.

הזדמנה לי אז אפשרות לנסוע עם מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל בעת שהגיע לחזק את מוסדות התורה באשדוד, ובדרכו לבני ברק התאפשר לי להביא בפניו מכלול שאלות בכל מיני עניינים, ניצלת זאת, ונושא זה עלה גם כן.

מרן ענה "כשם שישנו מצוה לומר דבר הנשמע כך יש מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע" והוא פירט שאכן יש בזה סכנה ובוודאי שאין זה ראוי, אבל היות וישנה תמימות אצל חלק מההורים והבנות, והם לא יקבלו את מה שתאמר להם, אין כאן צד של "מדשתק משמע ניחא ליה" אלא אדרבה, כאן אין לומר. כי זה לא נשמע!

כשניסיתי לבדוק אולי כן לדבר על כך, אך במינון לא גבוה: ענה ואמר לי: "למה אתה רוצה לדבר על כך, כי זאת ההשקפה הראויה להימסר לבנות ישראל? אתה צודק, אבל כשחז"ל אמרו כשם שיש מצוה לומר דבר הנשמע כך יש מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, זה אותו מצוה בדיוק, לא לומר כמו כן לומר, וכאן המצוה היא דווקא

לא לומר!

ה'שיריים' של החזון איש'

סיפר לי הרב בריסק שליט"א ממונסי: אביו הג"ר אהרן צבי בריסק זצ"ל אב"ד טאשנאד בנתניה והחזיק בה גם ישיבה. הוא היה מגיע רבות להתיעץ במרן החזון איש. היה זה בחודש אדר תשי"ג כשבא כדרכו והביא לחזון איש הזמנה לבר מצוה של בנו.

בימים ההם היו ישיבות מועטות ממש, ומרן החזון איש ראה בהקמת הישיבות כהצלת כלל ישראל וארץ ישראל, ולכן חשוב היה לו לעודד ולתמוך בכל מה שאפשר, הוא הביע בפני הרב בריסק את רצונו להשתתף, אף שסייג שקשה לו ואינו יודע אם באמת יצליח.

ביום הבר מצוה לאחר תפילת שחרית אמר החזון איש למקורביו שהוא רוצה לנסוע לנתניה לבר מצוה, הם התפלאו מאוד כי לא היה דרכו של החזון איש לצאת לשמחות ולבטח לא מחוץ לעיר.

אמרו המקורבים לחזון איש שבית המדרש של הרב בריסק נמצא במעלה הר ויוקשה עליו מאוד העליה מהרכב לבית המדרש, והם הבינו שהוא ויתר על הרעיון אבל אחה"צ ראו שהוא מחפש מונית... לשאלתם אמר להם 'אתם לא רוצים לקחת אותי, אסע עם מונית'.

מיד קראו לר' טוביה שכטר ז"ל וכשהגיע אמר לו החזון איש שיביא אתו \$1000 (סכום גדול מאוד בימים ההם) למעשה החזון איש הגיע די מאוחר בלילה (עשר וחצי, שעה שמתחיל היום השמחות... אך בימים ההם היה מעט יותר מוסר עבודה ואנשים השתדלו לישן מוקדם...) רוב הציבור החל כבר להתפזר, אך משראו את מרן החזון איש יוצא מהרכב קראו מהר לכולם לחזור לבית המדרש.

הרב בריסק שחשב ששמע מהחזון איש שהוא יגיע אך לא היה בטוח בעצמו ביקש מרעייתו שתכין עוגה עגולה, הוא לא רצה להוציא את זה החוצה כדי שהציבור לא יתאכזב באם החזון איש לא יגיע, הוא הניח בתוך הסטנדר שלו, לפתע החלו לחזור אנשים פנימה באומרים שהחזון איש הגיע, הרב בריסק הניח על ידו בשולחן את העוגה עם בקבוק יין.

החזון איש התנצל ואמר שאינו נוהג לאכול בשום מקום חוץ מביתו, אבל לידו ישב הרב בינדר שהיה רב בצאנז כשבנו הקט ישב עליו, אמר לו אתה תברך בקול ותאכל מהעוגה ואני יחלק לקהל, וכך עשה!

החזון איש לא גדל בפולין, רומניה או בהונגריה, חלוקת שיריים לא קיימת בציבור הליטאי, אבל צריך לשום את דרכינו, וכשנמצאים בקרב ציבור שרואה עניין בקבלת שיריים, החזון איש חילק שיריים. זה נקרא כל השם אורחותיו, זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה.

שמענו (ותחי) נפשכם

הצטרפו אלינו לשיעורים מרתקים של מגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, ב'דף היומי בבלי',
ה'עמוד היומי' ו'בדף היומי בהלכה'. כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

שאל הרבי את אביו, ילמדני אבי, מכל ההוצאות החתונה הרבות, היה לאבא כל כך חשוב לקבל עדכון מה עם כמה עשרות דולרים בודדים שנשארו מרכישת המגפיים???

אדם הדוחה משימות דחופות למועד מאוחר יותר, אין לו תקווה - עד שלא ישנה את מנהגו הרע

הרב עמרם בינעט

אך את זה לא תאכלו ממשלי הגרה וממפריסי הפרסה (יא ד)

המגיד המפורסם רבי שבתי יודלביץ, סיפר פעם מעשה שבדידו הוא עובדא, ושעליו אני רוצה להתעכב מעט הפעם.

וכך סיפר רבי שבתי: "פעם אחת, בעת טיסה לחו"ל, הושיבו אותי באקראי לצידו של אדם שאינו נראה כמי שמקפיד על קלה כבחמורה, בלשון המעטה.

התברר במהרה שמדובר פרופסור ידוע לזואולוגיה. במשך שעות הטיסה שוחחנו ארוכות על עולמות החי, על מבנה גוף החיות, על מחקרי שטח ומסעות מדעיים, והוא דיבר בהתלהבות ובידידות, כאילו היינו חברים ותיקים.

והנה, ברגע מסוים, הוגש לנוסעים אוכל. אוכל לא כשר, כמובן. ראיתי כיצד אותו יהודי, בן העם הנבחר, שולח את ידו כלאחר יד, פותח את האריזה ועומד להתגאל במאכלות אסורות, רחמנא ליצלן.

"איך ייתכן, יהודי כמון אוכל כך?" שאלתי בכאב, והוא השיב לי שהוא לא מרגיש מחויב לתורה. כשראה את אכזבתי המרה, הוא נתן לי צ'אנס ואמר, אם תוכיח לי שהתורה היא מאת ה', אני מוכן להימנע מאכילת מאכלי טריפה, ובעודו מאזין לתשובתי, ויפתח ה' את פי האתון ומאכל הטרפה החל להיכנס פנימה בקצב מעורר חלחלה.

אמרתי לו: "עצור רגע, ידידי, הפסק לאכול, תן לי ארבע דקות ואני מוכיח לך בבידור שבורא העולם נתן את התורה..."

הוא הסכים, ספק בזלזול ספק בסקרנות.

ואז, שאלתי אותו - אותו פרופסור, בקי ברזי עולם החי: "האם ידוע לך שבתורה נכתבו שני סימני טהרה לבהמה - העלאת גרה והפרסת פרסה? והאם אתה יודע מה דינה של חיה שיש לה רק סימן אחד?" ענה מיד: "טרפה".

"יפה", אמרתי. "ובתורה כתוב במפורש שיש רק ארבע חיות כאלה - שיש להן רק סימן אחד, והן אינן כשרות: הגמל, השפן, הארנבת והחזיר. ארבע בלבד. לא חמש. לא שלוש. ארבע. האם, פרופסור, אינך שואל את עצמך - כיצד ידע זאת משה רבינו?! האם היה בלשן? זואולוג? טייל בין יבשות? ישב בגן חיות?! הוא הרי גדל בארמון פרעה! איך יכול היה לכתוב דבר שאין עליו עוררין עד עצם היום הזה, למרות כל מחקרי המדע והחיפוש האינוסופיים בעולם החי?"

וכאן, אמרתי לו בלשון הגמרא: "וכי משה קניגי היה? או בליסטר היה? מאין ידע?! אלא מכאן תשובה לאומר אין תורה מן השמים - כי אין הסבר אחר, אלא שתורה מן השמים היא!" הוא ישב קפוא. פניו חווירו כסיד. ובקול חרישי אמר: "רבי... שכנעת אותי". אך מיד פנה לחמגשית שהיתה לפניו, והוסיף: "אחרי שאסיים לאכול - אשוב בתשובה".

אמרתי בלבי: אבד סברו, אבדה תקוותו. יהודי כזה לא יכול לשוב בתשובה. הוא כבר ראה את האמת, השתכנע, ועדיין, יש לו ארוחה לסיים לפני שהוא חוזר בתשובה. זה לא אדם שמסוגל לשנות את הנהגותיו...

הרי זה בדיוק מה שצועק שלמה המלך ב'שיר השירים': "פשטתי את כותנתי - איככה אלבשנה; רחצתי את רגלי - איככה אטנפם". כבר התרגלתי, אני עייף, עוזב אותי עכשיו, נדבר פעם אחרת, כשיהיה לי מצב רוח יותר טוב...

אחר כך. בשבוע הבא. אחרי החג. אחרי החתונה. אחרי פסח, אחרי החגים, אחרי הפנסיה. רק לא עכשיו.

וכך חולפים חיים שלמים - מתוך הבטחות ל"מאוחר יותר". אבל מה עושים כשאותו "מאוחר יותר" כבר לא מגיע? מה יעשה אדם שדודו כבר חמק ועבר, שאינו עונה עוד לקולו, ושכל שנותר לו הוא הגעגוע - געגוע עקר - "שחולת אהבה אני?" רבותי - אין מחר. יש רק עכשיו.

מה עשית עם העודף?

ברשותכם, אני רוצה להרחיב קצת את העיסוק בסוגיא, ולעבור לעוד נקודה, שהיא - במדת מה - צדו השני של אותו המטבע. שמעתי ממורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר מויזשניץ בית שמש שליט"א, שכשהוא התחתן (עם בת דודו מרן אדמו"ר מויזשניץ שליט"א, לרפואה שלמה במהרה), הוא הגיע לארץ הקודש יחד עם אביו הרבי מוזניץ מונסי זצ"ל, לקראת החתונה שהתקיימה בארץ.

לפני שבאו לארץ הם קנו את כל הנדוניה של החתן בארה"ב, בגדים, נעליים, שטריימל וכל מה שחתן צריך כדי להתחיל את החיים ברגל ימין בסייעתא דשמיא.

בדרך, בעודם במטוס, נזכר האבא, הרבי זצ"ל, שהם שכחו לקנות לחתן מגפיים. היה זה פריט חשוב מאוד, כי הרבי זצ"ל היה חתנו של הרבי מסקווירא, שם נוהגים ללכת בשבת קודש עם מגפיים, כך שהיה זה חשוב מאוד שגם לחתן, נכדו של הרבי מסקווירא יהיו מגפיים.

הוא פנה לבנו, הרבי שליט"א נתן לו 200 דולרים, ואמר לו להשתמש בזה לקנות מגפיים, ואכן כך היה, הרבי קנה את המגפיים כאן בארץ והכל בא על מקומו בשלום.

שבועות אחדים אחרי החתונה, המשפחה כולה שבה לארה"c ורק החתן נשאר לגור פה, והנה הוא מקבל מכתב שהגיע לידי עם אחד מהחסידיים של אביו שבא לביקור בארץ, והתבקש לקחת את המכתב לבנו של הרבי.

במכתב מבקש האב מבנו שיכתוב לו מה שלומו ואיך הוא מסתדר בארץ, ואיך הוא מסתדר בכולל שהוא לומד ועוד שאלות שאבא שואל את בנו שהתחתן, אבל היתה שם עוד שורה שבה הוא מבקש מבנו לדווח לו מה הוא עשה עם הכסף שנשאר מ-200 הדולרים שהוא נתן לו לקנות מגפיים.

הרבי שליט"א כתב מכתב חוזר ושלח לאביו והשיב לו על כל השאלות ועוד כהנה וכהנה.

אחרי תקופה, כשהגיע לביקור בארה"ב אצל הוריו, שאל הרבי את אביו, ילמדני אבי, הרי החתונה שלי עלתה לאבא עשרות אלפי דולרים. כל המשפחה נסעה מארה"ב לארץ, וקנו לכולם בגדים מכובדים לכבוד החתונה, וההוצאות של החתונה עצמה והדירה וכו' וכו'.

מכל ההוצאות האלו, היה לאבא כל כך חשוב לקבל עדכון מה עם כמה עשרות דולרים בודדים שנשארו מרכישת המגפיים??? זה כסף קטן, מאוד קטן, לעומת מה שנשפך פה על צרכי החתונה.

ענה האב לבנו: הסכת ושמע בני יקרי: כל דולר שהוצאתי להוצאות החתונה שלך, היה מחושב אצלי. מה שצריך לשלם משלמים, בשמחה, שהקב"ה יזכה אותנו תמיד להוציא כסף רק על שמחות. אבל אין דבר כזה הפקרות! אין דבר כזה כסף קטן וחסר חשיבות. לכל דולר, לכל חצי דולר יש חשיבות, ואני סומך עליך שהשתמשת ביתרת הכסף בחכמה ובאחריות, אבל אני רוצה לדעת לאיפה הלך הכסף שלי!

לעומת זאת, סיפר לי הרבי מקרה שבו אירע שאביו זצ"ל איבד את הארנק שלו, והוא היה מזה בחלישות הדעת גדולה מאוד, במשך

זמן ארוך, יותר ממה שאדם רגיל יכול להצטער על כך שאיבד את הארנק.

שאלו אותו, רבי, אפשר לחשוב, אבד הארנק, היו שם כמה עשרות דולרים, זה לא כזאת טרגדיה גדולה, למה הרבי עושה מזה כזה עניין. השיב להם הרבי, אם אני מסוגל לאבד את הארנק שלי, איזה מן בנאדם אני? האם אני אדם אחראי או שחסר לי חלילה באחריות? כי אם אני חסר אחריות, איך אני יכול להתעסק עם כספי צדקה ועם צורכי ציבור???

הרעיון שאני רוצה להוציא מהעובדות הללו הוא שכדי להצליח בעבודת ה', צריכים להיות אדם אחראי. להתנהל עם חשבון, כמה זמן יש לי, כמה מתוכו אני מנצל. איפה אני אוהז במאמץ להימנע מדיבורים אסורים, מה הדרגה שלי בשמירת השבת, איפה אני נמצא בסקאלה של בין אדם לחברו. אדם צריך לדעת להעריך את עצמו ואת המקום שבו הוא נמצא, ומשם לשאוף להגיע למקום גבוה יותר.

ההצלחה של מרן שר התורה

זה נורא קל לנו לגחך על אותו זואולוג מסכן, ששקוע כל כך בחטאינו, עד שהוא לא מסוגל למנוע את עצמו מלסיים את הסנדוויץ' למרות שהוא בעצם הבין הרגע שהוא ישלם על כך מחיר כבד בעולם העליון.

יתירה מזאת, אנחנו מבינים שזה נוגע לכל תחומי החיים. לא רק לאנשים שאינם שומרי תורה ומצוות. זה נוגע גם ליהודים חרדים, אנחנו צריכים להתחזק בהרבה מאוד דברים, ותמיד יש לנו תאריך יעד, מתי בדיוק אנחנו יוצאים ל'מקצה שיפורים' ברוחניות.

ומידה טובה מרובה. מי שמקפיד לקבל קבלות טובות 'כאן ועכשיו' ולבצע אותן באופן מידי, ואינו דוחה דברים טובים למועד מאוחר יותר, זוכה להצלחה גדולה בתורה. וכבר התפרסם בעבר ב'לקראת שבת' בשם הגאון הגדול רבי שלמה קנייבסקי שליט"א, שהעיד כי ההצלחה הפלאית של אביו, מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל בתורה, היתה בעיקר בזכות מידת הזריזות המופלאה שלו לכל דבר שבקדושה.

וכך סיפר הגר"ש קנייבסקי על מרן שר התורה זצ"ל: "כשאבא היה כותב מכתב, הוא לא היה מניח אותו בצד כדי לשלוח בדואר מתישהו בעתיד הקרוב. הוא היה מסיים לכתב את המכתב, מקפל, מכניס למעטפה, מדביק בול ויוצא מיד לתיבת הדואר כדי לשלוח אותו.

"אני מדבר על התקופה שבה היו לו מספר מכתבים ביום, לפני שהוא מאוד התפרסם שכבר היו עשרות מכתבים ביום. כמובן שלאחר מכן זה כבר היה שונה, והוא היה מרכז את כל המכתבים יחד, אבל בתקופות שזה היה מכתב אחד ביום או יומיים, הוא היה כותב, מקפל, מכניס למעטפה ושולח באופן מידי.

"זכורני שפעם סיים אבא לכתוב מכתב, והיה בבית אחד מחתניו שעמד לצאת, והציע שייקח את המעטפה כי הוא ממילא יעבור בדרכו ליד תיבת הדואר. אבא הסכים, זה חסך לו זמן והזמן היה יקר מאוד עבורו, אבל אחרי שעברו שתי דקות והוא ראה שהגיס שלי מתעכב בבית, אמר לו: "אתה עדיין לא הולך, תביא את המכתב ואני

לפתע בצבץ בתחתית השולחן שטר של 100 דולר... לאחר עיון מעמיק יותר הוברר שהיו שם 96 אלף דולרים!!!

כאשר הגוי שומר היער קד אפיים ארצה בפני הרב מבריסק זיע"א ובפני בתו מרת ליפשא ע"ה

הרב ישראל ליוש

אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים... והייתם קדשים פי קדוש אני (יא מה)

את השיעור שקיבלה הרבנית מרת ליפשא פיינשטיין ע"ה מאביה הגדול מרנא הגר"ז מבריסק זיע"ה בהלכות השבת אבידה ובמצוות קידוש ה', לא שכחה הרבנית לעולם...

היה זה כאשר היתה בת שש, היא עברה ביער העבות, המשתרע על פני דונמים רבים, והנה מצאה על האדמה פטיש גדול. התבוננת עליו מכל צדדיו, סיפרה הרבנית, וראיתי שאין בו סימנים, ומכיון שמרבית תושבי בריסק הם גויים, החלטתי לקחתו לעצמי...

כששבת היתה, ראה אבי זצ"ל את הפטיש, ולאחר ששמע ממני כיצד הגיע לידי, אמר שכנראה שהוא שייך לשומר היער שיושב בבקתת השומר בקצה היער...

אבא הורה לי להתלוות אליו והחל ללכת לכיוון היער. עשרים דקות ארכה הדרך, עד שמצא את השומר יושב בבקתתו. הוא שאל אותי האם אבד לו דבר מה? והלה השיב מיד שאכן אבד לו פטיש. אבא הראה לו את הפטיש שבידי, והלה הכירו מיד ואמר שאכן זהו הפטיש שלו, ואני החזרתי לו את אבידתו...

הגוי כל כך התפעל מהענין, הוא קם וקד אפיים ארצה לפני אבי מרן זצ"ל, ואמר: "ברוך אלוקים של אלה..."

הקדושה שבהיבדלות

זהו סיפור על התנהגות אצילית, קדושה ונבדלת, השמורה לעם ה' מקדשי ה', ועל כן היא הפעימה את הגוי, שאינו מכיר התנהגויות מרוממות מעין אלו...

בפרשתנו, מבואר שהאיסור שלא לטמא את נפשותינו בשקצים וברמשים, זו 'קדושה'. ובטעם שעלינו להתקדש, נאמרו שני ענינים: א. 'כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים', ב. 'כי קדוש אני'. האם יש קשר בין ענינים אלו?

הנה 'קדושה' זו 'הבדלה', כפי נאמר בפסוק: (ויקרא כ כו) "והייתם לי קדשים פי קדוש אני ה' ואבדל אתכם מן העמים להיות לי". להיות 'קדוש' זה אומר להיות משהו אחר. 'גדול' הוא אותו המין ואותו הסוג, רק יותר גדול. החילוק בין גדול לקטן הוא רק בכמות. אולם ה'קדוש' הוא כלל לא אותו סוג ממי שאינו קדוש, הוא נבדל ממנו לגמרי, וזו קדושתו!

בתפילת שמונה עשרה אחר שמונים את גבורותיו של הקב"ה: גדול, גיבור... אומרים: 'אתה קדוש', ביארו המפרשים, שזהו כדי לחדד שאמנם שבחנו את הקב"ה בשבחים גשמיים כמו גדולה וגבורה,

שבחים ששייכים אף בבני אדם, אולם הקב"ה הוא 'קדוש', הוא נבדל, הוא אחר מבני האדם, הוא לא אותו סוג רק נעלה יותר, אלא הוא נבדל וקדוש, שונה לגמרי...

כמו"כ אף עם ישראל אינו ככל העמים, רק מעולה ומשובח יותר, אלא הוא 'קדוש', הוא שונה מהם, הוא נבדל, הוא סוג אחר לגמרי... וההבדלה הזו נהייתה כאשר הקב"ה הוציא אותנו ממצרים, בזה הוא הפריד אותנו משאר העמים ובחר בנו לעם סגולה...

נשים לב! במצוות הקדושה, לא כתוב 'כי אני ה' המוציא אתכם מארץ מצרים', כפי שכתוב במקומות אחרים בתורה, אלא 'אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים', כי 'המוציא אתכם' מדגיש את ענין היציאה מארץ השעבוד, אולם 'המעלה אתכם' מדגיש את ענין ההפרדה והבירור, לא רק יציאה גיאוגרפית מהארץ, אלא עליה והפרדה של הטוב מתוך הרע...

על פי זה נבין מדוע עם ישראל מתקדש בזה שאינו אוכל שקצים ורמשים, מפני שמאכלו של אדם, הוא מרכז חיותו, ואם הוא בורר את מאכלו ואינו אוכל מה שעולה על רוחו כבהמה, או כאומות העולם, הרי בזה הוא נבדל מן הבהמה ומן האומות הדומות לה, והרי הוא מתעלה לדרגת בן מלך, קדוש ומרומם מעל כל הנבראים.

השבת אבידה לשם קדושת השם

דוגמא נוספת להתנהגות קדושה ונבדלת משאר אומות העולם קרתה לפני יותר מעשור, כאשר בוועידה השנתית של אגודת ישראל באמריקה, הזמין המנחה את ר' נח מירו אל הבמה, ואחר שהוקרן על המסך כתבה שהתפרסמה באחת מרשתות התקשורת

המפורסמות ביבשת, קם הקהל על רגליו בהתרגשות מרובה והריע לו שעה ארוכה...

והנה הסיפור, כפי שפורסם במוסף שבת קודש 'יתד נאמן': ר' נח רכש שולחן מ'יד שניה', אלא שכאשר השולחן הגיע אל ביתו, הוא לא עבר בפתח מחמת גודלו... לאחר כמה ניסיונות, החליט ר' נח לפרק את השולחן ולהכניסו בחלקים. תוך כדי פירוק, לפתע בצבץ בתחתית השולחן שטר של 100 דולר... לאחר עיון מעמיק יותר הוברר שזהו אינו השטר היחיד שהוסתר שם, היו שם חבילות שטרות שבסיכומם הגיעו לסכום של 96,000 דולר!!!

המחשבה הראשונה שעלתה בראשו של ר' נח שהיות והמוכר כלל אינו יודע על קיומם של השטרות בשולחן, שכן לו היה יודע היה מוציא אותם משם, הרי זו מציאת ממון והרי אלו שלו...

אלא שכיהודי ההולך בדרכי התורה, הוא התקשר אל רבו ושאל אותו כיצד עליו לנהוג עם הממון הרב שמצא?

הרב השיב לו שאכן ההלכה מאפשרת לו להשאיר את הממון ברשותו, אלא שאם הוא רוצה לקדש שם שמים, שיחזיר את הכסף למוכר, וידאג שהדברים יפורסמו וכך יתקדש שמו ית' בעולם, כשכל העולם יראו כיצד מתנהג יהודי ההולך בדרכי ה'...

מבלי להסס, התקשר ר' נח למוכר, וסיפר לו על המציאה שמצא בתחתית השולחן, ואכן הדולרים הושבו לבעליהן...

הגוי לא השאיר את הסיפור לעצמו, הוא כל כך התרגש מהשבת הכסף

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי אליעזר יוטקובסקי שליט"א

למה לגדל עופות זה קל, ולגדל ילדים זה קשה כל כך??? למה?!
השאלה השלישית: למה יש כל כך הרבה חולים? תראו כמה בתי חולים יש ברחבי הארץ והעולם. יש משרד ממשלתי ענק שעוסק רק בנושא זה של מחלות, יש מאות אלפי חולי סוכרת ואמות אלפים אחרים סובלים מבעיות בלחץ דם, ויש כאלו שסובלים גם וגם, ועוד כל כך הרבה חולים רעים. על מה עשה לנו ה' ככה???

השאלה הרביעית ששואל מרנא החפץ חיים היא למה אנשים מזיעים? למה אנחנו צריכים להזיע כל כך הרבה, אצנים רצים ומזיעים בלי סוף???

למעשה השאלות הללו מקיפות כמעט את כל מכלול הקשיים והדברים הלא טובים שיש לאדם בעולם הזה!
שואל מרנא החפץ חיים, למה באמת כל כך קשה לנו ויש לנו כל כך הרבה דברים לא טובים???

התשובה ברורה כמובן... בגלל חטא עץ הדעת!
פעם אחת, לפני קרוב ל-6,000 שנה אכל אבינו הראשון אכילה אחת אסורה, ובעקבות כך נקנסה עליו מיתה, הוא התקלל 'בזעת אפך תאכל לחם' - קשיי הפרנסה, וחווה התקללה בצער גידול בנים.

היה מרנא הפץ חיים אומר בדיבורו הנוקב - צא ולמד, אכילה אסורה אחת, וכל כך הרבה צער וכאב לדורי דורות. מכאן נלמד כמה צריך יהודי להתרחק מכל אכילה, כי על כל מאכל איסור שיהודי מכניס לפיו היה צריך לקבל תוספת ענישה באותו שיעור של העונש שנקנס על אדם הראשון, והסיבה היחידה שהקב"ה לא נותן לנו את העונשים

האבוד, ומיהר לפרסם את הסיפור בכלי התקשורת השונים ברחבי ארה"ב, ואלה נתנו תהודה רבה לסיפור המופלא, על כסף שהושב לבעליו, למרות שאיש לא ידע על קיומו, והמוצא יכול היה לשלש את כל הכסף לכיסו, מבלי שאיש יידע על האוצר הענק שמצא...

יהודי ארה"ב שנחשפו לכתבות בתקשורת התהלכו באותם ימים בגו זקוף ובגאוה גדולה, הנה הם נמנים על העם היהודי המקדש שמו ית' ברבים, ומתנהג באופן מרומם ומפעים...

גם משתתפי הועידה התרגשו כשגיבור הסיפור הוזמן אל הבמה, ונתנו לו את הכבוד המגיע לו על מצוות קידוש ה' שעשה ברבים...

ר' נח עמד נבוך מול קהל האלפים, וסיפר בענווה שלרגע לא היה לו ספק שעליו להחזיר את האבידה לבעליה, שהרי הלכה מפורשת

היא בשולחן ערוך [חו"מ ס' רס"ו] והוא הקריא: "אַבְדַת הַגּוֹי מִתְּרַת, שְׁנֵאמַר: 'אַבְדַת אֶחֶיד'. וְהַפְחִיזָהּ, הָרִי זֶה עוֹבֵר עֲבָרָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִחִזֵּק יְדֵי עוֹבְרֵי עֲבָרָה. וְאִם הִחִיזָהּ לְקַדֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם פְּדֵי שְׂיִפְאָרוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל וְיִדְעוּ שֶׁהֵם בְּעֲלֵי אָמוֹנָה, הָרִי זֶה מְשַׁבַּח..."

מחיאיות הכפיים גברו עוד יותר... וכשהן פסקו, הוא המשיך כשדמעות חונקות את גרונו: "הרי נאמר: 'טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף', הנה יכולתי לעשות קידוש שם שמים בכסף! אני בטוח שכל אחד כאן ורובם מכלל ישראל היו עושים כמוני... כי כולם רוצים לקדש שם שמים... זה לא קידוש ה' שלי, זהו קידוש ה' של כולכם, ונזכה שנוכל להמשיך תמיד לקדש שם שמים..."

הנוראים האלו, היא בגלל שהוא יודע בחכמתו העליונה שאנחנו לא נוכל לעמוד בהם, ולכן הם לא ניתנים לנו כאן בעולם הזה. ומדה טובה מרובה, השכר העצום של מי שנמנע מאכילת איסור, אין לו שיעור.

הגאון רבי שמואל דוד הכהן פרידמאן שליט"א מברוקלין ניו יורק, מביא בספרו 'בדידי הוא עובדא' מעשה נורא על עיירה אחת בפולין שגזר השלטון לסלול כביש על בית העלמין היהודי ונאלצו להעביר את כל הנפטרים מקבריהם לקבורה במקום אחר, ומצאו שהיו שם שני נפטרים שנשארו שלמים שנים רבות אחר פטירתם ולא שלטה בהם רימה. האחד היה קברו של אחד מרבני אותה עיירה, צדיק ופרוש ששנים רבות אחר פטירתו עוד נישא שמו בהערצה בפי כל, והשני היה קברו של איש פשוט, שנפטר ונקבר במדים של חייל בצבא הפולני, ולא היה יודע ספר באופן מיוחד. בדקו ומצאו שהוא נזהר במשך כל שירותו בצבא הפולני שלא להתגאל במאכלי טריפה, והחיילים הגויים שמו לבם לכך, וסיפרו למפקד.

כעס המפקד על כך שהיהודי מתנזר ולא מתאים לו' לאכול מהאוכל שאוכלים כל שאר החיילים והמפקדים, ועל כן ציווה שיאכילו אותו בכח במאכלי הטריפה. אבל אותו חייל מסר את נפשו על כך, ולא הסכים בשום אופן לאכול את המאכלות האסורות, ושילם על כך בחייו רח"ל. וזכה על ידי כך שנשאר גופו שלם, ומכאן נדע כמה גדול ועצום הוא השכר עד שיהודי פשוט כל כך, זכה למעלה שזוכים לה רק קדושי עולם הניצלים מחיבוט הקבר ומקללת 'אל עפר תשוב'.

הוא רצה להיבלע באדמה ולא ידע מה לעשות עם עצמו, לעומתו רבי שבתאי היה המום לרגע, הוא עמד לשניה קלה ואז יצא מהחדר. לאחר כמה רגעים הוא חזר אל החדר כשבידו ספל קפה חדש שהכין

הסגולה הגדולה לברכה והצלחה המתבארת בפרשה

הרב בנימין בירנצוויג

"פי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים" (יא - מה)

'תנא דבי רבי ישמעאל, אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כמו מצרים וכנענים דיים'. מדברי חז"ל אלו למד מרן רבי לייב חסמן בספרו 'אור יהל', סגולה עצומה להינצל מכל דבר רע. בדבריו עושה רבי לייב 'קל וחומר', אם זה שיהודי מונע את עצמו מאכילת שרצים, שזה דבר קל מאוד, כי הרי ישראל קדושים הם ואכילת השרצים היא דבר מאוס מאוד אצל כל יהודי, ולא מדובר במאמץ גדול להתגבר כדי לא לאכול שרץ, ובכל זאת די להם בזכות זו כדי להיות נגאלים מעול השעבוד הנורא שהיו נתונים בו במצרים - על אחת כמה וכמה אלו הנמנעים מאכילה אסורה של דברים שכן מפתים ונפשו של אדם מתאוה להם, בוודאי שמגיע להם על כך שכר כפול ומכופל שהקב"ה ישלח להם גאולה וישועה בכל מה שהם צריכים לו.

הוסיף רבי לייב חסמן נדבך נוסף על אותו 'קל וחומר', וכתב שיש לו גם 'קל וחומר בן בנו של קל וחומר' - מה קורה כשיהודי מונע את עצמו מלאכול בשר תאוה שמותר באכילה, הבשר כשר בכשרות הכי מהודרת ואין בו שום סרך אסור, אבל יהודי מתגבר על התאוה ולא אוכל אותה, כשהכוונה שלו היא לקדש את עצמו במותר לו, כמה יהיה השכר שלו גדול מן השמים???

ומסיים רבי לייב בקביעה נחרצת: "ובזה ראינו עצה נאמנה, שאם אדם נמצא חס ושלום בצרה, ידור נדר להפליא להימנע מלהשביע תאוות נפשו בדבר המותר לו, והרי מובטח לו זכות גדול להיושע ולהיגאל מכל צער ויגון".

ועוד הוא מוסיף שזה מה שאמרו חז"ל שכל הבולם פיו בשעת מריבה, הרי הוא כתולה ארץ על בלימה, והעולם תלוי בו. כלומר, גם אם העולם כולו היה ראוי להיחרב בגלל מעשי בני אדם, ובא יהודי אחד ובלם את פיו בשעת מריבה, הוא "העמיד העולם בזכות מעשהו זה, שבירת רצון אחד, ששכרה הגדול עד מאד", כלשונו הטהור של רבי לייב זצ"ל.

זה לא הרמב"ם של כלל ישראל!

ר' שבתאי פרנקל ז"ל היה יהודי תלמיד חכם עצום, אשר מסר נפשו על מנת לאסוף את כתבי ופסקי הרמב"ם מכל העולם, אותם הוא ערך וסידר על הכתב. וזכה לסיעתא דשמיא עצומה שספרו נהפך

לנכס צאן ברזל בכל בית יהודי בעולם, זה הרמב"ם עליו מקדשים כל ישראל את לימוד תורתם.

את כל חייו הוא מסר למען מטרה נשגבה זו, מפני שידע שכל כתב יד חדש יכול לחולל מהפך בכל עולם התלמוד וההלכה. בעקבות כך הוא פתח מכון מיוחד אשר היה קרוי על שמו - "מכון שבתאי פרנקל".

ונביא מעשה נפלא שאולי הוא סיבת שכרו הגדול במה שזכה. לאחר פטירתו, בזמן ה"שבעה" סיפר סגן מנהל המכון, אשר היה יד ימינו לאורך שנים מעשה מדהים ומופלא, אשר כמעט אין בנמצא כמוהו בימינו, וכך היו דבריו:

"באחד הימים, נודע לרבי שבתאי על מציאה מיוחדת ונדירה של הרמב"ם. לא היה מדובר בכתב יד פעוט ובודד, אלא בקונטרס עתיק ביותר, נדיר ומיוחד שכתב הרמב"ם, המלא באוצרות גלומים אשר היה יכול לחולל מהפכה בכל עולם התלמוד. אך ישנה בעיה אחת, הקונטרס העתיק בן מאות השנים נמצא במוזיאון מיוחד במצרים, אשר אין לאף אחד רשות להתקרב אליו או לגעת בו.

כאשר שמע זאת רבי שבתאי מיד שם זאת לנגד עיניו כמטרה עילאית מיוחדת להצליח לשים ידו על הקונטרס בכל מחיר. הוא פנה למוזיאון במצרים וביקש לרכוש את הקונטרס הנדיר, אך בעלי המוזיאון סירבו בכל תוקף. "הוא אינו עומד למכירה. מדובר בנכס מצרי עתיק" טענו האוצרים המצרים. אך רבי שבתאי לא אמר נואש, הוא החליט כי הוא יעשה הכל על מנת לגאול את כתב היד הנדיר מידי המצרים ויהי מה.

במשך שנים ארוכות הוא ניסה לדבר עם אנשי מפתח רבים

מרוכז בקריאת הקונטרס, נשפכה כליל הישר אל תוך הקונטרס הנדיר וצבעה אותו בצבע שחור עז. הקונטרס הנדיר ספג מכה קשה, הכתב העדין נמוחק כמעט כליל והדפים הרכים נדבקו זה לזה והושחתו לחלוטין.

נעצור לרגע את הסיפור ונשאל, מה היינו אנחנו כנראה עושים במצב שכזה? יש להניח שהתסכול, האכזבה והכעס היו שולטים ברובנו בערבוביה ומוצאים את דרכם מיד לפורקן בדמות צעקות וחיפוש אשם מידי להטיל עליו את כל הרגשות שמבעבעים בנו... בסך הכל אנחנו הרי 'בני אדם', אנושיים, וזה אולי למעלה מכוחותינו לסבול מחדל שכזה לאחר שנים רבות כל כך של השקעה בזמן ובמזון... ומה עשה רבי שבת?...

באותו רגע שהקפה נשפך הזדעזע סגן המנהל ולא ידע את נפשו. הוא רצה להיבלע באדמה ולא ידע מה לעשות עם עצמו, לעומתו רבי שבת היה המום לרגע, הוא עמד לשניה קלה ואז יצא מהחדר. לאחר כמה רגעים הוא חזר אל החדר כשבידו ספל קפה חדש שהכין, ופנה אל סגנו בחיוך: "כנראה שמשמים לא רצו שהרמב"ם הזה יגיע לעם ישראל, אינך אשם כלל וכלל, קח ושתה את הקפה..."

למה ברא הקב"ה יצר הרע חזק כל כך?

יסוד וסגולה גדולה זו, מצאתי גם שכתב הגר"ש פינקוס זצ"ל בספרו, לתרץ קושית הגר"י בלאזר בספרו ככבי אור, על מאמר חז"ל (סוכה נב, א) 'יצרו של האדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו', מדוע אכן העמיד הקב"ה את הענין בצורה זו שבלי עזרתו אי אפשר להתגבר על היצר הרע? וביאר שענין זה לטובת האדם, שאם בעצמו היה מתגבר הרי זה מעשה אדם גרידא, וגם השכר עליו היה מוגבל כמו שמעה האדם מוגבל, אבל כיון שהתגברות מגיעה רק מכח עליון, יש בזה מעשה שמים, וגם השכר לא מוגבל כמעשה שמים.

ואנחנו אף נוסיף כי גם אם יתגבר אדם על עצמו פעם אחת כנגד רצונו, בתאוות האכילה או בכל תאוה אחרת הבושרת בו, הרי ודאי שמן השמים שרכו גדול עד מאד, וכפי המבואר בספרים הקדושים שמי שהזדמן לו איזה מכשול של ראייה אסורה וכדו' בלכתו ברחוב, ומתגבר עליו, הרי יכול לבקש באותו רגע מה שירצה ומן השמים ישלמו לו בכפל כפליים.

במצרים, כאלו שהיו בעלי השפעה ויכולת לעזור בפרויקט חייו שלקח לו כמשימה, ואף הזרים כספים רבים לצורך כך, אך לא עלה הדבר בידו. באחד הימים, כאשר ראה בעל המוזיאון כי הביקוש אחר אותו קונטרס עתיק של הרמב"ם, רבם של היהודים, כה מבוקש, הוא החליט לשחרר קצת את היד מההדק והודיע כי הוא מסכים למכור את אותו כתב יד נדיר, אך עלותו של הכתב הגיע לסכום אגדי ומופקע, אשר לא היה בנמצא גם אצל עשירים וגבירים עצומים.

כאשר שמע זאת רבי שבת מיד קפץ על המציאה. הוא הפך את העולם וגייס סכום עתק, כמוהו לא הוציא מעולם בעבור כתב יד של הרמב"ם. לאחר עמל וטורח מרובה הוא הצליח לגייס את כל הכסף וניגש לבעל המוזיאון על מנת לפדות מידי את הכתב.

בשעה טובה ומוצלחת, לאחר שנים של שכנועים והוצאת הון עתק - החיבור הנדיר בעולם של הרמב"ם בכבודו ובעצמו הגיע לידי של רבי שבת. הספר היה כה ישן, בן מאות שנים, הדפים שלו היו כה חלשים והכתב היה עדין ביותר, ועל כן היה צורך לנהוג בו כל משנה זהירות על מנת שלא ייפגם ואף כספת מיוחדת הוכנה עבור אותו כתב עתיק. היה זה יום מיוחד וחגיגי, כמוהו המכון לא ידע שמחה מזה שנים רבות. בדרך כלל, כאשר הגיע כתב יד עתיק ונדיר של הרמב"ם למכון, תחילה היו מצלמים את כל הדפים שבו, על מנת שיהיה עותק של הספר. והנה הפעם כאשר הגיע רבי שבת פרנקל למכון, כשבידו עטוף ושמור בהגנה מיוחדת הקונטרס הנדיר הוא מיד נכנס עימו לחדר שמור במכון, אליו נכנסים רק אנשים בודדים ומורשי כניסה. רבי שבת קרא לסגן מנהל המכון שיהיה שותף עימו בהתרגשות העצומה בקריאת הקונטרס בפעם הראשונה. מי לא רצה להיות נוכח באותו המעמד? - בדיקת הקונטרס אשר על השגתו עמלו שנים והוציאו הון עתק.

הסגן נכנס אל החדר המיועד בהתרגשות, כשבידו הוא אוחז ספל קפה גדול אותו הכין לצורך הזמן בו יבלה בחדר עם רבי שבת. רבי שבת הניח את הספר בהתרגשות וברעדה על השולחן ונגע בעדינות בספר העדין בעל כתב היד היפה שכבר היה חלש וזקן בימים. הוא הרגיש בליבו סיפוק עצום וחשב שהנה הוא מצא פה נכס צאן ברזל אמיתי לעם ישראל כולו.

והנה, בעוד רבי שבת וסגנו עומדים בהתרגשות ליד הספר, ידו של הסגן אשר אחזה בספל הקפה, בטעות מוחלטת, תוך כדי שהיה

המשך מעמוד 18 | הרב עמרם בינעט

אופייני מאוד לאבא זצ"ל, היתה לו תכונת אופי כזאת, שהוא לא היה דוחה שום דבר אפילו לא ברגע, מה שאפשר לעשות עכשיו עושים עכשיו, אין שום תועלת בדחייה למועד אחר."

הרי לנו ממש 'זה לעומת זה', כמה גדולה היא הזריזות לקבלת עול תורה ומצוות, וחלילה וחס כמה חמורה היא ה'דחיינות', שבכוחה לאבד כל חלקה טובה.

אז בפעם הבאה שהילד לא רוצה להרים את הגרביים ברגע שבו התבקש לעשות זאת, נשתמש בזה כתזכורת בעיקר להתנהגות של עצמנו... אני לא יודע מה אתכם, אבל לי השיטה הזאת עוזרת מאוד.

אשלח אותו מיד."

"יום אחרי שהתארת", המשיך הגר"ש קנייבסקי לספר, "אמר לי אבא 'בוא, אנחנו צריכים ללכת להזמין מזוזות שיהיו לדירה שלך'."

"עוד לא היה לנו מושג מתי תהיה החתונה, לא היה לנו שום מידע לגבי הדירה בה נתגורר, כמה חדרים יש בה וכמה מזוזות נצטרך לקנות עבורה, אבל אצל אבא זו בכלל לא היתה סיבה לדחייה. צריכים מזוזות? קונים מזוזות."

"כחודש אחרי האירוסין כבר נסעתי גם להזמין חליפות אצל החייט, למרות שהחתונה היתה עשרה חודשים אחרי האירוסין... זה סיפור

האם מותר לסגור חלון בשבת למשך שנים רבות?

חלון שזוגיתו נשברה - מה מותר להניח בו בשבת כדי לסגור?

בסגירת חלון - וכל פתח אחר שבקיר הבית או שבתקרתו - בשבת, נחלקת ההלכה לכמה סוגי סגירה, שיפורטו להלן. הסגירה הרגילה, על ידי דלת [שבימינו נהוג לכנותה 'חלון', או 'כנף'] המחוברת לקיר באמצעות ציר וכדומה, או עומדת על גבי מסילה ונעה מצד לצד בתוך חלל החלון - מותרת לכתחילה; והוא הדין לסגירת החלון בחפץ הקשור או מחובר אליו, כך שתלייתו עליו מוכיחה שמיועד לסגירת החלון. וכתבו בארחות שבת, שסגירת החלון מותרת אף באופן שהסגירה היא למשך תקופה ארוכה, ואינו עתיד לפותחה אלא לאחר כמה שנים. וחלון שזוגיתו נשברה, וכדומה, ורוצה לסגרו על ידי הנחת חפץ כלשהו בחלל החלון - מותר, כאשר דרכו לפותחו ולסגרו תדיר. לדעת השולחן ערוך, מותר לסגור את החלון אף בחפץ שהוא מוקצה 'מחמת גופו' - כגון פיסת עץ - אשר יחדוהו לשימוש זה, או השתמשו בו פעם אחת לכך בימות החול, כיון שבכך ניתן לחפץ שם כלי, ומותר בטלטול. ולדעת ראשונים רבים אין היתר לסגור את החלון אלא בכלי, כיון שסגירה בחפץ שאינו כלי נראית כתוספת על הבנין, האסורה משום מלאכת 'בונה'.

ואף כאשר סוגר את החלון בכלי - נחלקו הפוסקים: יש אומרים שנדרש ייחוד הכלי לכך, או שימוש בו למטרה זו פעם אחת בימות החול, משום שללא היחוד או השימוש נראית סגירת החלון באמצעות הכלי כתוספת על הבנין; ויש חולקים. ובכלי שאין דרך להשתמש בו לשימוש כזה, ועתיד להינטל משם בהקדם - כגון בגד - לכל הדעות אינו נראה כמוסיף על הבנין, ואין צורך בייחוד הבגד או בשימוש בו למטרה זו; אך אין לחבר את הבגד מכל הצדדים כסגירה קבועה; [ואם מחברו כן ליון הנפתח ונסגר בכל עת, ובתלייה עראית - פעמים שאין בכך איסור].

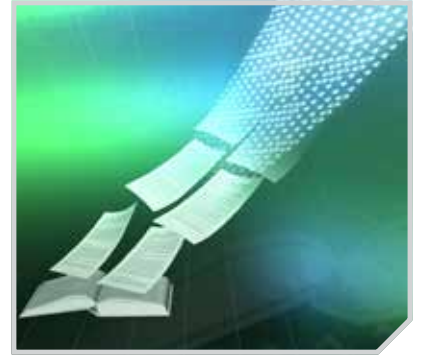
האם מותר להשתמש בבריח הנכנס לנקב שברצפה?

מוט של גליל נייר - האם מותר להוציאו ממקומו בשבת?

בריה של דלת הנכנס לנקב שברצפה, או שבקיר, מותר להכניסו לנקב בשבת. ואם הדלת עומדת במקום עפר ואדמה, ואין נקב מיוחד לכניסת הבריה, אלא בהורדת הבריה יוצר הבריה נקב בקרקע ונעצר בתוכו - מותר להשתמש בו בשבת, משום שניכר הדבר שהבריה מיועד לעצירת הדלת ואין זה דומה למלאכת 'בונה'; ויש אוסרים. ומוט המהודק לקיר, שיש בו קפיץ המיועד לתליית גליל נייר - לדעת הגר"ש² אויערבך זצ"ל והגר"נ קרליץ זצ"ל, מותר להוציאו ולהכניסו בשבת, כיון שעשוי לכך, [אך בפועל אין צורך בדבר, משום שאין משתמשים בגליל נייר בלתי חתוך בשבת]. ולדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, הואיל והמוט מיועד להיות קבוע במקומו תמיד ורק בשעת הצורך מוציאים ומחזירים אותו לאלתר, הריהו נחשב כחלק מצורת הבנין, והוצאתו והכנסתו דומות למלאכות 'סותר' ו'בונה', ואסורות בשבת. אולם, מוט העשוי לתלות על גביו מגבת, כמצוי במקומות צבוריים, אשר אינו מוברג ואינו מחובר למקומו כלל, אלא נכנס בשני קצוותיו לטבעות רחבות היוצאות מהקיר - אף לדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, מותר להוציאו ולהחזירו למקומו בשבת, משום שאין לו שום חיבור, ואינו כחלק מצורת הבנין. וזאת אף במקרה שהניחו מנעול על גבי הטבעות, באופן שאי אפשר להוציא את המוט ללא פתיחת המנעול.

הניחו מוקצה על דפים כדי שלא יעופו ברוח - האם הם נעשו 'בסיס לדבר האסור'?

חפץ שמותר לטלטלו בשבת, שהניחו עליו לפני שבת חפץ של מוקצה, על דעת שיהיה מונח שם במשך השבת, והיה מונח עליו בזמן בין השמשות של כניסת השבת - נעשה בכך 'בסיס לדבר האסור', ואסור לטלטלו בשבת. דין זה אמור רק כאשר מטרת הנחת המוקצה היא שחפץ ההיתר ישמש לו כבסיס, אך אם המטרה היא להיפך - שהמוקצה ישמש את חפץ ההיתר, אין חפץ ההיתר נחשב כבסיס לדבר האסור, ואם המוקצה נפל מעליו בשבת, או שניתן לנער מעליו את המוקצה על ידי הטייתו וכדומה - מותר לטלטלו. ודוגמה לדבר: אם הניחו מוקצה על גבי דפים כדי להחזיקם שלא יעופו ברוח, אין הניירות נחשבים כבסיס לדבר האסור, ומותר למושכם מתחת למוקצה בשבת.

מה מותר לכתחילה להניח על גבי פצע מדמם בשבת? והאם מותר להסיר בשבת 'פלסטר' המודבק במקום שיער?

נחלקו הפוסקים אם מותר להניח בגד או מגבת על גבי פצע מדמם: יש שאוסרים, משום איסור מלאכת 'הצובע' בצביעת הבד באדום, ויש שמתירים, משום שזו צביעה ב'דרך לכוף'; ולהלכה, בשעת הדחק ניתן להקל; ולכן, לכתחילה יש לשטוף את הדם במים לפני הנחת הבגד; ואם לא ניתן לשוטפו, מותר להניח עליו את הבגד. ויש אומרים, שדבר שאינו עומד לצביעה כלל, ובמיוחד אם מיועד להשלכה לאלתר - וכגון תחבושת, 'פלסטר', או נייר טישו - מותר לכל הדעות להניחו על גבי הדם לכתחילה.

להסיר פלסטר במקום שיער - גזיזת שערות בכלי לצורך שימוש בשיער עצמו, אסורה בשבת מדאורייתא. וגזיזת שיער לצורך יפוי הגוף - יש אומרים שאסורה רק מדרבנן, משום שהיא מלאכה 'שאינה צריכה לגופה', שהרי אינו עושה זאת לצורך שימוש בשיער הנגזז; ויש אומרים שאסורה מדאורייתא, משום שמטרת היפוי מחשיבה את המלאכה כ'צריכה לגופה'. ותלישת שיער ביד, לכל הדעות אסורה רק מדרבנן, משום שאינה כצורת המלאכה, הנעשית בדרך כלל בכלי; וכן משום שאין דרך לתלוש שיער מן החי, שהרי הדבר גורם לכאב. ויש להימנע בשבת מחיכוך במקומות השיער שבגופו בצורה שתגרום בוודאות לתלישת שיער. ו'פלסטר' או תחבושת המודבקים לגוף במקום שיער - לדעת הגרש"ז **אויערבך זצ"ל**, במקרה שהם גורמים צער מותר להסירם אף באופן שבוודאי יתלשו שערות בעת הסרתם; והגר"ש **ואזנר זצ"ל** לא התיר להסירם אף לצורך מצוה כי אם בצורה שלא תגרום בוודאות לתלישת שערות.

קריעת נייר בשבת - איסור דאורייתא או דרבנן?

הקורע יריעת בד, נייר וכדומה, על מנת לחזור ולחברם, עובר באיסור מלאכת 'קורע'. ואם קורע בדרך השחתה וקלקול, עובר באיסור דרבנן. והקורע שלא על מנת לחבר, אך אינו עושה זאת בדרך השחתה אלא בדרך תיקון - וכגון שקורע יריעת בד לשני חלקים על מנת ליצור מכל אחד מהם בגד נפרד - נחלקו ראשונים אם עובר באיסור דאורייתא או דרבנן. והמשנה ברורה מכריע שבמידה והופך את שני חלקי היריעה או הנייר לראויים לשימוש עבורו, עובר באיסור דאורייתא; ואם על ידי הקריעה מתקין רק את אחד החלקים לשימוש - אסור הדבר מדרבנן מפני ש'נראה כעושה כלי', ויתכן שעובר באיסור דאורייתא של 'מכה בפטיש'.

חֲמֵדַת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָתָּ

הוא החל לספר את כל קורות העיירה, לאחר שעתיים בהן הירצה ללא הפסקה, הוא התעייף וביקש לנוח מעט... 'לנוח?', התפלא הסוחר, 'עשה זאת מחר!'

הסוחר שגלה מעיירת הולדתו, וכדי לשמוע את קורותיה הסכים לשלם סכום כסף נכבד - ואיך נראית השבת שלנו...

בעיירה שלנו.

להצעה נדיבה כמו זו לא יכול היה הידיד לסרב, ואכן, לאחר שאכל ושתה החל לספר את כל קורות העיירה מיום עזיבת הסוחר.

לאחר שעתיים בהן הירצה ללא הפסקה, הוא התעייף וביקש לנוח מעט. אולם כאן ציפתה לו הפתעה: 'לנוח?', התפלא הסוחר, 'הלא אני שלמתי לך עבור כל היום. אם רצונך לנוח, אנא עשה זאת מחר, והמנוחה תהיה על חשבונך! מדוע שתנוח על חשבונאי? אני שכרתי אותך רק כדי שתספר לי סיפורים...!'

בהתאם לכך, באר המגיד, הקדוש ברוך הוא רואה שעם ישראל עובד כל השבוע לפרנסתו ועסוק בחומריות, ולכן קבע להם את יום השבת. ביום זה, פונה הקדוש ברוך הוא לעמו ואומר להם: כעת אינם עובדים, ולכן עליכם לנצל את יום זה עבור לימוד התורה וענייני קדושת השבת. אולם, יש כאלו שביום זה פורשים למנוחה...

וכאן טוען כנגדם הקדוש ברוך הוא: "אם הנכם רוצים לנוח? - נוחו על חשבונכם! לשם צרכי מנוחה, הנכם יכולים לעשות שימוש בשבת ימי המעשה. ואלם יום השבת הוא "שבת לה", הוא היום שלי! ונתתי לכם אותו כדי להשתמש בו ללימוד התורה ולעליה ברוחניות.

רבנו יוסף חיים זצ"ל כותב ("בן איש חי", שמות): "כתבו המקובלים ז"ל, דגדול הפועל הנעשה מעסק התורה ביום שבת אלף פעמים יותר מן הנעשה מעסק התורה של ימי החול...", כלומר שעת לימוד תורה בשבת, שווה לאלף שעות של ימי החול... ומכאן ניתן להבין עד כמה גדולה חשיבות העיסוק ברוחניות ביום זה.

('ומתוק האור' - מגילת אסתר)

יום השבת הוא יום המוקדש לעבודת ה' ולענייני רוחניות, ועל מנת להבין עד כמה גדולה חשיבות הזהירות מעשית דבר חולין ביום זה, המשיל המגיד מדובנא משל ממשליו:

לפני שנים רבות קם אדם אחד והחליט להתבסס בעסקיו. לשם כך עקר האיש מעיירת מגוריו, והשתקע בעיר הגדולה והרחוקה. לאחר שנים שבהן עשה חיל בעסקיו, בעודו מנותק מכל קשר לידידיו הקודמים, תקפו אותו געגועים לעיירה שלו. ומפעם לפעם היו מחשבותיו נודדות, והוא היה שואל את עצמו אודות מצבם של בני משפחתו הענפה, ושלומו של חבריו הקרובים או מתפללי בית הכנסת... וכך חלפו ימים רבים על האיש, אולם לא היתה בידו אפשרות לקבל ולו פיסת מידע על קרוביו וידידיו.

והנה ביום בהיר נשמעו נקישות על דלת ביתו, בפתח הבית עמד עני ופשט את ידו לצדקה, והסוחר המופתע גילה כי אותו איש הינו ידיד נעוריו מן העירה!

'שלום עליך', קרא הסוחר בהתרגשות, 'מה מעשיך כאן?'

'באתי לאסוף צדקה', השיב הידיד.

'בא הכנס נא, והתכבד בכוסית י"ש', שמח הסוחר שלא הצליח לעצור בעד סקרנותו הבווערת, 'ספר לי מה קורה בעיירה שלנו?'

למשמע השאלה הציץ הידיד בשעונו ודשדש בעקביו תוך שהוא ממלמל: 'אין לי זמן, אני אוסף צדקה, וכל דקה יקרה לי...!'

אולם הסוחר לא רצה שהזדמנות הפז תחמוק מידי ולכן מיהר לשאול: 'כמה כסף לצדקה אתה אוסף ביום אחד?'

'כאלף דולר', השיב האיש.

'אם כך, אשלם לך סכום זה, בתנאי שתשב אצלי ותספר לי מה נשמע

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 678
שנה י"ד תשפ"ה

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

פרי צדיק עץ חיים

כשהיה בנו של רבי אלעזר ילד קטן, אמר לו רבי יוסי בן חלפתא משרוש צדיקים אתה ואין אתה בן תורה היתכן? ענה לו בנו של רבי אלעזר, צדקת, אך מה ביכולתי לעשות? האם רוצה אתה ללמוד? שאלו רבי יוסי, וכשהשיב בחיוב, החל ללמד אותו פרק אחד, והמשיך ללמדו שני ושלישי. אחר כך הכניסו לבית הועד, ראה אותו שם רבי ושאל את רבי יוסי בתמיהה, האם אותו הכנסת לכאן אתך? ענה לו רבי יוסי, בן בנו של רבי שמעון בן יוחאי הוא. הלך אתו רבי יוסי לישיבה שבעיר ציפורי, ושם למד אתו שנה תמימה. בשנה השניה שב אתו אל בית הועד, והיה בנו של רבי אלעזר גדול בתורה, ומשיב על כל שאלה, עד שקרא עליו רבנו הקדוש, 'פרי צדיק עץ חיים', ומי גרם לו שיהיה בן תורה? רבי יוסי בן חלפתא.

(תנ"י וירא ל"ח)

פרשת השבוע

וישא אהרן את ידיו ויברכם
(ט' - כ"ב)

מסופר על הרה"ק רבי צבי הכהן מרימנוב זיע"א, שהיה צדיק נסתר ומשרת נאמן לרבו הרה"ק רבי מנדל מרימנוב זיע"א. כשנלב"ע רבו, ועלה על כיסא רבו, הנהיג מנהג חדש, שהיה דורש סכום גדול מכל דורשיו, ואחר שקיבל התרומה לפרנסת עניים, היה מברך בברכת כהן, ומניח ידיו על ראש המנדב. וכאשר נדבה אשה עשירה, היה מברך למעלה מעל ראשה. פעם באתה אשה עשירה ונתנה התרומה שדרש הרבי, וכאשר רצה לברך אותה למעלה מעל ראשה, אמרה, רבי רצוני שהרבי יניח ידו ממש על ראשי ויברכני. שאל אותה הצדיק, בתי את מדליקה ומברכת נר של שבת, ומדוע את מרימה ידיך מול הנרות ולא על הגרות ממש? רבי, אני מתיירא שלא אכווה ידי. נענה הרבי ואמר, וגם אני מתיירא שלא אכווה את ידי, ובירכה כמנהגו מעל לראשה.

וכל השרץ השרץ על הארץ שקץ
הוא לא יאכל (יא - מא)

מסופר על הרה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א, שפעם שאל אותו הנסיך, איך אתם יש לכם דינים שאינם מתיישים על פי השכל וההגיון, ואין להם טעם, שהרי אצלכם תולעת שפירשה מן הפרי, יש לה דין שרץ השורץ על הארץ, וחייבים עליה כמה מלקיות, ואם לא פירשה מן הפרי חשובה היא כהפרי ואינה אסורה, ואיך השכל יסבול דבר זה? שלכאורה, מה נשתנה גוף התולעת ברגע זו שפירשה. כששמע הרב את שאלתו לקח מעל השולחן כף ריקה, ואמר לנסיך, שירוק בתוכה, וירק הנסיך בתוכה, ותיכף ומיד אמר לו הרב שיחזיר את הרוק לתוך פיו, אך הנסיך מיאן בטענה שזה מאוס עליו, אמר לו הרב, מדוע הרוק מאוס עליך, והרי ברגע זה הרוק היה בתוך פיק, ומה נשתנה בהיותו בתוך הכף? השיב לו הנסיך, שברגע שהרוק פרש מפיו נעשה מאוס עליו, אמר לו הרב, ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר, שכן הדבר בענין התולעת, שכל זמן שהיא בתוך הפרי, כיון שלא פירשה אינה נמאסת, אך כיון שפירשה אפילו ברגע אחד, נמאסת ולכן היא אסורה. והודה הנסיך לדברי הרב.

זמני השבת

שמיני

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:55 ת"א: 7:57 ר"ת: 8:30

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:39 ת"א: 6:55

יהודים יקרים הקב"ה אוהב אתכם

סיפור זה אירע שנים מספר לפני שהתפרסם הבעל שם טוב הקדוש זיע"א בעולם, הוא היה אז בחור כבן שבע עשרה שנה, בגדיו פשוטים ואפילו בלויים במקצת, על גופו עטה לבוש עליון עשוי פרווה כאחד מבני האיכרים, ורק פניו העדינים ועיניו המפיקות טוהר ועדינות עמדו בניגוד להופעתו הכללית, באותה תקופה נוהג היה לכתת רגליו מכפר לכפר ומעיירה לעיירה, בכל מקום היה מחפש אחר היהודים הפשוטים אנשי העמל שהיו חביבים עליו באופן מיוחד, הוא היה מתעניין בשלומם מעודד את רוחם ומחזק את ליבותיהם בדברי אגדה ואמונה הערבים לאוזניהם.

איש לא ידע את זהותו כשם שאיש גם לא ירד לפשר מעשיו ותכליתם, אולם את פשוטי העם שעמם היה נפגש הדבר לא הטריד, כשהיה פותח את פיו היו נאספים אלה סביבו ובולעים את אמרותיו בשקיקה ובעניינים בורקות, איש לא שיער אז כי בוא יבוא היום ושמו יתפרסם בכל העולם כולו.

בתיאור הראשונים של העיירה הקרובה כבר נראו באופק אולם ככל שהתקרב אליה יותר ויותר נגלה לעיניו מחזה מוזר, הייתה זו עיירה חקלאית והיום יום חול של אמצע השבוע, אף על פי כן כל תכונה של עבודה חקלאית או אחרת לא נראתה ולא נשמעה בשדות, ובחלקות האדמה שהקיפו את בתי העיירה לא נראתה נפש חיה המחרשות, ויתר כלי העבודה היו מוטלים דוממים, הבקר ובעלי החיים האחרים נחו במעונותיהם, דממה משונה ומסתורית אפפה את העיירה כולה.

הוא צעד עוד כברת דרך, נקש על דלתות כמה מהבתים כדי לעמוד על המתרחש, אך גם משם לא בא קול ולא נשמע עונה, ובעוד רגליו מוליכות אותו בין שבילי העיירה, קלטו לפתע אוזניו קול ממרחק, הוא החל לצעוד בעקבות הקול שככל שנתקרב אליו נעשה חזק וברור יותר, הקול הולך אותו אל עבר בית הכנסת, בית הכנסת היה מלא מפה לפה, הגברים גדשו את עזרת הגברים ואילו הנשים והטף מילאו עד אפס מקום את עזרת הנשים, חידת העיירה הריקה נפתרה אם כן אך לא בשלמות, בקושי רב פילס לו מעבר בין המון האדם שצבא על פתחי בית הכנסת, לבסוף הצליח להידחק פנימה שם נעמד באחת הפינות.

על הבימה שבמרכז בית הכנסת ניצב דרשן מטיף שבקול גדול שילח בקהל את חרצובות לשונו, מתוכן דבריו של המטיף אפשר היה להבין כי הסיבה להתכנסות הדחופה היא, בצורת קשה

וממושכת המאיימת להשחית את כל היבולים החקלאיים אשר מהם התפרנסו יושבי העיירה, "גשם ומטר אתם מבקשים? יבול ופרנסה הנכם שואלים? כלום אתם את חובכם כלפי שמיא כבר מילאתם? הן כבהמות ממש תנהגו וכהדיוטות חסרי כל דעת תנהלו את חייכם" זעק הדרשן, קולות של בכי נשמעו מכיוון עזרת הנשים.

הדרשן הוסיף לייסרם בשוטים, "דעו לכם כי אלקי ישראל שוכן ערבות בז לכם ולאורחות חייכם, הוא ברא את עולמו בשביל התורה הקדושה כדי שבני האדם יהגו בה יומם ולילה וימיתו עצמם באוהלה, והנה אתם באים אליו על עסקי קש ותבן, פניהם של הגברים הפיקו חרדה ועליבות נפש, כל כך בושו בעצמם עד שאף נתקשו להישיר את עיניהם אל הדרשן שהוסיף לירות לעברם אש לזהות ולשפוך על ראשם גפרית רותחת, מתוכן דברי התוכחה ברי היה אפוא, כי עצירת גשמים מתמשכת היא העומדת מאחרי העצרת הכללית. האם תושבי העיירה הם שהזמינו את המגיד כדי ללמדם תשובה? או שמא נקלע הוא כדרכם של מגידים נודדים לעיירה, ובשמעו על מצוקת התושבים החליט לייסרם בשוטים זאת לא היה ברור. כך או כך, סגנון דיבורו הקשה והמשפיל כלפי היהודים התמימים והפשוטים, קוממו את נפשו של הבחור הנודד הבעל שם טוב הקדוש.

"שקט הס" נשמע לפתע קול צעיר ורך מפינת בית הכנסת, הכל הפנו מבטים משתאים לעבר משמיע הקול, גם המגיד שעל הבימה הביט בתדהמה בצעיר עוטה הפרווה שהעז להסות אותו, הוא נתן בו פנים זועפות שסומקן הלך וגבר מרגע לרגע, טרם ידע מה שבכוונת הבחור הצעיר לומר לו, אך נראה היה כי מעולם לא הורגל להפרעות באמצע דרשותיו, על אחת כמה וכמה לא מצד תושבי הכפרים והעיירות הפשוטים, להם לפי עולם מושגיו הרי אין כלל זכות דיבור, עיניו של הצעיר שילחו לעבר המגיד מבע יוקד ובדיוק אליו כוונו גם הדברים הבאים.

"מי שמך לבוא הנח ולהטיח דברים קשים כגידיים בבניו יקיריו של הקב"ה? מי התיר לך לעמוד כך ולהתעלל שעה ארוכה בנשמותיהם הטהורות של יהודים פשוטים ואמיתיים, העובדים את בוראם בתמימות? דע לך כי בעשותך את תורתך קרדום לחפור בו ולהכות על ראשם של יהודים ישרי לב אלה, מגלה אתה קבל עם ועולם, כי אין כל ערך לה, ואילו יהודים יקרים אלה אשר לא זכו לקרוא ולא זכו לשנות מימיהם, ואף על פי כן עובדים את הקב"ה בתום לב ומקיימים את מצוותיו, עד היכן שהבנתם וידיעותיהם מגיעות, יקרים הם לו מאוד מאוד."

משל ונמשל

הוי דן את כל האדם לכף זכות

לעתים קרובות יארע ששני בני אדם נעשים צהובים זה לזה ונוטרים איבה שנים על שנים, יש שיבקש אדם מחברו איזה דבר והלה מסרב לעשות את מבוקשו, מיד הוא הופך לו לשונא בנפש, ומוכן הוא לקרוע אותו כדג, ברם אילו היה כל אדם מביט על חברו כעל גדול הימנו, ודאי שהיה יכול ללמד עליו סניגוריה ולמצוא לו צד זכות.

משל לראובן שבא לידי דין ודברים עם חברו שמעון ורב עמו, והיה בלבו עליו. לימים היה ראובן מהלך ברחובה של עיר, ופגש באחד מידידיו הטובים לוי, שהיה מקובל עליו כאדם מהוגן וישר דרך, סיפר ראובן ללוי על הדברים שנפלו בינו לבין שמעון, והוסיף כי גדולה הטינה שהוא שומר לשמעון משום שהלה לא צדק כל עיקר בריבו אתו, אמר לו לוי, וכי מכיר אתה יפה בטיבו של שמעון זה, שאתה בטוח כל כך שאינו אדם כשר? לפני ימים אחדים ראיתיו דרך מקרה מסב במסיבה עם רבנו הגאון המפורסם בחסידותו, ורבנו חלק לו כבוד גדול. מששמע זאת ראובן תמה תמיהה גדולה, ברם לא עלה על דעתו להטיל ספק באמיתות הדבר, שכן היה לוי מקובל עליו כאדם מהימן ביותר, פתח ואמר לו יודע אתה, הרהור ספק נכנס בלבי שמא לא צדקתי בריבי עם שמעון, ואף על פי שבטוח הייתי עד היום בצדקתי, מששמעתי סיפורך התחלתי מהסס בדבר שמא מי יודע. לאחר כמה ימים נפגשו שוב שני הידידים, אומר לוי לראובן יודע אתה, אתמול שוב ראיתי את שמעון יושב לפני שני גדולי הדור, ושניהם קירבוהו קירבה יתירה וכיבדוהו כבוד גדול. מיד נפל ראובן על פניו בוכה ומצעק וי מה גדול החטא שחטאתי נגד רבי שמעון, מעתה גם רבי איתקרי, עכשיו אין עוד כל צל של ספק בלבי שלא אני צדקתי באותו ענין, אף איני יכול כלל להבין כיצד הייתי בטוח כל כך, שאדם גדול שכמותו הוא הרשע ואני הצדיק.

(בשם הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

לשונו של המגיד הנדהם כמו נבלעה, בידועו כי עסק לו עם יהודים פשוטים ועובדי אדמה, סבור היה כי יוכל לומר ככל העולה על דעתו, בהכירו את תמימותם בטוח היה שאיש מהם לא יעז להתקומם כנגד דיבוריו המתנשאים, אולם עתה משיצאו הדברים הנוקבים מפיו של הבחור הצעיר נאלם פיו מתדהמה ומבוכה.

זיק של תקווה ניצת לפתע בעיניהם של היהודים הפשוטים בשמעם את הדברים הנלהבים שקלחו בהתרגשות פנימית ובתום כובש מפיו של הצעיר, תקוותם הלכה וגברה עוד יותר בראותם את מבוכת המגיד שהטילה צל על דבריו חוצבי הלהבות ועל מניעיו, הם הפנו את פניהם אל עבר הבחור שהופיע כמלאך מושיע ותלו בו עיניים מייחלות, והוא לא אכזב אותם, "יהודים יקרים, דעו לכם כי הקב"ה אוהב אתכם ואינו חפץ בהשפלת רוחכם, אדרבה, העצבות והמרה השחורה חמורות הן מכל עברות התורה, שכן בכוחן לדרדר את האדם אל עברי פי פחת, ובאשר לבצורת הקשה המאיימת על פרנסתכם ולחמכם אין זה כי אם ניסיון זמני מאת הבורא יתברך לבחון את חוסן אמונתכם בו. אם מבקשים אתם אפוא לבטל את הגזרה ולפתוח שערי שמים עשו זאת בשמחה רק בשמחה". המגיד הנדהם ירד בצעדים כושלים מהבמה.

"יהודים יקרים" המשיך הצעיר בדבריו "הבה נצא עתה בריקוד שמח ונאמין כי ישועת השם כהרף עין נוכיח למי שמשיב את הרוח ומוריד את הגשם, כי חרף הבצורת הקשה לא נפגמה אמונתנו בו כי הוא זה, בואו אם כן נניח יד על כתף ונישא רגלינו בריקוד של שמחה וביטחון". הדברים סחפו אחריהם את כל בני העיירה לריקוד סוער שעליו ניצח האורח הצעיר, עם כל סיבוב נוסף הלכה האמונה בלבבות הרוקדים וגברה, עד שהכל ללא יוצא מן הכלל רקדו בעוז ובחדווה שנבעו מאמונה יהודית פשוטה ויוקדת, ופתאום נתערבבה לחות הזיעה של גופות הרוקדים ברטיבות אחרת שונה, שבאה מלמעלה, בתחילה לא חשו בה הרוקדים כלל, אבל כחלוף דקות מעטות, גברו הטיפות ועיניהם הנישאות של יהודי העיירה נרטבו אף הן בגשם הנדבות שהתחיל ניתך ארצה.

צ'ין אדם לחברו

והחזקת בו

מעשה היה ברבינו בעל הט"ז זיע"א, שבא אליו איש אחד וביקש ממנו שילווח לו שקל אחד, לא היה ברשותו של הרב שקל, ולקח את גביע הכסף שהיה מקדש בו על היין, ונתן לו שיעביט אותו ויקח בו שקל בהלוואה, וכשיביאו לרב משכורתו בערב שבת יפדנו. הלך האיש ולווח על הגביע שני שקלים, כשהרב קיבל משכורתו שלח שקל לפדות הגביע, אמר לו: האיש לווח שני שקלים, שמח הט"ז ואמר וודאי היה איש זקוק לשני שקלים, אלא שהיה מתבייש לבקש, ואילו היה לי שקל במומון הייתי מלווהו לו והיה איש חסר שקל.

עשיית חסד במסירות נפש

היה זה באחרית ימיו של הרה"ק רבי שלומיקה מזווייעל רבנו שכב על ערש דווי טובל יסורים קשים. באחת ההודמנויות התבטא ד"ר משה וואלך זצ"ל מנהל בית החולים 'שערי צדק' שאינו מבין איך יכול אדם להבליג כל כך ולא להוציא אנחה אחת ביסורים כאלו העוברים על רבנו, לית דין ברנש, קרא ד"ר וואלך על רבנו. והנה היה זה בל"ג בעומר, רבנו שכב בביתו על ערש הדווי ויהודי הגיע עם ילדו עם זוג מספרים בידו לכבד את רבנו שיגוזו מעט ממחלפות שערות ראשו של הילד, כמנהג החלקה בירושלים לעשות פאות לבני השלוש בל"ג בעומר. בהיכנסו לבית רבנו אל סף הדלת, רמו לו אחד מבאי ביתו של רבנו בתנועת יד, שלא יכנס עתה מאחר שרבנו לא מרגיש טוב. הבחין בכך

רבנו וקרא לעברו, מי שמך לבעל הבית? וציוה על אותו אדם ומזרוז לצאת אחרי האיש להשיבו עם ילדו. ורבנו קם ממיטת חוליו לגוז משערותיו של אותו ילד.

ענותותו של רבי איסר זלמן

מסופר: הרה"ק רבי איסר זלמן מלצר הלך עם תלמידו לומר שיעור בשיבת 'עץ חיים' בירושלים. בדרך החל לרדת גשם והם זירו את פסיעותיהם. והנה פתאום עצר אותם יהודי אוסף תרומות וביקש להתרימו. ר' איסר זלמן עצר והחל לחפש כסף כדי לתרום לאותו אדם. כל אותה שעה המשיך הגשם לרדת בעזו. לאחר שנתן את תרומתו והם המשיכו ללכת. אמר לו התלמיד לא היה זה ראוי מצדו של אותו אדם לעכב אותנו בגשם שניתך בעוצמה, ומה עוד בשעה שהרבי ממחר לומר את שיעורו. השיב על כך רבי איסר זלמן בענוה, אני מלאכתי לומר שיעורים, והוא מלאכתי לאסוף נדבות. אין לדעת מלאכתי של מי חשובה בשמים, יותר שלי או שלו.

הכרת הטוב במסירות נפש

אצילות רוחו של הרה"ק רבי שלמה כהנמן מפונביו זיע"א, לא עזב אותו עד סוף ימיו. בוקר אחד כשסיים להתפלל שחרית והרגיש באפיסת הכוחות, הוריד מעליו את טליתו ומסרה למי שעמד לידו. ויפן חדל אונים לשכב במיטתו. ואולם, באמצע הליכתו נזכר ושב על עקביו, כשהדבר עולה לו במאמץ רב, הכל כדי להודות ולהגיד יישר כח לאותו תלמיד צעיר שקיפל במקומו את הטלית.

תילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ח ניסן

הרה"ק רבי יששכר ליב מסלאנים ב"ר שמואל (תרפ"ח) רבי יהושע העשיל ממאניסטרשיץ ב"ר יצחק יואל (תרצ"ח)
הרה"ק רבי שם קלינגבערג מקראקא ב"ר אברהם מרדכי מזאלושץ (תש"ג)

יום ראשון כ"ט ניסן

הרה"ק רבי משה מקארבין ב"ר ישראל (תרי"ח)

יום שני ל' ניסן

רבינו יוסף אבן מיגאש ב"ר מאיר הלוי

(ד"א תתק"א)

רבינו חיים ויטאל ב"ר יוסף (ש"פ)

הרה"ק רבי יעקב ב"ר צבי (יעב"ץ - תקל"ז)

יום שלישי א' אייר

הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעפסק ב"ר משה

(תקמ"ח)

הרה"ק רבי עקיבא יוסף שלעוונגער ב"ר יחיאל

(תקפ"ב)

יום רביעי ב' אייר

הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מנקלשבורג ב"ר צבי

הירש (תקל"ח)

יום חמישי ג' אייר

הרה"ק רבי יהודה לייב פיסטינר מקאלמיי (תלמיד

הבעש"ט - תק"ה)

הרה"ק רבי אריה לייב צונץ ב"ר משה (הגאון

מפלאצק - תקצ"ג)

הרה"ק רבי ישעי' מקרעסטייר ב"ר משה (תרפ"ה)

יום שישי ד' אייר

הרה"ק רבי ליפא מסאמבור ב"ר יצחק אייזיק

מכפר ספרין (תקפ"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שמונה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רביטביץ שליט"א
מו"ס "בם אבן אוד" רפרום יוסף הרש"ל על המערים.

הסרת הסכין מהשלחן בשעת ברכת המזון (א')

א) נוהגין לכסות הסכין בשעת ברכת המזון. (שו"ע או"ח סימן ק"פ סעיף ה')

ב) על פי קבלה צריך להסיר לגמרי את הסכין מעל השלחן, ואין די בכיסויו. ("כף החיים" שם סי' ט"ו)

ג) יש דיעות אם צריך להסיר הסכין בשבת ויו"ט, ובכף החיים (שם) כותב ע"פ דברי האריז"ל, שצריך להסיר הסכין אף בשבת.

ד) הסתפקתי אם צריך להסיר אקדח או רובה מעל השלחן בברכת המזון, ומסתבר שצריך להסירו. ודו"ק.

ה) בברכת מעין שלוש אין צריך להסיר הסכין. (עיין "אשל אברהם" מבוטשטש שם).

ו) צריך לכסות גם הידית של הסכין, ולא סגי רק שמכסה להב הסכין. ("פסקי תשובות" שם הערה 19)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחטות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

מברכין חודש אייר

המולד אור ליום ב'

בשעה 8:30 חלק 2

ר"ח יהיה ביום שני ושלישי

אזמרה לשמך

פסקי הלכות ותשובות נפיו מוריגו הגאון הגדול רבי עגרום פריד שליט"א

קיצור דיני
ספירת העומר
בסוף העלון
(עמ' טו - טז)

דינים והלכות לימי ספירת העומר

תוכן עניינים

ט	המסופק אם ספר	ד	שמיעת מוזיקה בגני ילדים	א	ברכת 'שהחיינו' בימי הספירה
ט	מסופק אם ספר ביום	ד	ריקוד לשמחת אירוסי חבר	ב	קניית בגדים בימי הספירה
ט	נזכר אחר השקיעה ששכח לספור ספירת יום האתמול	ד	תזמורת בסעודת מצוה	ב	קניית כליים חשובים בימי העומר
י	להפסיק באמצע שמו"ע לצורך מצות ספירת העומר	ה	תזמורת במעמד הכנסת ספר תורה	ב	קניית פרי חדש בימי הספירה
יא	המסופק אם לא ספר באחד הימים וקרוב הדבר ששכח	ה	הימים בספירה שמותרים בריקודים ומחולות	ב	קניית נעליים חדשות בימי העומר
יא	שמע ספה"ע מאחר אם עולה לו לענין שימשך לספור	ו	השתתפות בשמחת נישואין בימי העומר	ב	קניית תכשיט חדש
יא	בברכה	ו	הספורות בספה"ע	ב	חידוש תכשיט בימי העומר
יב	ספק בספירת העומר לאשה	ו	תספורת נשים בספה"ע	ג	אכילת פרי חדש בימי הספירה
יב	דיני ל"ג בעומר	ז	תספורת קטנים בספה"ע	ג	דין פרי חדש שהתקבל במתנה בימי הספירה
יג	ריקודים ומחולות בליל ל"ג בעומר	ז	גילוח שפם בספה"ע	ג	צביעת וסידוד בית בימי העומר
יג	נישואין בליל ל"ג בעומר	ז	מנהג האריז"ל לענין תספורת בימי העומר	ג	שירים וריקודים בימי הספירה
יג	תספורת בליל ל"ג בעומר	ז	דיני שכחה וטעות בספה"ע, ועוד דינים	ג	שמיעת מוזיקה ווקאלית בימי העומר
יג	תספורת בער"ש לבעלי ברית שתהיה ביום א' שאחריו	ז	אכילה קודם ספירת העומר	ג	שמיעת שירי רגש בימי הספירה
יד	תספורת אחר ל"ג בעומר	ז	ספירה קודם התפילה	ג	שירה בפה בימי העומר
יד	שירים ומנגינות אחרי ל"ג בעומר	ח	ספירה בברכה למי שיחסר ספירת חלק מהימים	ד	לימוד נגינה בימי העומר
יד	עריכת חתונות אחרי ל"ג בעומר	ח	ספר כראוי ויחזר בטעות מספירה זו תוך כדי דיבור	ד	מוזיקת ליווי
יד		ט	נזכר ביום שלא ספר	ד	נגינה לצורך בריאות ולצורך נפשי

תשובה: בגדים חשובים שמברכים עליהם שהחיינו¹ מותר לקנות ויש הנוהגים להימנע², אולם אם קונה אותם ע"מ להשתמש בהם אחר ימי הספירה מותר לכתחילה³. ובגדים שאינם חשובים מותר לקנותם אף לשימוש בימי הספירה.

קניית בגדים בימי הספירה

שאלה: האם מותר לקנות בגדים בימי ספירת העומר.

במאמר מרדכי (סימן תצ"ק ב) שכתב על עיקר מנהג זה שלא לברך שהחיינו בימי העומר שמנהג טעות הוא, והשתרבו ממה שנפסק בשלחן ערוך (סימן תקנ"ז) שטוב ליזהר שלא לומר שהחיינו בין המצרים על פרי או מלבוש מהטעם שכתב הבנימין זאב (סימן קס"ג) שאין לומר בזמן אבל וצער שהחיינו לזמן הזה, ומזה למדו שה"ה לימי העומר, אבל אין לחוש לזה מאחר שלא מצינו כן בשום ספר וא"א דלא לשתמיט שום פוסק ראשון או אחרון לכתוב כן, ויש לחלק שחרב בהמ"ק חמיר לן טפי ולכן החמירו בכמה דברים בבין המצרים, אבל אינם דומים לכל הדינים ואין להחמיר שלא לברך שהחיינו עכ"ד [ועי' בספר אורחות יושר (לר' יצחק מולכו, סו"פ יא) שכתב "מה שאומרים העולם שאין לעשות בגדים חדשים בימי העומר, הוא שיחת נשים, שלא מצינו חומרא זו בשום פוסק"]. ואולם אפשר שיש לחלק שאף שהתיר המאמר מרדכי לברך ברכת שהחיינו על פרי חדש בימי העומר, מכל מקום אפשר שלבישת בגדים חדשים המשמחים כגון אלו שמברכים עליהם שהחיינו שאני שבהם יש שמחה יתירה ואסור בימי העומר, וכמו שמצינו באלוה רבה (סימן תקנ"ז) שאף בשבת שבבין המצרים שיש מתירים לברך בה שהחיינו על פרי חדש, מ"מ על בגד חדש דאיכא שמחה טפי אסור. ואפשר שכמו"כ חלוק הוא לענין ימי העומר שיודה בזה המאמר מרדכי לדברי הלקט יושר [אף שלא היו לפניו]. ואמנם כן מצינו דברי הבן איש (בספרו אורח חיים על הגדש"פ, הל' ספיה"ע אות כח) שכתב שנהגו במדינתו לחלק כך, שעל פרי חדש מברכים שהחיינו בימי העומר, אבל על בגד חדש אין מברכים שהחיינו בימי העומר. ומ"מ לענין בעלי ברית או חתן וכלה שנישאים בליל ל"ג בעומר כתב המקור חיים (להחיות יאיר, ס"ג) שמותרים בקניית בגדים חדשים.

³ שכיון שהמנהג לברך בשעת לבישה כמבואר במאמר מרדכי (סימן רכ"ג סק"ה) שהוכיח כן ממנהגו של מהר"ם מרוטנברג (הובא בתשב"ץ קטן סי' קכ) ללבוש בגד חדש בליל שני של ראש השנה כדי לצאת בו בברכת

¹ בגמרא ברכות (נד ע"א) שנינו "בנה בית חדש או קנה כלים חדשים מברך שהחיינו", ונפסק בשלחן ערוך (סימן רכ"ג ס"ג). ובמשנה ברורה (שם יג) כתב שהוא הדין כשקונה בגד חדש ששמח בו מברך עליו שהחיינו. ובגדר בגד חשוב כתבו המשנה ברורה (שם יג) והכף החיים (שם ס"ק כב) שהוא בגד המשמח כל אחד לפי ערכו עשיר לפי עושרו ועני לפי עניו. וראה עוד בשלחן ערוך שם שתי דעות אם אף על חלוק מנעלים וכיוצ"ב יש לעני לברך, והכרעת המשנה ברורה (שם כד) בשם פרי מגדים (שם א"א סק"י) ודרך החיים (שם) שעל חלוק ומנעלים - אף עני השמח בהם אין לו לברך עליהם, אמנם על נעליים יקרות וחשובות יש לברך שהחיינו, ואינם בכלל חלוק ומנעלים האמורים בדברי המשנה ברורה.

² הנה עיקר איסור זה שלא לברך שהחיינו בימי העומר לא מצינו לו מקור בשלחן ערוך, אולם ראה בתשובות ופסקים לחכמי אשכנז (סי' סט) שהביא שרב שרירא גאון אסר לברך שהחיינו בימי העומר, וכן כתב העוללות אפרים (לבעל הכלי יקר, ח"ב מאמר קז, בביאור הטעם מדוע לא מברכים שהחיינו על מצות ספירת העומר), וכ"כ האליה זוטא (סי' תצ"ג סק"א). והכרעת המשנה ברורה (סימן תצ"ג ס"ק ב) שלא יביא אדם עצמו לידי חיוב שהחיינו בימי העומר, אבל אם נזדמן לו ברכת שהחיינו יכול לברך. ולענין קניית בגד חדש שמברכים עליו שהחיינו ראה בלקט יושר (עמוד צ"ז) שכתב שמהרא"י ז"ל לא היה מתיר ללבוש בימי העומר אפי' מצנפת חדשה של פשתן, ואפי' אין לו מצנפת אחרת. ובספר פחד יצחק (למפרונטי, ערך עומר) כתב בשם הר"ר מה טוב שאין אומרים שהחיינו בימי העומר, ולכן בגדים ששייך בהם ברכת שהחיינו יש להחמיר שלא לקנותם עד ל"ג בעומר. וכ"כ ר' חיים פאלאג'י (מועד לכל חי סי' ו' אות יב) שמנהג טוב הוא שלא לחנוך מלבוש חדש בימי העומר מפני ברכת שהחיינו. ואולם העקרי הד"ט (סימן כא אות יז) הביא דברי הפחד יצחק בשם הר"ר מה טוב, וכ' ע"י, "במקומות שנתיישבתי לא היו נזהרים כלל שלא לברך זמן בימי העומר, ואין לאסור לקנות בגדים חדשים בימי העומר". ועוד מצינו

קניית כלים חשובים בימי העומר

שאלה: האם מותר לקנות רכב או מזגן ולחדשו בימי ספירת העומר.

תשובה: קניית רכב לרווק מותרת, ויש הנוהגים להמנע⁴, ולנשוי המשתמש בו עם בני ביתו שמברך עליו הטוב והמטיב⁵, מותר⁶. וכן קניית מזגן מותרת⁷.

קניית פרי חדש בימי הספירה

שאלה: האם מותר לקנות פרי חדש ולאכלו בימי העומר.

תשובה: מותר, ויש הנוהגים להמנע⁸, ואולם לצורך שבת מותר לכו"ע⁹.

קניית נעליים חדשות בימי העומר

שאלה: האם מותר לקנות נעליים חדשות ולהשתמש בהן בימי העומר.

תשובה: מותר, ולנוהגים שלא לברך שהחיינו בימים אלו יש להמנע מקניית נעלים יקרות וחשובות, שהרי אף עליהן מברכים שהחיינו, וראה הערה¹⁰.

קניית תכשיט חדש בימי העומר

שאלה: האם מותר לקנות תכשיט חדש ולענוד אותו בימי העומר.

תשובה: תכשיט פשוט מותר לקנות ולחדש בימי הספירה, אבל אם הוא תכשיט חשוב שמברכים עליו 'שהחיינו' - אם נקנה ע"מ לחדשו אחר ימי הספירה - מותר לכתחילה, ולחדשו בתוך ימי הספירה - ראה בשאלה הבאה.

חידוש תכשיט בימי העומר

שאלה: האם מותר לחדש תכשיט יוקרתי בימי העומר.

תשובה: מותר, ויש הנוהגים להמנע מלחדשו בימות החול, ולכו"ע מותר לחדשו בשבת¹¹.

העומר הקלה ממנה. ואולם יש מקום לומר שדין התקנת מזגן כדין קניית כלי חדש, שהרי המזגן לפני התקנתו בבית תלוש הוא וכלי הוא נחשב, אמנם גם קניית כלי חדש הנקנה לעצמו ולאחרים מותרת כמבואר לעיל, שכיון שקונה גם לצורך בני ביתו הרי אינו מברך אלא הטוב והמטיב וברכת הטוב והמטיב מותרת גם בזמן אבילות, וכדלעיל.

⁸ בספר פחד יצחק (למפורנטי ערך עומר) הביא בשם הר"ר מה טוב שנהגו שאין מברכים שהחיינו בימי העומר, ולכן לא יקנה בגד חדש. ואמנם המאמר מרדכי (סימן תצ"ק ב) כתב שאין לזה מקור וטעם, ועוד היה מקום להוסיף להקל שאף הלקט יושר שהביא ממהרא"י לאסור קניית בגד חדש בימי העומר לא מצינו בדבריו לאסור אלא בגד חדש אשר חמור הוא מפרי חדש כמבואר באליה רבה (סימן תקנ"א סי"ז), וכמבואר בהערה לעיל, מ"מ כיון שהכרעת המשנה ברורה (סימן תצ"ק ב) שאין לברך שהחיינו אלא אם נזדמן לו הברכה, ראוי להימנע בימי העומר מלהביא עצמו לחיוב שהחיינו בקניית פרי חדש.

⁹ שאף בימי בין המצרים שאין לברך בהם שהחיינו כמבואר בשלחן ערוך (סימן תקנ"א סי"ז), מכל מקום כתב הלבוש (שם) שבשבת שבין המצרים מותר לאכול פרי חדש ולברך עליו שהחיינו, וכ"ש בימי העומר שאינם ימי פורענות כ"כ כימי המצרים, שאין להחמיר בשבתות שבהם שלא לברך שהחיינו. ואפשר שאף למבואר בכתבי האר"י שהובאו במגן אברהם (שם) שאף בשבת שבין המצרים אין לברך שהחיינו, ימי העומר אין בהם חומרא זו, שאינם זמן פורענות כ"כ כימי המצרים.

¹⁰ כמבואר לעיל בתשובת שאלת 'קניית בגדים חדשים בימי העומר' יש הנוהגים שלא לברך שהחיינו בימי העומר, והמשנה ברורה אף שלא חש לזה מכל מקום כתב שיש להימנע מלהביא עצמו לברכת שהחיינו בימי העומר, ומשום כך יש הנוהגים להימנע מלקנות בגדים חשובים בימי העומר, ולפי זה אף מקניית נעלים יקרות וחשובות שמברכים עליהם שהחיינו כפי המבואר לעיל בתשובת 'קניית בגד חדש בימי העומר', יש להימנע, שאף שמבואר בשלחן ערוך (סימן רכ"ג סי"ו) שאין מאחלים תבלה ותחדש על קניית נעלים משום שנעשים מעור בהמה, מכל מקום ברכת שהחיינו מברכים על קניית הנעלים, ומטעם זה הנוהגים להימנע מלחדש בגדים בימי העומר משום ברכת שהחיינו, יש להם להימנע אף מלחדש נעלים יקרות וחשובות בימי העומר.

¹¹ כמבואר בהערה לעיל בתשובת שאלת 'קניית פרי חדש בימי הספירה', יש נוהגים להימנע מלברך שהחיינו בימי העומר, ומשום כך

שהחיינו, הרי שאף שקנה בגד זה קודם ראש השנה מכל מקום אינו מברך עליו ברכת שהחיינו אלא בעת שלובש אותו, ומשום כך יכל להתחייב בברכת שהחיינו בלבישתו לביל שני של ראש השנה, הרי שחובת הברכה בעת הליבושה. וכן פסק בכך החיים (סימן כ"ק י). ומשום כך יכול לקנות הבגד בימי העומר ולברך שהחיינו בשעה שילבשו אחר ימי העומר.

⁴ הטעם בזה כיון שמבואר בשלחן ערוך (סימן רכ"ג סי"ג) שהקונה כלי חדש לעצמו מברך שהחיינו, ונהגו שלא לברך שהחיינו בימי העומר במשנה ברורה (סימן תצ"ק ב) שאין לאדם להביא עצמו לידי חיוב ברכת שהחיינו בימי העומר, וכפי שהובא בתשובה לעיל. וגדר כלי חדש שמברכים עליו הוא כלי החדש לקונה אותו ומשמח את ליבו כמבואר במשנה ברורה (סימן רכ"ג סי"ג), וא"כ רכב ודאי נחשב הוא כלי חדש המשמח את קונו, ויש לרווק להימנע מלקנות בימי העומר רכב לעצמו, כיון שבאופן זה מתחייב הוא בברכת שהחיינו.

⁵ בשלחן ערוך (סימן רכ"ג סי"ה) כתב שהקונה כלי חדש לעצמו ולבני ביתו מברך הטוב והמטיב, ומטעם המובא בטור (שם), ע"פ המבואר בגמרא, ברכות נ"ט ע"ב) דכל שיש בו טובה לו ולאחרים מברך עליו הטוב והמטיב, ואף רכב זה שקונה בעל משפחה יש בו טובה לו ולבני ביתו ויש לו לברך עליו הטוב והמטיב.

⁶ הטעם שמותר לברך ברכת הטוב והמטיב בימי העומר מבואר מדברי המ"א (סימן תקנ"א סי"ק מב) שכתב שהטעם שאין לברך שהחיינו בימי המצרים אינו משום אבילות אלא משום שאין לברך שהגיענו לזמן הזה בזמן ימי המצרים שהוא מועד לפורענות, ומטעם זה כתב הפרי מגדים (א"א שם) שבצום י' בטבת וצום גדליה אפשר לברך בהם שהחיינו. וכיון שאין האבילות אוסרת הברכה כלל ממילא שברכת הטוב והמטיב שאין בה ברכה על הזמן אפשר לברכה אף בימי אבילות.

⁷ קניית מזגן מותרת היא הן מדין קניית כלי חדש, שכיון שקונה אותו לביתו הרי זה גם לצורך בני הבית וממילא שאין מברכים אלא הטוב והמטיב ומותר לברך ברכה זו בימי העומר. ואם נדון התקנת מזגן חדש כבניה גם כן יש להתיר הדבר, וכמו שמבואר מדברי השלחן ערוך שלענין דיני אבילות שמראש חודש אב כתב (סימן תקנ"א סי"ז) שיש להחמיר שלא לתקן בגדים ומנעלים חדשים מראש חודש אב, ובסעיף ב (שם) כתב שאין לבנות בנין של שמחה כגון בית חתנות לבנו מראש חודש ואילך, ומשמע שאף שהחמיר לאסור עשיית בגד חדש מראש חודש מכל מקום לא אסר בניית בית חדש אלא בית של שמחה כגון בית חתנות בלבד, ומבואר שבניית בית קל דינו מעשיית בגד חדש, ולפי זה גם התקנת מזגן בבית דינו כבניה בבית, שאף באבילות שמראש חודש אב לא נאסרה וכ"ש באבילות של ימי

אכילת פרי חדש בימי הספירה

שאלה: התארח אצל חברו והגיש לפניו מלון, האם יכול לאוכלו ולברך עליו שהחיינו.

תשובה: מותר לאוכלו ולברך עליו שהחיינו, שמה שיש להמנע הוא רק מקניית הפרי אבל אם נזדמן לו הפרי - מותר¹².

דין פרי חדש שהתקבל במתנה בימי הספירה

שאלה: המקבל פירות חדשים במתנה כיצד ינהג לגבי ברכת שהחיינו בימי העומר.

תשובה: מותר לברך עליו, אמנם יש הנמנעים מלברך שהחיינו בחול וממתנינים עד שבת אם הפרי ישמור על טריותו עד אז¹³, אך אם יפסיד מאיכותו יכול לאוכלו ולברך שהחיינו גם באמצע השבוע¹⁴.

צביעת וסידור בית בימי העומר

שאלה: צביעת וסידור הבית, האם מותרת בימי העומר.

תשובה: מותרת, שלא אסרו אלא ריקודים ומחולות וכיוצא בהם, אבל צביעה וסידור אין בה שמחה כל כך.

שמיעת מוזיקה ווקאלית בימי העומר

שאלה: האם מותר לשמוע הקלטות שירים שאין בהם מנגינה.

תשובה: יש להחמיר בזה, ששמיעת ההקלטה בטייפ או בנגן נחשבת שמיעת כלי שיר¹⁵.

שמיעת שירי רגש בימי הספירה

שאלה: האם מותר לשמוע הקלטות שירי רגש וכיסופין בימי הספירה

תשובה: יש להחמיר שאף שירים אלו כשאר שירים שאין לשומעם בימי הספירה¹⁶.

שירה בפה בימי העומר

שאלה: האם מותר לשיר בפה בלא כלי נגינה בימי העומר.

תשובה: ליחיד מותר לשיר לעצמו, אבל יש להימנע מלקבוע מושב של שירה בציבור אף בלא כלי נגינה¹⁷ [ומה שמקובל

¹⁵ כתב השלחן ערוך (סימן תצ"ג א) "נוהגים שלא לישא אשה בין פסח לעצרת עד ל"ג לעומר, מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא", וכתב המגן אברהם (שם ס"ק א) שכמו כן נהגו איסור לעשות ריקודים ומחולות, וכן כתב המשנה ברורה (שם ס"ק ג) וכתבו הפוסקים שהוא הדין שמיעת כלי שיר בכלל ריקודים ומחולות היא [ע"י ערוה"ש סי' תצ"ג סע' ב' שהוא כ"ש מריקודים ומחולות, וע"י פמ"ג סי' תקנ"א ס"ק י'], ומטעם זה אסור לשמוע קלטות שירים בימי העומר, שהרי שומעים בהם כלי שיר. ואולם שמיעת שירים שאין בהם מנגינות יש לדון שאין בה איסור שמיעת כלי שיר, שהרי אין שומעים בהם כלי נגינה אלא שירה בפה בלבד, אולם נראה שאף שירים אלו בכלל איסור שמיעת כלי שיר, שכיון ששומעים אותם באופן בו שומעים שאר שירים, הרי שמיעת השירים בכלי זה בו שומעים שירה נחשבת שמיעת כלי שיר, ומשום כך ראוי לאסור אף שמיעת שירים אלו, ומכל מקום המקל בזה אין למחות בו.

¹⁶ כמבואר לעיל, בכלל איסור ריקודים ומחולות שנאסר בימי הספירה נאסר אף ניגון בכלי זמר, וכפי שהובא מהערוך השלחן שניגון בכלי זמר חמור מריקודים ומחולות, ומטעם זה נאסר לשמוע מוזיקה בימי העומר, שאף כלי המשמיע מוזיקה שמיעתו כניגון בכלי שיר, אולם היה נראה ששמיעת שירי רגש וכיסופין של קדושה, אינם בכלל איסור זה, וביותר בשירי רגש על חורבן הבית וכיוצא בהם, שאדברה אינם של שמחה אלא של אבלות, והיה נראה שאינם שייכים לענין ריקודים ומחולות כלל, אמנם מכל מקום נראה שעיקר הדין שאין לחלק בדברים אלו כאשר אין הגדר ברור היכן בכלל ריקודים ומחולות והיכן אינו נכלל, ומכל מקום המיקל בשירים שודאי מופקעים מהגדרה זו אין למחות בו אף שודאי שורת הדין שלא לחלק בזה.

¹⁷ כמבואר בהערה לעיל בתשובת שאלת 'שירה ווקאלית בימי העומר' אסרו חכמים ריקודים ומחולות בימי העומר, ומטעם זה אף יש להימנע אף משירה בציבור, שאף היא מענין מחולות להאסר בימי העומר. ואולם יחיד המזמר לבדו אין בו משום מחולות, שאין מחולות אלא ברבים, ומשום כך מותר לשיר לבדו בימי העומר. ואמנם מצינו בלקט

אין להביא עצמו לידי חיוב ברכת שהחיינו בימי העומר, ואולם הובא שם מהלבוש לענין אבלות ימי בין המצרים שכתב שאף שאין מברכים בימים אלו ברכת שהחיינו, מכל מקום בשבתות שבהם מברכים שהחיינו, והתבאר שם שאם לענין שבת שבימי בין המצרים כך, קל וחומר לענין שבת שבימי העומר שקל דין אבלות שבו מאבילות ימי בין המצרים, שיש להקל לברך לכתחילה שהחיינו בשבת שבימי העומר. ומטעם זה יכולה אשה לענווד תכשיט חדש בשבת שבימי העומר, שכיון שנהגו לברך ברכת שהחיינו על בגד חדש וכן על תכשיט חדש בשעת לבישה ותחילת שימוש, ולא בשעת הקניה כמבואר במאמר מרדכי (סימן רכ"ג ס"ק כ) [וראה לעיל בהערה בתשובת שאלת קניית בגדים בימי הספירה שהתבאר מקור הדבר], משום כך יכולה אשה לקנות תכשיט חדש בימות החול של ימי העומר, ולענווד אותו בשבת.

¹² כמובא בהערות לעיל נהגו שלא לברך שהחיינו בימי העומר אולם כתב המשנה ברורה (סימן תצ"ג ב) שאם נזדמן לו ברכת שהחיינו בימי עומר יכול לברך, ואין המנהג אלא שלא להביא עצמו לידי חיוב ברכת שהחיינו, ומטעם זה אם הובא לפניו פרי חדש יכול לאוכלו ולברך עליו שהחיינו.

¹³ כמבואר בהערה לעיל שלפי המבואר בדיני אבלות ימי המצרים שהקל הלוש שם לברך שהחיינו בשבתות שבהם, כ"ש שיש להקל בשבתות שבימי העומר.

¹⁴ בשלחן ערוך (סימן תקנ"א ס"ז) כתב לענין אבלות בין המצרים, שעל מצות פדיון הבן יכול לברך שהחיינו שלא יחמיץ המצוה בזמנה, וכתב הרמ"א שם שהוא הדין בברכת שהחיינו על פרי חדש אם לא ימצא פרי זה אחר ימי המצרים שמותר לו לברך שהחיינו בימי המצרים, וכתב המגן אברהם (שם ס"ק מד) שאף אם ימצא פרי אחר ימי המצרים כל שפרי זה שלפניו יכול להפגם אם ימתין עד אחר ימי המצרים או עד שבת, יכול לאוכלו ולברך עליו שהחיינו בימי המצרים. ולפי זה כ"ש שבימי העומר שאבילותם קלה שיכול לברך שהחיינו אם ההמתנה תפגום הפרי.

שמיעת מוזיקה בגני ילדים

שאלה: האם מותר להשמיע מוזיקה לילדים בימי הספירה.

תשובה: ילדים שהגיעו לגיל חינוך (גיל 6) אין להשמיע להם מוזיקה, אולם ילדים מתחת לגיל חינוך מותר להשמיע להם מוזיקה, וכן הדין לגבי השמעת מוזיקה לילדים קטנים בבית כשזקוקים לכך.²¹ ואף אם הגדולים שומעים ברקע את המנגינה אין בזה איסור, כי הם אינם מתכוונים לשמוע ולהנות ממנה.

ריקוד לשמחת אירוסים חבר בימי העומר

שאלה: חתן שהתארס בימי העומר האם מותר לחבריו לרקוד בפניו בלא תזמורת.

תשובה: אסור, משום המנהג להימנע מריקודים ומחולות בימי העומר, ואף בלא כלי תזמורת נחשב הדבר ריקודים ומחולות,²² ובשירה בפה בלבד – יש להקל.

תזמורת בסעודת מצוה

שאלה: סעודות בר מצוה, ברית מילה, פדיון הבן וכיוצא בהן, הנערכות בימי העומר, האם מותר להביא בהן תזמורת להנעים השמחה.

תשובה: יש להימנע מלהביא תזמורת לסעודות אלו, שמשמעות דברי רבים מהפוסקים שאין להתיר ריקודים ומחולות אלא בסעודת קידושין [אולם רבים מבני עדות

הרגעת הילדים – יעשה שאלת חכם], ואף שאין דין חינוך לקטנים פחות מגיל בר מצוה לגבי ישיבת שבעה על קרוביהם, לגבי אבילות זו נראה שכן יש לחנכם כמו שמצינו לגבי אבילות בשלושת השבועות שכתב המגן אברהם (סימן תקנא ס"ק לח) שבאבילות של רבים מחנכים את הקטנים, ונראה שהוא הדין לגבי אבילות ימי העומר. ולקטנים שאינם בני חינוך מותר להשמיע מוזיקה, ואין בזה משום איסור ספיייה כיון שמשמיע אותה לצורך הקטן, ומבואר ברשב"א (יבמות קיד:) שבאופן שסופה איסור דרבנן לקטן לצורך עצמו אין בו איסור ספיייה. והביאו המשנה ברורה (סימן שמג ביאור הלכה שם).

ואמנם בשו"ת הרשב"א (ח"א סימן צב) כתב שלא אמר דברים אלו למעשה, ואף החיי אדם (כלל סו) העתיק דברי תשובה זו, מכל מקום כיון שרבי עקיבא איגר (שו"ת קמא סימן טו) פסק דברי הרשב"א ביבמות להלכה ולמעשה, ועוד שכאן אינו בגדר איסור דרבנן אלא מנהג הוא כמבואר בתשו' הגאונים (תשובות "שערי תשובה" סי' רעח בשם רב האי גאון, וכו"ה באוצר הגאונים יבמות סב'), ועיין תשב"ץ סימן קעח) שמנהגי אבילות שבספירה לאו משום איסור אלא משום מנהג, וכן הוא לשון הטור 'נוהגים שלא לישא', משום כך יש להקל לספות שמיעת מוזיקה לקטנים לצורך עצמם. ומותר גם לגנות לשמוע, שאין איסור להיות בבית ששומעים בו מוזיקה, וכמבואר בתשובת שאלת 'השתתפות בשמחת נישואין בימי העומר'.

²² כמבואר בהערה לעיל בתשובת לשאלת 'לימוד נגינה בימי העומר', נהגו להימנע מריקודים ומחולות בימי העומר משום אבילות על פטירת תלמידי רבי עקיבא בימים אלו, ומשום כך יש להימנע מריקודים לפני חתן הבא בקשרי שידוכים, ואף בלא תזמורת, שהריקוד עצמו נאסר.

ששרים בת"תים בער"ש – יש להקל, וראה להלן לעניין שירה לכבוד אירוסים חתן].

לימוד נגינה בימי העומר

שאלה: התחיל ללמוד נגינה קודם ימי העומר האם מותר להמשיך בכך בימי העומר.

תשובה: מותר, שכיון שמנגן לצורך לימודים אין זה בכלל ריקודים ומחולות ואינו בכלל האיסור, וראה בהערה¹⁸.

מוזיקת ליווי

שאלה: מוזיקה הבאה כליווי לסיפור או מצגת, האם נכללת באיסור שמיעת כלי שיר.

תשובה: אינה בכלל איסור כלי שיר, כיון שאינה באה לצורך עצמה אלא כליווי, ומותר לשומעה בימי העומר¹⁹.

נגינה לצורך בריאות ולצורך נפשי

שאלה: האם מותר לנגן בימי העומר לצרכי בריאות [תרפיה במוסיקה וכדומה].

תשובה: מותר, שאין איסור אלא במחולות וריקודי שמחה, אבל לצורך רפואה וכיוצא בזה אינו בכלל האיסור²⁰. וכן מי שמצבו הנפשי ירוד מאוד והמוזיקה משפיעה עליו לטובה, מותר לו לשמוע.

יושר שנהג איסור אף בשירה בפה, מכל מקום מדברי הפוסקים משמע היתר בזה.

¹⁸ כמבואר בהערה לעיל טעם איסור שמיעת כלי שיר בימי העומר משום ריבוי השמחה שבה, ונהגו להימנע מכך משום אבילות על מיתת תלמידי רבי עקיבא שארעה בימים אלו, ואולם שמיעת כלי שיר תוך כדי לימודים אין בה ענין שמחה אלא מעשה לימודים ומותרת בימי העומר. ובפרט שהתחיל קודם ימי העומר ויש לחשוש שישכח מה שכבר למד.

¹⁹ כתב השלחן ערוך (סימן תצג ס"א) "נוהגים שלא לישא אשה בין פסח לעצרת עד ל"ג לעומר, מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא", וכתב המגן אברהם (שם ס"ק א) שכמו כן נהגו איסור לעשות ריקודים ומחולות, וכן כתב המשנה ברורה (שם ס"ק ג). וכתב הערוך השלחן (שם ס"ב) שניגון בכלי זמר חמור מריקודים ומחולות, ומטעם זה אסור לשמוע מוזיקה בימי העומר. אולם באופן שהמוזיקה אינה באה לשם שירה אלא לצורך ליווי ותוספת לסיפור שהוא העיקר, או כשבאה כליווי ללימודי אותיות או שפות וכיוצא בזה, אינה בכלל איסור שמיעת כלי שיר.

²⁰ כמבואר בהערה לעיל טעם איסור שמיעת כלי שיר בימי העומר משום ריבוי השמחה שבה, ונהגו להימנע מכך משום אבילות על מיתת תלמידי רבי עקיבא שארעה בימים אלו, ואולם שמיעת כלי שיר לצורך רפואה ובריאות כגון תרפיה במוסיקה ושאר דברים כיוצא בזה, אינו בכלל ריקודים ומחולות.

²¹ אם הילדים הגיעו לגיל חינוך אסור להשמיע להם מוזיקה כיון שצריך לחנכם לדיני אבילות של ספירת העומר [ולעניין השמעת שירים לצורך

המזרח, נוהגים היתר בדבר, אם רגילים בכך בשאר ימות השנה], ואולם בימים שאחר ל"ג בעומר יש להקל להביא תזמורת לסעודות אלו אף לנוהגים אבילות בימים אלו.²³

תזמורת במעמד הכנסת ספר תורה בימי העומר

שאלה: מעמד הכנסת ספר תורה שנערך בימי העומר, האם מותר להביא כלי זמר לנגן בתהלוכת ליווי הספר תורה והכנסתו להיכל.

תשובה: בימים שעד ל"ג בעומר נכון להחמיר בזה, אלא שהמיקל יש לו על מה לסמוך, וראה הערה²⁴, ולענין הימים שאחרי ל"ג בעומר ניתן להקל לכתחילה, ורבים נוהגים לעשות אחר ראש חודש סיון.

הימים בספירה שמתרים בריקודים ומחולות

שאלה: עד מתי זמן איסור שמיעת מוזיקה בימי העומר.

שדין שמיעת כלי זמר כדין ריקודים ומחולות ואף חמור ממנו, משום כך אין להביא תזמורת לסעודת בר מצוה פדיון הבן או ברית מילה הנערכות בימים אלו. ובשמיעת שירים מוקלטים מנגן וכדו' נראה שמותר אם נוהג תמיד להשמיע מוזיקה בשמחות אלו כשחלות בשאר ימות השנה.

אולם לענין הימים שאחר ל"ג בעומר, נראה שיש להקל שהנה כמבואר לעיל בתשובת שאלת 'הימים בספירה שמתרים בריקודים ומחולות', נחלקו הראשונים באלו ימים מימי העומר מתו תלמידי רבי עקיבא ויש לנהוג בהם אבילות, וחמש דעות נאמרו בזה [וראה בהערה לתשובה הנ"ל] והובא שם שהכרעת השו"ע ('סי' תצ"ג סע' ב') כדעת הרז"ה והטור שמיתתם הייתה עד יום ל"ד בעומר, ויש לנהוג מנהגי האבילות עד יום ל"ד בעומר, אלא שמקצת היום ככולו וכבר עם תחילת היום מותרים. והכרעת הרמ"א כדעת מהרי"ל שמיתתם הייתה ל"ב ימים בלבד, ומשום כך פסק שמנהגי האבילות עד יום ל"ג בעומר הם, וביום ל"ג בעומר כבר מותרים בתספורת.

ואולם כתב הט"ז (שם ס"ק ב') שאף שמתרים בתספורת מיום ל"ג בעומר, מכל מקום נהגו שאין נושאים נשים בימי הספירה אף אחר ל"ג בעומר, ומשום אבילות על הגזירות הקשות שהיו בקהילות אשכנז בשנת תתנ"ו [וראה בהערה לתשובת תספורת אחרי ל"ג בעומר], אלא שלא החמירו באבילות זו אלא לענין נישואין שהיא שמחה יתירה אבל בתספורת הקלו. ומבואר שאף הנוהגים אבילות אחר ל"ג בעומר, מכל מקום יש להקל במנהגי אבילות בימים אלו מהאבילות שבימים שלפניהם, ומטעם זה נראה שאף שמחמירים לנהוג אבילות בכל ימי העומר מכל מקום לענין ריקודים בסעודת מצוה יש להקל.

²⁴ כאמור לעיל בתשובת שאלת 'תזמורת בסעודות מצוה', משמעות דברי הפוסקים שאין להתיר ריקודים ומחולות בימי העומר אלא בסעודת קידושין בלבד, אבל שאר סעודות מצוה לא התירו בהם ריקודים ומחולות, אולם ראה שם שהתבאר שעיקר החילוק בין סעודת מצות קידושין לשאר סעודות מצוה הוא בכך שבשאר סעודות מצוה אף שהסעודה מצוה היא, כפי שהובא שם מדברי חוות יאיר (סימן ע) המקורות לכך שמצוה לעשות סעודה לברית מילה ולפדיון הבן ולבר מצוה, ואף לשידוכין [תנאים], מכל מקום אין מצוה לרקוד בסעודות אלו, מה שאין כן לענין סעודת אירוסין חתן וכלה שמצינו שמצוה לרקוד לפני הכלה כמו שאמרנו בגמרא (כתובות יז ע"א) וכפי שנפסק בשלחן ערוך (אה"ע סימן סה ס"א) [ואפשר שאף בסעודת אירוסין [וקידושין] אף בלא נישואין כפי שהובא לעיל], ולפי זה יש מקום להשוות דין מעמד הכנסת ספר תורה לדין סעודת אירוסין [וקידושין], שהרי אף לפני ספר התורה יש מצוה בריקוד, כפי שמצינו אצל דוד המלך שנאמר (שמואל ב, פרק ו פס' טז) ודוד מפזז ומרקד בכל עוז, וכן מתיר בשו"ת קרן לדוד (סי' קיט). אמנם מכל מקום נכון להחמיר שלא לרקוד אלא בסעודת אירוסין [וקידושין] שהתפרש בפוסקים ההיתר בריקוד בה, וכמו כן הוא הדין לענין ניגון בכלי זמר (כמבואר בערוך השלחן ס"ב) שדינו שווה לדין ריקודים ומחולות.

²³ כתב השלחן ערוך (סימן תצ"ג ס"א) "נוהגים שלא לישא אשה בין פסח לעצרת עד ל"ג בעומר, מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא, אבל לארס ולקדש שפיר דמי", וכתב המגן אברהם (שם סק"א) שמלבד ההיתר לארס ולקדש מותר אף לעשות סעודת אירוסין, והוסיף על כך הלשון "אבל לעשות ריקודין ומחולות של רשות נהגו לאסור, ונראה לי שאף מי שעשה שדוכים אסור לעשות ריקודין ומחולות", וכתבו האליה רבה (שם סק"ב) והמחצית השקל (שם) שמדברי המגן אברהם מדויק שמותר לעשות ריקודים ומחולות בסעודת אירוסין, שרק בסעודת רשות או בסעודת שידוכים הוא שאסר המגן אברהם לעשות בהן ריקודים ומחולות, אבל בסעודת אירוסין שסעודת מצוה היא מותר לעשות בה ריקודים ומחולות. ולכאורה מבואר מזה שכל סעודת מצוה מותר לעשות בה ריקודים ומחולות, שלא אסרו ריקודים ומחולות אלא בסעודת רשות, וסעודת שידוכים נחשבת כסעודת רשות שאין קיום מצוה בשידוכים, מה שאין כן שאר סעודות מצוה, ומטעם זה לכאורה נראה שבסעודת בר מצוה שסעודת מצוה היא כמבואר בים של שלמה (בבא קמא פ"ז סימן לז) מותר לעשות בה ריקודים ומחולות, וכמו כן בסעודת ברית מילה שסעודת מצוה היא כמבואר ברמ"א (יו"ד סימן רסה ס"ב) מותר לעשות בה ריקודים ומחולות, וכמו כן בסעודות פדיון הבן וסיום מסכת שסעודות מצוה היא כמבואר ברמ"א (סימן תקנא ס"ו) ובחוות יאיר (סימן ע), מותר לעשות בה ריקודים ומחולות. ועי' שו"ת חיים שאל (ח"א סי' כא).

אולם מצינו בחק יעקב (סימן תמד סק"י) ובאליה רבה (שם סק"ו) שאף סעודת שידוכים נחשבת לסעודת מצוה, וכיוצא בדבר מצינו במשנה ברורה (סימן טטו סק"ב) שמותר לערב עירובי תחומין לצורך סעודת שידוכין, אף שאין מערבים עירובי תחומין אלא לצורך מצוה, הרי שנחשב כסעודת מצוה, ומכל מקום המגן אברהם אסר במפורש לעשות ריקודים ומחולות בסעודה זו, הרי שאין היתר ריקודים ומחולות בכל סעודה הנחשבת לסעודת מצוה, ואם כן יש להסתפק אם סעודות בר מצוה, ברית מילה, ופדיון הבן דינם שווה לסעודת אירוסין שמותר לרקוד בהן, או שדינם שווה לסעודת שידוכים שאסור לרקוד בהן. ולכאורה יש מקום לחלק שההיתר לרקוד בסעודת אירוסין מיוחד הוא לסעודה זו בלבד ולא מחמת היותה סעודת מצוה, אלא משום שיש מצוה בעצם הריקוד בסעודת אירוסין חתן וכלה כמו שנפסק בשלחן ערוך (אה"ע סימן סה ס"א), ואם כן אפשר שבשאר סעודות מצוה אין להתיר ריקוד בימי העומר. [אמנם יש להעיר בזה שמה אפשר שהמצוה לרקוד תלויה בכך שיש נישואין אבל קידושין לבד בלא נישואין שמא אין בהם המצוה לרקוד לפני הכלה, ולפי זה יש לדמות סעודה זו לשאר סעודות מצוה, אלא שיש משמעות מדברי הגמרא (כתובות יז ע"א) שהמצוה לרקוד בלקיחת המקח שבזה שהוא באירוסין, וצריך עיון].

ומדברי שלחן ערוך הגר"ז (שם ס"א) מבואר שאף בסעודת קידושין אסור לעשות ריקודים ומחולות [ושלא כדברי המחצית השקל והאליה רבה הנ"ל], ואם כן כל שכן שבסעודת בר מצוה או ברית מילה [שאף שסעודות מצוה מכל מקום אין הריקוד בהם מצוה] אין להתיר לעשות בהם ריקודים ומחולות בימי העומר, וכיון שכתב הערוך השלחן (ס"ב)

תשובה: לבני אשכנז יש להימנע מהאזנה למוזיקה עד ר"ח סיון, ומבני ספרד – יש הנוהגים להקל לשמוע מ"ד בעומר ויש הנוהגים לשמוע רק מ"ח סיון²⁵.

השתתפות בשמחת נישואין בימי העומר

שאלה: בן אשכנז הנוהג אבילות אחר ל"ג בעומר שהוזמן לשמחת נישואין בימים אלו, האם מותר לילך לשמחה.

תשובה: מותר, שאף ששומע שם כלי שיר, מכל מקום כיון שאין מטרת בואו לשם בכדי ליהנות משמיעת כלי שיר אינו בכלל האיסור. ובמקום שבא לחתונה גם כדי ליהנות

מהמוזיקה, וכן במקום שרוצה לרקוד בשמחה זו, נראה שמי שמיקל בכך יש לו על מה לסמוך וכפי שיתבאר טעם הדבר בהערה²⁶.

תספורת נשים בספה"ע

שאלה: האם מותר לנשים להסתפר בספירת העומר.

תשובה: לבנות ספרד - נשים נשואות ובחורות בשידוכים מותר להן להסתפר. ולבנות אשכנז ניתן גם כן להקל בזה בשעת הצורך²⁷.

ועוד יש לבאר דבריהם ע"פ דברי הא"ר (ס"ק א) והחק יעקב (ס"ק ב) בשם רבנו ירוחם, שספירת העומר הם ימי דין על התבואה, והיה ראוי לאסור להסתפר אף אחר ל"ג בעומר, אלא שנהגו להקל. ולפי"ז יתכן שנהגו כן רק לענין תספורת, אך לענין ריקודים ומחולות של רשות אין להקל.

ולמעשה נראה שכיון שהשעה"צ הביא את ספיקו של הא"ר ולא הכריע, על כן אין להקל בריקודים ומחולות של רשות [ובשמיעת מוזיקה] לאחר ל"ג בעומר. אמנם מ"ח סיון יש להקל, כיון שהוא רק ספק מנהג.

ולענין בני ספרד - יש בזה מנהגים שונים, ודעת ר' חיים פאלאג'י (מועד לכל ח', סי' ו' אות יא) להחמיר, ועי' כה"ח (סי' תצג סוס"ק ט).

²⁶ באופנים הנ"ל א. כשיש לו מטרה והנאה משמיעת המוזיקה בחתונה. ב. כשרוצה גם להשתתף בריקוד בחתונה, יש להסתפק האם כיון שבעלי השמחה מותרים לעשותה שנוהגים היתר בזה ממילא נחשבת סעודת מצוה ומותר לשמוע בה כלי נגינה ולרקוד בה, או שמא כיון שהאורח נוהג אבילות ואיסור בסעודת נישואין ממילא אין לו בה היתר שמיעת נגינה וריקוד בסעודת מצוה. ונראה שהמיקל בכך יש לו על מה לסמוך מהטעם הנזכר שנחשב לסעודת מצוה מחמת שבעלי השמחה נוהגים היתר.

²⁷ יש לדון האם מותר לנשים להסתפר בספירת העומר, ואף שהותר לנשים להסתפר בחוה"מ (חוץ משיער הראש), ובביאור הלכה (סי' תצג ד"ה "נוהגים שלא להסתפר וכו'") כתב וז"ל: "ומ"מ אותן המותרין להסתפר בחוה"מ כבסימן תקל"א י"ל דגם בספירה שרי דלא עדיף מחוה"מ [פמ"ג]", ולכאורה יש להתיר להן תספורת, מ"מ אינו כן, כיון שכל הסיבה שמותר לנשים להסתפר בחול המועד היא בגלל צורך הגוף (כמבואר בבה"ל בסי' תקמו'), וודאי שזה לא שייך בימי הספירה, שהרי ימי הספירה הם ימי אבילות.

ולגבי תספורת נשים בשלושת השבועות פסק השו"ע (סי' תקנא' סעיף יב'): 'תספורת שבוע זה, אחד ראשו ואחד שער כל גופו - אסור', וכתב המשנ"ב בס"ק עט' בשם הפמ"ג "ואחד האיש ואחד האשה שווין לאיסור". לפי"ז צריך לומר שגם בספירת העומר - כמו של איש אסור להסתפר כך גם לאשה יהיה אסור להסתפר, ויאסר על נשים להסיר כל שער בגופן (גבות וכדו'), ואף אין סיבה לחלק בין תספורת הנעשית ע"י שעווה או לייזר או כל צורה שהיא, ובכל אופן הו"ו תספורת. ולדברי המשנ"ב הנ"ל לכאורה צריך לומר שגם בספירת העומר יהיה אסור לנשים לסדר גבות וכדו' (א"כ הוא לצורך מצווה כל"ט), אבל שלא לצורך מצווה לכאורה יהיה אסור.

אמנם נחלקו השו"ע והרמ"א (יו"ד סי' שצ) לגבי אבילות, האם מותר לאשה להסתפר בתוך שלושים, השו"ע מתיר, והרמ"א מחמיר בזה. ולפי השו"ע שמותר להסתפר בתוך שלושים מסתבר שכמו שהותר באבילות כך גם יהיה מותר בספירת העומר, דאבילות בתוך שלושים חמורה יותר מספירת העומר, דדיני ספירת העומר החלו רק בזמן

²⁵ בגמרא (יבמות סב ע"א) שנינו "שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה בזה, תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת". ומטעם זה כתבו הגאונים (שערי תשובה סימן ערה) שנהגו בימים אלו שלא לישא אשה ושלא להסתפר, משום אבילות על מיתת תלמידי רבי עקיבא. ואולם רבים מן הראשונים כתבו שלא מתו תלמידי רבי עקיבא בכל הימים שבין פסח לעצרת אלא בחלקם ונחלקו באלו ימים מתו, וממילא באלו ימים יש להתאבל וחמש שיטות בדבר: א. התשב"ץ (ח"א סימן קעח) הביא שדעת הרז"ה שמתו מיום שני של פסח עד יום ל"ד לעומר, ומשום שמצא בספר ישן שכתוב שמתו עד פרוס העצרת, ועד פרוס העצרת הוא טו' יום קודם חג העצרת, שכך מבואר בגמרא (מגילה כט ע"ב) שפרוס החג הוא טו' יום לפניו. וכן כתב הבית יוסף (סימן תצג) בדעת הטור שם. ב. המאירי (יבמות סב ע"ב) כתב שפסקו מלמות כבר ביום ל"ג לעומר. ג. רבינו ירוחם (אדם וחוה נתיב ה"ד) כתב בשם התוספות שמיתת תלמידי רבי עקיבא היתה בל"ג יום שאין אומרים בהם תחנון מתוך כל ימי הספירה. ד. דעת המהרי"ל (הלכות שני חמישי ושני) שמתו ל"ב יום. ה. דעת הלבוש (סימן תצג) שמתו במשך כל ימי העומר חוץ מיום ל"ג בעומר בלבד, שביום ל"ג לא מתו.

ובפסק ההלכה נחלקו השלחן ערוך והרמ"א: השלחן ערוך פסק כדעת הרז"ה והטור שמיתתם הייתה עד יום ל"ד בעומר, ומשום כך יש לנהוג מנהגי אבילות אלו עד יום ל"ד בעומר, אלא שמקצת היום ככולו וכבר עם תחילת היום מותרים. והרמ"א פסק שמנהגי האבילות עד יום ל"ג בעומר הם וביום ל"ג בעומר כבר מותרים בתספורת. וביאר בדרכי משה (אות ג) שפסק בזה כדעת מהרי"ל שמיתתם הייתה ל"ב ימים בלבד, ומשום כך בל"ג בעומר מותרים בתספורת. ובפשוטו מבואר שמל"ג בעומר מותר להסתפר, וכן מותר נישואים, וריקודים ומחולות, וכן שמיעת מוזיקה שדינה כריקודים ומחולות.

אולם כתב הט"ז (שם ס"ק ג) שאף שמותרים בתספורת מיום ל"ג בעומר, מכל מקום נהגו שאין נושאים נשים בימי הספירה אף אחר ל"ג בעומר, משום אבילות על הגזירות הקשות שהיו בקהילות אשכנז בשנת תתנ"ו, אלא שלא החמירו באבילות זו אלא לענין נישואין שהיא שמחה יתירה אבל בתספורת הקלו.

והנה מצינו באלוה רבה (שם ס"ק ב) שהסתפק האם אותם הנוהגים היתר בתספורת עד ר"ח אייר, ומראש חודש סיון עד שבועות, מותרים אף בריקודים ומחולות של רשות או שאין היתר אלא לענין תספורת. והובאו דבריו בפמ"ג (א"א ס"ק א) ובשער הציון (שם ס"ק ד).

ונראה לבאר דהסתפקו עפ"י דברי הט"ז הנ"ל, דשמא מאותו טעם שאין נושאים נשים לאחר ל"ג בעומר [מפני הגזרות בשנת תתנ"ו] ה"ה שאין לעשות ריקודים ומחולות של רשות [וכן אין לשמוע מוזיקה], דכל ההיתר נאמר רק לענין התספורת.

תספורת קטנים בספה"ע

שאלה: האם מותר לספר ילדים בימי הספירה.

תשובה: נהגו להחמיר בזה, אך במקום הצורך (כגון שהשערות מפריעות לילד) – מותר²⁸.

גילוח שפם בספה"ע

שאלה: האם מותר לגלח את השפם בימי הספירה.

תשובה: שפם המעכב את האכילה מותר לגלחו, ושאינו מעכב – אסור²⁹.

מנהג האריז"ל לענין תספורת בימי העומר

שאלה: הנוהגים כמנהגי האריז"ל, באלו ימים מימי העומר מותרים בתספורת.

תשובה: הנוהגים כמנהגי האריז"ל לא יסתפרו עד ליל מט' לעומר (ואף שיש המחמירים שלא להסתפר בלילה – כאן מותר)³⁰. אמנם במקום צורך למי שהדבר קשה לו אפשר להסתפר ביום מח' ואף בליל מח' לעומר.

טעם האסור הוא משום שעל פי סוד ימים אלו ימי דין התלויים בשערות, ואין לגלח בהם השערות³¹.

אכילה קודם ספירת העומר

שאלה: אחר שהגיע זמן הספירה, האם מותר להתחיל לאכול קודם ספירת העומר.

תשובה: אסור, ואף כשיש מנין קבוע אסור, אולם אם מעמיד שומר שיזכיר לו להתפלל ולספור מותר³², וכן נראה

מורה באצבע אות רכא' כתב 'גם מ"ש קצת דביום מח' שרי, ליתא, דרבינו האריז"ל לא היה מגלח אלא בערב החג דוקא'.

ואמנם מהר"ש ויטאל העיד בשעה"כ על אביו מהרח"ו שגילח ביום מ"ח לעומר, וביאר שם טעמו, עיי"ש.

ובשו"ת מנחת אלעזר חלק ג' סימן סה' כתב: 'אשר שאלת בדבר הגלוח בעש"ק שקודם חג השבועות וכו', והאמת יור' דרכו שהי' לו טעם עפ"י סוד שיש לגלח ביום מ"ח עיין שם טעמו של מהר"ש ויטאל (עפ"י סוד) שחשב בדעתו. ואיך שייך לחלוק בחכמת האמת על מרן מהרח"ו ז"ל דגם בשאר השנים הי' מגלח ביום מ"ח ואיך יהי' שום א' גם אם כגובה ארזים גובהו לחלוק עליו אשר ממנו יתד ממנו פינה בחכמת האמת שגילה האריז"ל ואשר הגיד כי לא בא לעוה"ז רק בשבילו ללמדו חכמת האמת ורק ע"י כתביו אח"כ זכינו כמצ"ץ מן החרכים לכהאריז"ל כנודע ואיך יעלה על הדעת שלא לעשות כמוהו עכ"פ כשחל ערב שבועות בש"ק כנז' וכו', ע"כ בודאי נאמנה עדותו של מהר"ש ויטאל זצ"ל זי"ע ויסיורו וכתביבתו'.

ולענין אם להסתפר ביום מט' או בלילו, בספר בית מועד המיוחס למהרח"ו העיד שתלמידי האריז"ל היו מסתפרים בליל מט' לעומר אחרי ספירת העומר.

³¹ השערי תשובה (סימן תצג ס"ק ד) הביא שכתב באגרות הרמ"ז (סימן ב) שלפי מנהג האריז"ל אין לגלח השערות בכל ימי הספירה ואפילו לכבוד ברית מילה, לפי שימי דין הם. וכן הביא מהרח"ו בפרי עץ חיים (שער כב פ"ז) והרש"ש בנהר שלום (דף כה) מהאר"י ז"ל שכיון שימי העומר ימי דין הם אין לגלח בהם השערות. ומטעם זה הנוהגים כמנהגי האריז"ל ז"ל מחמירים שלא לגלח השערות בכל ימי העומר מלבד בערב חג השבועות.

³² כתב הרמ"א (סימן תפט ס"ד) "וכשהגיע זמן הספירה אסורים לאכול עד שיספור", וכתבו המגן אברהם (שם ס"ק יא) והגר"א (שם ס"ק ו) שזמן הספירה הוא משעת צאת הכוכבים, שמשעה זו אסור להתחיל לאכול סעודה קודם שיספור העומר. וכתב המשנה ברורה (שם ס"ק כג) שאם לא התפלל ערבית אסור באכילה אף משום מצות קריאת שמע שאסור לאכול קודם שיקרא קריאת שמע של ערבית כמבואר בשלחן ערוך (סימן רלה ס"ב). וכתב עוד המשנה ברורה (שם ס"ק כ) שכפי המבואר בשלחן ערוך לענין תפילת מנחה (סימן רלב ס"ב), ולענין קריאת שמע (שלחן ערוך שם), ולענין מצות קריאת מגילה (סימן תרצב ס"ד), הרי שלא רק מזמן המצוה אסור להתחיל לאכול סעודה, אלא אף מחצי שעה סמוך לזמן המצוה אסור להתחיל באכילה שמה ימשך, ומטעם זה אף לענין מצות ספירת העומר אסור בסעודה

הגאונים. ואם השו"ע פוסק שלאשה נשואה מותר להסתפר בתוך השלושים כדי שלא תתגנה על בעלה או לבחורה לצורך שידוכים (עי' שו"ת חיים שאל סי' ב), א"כ ה"ה בספה"ע שמותר לנשים להסתפר.

ולדעת הרמ"א שאוסר לאשה להסתפר בתוך שלושים של אבילות, יש לדון האם גם בימי הספירה יהיה אסור, או שמא ספירת העומר דינה קל יותר כיון שהיא מנהג מאוחר ואפשר להקל לנשים. ולמעשה נראה שאפשר להתיר לנשים נשואות או לבחורות בשידוכים להסתפר במקום הצורך.

²⁸ בהערה הקודמת הובאו דברי הבה"ל בסי' תצג' שמי שמותר לו להסתפר בחול המועד – מותר לו להסתפר אף בימי ספירת העומר, ולפי"ז כיון שנפסק בשו"ע סי' תקלא' שמותר לגלח קטן במועד אם יש שער שמציק לו, כיון שאין האשם בו במה שלא הסתפר מקודם, א"כ גם בימי הספירה יהיה מותר לספר קטנים. והמשנ"ב בסי' תקנא' ס"ק פב' לגבי שלושת השבועות מביא מחלוקת האם האיסור לספר קטנים הוא דווקא בשבוע שחל בו, ופסק שעד שבוע שחל בו אפשר להקל לקטנים, ולפי"ז בספירת העומר אפשר להקל לספר קטנים. אך למעשה נהגו להחמיר שלא לספר, ורק במקום הצורך כגון שיש לקטנים שערות המפריעות להם או שסובלים מכינים וכו', אפשר להקל לספר אותם.

²⁹ לפי האמור בבה"ל שהובא בהערות הקודמות, הרי בחול המועד מותר לגלח שפם אף כשאינו מעכב את האכילה (כמבואר בס' תקלא'), ובשלושת השבועות מותר לגלחו רק אם הוא מעכב את האכילה (כמבואר בסי' תקנא'). ועל כן בימי הספירה, שפם המעכב את האכילה ודאי שמותר לגלחו כשם שמותר בשלושת השבועות, ושפם שאינו מעכב את האכילה יש לדון האם דינו כבחול המועד שמותר או שימי הספירה חמורים יותר ואסור כבשלושת השבועות. ולמעשה מסתבר שדינו כבשלושת השבועות שרק כשהוא מעכב את האכילה מותר, ואם לאו – אסור.

³⁰ בספר שעה"כ (שלהי דרוש אחרון מדרושי העומר) כתב: 'מורי זלה"ה, לא היה מסתפר מערב פסח עד ערב שבועות כלל ועיקר, לא בר"ח ולא בל"ג בעומר'. וכ"כ הרש"ש בספר נהר שלום דף כה ע"ד, 'ובענין הגלוח בימי העומר צריך להזהר לשמור מאד שלא לגלח בשום אופן אלא ביום מ"ט וכמנהג האריז"ל זלה"ה ולא כמ"ש קצת מקובלים אחרים לגלח (ע"ב) במ"ח וכו'. ובשערי תשובה סימן תצג ס"ק ח' כתב 'ובשם האריז"ל ז"ל כתבו שלא להסתפר כלל עד ערב חג השבועות וכו'.

ומבואר בברכ"י סי' תצג' סק"ו ש'לכן הנוהגים כמנהג האריז"ל ראוי להחמיר עד ערב שבועות אם לא על פי סיבה', עכ"ד. וכ"כ בספרו

ספירה בברכה למי שיחסר ספירת חלק מהימים

שאלה: אדם שיודע שיצטרך לחסר יום אחד מהספירה, כגון שיעבור ניתוח בימי הספירה ויהיה בהרדמה למשך כמה ימים ולא יוכל לספור, האם רשאי להתחיל לספור בברכה, או שמא כיון שיחסרו לו מימי הספירה וימצאו ברכותיו למפרע לבטלה, לא יברך על הספירה.

תשובה: יכול לספור בברכה, שכיון שספירתו עד עתה כסדר היא נחשב הוא בגדר תמימות אף שאחר כך יחסר בספירתו, ועוד טעמים יש להקל בזה, וראה הערה³⁵.

המצוה שכל שלא ספר כל הימים כולם אין כאן מצוה כלל. ואמנם כך היה נראה אף מדברי המשנה ברורה (סימן תפט ס"ג) שכתב שאף שהנשים קיבלו על עצמם ספירת העומר כחובה, מכל מקום לא יברכו על ספירתן, כיון שודאי יטעו ביום אחד ונמצאת ברכתם לבטלה. ומבואר מזה שאף קודם שטעו אין להם לברך משום שאם יטעו נמצא למפרע שברכותיהן לבטלה, ואמנם כן כתב החיד"א (עבודת הקודש מורה באצבע אות רי"ז) שמי שחיסר ספירת יום אחד נמצאו כל ברכותיו למפרע לבטלה, שהרי לא קיים המצוה לספור כל מ"ט הימים.

ומטעם זה היה נראה לכאורה שהיודע שעליו לחסר מלספור חלק מימי הספירה כגון שעליו לעבור ניתוח עם הרדמה וכיוצא בזה, לא יברך על הספירה שסופר מתחילה, שאם יברך נמצאת ברכתו לבטלה לדעת הבה"ג שחשש לה השלחן ערוך.

אולם מצינו בשו"ת קנאת סופרים (עמ' פ ד"ה ובנידון הספירה) ובבן איש חי (רב פעלים ח"ג סימן לב) שכתבו שאף לדעת הבה"ג אין ברכותיו של המחסר ספירת חלק מימי הספירה לבטלה אלא אותן שבירך אחר שחיסר, אבל אותן שבירך קודם שחיסר אין לבטלה, ונראה שביאור דבריהם משום שסברו שטעמו של הבה"ג שהמחסר ימים בספירה לא ימשיך לספור, אינו משום שספירת כל מ"ט הימים מצוה אחת היא ובהעדר יום אחד אין כאן מצוה כלל, אלא טעמו משום שמדין תמימות למדים מהות המצוה, שמהות המצוה היא ספירת ומנין הימים ברצף, וחיסור יום אחד מבטל המנין כולו, שכל עיקרו של מנין הוא ספירה של כל חלק וחלק מהמנין, ומטעם זה אם חיסר יום אחד אין כאן מנין ולא יכול להמשיך לקיים המצוה ולספור בברכה, אולם קודם שחיסר אף אם יודע שעליו לחסר בהמשך הימים, מכל מקום קודם שחיסר הרי ספירתו מנין שלם היא בלא חיסור, וכל שמונה באופן מנין הראוי אין בו חסרון ויכול לברך. ויש להוכיח כדרך זו בביאור דין תמימות מדברי הרי"ף גיאות בשם רב האי גאון (הובא בביאור הלכה סימן תפט ס"ח ד"ה סופר) שכתב שאם שכח לספור יום אחד יספור ביום שאחריו שתי ספירות, ויאמר אתמול היה כך וכך והיום כך וכך לעומר, ובזה מקיים דין תמימות, עכ"ד, ומבואר כדרך זו שדין תמימות הוא בהגדרת המנין שרק כאשר המנין תמים בלא חיסור אז הוא נחשב תמימות, אבל אינו גדר במצוה שכל הימים מצוה אחת היא, שאם היה גדר במצוה מה יועיל ספירה שסופר ביום המחרת, והרי סוף סוף מצות אתמול לא קיים ואין לה תשלומין, והרי חיסר חלק מחלקי המצוה, ומוכח שאף לדעת הבה"ג כל יום מצוה בפני עצמה ומטעם זה מברך בכל יום על המצוה, ורק שמדין תמימות שיהיה המנין תמים בלא חיסור, ומטעם זה סבר הבה"ג שאם חיסר יום אחד אין המנין תמים והפסיד קיום מצותו, והרי"ף גאות סבר שאפשר להשלים ביום המחרת מנין האתמול.

ואמנם אף בדברי המשנה ברורה בשם השלחן שלמה שכתב שלא יברכו הנשים על ספירתן שמא יטעו לא כתב הטעם שמא יחסרו, אלא

שאם שם שעון מעורר או התראה בפלאפון וכתוב על זה ספירת העומר מהני.

ספירה קודם התפילה

שאלה: האם מותר לספור ספירת העומר לפני תפילת ערבית.

תשובה: המתפלל ערבית ביחידות ורוצה לספור ספירת העומר מיד בתחילת הלילה לפני שמתפלל כיון שחושש שישכח לספור אחר כך - מותר לספור ספה"ע לפני תפילת ערבית³³, אך אם מתפלל בשעה מאוחרת יותר במנין - יספור בערבית עם הציבור³⁴.

מחצי שעה קודם המצוה, ואולם מכל מקום במקום שהשמש קורא לתפילה ולספירה יכול להתחיל בסעודה בחצי שעה זו שיכול לסמוך על קריאת השמש שתזכיר לו, אך אין קריאת השמש מועלת אלא לענין חצי שעה שקודם זמן המצוה, אבל בהגיע זמן המצוה אסור להתחיל לאכול אף במקום שהשמש קורא. ואולם לענין קריאת שמע מצינו במשנה ברורה (סימן רלה ס"ק יח) שהביא דעת מגן אברהם שם (ס"ק ד) שאף אחר שהגיע זמן המצוה מועיל להעמיד שומר שיזכיר לו המצוה, ויכול להתחיל לאכול. ויש לחלק ששמש בלבד הוא שאינו מועיל משהגיע זמן המצוה, שכיון שאינו מיוחד להזכיר לאדם זה יש לחוש שמא ימשיך, אבל שומר פרטי לאדם זה מועיל אף אחר שהגיע זמן המצוה. ומטעם זה אם מעמיד שומר יכול להתחיל לאכול אף אחר שהגיע זמן המצוה.

³³ מפני שהסיבה שסופרים תמיד לאחריה היא כיון שתדיר ואינו תדיר - תדיר קודם, אבל כאשר מתכוון להתפלל מעריב מאוחר יותר ביחידות, לא שייך בזה דין קדימה של תדיר (כמבואר בס' רפ"ו סע' ג'), ואדרבה יש ענין שיספור מיד בתחילת הלילה כמבואר בחי"א כלל קלא' ס"ב ובשו"ע הרב סימן תפט' ס' ג' וכו' במשנ"ב סימן תפט' ס"ק ב' שיש מצווה לספור בתחילת הלילה משום תמימות. אמנם בר"ן סוף ער"פ משמע שרק בלילה הראשון יש דין לספור בתחילת הלילה משום תמימות.

³⁴ כיון שהוא ישכח שכבר ספר את העומר ויספור בטעות שוב עם הציבור, וכן יש לחשוש שכיון שלא סופר עם הציבור ישכח לגמרי לספור (ועי' חק יעקב תפט' ס"ק טז בשם השל"ה שיש מעלה לספור בציבור).

³⁵ נחלקו הראשונים בדין השוכח לספור יום אחד מימי ספירת העומר, דעת הבה"ג (הובאה בתוספות מנחות סו ע"א ד"ה זכר, וברא"ש פסחים פ"י סימן מא, וברבינו ירוחם אדם וחווה נתיב ח"ד) שהשוכח לספור יום אחד שוב אינו יכול לספור בשאר הימים, שכיון שבמצות הספירה נאמר "תמימות תהינה", הרי שאם חסר יום אחד אין כאן "תמימות". ודעת ר"י (הובאה ברא"ש וברבינו ירוחם שם, וכן הביא הריטב"א מגילה כא ע"א ד"ה דאמר מר) שאף השוכח לספור יום אחד יכול להמשיך לספור שאר הימים בברכה, שכל יום מצוה בפני עצמה היא. ולהלכה כתב השלחן ערוך (סימן תפט' ס"ח) "אם שכח לברך באחד מהימים בין יום ראשון בין משאר ימים סופר בשאר ימים בלא ברכה, אבל אם הוא מסופק אם דילג יום אחד ולא ספר, סופר בשאר ימים בברכה".

והנה לכאורה נראה שטעמו של הבה"ג משום שמדין תמימות נלמד שמצוות ספירת כל מ"ט ימי העומר מצוה אחת היא, ומשום כך אם חיסר יום אחד שוב אינו יכול לברך על ספירתו שהרי לא קיים המצוה, ולפי זה אדם היודע שיחסר מלספור אחד מימי הספירה אינו יכול לברך אף על אותם הימים שסופר, שהרי אף בימים אלו שספר לא התקיימה

ספר כראוי וחזר בטעות מספירה זו תוך כדי דיבור

שאלה: אדם שספר שני ימים לעומר ותיקנו חברו שהיום שלושה ימים, ובתוך כדי דיבורו תיקן וספר היום שלושה ימים בעומר, וביום שאחרי כן מצא שספירה ראשונה היתה הנכונה ובאמת יום שני לעומר היה אותו היום, האם מועלת ספירתו, או כיון ששינה תוך כדי דיבור בטלה ספירה הראשונה ונמצא שלא ספר יום זה כראוי, ועליו לספור שאר הימים בלא ברכה כדין המחסר יום אחד בספירה.

תשובה: יכול להמשיך ולספור בברכה, שנחשב שספר אותו היום כראוי, שחזרה בתוך כדי דיבור אינה מועילה אלא לתקן דיבורו ולא לקלקל³⁶.

נזכר ביום שלא ספר

שאלה: מי שנזכר ביום שלא ספר ספירת העומר בליל אמש, כיצד ינהג.

תשובה: יספור ביום בלא ברכה וימשיך בימים הבאים לספור בברכה. ואם נזכר אחרי השקיעה – ראה להלן בשאלה 'נזכר אחר השקיעה ששכח לספור ספירת יום האתמול'.

המסופק אם ספר

שאלה: אדם המסתפק אם ספר או לא באחד הימים שעברו, כיצד ינהג.

תשובה: ימשיך לספור בברכה, ורק מי שבודאי לא ספר באחד הימים – לא ביום ולא בלילה – ממשיך לספור אחר כך בלא ברכה, אבל אם מסופק אם ספר אתמול או לא, יכול להמשיך לספור בברכה³⁷.

מסופק אם ספר ביום

שאלה: אדם ששכח לספור באחד הלילות ומסופק אם ספר ביום או שאף ביום שכח לספור, האם רשאי להמשיך לספור בשאר הימים בברכה.

תשובה: יכול להמשיך ולספור בשאר הימים בברכה³⁸.

ערבים מבטלת ברכת יוצר אור שפתח בה. וכן מצינו במשנה ברורה (סי' מו סק"כ) לענין ברכות השחר שאם אחר ברכת שלא עשני אשה, פתח בהזכרת השם על דעת לברך מלביש ערומים וכך סיים, אולם תוך כדי דיבור תיקן לפוקח עורים שיהיה כסדר הברכות, יצא ידי חובת ברכת מלביש ערומים, שאין הסדר מעכב. ומבואר שאף שתוך כדי דיבור חזר בו ואמר פוקח עורים, מכל מקום כיון שבעת הזכרת השם היה על דעת לברך מלביש ערומים, אין חזרתו תוך כדי דיבור מקלקלת הברכה שאין חזרה תוך כדי דיבור מועלת אלא לתקן הברכה.

ואמנם יסוד הדברים מצינו כבר בדברי הרמב"ן במלחמות (ברכות יב ע"א), שבגמרא שם הסתפקו לענין מי שהתחיל לברך על שכר ברכת הגפן ותיקן תוך כדי דיבור וברך שהכל נהיה בדברו, אם מועיל התיקון, וכתב הרמב"ן שם שהטעם שמועיל התיקון הוא משום שכיון שתוך כדי דיבור הוסיף ברכת שהכל נהיה בדברו, לא גרע במה שהוסיף בשבח הקל ובירך גם בורא פרי הגפן, שסוף סוף הרי ברך גם ברכת שהכל נהיה בדברו, ומבואר מדבריו שדין חזרה תוך כדי דיבור אינו ביטול הדיבור שאמר אלא תוספת דיבור נכון, ואם כן אין זה מועיל אלא לתקן, שאם חיסר הדיבור הרצוי, על ידי שהוסיף אותו תוך כדי דיבור לדבריו נחשב שנכלל הוא בכלל דבריו, אבל אם אמר הדיבור הנכון והוסיף אחר כך דיבור שאינו נכון, אינו מחסר בתוספת זו את דיבורו הנכון. ומטעם זה אף הסופר ספירה כראוי וחזר בו לספור ספירה מוטעית, אין חזרה זו מבטלת ספירה ראשונה שספר כראוי, ועולה לו לספירה כהוגן.

³⁷ והטעם משום דהוי ספק ספיקא, כיון שלפי רוב הראשונים כל יום ויום הוא מצוה בפני עצמה, ורק לכתחילה חוששים לשיטת הבה"ג שזו מצווה אחת ארוכה, וממילא במקום שיש ספק אז אנחנו מצרפים את דעת רוב הראשונים ויכול להמשיך לספור בברכה. ואף שלדעת הבה"ג היא מצווה אחת ארוכה, כאן מאחר ויש צד שכן ספר – ממשיך לספור בברכה (עי' סימן תפט' סעיף ח).

³⁸ נחלקו הראשונים בדיון מי שלא ספר בלילה אם יכול לספור ביום, דעת תוספות (מנחות שם), הריב"ן (פסחים קכ"ב ע"ב ד"ה וספרתם), הרוקח (סוף סימן רצד), מהר"ם מרוטנברג (שו"ת סימן תרמה), הרשב"א והריטב"א (מגילה כא ע"א ד"ה דאמר) שאין ספירת העומר

שמה יטעו, ונראה שבדקדוק כתב טעם זה שרק חשש טעות הוא שמונע שלא יברכו, שאם יברכו על ספירת יום עשרים ויספרו בטעות יום תשע עשרה נמצאת ברכתן לבטלה, אבל חשש שכחה אינו מונע מהן לברך כל שעוד לא שכחו, וטעם הדבר משום שקודם שחיסר אף לדעת הבה"ג יכול לברך ולא הפסיד מצותו. ומטעם זה נראה שאף אדם היודע שיחסר ספירת יום אחד מימי הספירה יכול לספור בברכה כל הימים שסופר קודם שמחסר שהרי תמימים הם בשעה זו.

ועוד נראה שאף אם מדיון תמימות שכל הימים מצוה אחת ובחיסור יום אחד בטל המצוה כולה, מכל מקום יש לצדד שיכול לברך על הימים שקודם החיסור, והוא על פי המבואר להלן בתשובת שאלת "מסופק אם שכח לספור אחד הימים כשקרוב הדבר ששכח", שעיקר ההלכה כדעת תוספות (מנחות סו ע"א ד"ה זכר) והרא"ש (פסחים פ"י סי' מא) שאין חסרון יום אחד מעכב מלספור בברכה, אלא שלענין מי שודאי שכח לספור יום אחד חששו לדעת הבה"ג לענין ברכה, שלא יברך שמה תהיה ברכתו לבטלה, אולם אם ספק שמה שכח פסק השלחן ערוך שיכול להמשיך לספור בברכה, ומטעם זה אפשר שאף מי שקבע תאריך לניתוח בימי הספירה שמחמת ניתוח זה לא יוכל לספור באותם ימים, מכל מקום כיון שאפשר הדבר שידחה הניתוח מאיזו סיבה, משום כך אין הדבר ודאי שיחסר מימי הספירה ואין לחוש בזה לדעת הבה"ג וממילא שיכול לברך על הימים שסופר.

³⁶ בשלחן ערוך (סימן נט ס"ב) נפסק לענין ברכות השחר שאם טעה וברך בשחרית את ברכת מעריב ערבים אף שסיים וחתם בחתימת יוצר המאורות לא יצא ידי חובה, וכמו כן אם ברך בשחרית יוצר אור וחתם בהמעריב ערבים לא יצא ידי חובה, שצריך גם לפתוח וגם לחתום בשל שחרית. אולם אם פתח ביוצר אור והמשיך במעריב ערבים וחתם ביוצר המאורות יצא ידי חובה, כיון שפתח וסיים בשל שחרית. וכתב המשנה ברורה שם (ס"ק ט) בשם הפרי מגדים, שאף שתוך כדי דיבור של ברכת יוצר אור חזר בו ואמר המעריב ערבים מכל מקום נחשב שיש בידו פתיחה וחתומה של ברכת יוצר אור, שאין חזרתו תוך כדי דיבור מבטלת פתיחה שפתח וברך יוצר אור, משום שתוך כדי דיבור אינו מועיל להחשב חזרה לבטל דיבור ראשון אלא במקום שבא לתקן ולהועיל, אבל אינו נחשב חזרה כשאינו במקומו ובא לקלקל, ומשום כך כיון שבשחרית אין לברך מעריב ערבים אין חזרה זו שחזר לברך מעריב

נזכר אחר השקיעה ששכח לספור ספירת יום האתמול

שאלה: שכח לספור ספירת העומר ונזכר למחרת אחר השקיעה וספר, האם יכול להמשיך לספור בשאר הימים בברכה.

תשובה: אם נזכר לספור קודם שעברו שלוש עשרה דקות וחצי מהשקיעה, יכול להמשיך בשאר הימים לספור בברכה, שכיין שספק יום הוא, מצטרף ספק זה לספק שמא המחסר יום אחד אינו מחסר בספירה כולה ויכול לברך בשאר הימים³⁹.

להפסיק באמצע שמונה עשרה לצורך מצות ספירת העומר

שאלה: העומד באמצע תפילת שמונה עשרה ונזכר שלא ספר ספירת אותו היום, ואם ימתין עד סיום התפילה יעבור השקיעה ונמצא שיפסיד ספירת אותו היום, האם רשאי להפסיק ולספור ספירת העומר באמצע תפילת שמונה עשרה.

תשובה: לא יפסיק בתפילתו, ואולם אם יסיים קודם שלש עשרה דקות וחצי שאחר השקיעה יספור בלא ברכה וימשיך לספור בשאר הימים בברכה⁴⁰.

ההלכה כדעת הראשונים שכל יום מצוה בפני עצמה היא אין ספירת יום אחד מעכבת, הרי שאף שחוששים לדעת הבה"ג לענין ברכה, מכל מקום אין זה אלא כאשר ודאי לו ששכח ספירת יום אחד, אבל במקום ספק שמא שכח, יכול לסמוך על דעת רוב הראשונים שכל יום מצוה בפני עצמה ואין חסרון יום אחד מעכבו בקיום המצוה ויכול לברך.

ומבואר מדברי הפרי חדש שספק ספיקא לחיוב בספירת העומר מחייב בברכה, שאף שספק ברכות להקל, מכל מקום בספק ספיקא אם חייב במצוה שהוכרע בהכרעת ספק ספיקא שחייב הוא במצוה, מחויב הוא ממילא אף בברכה, ומדברי המאמר מרדכי מבואר שכל שיש צד שספר ספירה כהוגן יכול להמשיך ולספור בשאר הימים בברכה.

והנה בגמרא (שבת לד ע"ב) שנינו שאחר שקיעת החמה הוא זמן בין השמשות ודינו כספק יום ספק לילה. לדעת רבי יהודה (שם), שיעור בין השמשות הוא כשיעור מהלך שלשת רבעי מיל. ולדעת רבי יוסי בין השמשות הוא כהרף עין, זה נכנס וזה יוצא. ולדעתו, עד כדי מהלך שלשת רבעי מיל לאחר שקיעת החמה, הוא ודאי יום, וזמן מועט לאחר מכן, כדי מהלך כחמישים אמה, מגיע זמן בין השמשות, שהוא כהרף עין. ומסקנת הגמרא שם (לה ב) שהלכה כדברי שניהם להחמיר. ובשיעור מהלך מיל נחלקו הראשונים, דעת התרומת הדשן (סימן קסז) שהוא שמונה עשרה דקות. וכן פסקו השלחן ערוך (סימן תנט), והרמ"א (סימן רסא). ונמצא לפי זה ששיעור מהלך שלשת רבעי מיל הוא שלש עשרה דקות וחצי. ומשום כך נראה שכל שנזכר לספור קודם שיעור זה של שלש עשרה דקות וחצי דקות אחר השקיעה יכול להמשיך ולספור בשאר הימים בברכה, שיש בזה ספק ספיקא שמא בין השמשות יום הוא ונמצא שספר ביום ולא חסר הספירה לדעת הרמב"ם, ואף אם תמצא לומר שבין השמשות לילה הוא או שספירה ביום פסולה, שמא הלכה כדעת ר"י שאף המחסר יום אחד בספירתו יכול להמשיך לספור בברכה. ומטעם זה יכול להמשיך לספור שאר הימים בברכה, וכמו כן לטעמו של המאמר מרדכי יש להקל בזה, שכיין שיש צד שזמן זה עדיין יום הוא הרי שהייתה ספירתו כראוי לפי צד זה, וכל שיש צד שספר כראוי יכול להמשיך ולספור בברכה.

ואמנם בדברי הרמב"ם בפרוש המשניות (פסחים פ"ג), מבואר ששיעור מהלך מיל הוא שני חומשי שעה, שהם עשרים וארבע דקות. וכן דעת רבינו עובדיה מברטנורא (שם). וכן פסק הגר"י. ולפי זה שיעור מהלך שלשת רבעי מיל הוא שמונה עשרה דקות, מכל מקום אם נזכר אחר שלש עשרה דקות וחצי דקות אין להקל לספור בשאר הימים בברכה משום דעה זו בשיעור בין השמשות, שכיין שהשלחן ערוך והרמ"א פסקו כדעות ששיעור בין השמשות שלש עשרה דקות אין להקל לברך ברכה נגד הכרעתם.

⁴⁰ המגן אברהם (סימן קכח סק"מ) הביא דברי הרדב"ז (ח"א סימן רנג) שכתב שכהן המתפלל אם אין שם כהן אחר פוסק ועולה לדוכן ואם יש שם כהנים אינו פוסק, והוסיף על כך המגן אברהם שאם קראו לכהן זה

כשרה אלא בלילה ומי שלא ספר בלילה אינו יכול לספור ביום, ודעת רב האי גאון (הובא בר"ן פסחים קכ"א ע"ב ד"ה וכתב) הרמב"ם (תמידין ומוספין פ"ז הכ"ג), ובה"ג (הובא בתוספות מנחות שם) שבדיעבד יכול לספור ביום. ולהלכה פסק השלחן ערוך (שם ס"ז) "שכח ולא ספר בלילה יספור ביום בלא ברכה". וביאר המשנה ברורה (שם ס"ק לד) שמספק פסק השלחן ערוך שיספור ביום לחוש לדעת הרמב"ם שספירה כשרה ביום, אבל סופר בלא ברכה כפי דעת תוספות וסיעתם שספירה אינה כשרה אלא בלילה. והנה כתב התרומת הדשן (סימן לז) שאף שהשוכח לספור יום אחד שוב אינו סופר בברכה, מכל מקום אם מסופק אם שכח יכול להמשיך לספור בברכה, וכמו כן אם ספר ביום יכול להמשיך ולספור בשאר הימים בברכה, וכן פסק המשנה ברורה (שער הציון שם אות מה) וביאר שטעם הדבר משום ספק ספיקא הוא, שמא הלכה כדעת הרמב"ם שספירה ביום כשרה ונמצא שלא חסר בספירתו, ואף לדעת התוספות שספירה אינה כשרה אלא בלילה, שמא הלכה כדעת ר"י שאף מי שחסר יום אחד יכול לספור בשאר הימים בברכה. ומטעם זה נראה שאף המסופק אם ספר ביום, כיון שיש צד שאכן קיים הספירה נמצא שיש כאן ספק ספיקא שמא הלכה שיכול להמשיך לספור בברכה.

³⁹ נחלקו הראשונים בדין השוכח לספור יום אחד מימי ספירת העומר, דעת הבה"ג (הובאה בתוספות מנחות סו ע"א ד"ה זכר, וברא"ש פסחים פ"י סימן מא, וברבינו ירוחם אדם וחווה נתיב ה"ד) שהשוכח לספור יום אחד שוב אינו יכול לספור בשאר הימים, שכיין שבמצות הספירה נאמר "תמימות תהינה", הרי שאם חסר יום אחד אין כאן "תמימות". ודעת ר"י (הובאה ברא"ש וברבינו ירוחם שם, וכן הביא הריטב"א מגילה כא ע"א ד"ה דאמר מר) שאף השוכח לספור יום אחד יכול להמשיך לספור שאר הימים בברכה, שכל יום מצוה בפני עצמה היא. ולהלכה כתב השלחן ערוך (סימן תפט ס"ח) "אם שכח לברך באחד מהימים, בין יום ראשון בין משאר ימים סופר בשאר ימים בלא ברכה", וביארו הפרי חדש והאליה רבה (שם) שהכריע השלחן ערוך לספור בשאר הימים בלא ברכה משום ספק שמא הלכה כבה"ג שאין לספור בשאר הימים, ומטעם זה כתבו שראוי למצוא אדם שיוציאו ידי חובה לחוש לדעת ר"י שחייב הוא בספירה.

אולם כתב התרומת הדשן (סימן לז) שאף שהשוכח לספור יום אחד שוב אינו מברך, מכל מקום אם אין הדבר ברור לו ששכח לספור יום אחד אלא מסופק בדבר, יכול להמשיך בשאר הימים לספור בברכה, וכן פסק השלחן ערוך (שם ס"ח). ובביאור טעמו של התרומת הדשן נחלקו הפוסקים: הפרי חדש (שם ס"ז) ביאר שהטעם משום שספק ספיקא הוא, שמא לא שכח לספור ואף אם שכח שמא הלכה כדעת ר"י שאף המחסר יום אחד מימי הספירה יכול לספור שאר הימים בברכה. והמאמר מרדכי (שם סק"ח) ביאר שטעם הדבר משום שכיין שעיקר

שאלה: אדם שקרוב הדבר ששכח לספור באחד הלילות, אולם אינו ודאי לו ויש לו צד שלא שכח, האם רשאי לסמוך על צד זה ולהמשיך לספור בברכה.

תשובה: רשאי להמשיך לספור בברכה, שאף בספק של צד מיעוט שמא שכח יכול להצטרף לספק ספיקא⁴¹.

לעלות לדוכן אף אם יש שם כהנים אחרים עליו לעלות לברך, כיון שכאשר קוראים לו מחויב הוא במצות עשה לשאת כפיו, ומשום כך עליו להפסיק אף מתפילתו לצורך קיום המצוה. ולכאורה היה נראה מטעם זה שאף לענין מצות ספירת העומר כיון שמצוה עוברת היא עליו להפסיק מתפילתו בכדי שלא יפסיד המצוה.

אולם נראה שיש לחלק בזה, שהנה על עיקר דברי המגן אברהם יש להקשות למה לא יפטר הכהן ממצות נשיאת כפים משום שעוסק במצות תפילה הוא, והרי העוסק במצוה פטור מן המצוה אף אם עוסק במצוה מדרבנן כמבואר בערוך לנר (סוכה כה ע"א), [ועיין פרי מגדים סי' ע"ב, ובה"ל שם ד"ה ביום, מצפה איתן סוכה י, ובשו"ת אמ"ב או"ח סי' יג, ובקוב"ש חלק ב' סי' לב], והמוכרח לחלק שכיון שנשיאת כפים מענין התפילה היא ומקומה בעבודה, משום כך אין העוסק בתפילה פטור ממנה, שבאותה מצוה אין אומרים העוסק בה פטור מחיובים הקיימים בה, ומטעם זה חייב הכהן לישא כפיו, ואולם העוסק בתפילה פטור ממצות ספירת העומר, שהרי אינה שייכת לתחילה ומצוה בפני עצמה, וכיון שפטור ממנה אסור להפסיק בתפילתו. ואולם אם יספור בביה"ש, בשאר הימים יכול להמשיך ולספור בברכה, שאם סופר בזמן בין השמשות קודם שלש עשרה דקות וחצי שאחר השקיעה יכול להמשיך בשאר הימים לספור בברכה כמבואר בתשובות לעיל.

ואולם יש לדון שאפשר שיוסיף קודם שומע תפילה בקשה פרטית שבה יזכיר מניין היום, כגון שיאמר יעזרני ה' להצליח ביום החמש ועשרים שהם שלשה שבועות וארבעה ימים לעומר וכו'.

⁴¹ כמבואר לעיל בתשובת לשאלה 'נזכר אחר השקיעה ששכח לספור ספירת יום האתמול', שהמסופק אם חיסר ספירת יום אחד מימי העומר יכול להמשיך ולספור שאר הימים בברכה, שאף שאם ודאי דילג יום אחד אינו סופר שאר הימים אלא בלא ברכה משום שחוששים לדעת הבה"ג שאם חיסר יום אחד ביטל המצוה, מכל מקום כאשר מסופק אם דילג הרי זה ספק ספיקא שאפשר שלא דילג כלל, ואף אם דילג שמא הלכה כתוספות (מנחות סו ע"א) שאף אם חיסר יום אחד לא הפסיד המצוה, ומשום כך יכול להמשיך ולספור שאר הימים בברכה. והנה מצינו בפוסקים שנחלקו בדין היתר ספק ספיקא במקום שאחד הספיקות אינו שקול אלא יש רוב לאיסור, האם משום כך נחשב שספק זה הוכרע לאיסור ונמצא שלא נשאר אלא ספק אחד, או שמא יכול צד המיעוט להצטרף לספק השני ועדיין יש בו היתר של ספק ספיקא. הש"ך יו"ד סי' קי"ט (לג) הוכיח מדברי תוספות בכתובות (ט ע"א ד"ה 'ואי בעית') שבאופן זה אין בו היתר של ספק ספיקא ומשום כך פסק שכל שאחד הספיקות אינו שקול אינו נחשב ספק ספיקא. ואולם הסדרי טהרה (יו"ד סי' קפז ס"ק טו) הוכיח מדברי תוספות בנדה (יח ע"א ד"ה שליאי) שאף באופן זה נחשב ספק ספיקא, שכיון שיסוד היתר ספק ספיקא משום רוב הוא כמבואר ברשב"א (שו"ת ח"א סימן תא), הרי שאף אם ספק אחד יש בו רוב להחמיר מכל מקום מיעוט להקל שיש בו מצטרף לספק השני השקול וממילא יש כאן רוב להתיר,

שאלה: אדם ששמע ספירת העומר משליח ציבור, אבל לא ספר בעצמו, או שספר ספירה של יום אחר בטעות, האם עולה לו שמיעת הספירה משליח הציבור ויכול להמשיך לספור בשאר הימים בברכה.

תשובה: יש לדון ששמיעת ספירת הש"ץ עולה לו ויצא בה ידי חובה, ויכול להמשיך לספור שאר הימים בברכה, ועדיין יש לעיין בזה⁴².

והוכיח שכך היא גם דעת הרוקח (סימן שטו). וכן פסקו העונג יו"ט (או"ח סימן מו) והדברי מלכאל (ח"ב סימן נו), ועוד פוסקים. והנה נידון שלפנינו תלוי במחלוקת זו, ואמנם היה נראה שודאי לענין ברכה לבטלה יש להחמיר כדעת הש"ך שאין ספק זה נחשב ספק ספיקא ושוב דינו כדין מי שודאי שכח ספירת יום אחד שאינו סופר שאר ימים בברכה, ועוד ששמיעת דברי המגן אברהם (סימן תסז ס"ק טז) שכתב שספק שאינו מצוי אינו מצטרף לספק ספיקא מורה שדעתו כהש"ך, אכן בנידון זה יש להקל מטעם נוסף והוא לפי דעת המאמר מרדכי (סימן תפט סק"ח) ושו"ת בית שלמה (או"ח סימן קב) שביארו שעיקר טעמו של התרומת הדשן שהמסופק אם שכח יום אחד סופר שאר ימים בברכה, הוא משום שעיקר ההלכה כדעת תוספות במנחות (סו ע"א) ועוד רבים מהראשונים שאין ספירת יום אחד מעכבת, אלא שלענין מי שודאי שכח לספור אחד הימים החמירו לחוש לדעת הבה"ג שחסרון ספירת יום אחד מעכב המצוה, והחמירו שיספור בשאר ימים בלא ברכה, אולם מי שאין הדבר ודאי ששכח הספירה הניחוהו על עיקר הדין שאין ספירת יום אחד מעכבת המצוה, ואם כן יש לומר שלענין שיהיה מוגדר שאין הדבר ודאי שחיסר הספירה מועיל לצרף צד מיעוט זה שמא ספר אף לדעת הש"ך ומשמעות המגן אברהם. ומטעם זה נראה שיכול להמשיך ולספור בשאר הימים בברכה.

⁴² בגמרא (מנחות סה ע"ב) שנינו 'תנו רבנן וספרתם לכם שתהיה ספירה לכל אחד ואחד', ונחלקו הראשונים בביאור דרשה זו: האגודה (מנחות סימן לב) כתב שדרשה זו מלמדת שכל אחד חייב לספור בעצמו ואין אדם יוצא על ידי שמיעת חברו סופר, שאף שבכל המצוות התלויות באמירה הכלל הוא ששומע כעונה והשומע קידוש או ברכת המזון וכיוצא בזה מחברו יצא ידי חובה ששומע כעונה, לענין ספירת העומר אמרה התורה שעל כל אחד לספור בעצמו ולא לצאת מחברו. ואולם הרי"ף גאות (הלכות ספירת העומר) והרא"ש (פסחים פ"י סימן מא) פירשו שדרשה זו אינה מלמדת אלא שמצות הספירה מוטלת על כל אדם לספור או לצאת מחברו, ואינה מצוות קידוש היובל שאינה מוטלת אלא על בית דין בלבד, אמנם דינה ככל המצוות המוטלות על האדם שיכול לצאת מחברו מדין שומע כעונה.

ובהכרעת ההלכה נחלקו הפוסקים: הלבוש (סימן תפט) והחק יעקב (שם סק"ד) פסקו כדעת האגודה שאין אדם יוצא ידי חובת מצות הספירה אלא כשסופר בעצמו, אבל בשמיעה מחברו אינו יוצא, והפרי חדש (ס"א) פסק כדעת הרא"ש שאדם יכול לצאת ידי מצות הספירה בשמיעתה מאחר. והמשנה ברורה (ביאור הלכה סימן תפט ד"ה ומצוה) אחר שהוכיח מדעת רש"י והרשב"א (מנחות שם) כדעת האגודה שאין אדם יוצא ידי המצוה בשמיעתה מאחר, ומאידך הוכיח מדברי האורחות חיים (הל' ספה"ע סימן ד) כדעת הרא"ש שיכול אדם לצאת ידי המצוה בשמיעתה מאחר, כתב שלכתחילה אין לצאת מאחר אולם בדיעבד יצא ידי חובה, ויספור בלא ברכה. ומטעם זה נראה שכמו כן השומע משליח ציבור ספירת העומר אף שלכתחילה לא עשה כראוי שהיה עליו לחוש ולספור בעצמו, מכל מקום יצא ידי חובה ויכול

שאלה: אשה הסופרת בכל יום בברכה, ובאחד מימי הספירה נזכרה שבלילה ספרה מנין שאינו נכון ותכף ספרה ביום המנין

להמשיך מעתה בספירת שאר הימים בברכה ואינו כהמחסר יום מהספירה.

ואמנם לכאורה אין הדברים אמורים אלא במי שכיון ליבו לצאת ידי המצוה כששמע מהש"ץ, שבאופן זה אף שלא נהג לכתחילה מכל מקום לענין שימשיך לספור בברכה נוקטים שיצא ידי חובה, ובפרט שלפי רוב הראשונים אף אם היה מחסר בספירה יכול היה להמשיך בספירה, אולם מי שלא כיון ליבו לצאת ידי חובת הספירה כששמע מהש"ץ הרי אינו יוצא ידי המצוה בשמיעת הספירה כפי שמבואר בשלחן ערוך (סימן רי"ג ס"ג) ששומע כעונה אינו מועיל שיצא השומע ידי הברכה אלא אם כיון השומע לצאת ידי חובה, ואם כן אדם שלא כיון לצאת אינו יוצא ידי חובת הספירה ושוב הרי זה כמחסר אחד מימי הספירה שפסק השלחן ערוך (ס"ד) שאינו יכול להמשיך לספור בברכה.

אולם נראה שמכל מקום יצא ידי חובה אף אם לא כיון לצאת, שהנה מצינו בשלחן ערוך הגר"ז (סימן תפט ס"ב) שכתב שכל השומע ספירת העומר מאחר ואינו מכוין שלא לצאת ידי חובה בשמיעה זו שוב אינו יכול לחזור ולספור בברכה, וביאור הדברים מבואר מדברי רבי עקיבא איגר (גליון השו"ע סימן רי"ג שם) שכתב שדברי השלחן ערוך אינם אמורים אלא לדעת הפוסקים שמצוות צריכות כונה, שמטעם זה אם לא כיון ליבו בשמיעת הברכה מהמברך אין מועיל בו דין שומע כעונה ואינו יוצא ידי חובה, אולם לדעת הפוסקים שמצוות אינם צריכות כונה יוצא ידי חובה בשמיעת הברכה אף אם לא כיון לצאת בשמיעה, שדין כוונת שומע אינו אלא מדין כוונת מצוה, ולמ"ד מצוות אינן צריכות כונה יוצא אף בלא כוונת שומע. ומטעם זה כל השומע ספירת העומר מהש"ץ יוצא בזה ידי חובה לדעת מאן דאמר מצוות אינן צריכות כונה, וכן משמע בגמ' (ראש השנה כח), ואף שנפסקה ההלכה כמאן דאמר מצוות צריכות כונה כמבואר בשלחן ערוך (סימן ס"ד) יש לחוש לדעה שאין צריכות כונה לענין חשש ברכה לבטלה ואינו יכול לחזור ולספור בברכה.

ולפי זה נראה שכמו כן לענין שימשיך לספור בשאר ימים בברכה יש לסמוך על מאן דאמר מצוות אינן צריכות כונה, כמבואר לעיל בתשובת שאלת "מסופק אם שכח לספור באחד הימים כשקרוב לזדאי ששכח" שאין המחסר ספירת יום אחד מפסיד מצוותו אלא כשזדאי חסר, שרק באופן זה חוששים לדעת בה"ג שחיסור יום אחד מפסיד המצוה, אבל כל שיש צד לצרף שמא הועילה ספירתו באותו יום ולא חסר, אף אם צד זה לא נפסק להלכה, מועיל הוא לענין שיכול להמשיך לספור בברכה, ומטעם זה אפשר לצרף דעת מאן דאמר מצוות אינן צריכות כונה [ודעת הרדב"ז (המובא במגן אברהם סימן ס) שפסק כדעתו לענין מצוות דרבנן], לענין שיכול להמשיך ולספור שאר הימים בברכה.

ואולם לכאורה אין הדברים אמורים אלא במי ששמע מהשליח ציבור הספירה ומאיזו סיבה לא ספר בעצמו, שבאופן זה הוא שיצא ידי ספירה כאמור, אבל אם אחרי שהש"ץ ספר, ספר אף הוא ספירה אלא שטעה וספר יום שאינו נכון, הנה באופן זה אף למאן דאמר מצוות אינן צריכות כונה לא יצא ידי ספירה, שהרי כיון שבעת שהש"ץ ספר ושמע אותו היה בדעתו לספור בעצמו ולא לצאת ידי חובה משמיעת הש"ץ נמצא שלא יצא אף למאן דאמר זה, שכל שכיון במפורש שלא לצאת לא יצא ידי חובה אף אם מצוות אינן צריכות כונה, וכמו שמצינו בחתם סופר (או"ח סימן יז וסימן כא) שהמזכיר קידוש בתפילה אינו צריך לכוין במפורש שלא לצאת בזה ידי חובת קידוש בכדי שייצא ידי קידוש כשיקדש על היין בביתו, שכיון שחפץ לצאת באופן המהודר כשיקדש על היין, הרי

הנכון, אולם חוששת שמא זה כמה ימים שאינה סופרת מנין נכון, האם מותרת להמשיך לספור בברכה.

תשובה: יכולה להמשיך לספור בברכה. וראה הערה⁴³.

יש כאן אומדנא שאינו רוצה לצאת בקידוש בתפילה, וכמו כן השומע מש"ץ ספירת העומר וחפץ לספור בעצמו לצאת הדעות שאין שומע כעונה מועיל בספירת העומר הרי זה ככונה הפכית שלא לצאת. אולם נראה שכיון שכונתו הייתה בטעות, שהרי אם היה יודע שיספור ספירה מוטעית לא היה מיכון שלא לצאת בספירה זו, ועוד שמצינו דעת הרא"ה שאף אם כיון כונה הפכית יוצא ידי חובה למאן דאמר מצוות אינן צריכות כונה, ומטעם זה נראה שיכול לסמוך על דעת רוב הראשונים שאין חסרון יום מעכב, ויכול להמשיך לספור שאר הימים בברכה. ויש לדון שמא יש לחלק בין אופן ששמע מהש"ץ ולא ספר בעצמו כלל, לאופן ששמע מהש"ץ ולאחמ"כ ספר בעצמו ספירה בטעות, שבאופן זה יש יותר מקום לומר שכיון שספר בעצמו נראה יותר שאינו רוצה לצאת בספירת החזון, והוי ככונה הפכית, ועי' שו"ת שואל ומשיב (רביעאה, ח"ג סי' קכז).

⁴³ כפי שהובא לעיל בתשובת שאלת 'נזכר אחר השקיעה ששכח לספור ספירת יום האתמול', נחלקו הראשונים אם המחסר ספירת יום אחד מימי הספירה הפסיד הספירה כולה או שיכול להמשיך לספור שאר הימים בברכה, ופסק השלחן ערוך שמספק יספור שאר הימים בלא ברכה, אולם הובא דעת הפוסקים שאם מסופק אם חסר ספירת יום אחד מימי הספירה יכול להמשיך לספור שאר הימים בברכה, שמשום ספק ספיקא מחויב הוא בשאר הימים בספירה כדין, ומשום כך יכול לברך על ספירתו. ומטעם זה אף אשה זו המסופקת שמא לא ספרה כראוי ימי הספירה, יכולה להמשיך ולספור בברכה, שאף כאן ספק ספיקא הוא, שמא הלכה כדעת ר"י שכל יום מצוה בפני עצמה היא, ואף השוכח לספור יום מימי הספירה יכול להמשיך ולספור בברכה, ואף אם הלכה כדעת בה"ג שהשוכח אינו יכול להמשיך ולספור שאר הימים, מכל מקום שמא זו ספרה כראוי, שהרי מסופקת היא בכך ואין כאן ודאות.

ואמנם אף שכך הוא הדין לענין אדם המסופק, יש להסתפק שמא דין אשה חלוק בזה, שכיון שעיקר ההלכה שנשים פטורות ממצות ספירת העומר כמבואר ברמב"ם (תמידין ומוספין פ"ז הל"ד), ובמגן אברהם (סימן תפט ס"ק א), ובמשנה ברורה (שם ס"ק ג) שמצות עשה שהזמן גרמא היא ונשים פטורות ממנה, אם כן אפשר שאין אומרים אצלה ספק ספיקא שתוכל לספור בברכה, שאפשר שאין ספק ספיקא מועיל לחייב בברכה אלא אצל האנשים שחייבים בספירה, שספק ספיקא מועיל לחייבם בצירוף חזקת חיוב שיש להם, אבל הנשים שאין להם חזקת חיוב אפשר שאין בספק ספיקא לבדו להכריע שיברכו, שהרי מצינו במשנה ברורה (סימן רטו ס"ק כ) שאין בספק ספיקא לבדו לחייב ברכה, שכתב שם המשנה ברורה בשם האחרונים שספק ברכות להקל הוא אפילו במקום ספק ספיקא לחייב ברכה, כגון אכל דבר שהוא בריה וספק כזית, שאף אם אין בו כזית אפשר שחייב הוא בברכה אחרונה משום הצד שעל בריה חייבים ברכה אחרונה, ומכל מקום אומרים בו ספק ברכות להקל שאין ספק ספיקא מחייב ברכה, ואם כן יש לשאול למה לענין ברכה על ספירת העומר חייב הוא בברכה במקום שמשום ספק ספיקא מצותו מצוה שיש לברך עליה, ויש לחלק שבספירת העומר נוסף לספק ספיקא יש בו גם חזקת חיוב שעומד כל אדם בחיוב ספירת העומר אלא אם כן הופקע בו אפשרות קיום חיוב זה כגון שחסר יום אחד בספירתו וכיוצא בו, ומשום כך במקום ספק ספיקא שלא הופקע חיובו נוסף לזה גם הכרעת חזקת החיוב שלא להפקיעו מחיובו, אך בנשים שאין בהם חיוב ורק שקבלוהו עליהם חובה כדברי מגן אברהם (סימן תפט ס"ק א) אפשר שספק ספיקא לבדו אין בו להכריע שיברכו. אלא שיש לומר שאין טעם חיוב ספירת העומר במקום ספק ספיקא משום צירוף חזקת חיוב, אלא ענינו משום שאחר שהוכרע לענין המצוה שבחיוב גמור הוא ממילא שאין ברכתו ברכה לבטלה, מה שאין כן לענין חיוב ברכה אחרונה שתחילת הנידון בברכה היא ובה אומרים ספק ברכות להקל אף במקום ספק ספיקא.

שאלה: האם מותר לעשות ריקודים ומחולות בליל ל"ג בעומר.

תשובה: מעיקר הדין נוהגים מנהגי אבילות אף בליל ל"ג בעומר, שרק ביומו של ל"ג בעומר פוסקים ממנהגי האבילות, אולם מותר לעשות ריקודים ומחולות לכבוד התנא רבי שמעון, כגון שרוקד על יד הדלקה לכבודו⁴⁴.

נישואין בליל ל"ג בעומר

שאלה: האם מותר לערוך נישואין בליל ל"ג בעומר.

תשובה: מעיקר הדין אין נושאים אשה בליל ל"ג בעומר, שמנהגי האבילות אינם פוסקים אלא ביום ל"ג בעומר לדעת

הרמ"א [וביום ל"ד לדעת השלחן ערוך], ובמקום צורך גדול, כגון בזמנינו שקשה להשיג אולמות לעריכת הנישואין ביום ל"ג בעומר, יש לסמוך על כמה מהפוסקים שהקלו אף בליל ל"ג בעומר, וראה הערה⁴⁵.

תספורת בליל ל"ג בעומר

שאלה: האם מותר להסתפר בליל ל"ג בעומר.

תשובה: אף שעיקר מנהגי אבילות אינם פוסקים אלא ביום ל"ג בעומר, מכל מקום לענין תספורת הקלו רבים מהפוסקים שבני אשכנז יכולים להסתפר כבר בליל ל"ג בעומר, ומכל מקום אין להקל אלא בשעת הדחק⁴⁶.

בעומר עצמו ולא מבערב כוונתו קודם ליל ל"ג בעומר היינו מבעוד יום של ערב ל"ג בעומר, אבל בלילו מותר להסתפר.

וטעם המקלים לפסוק מאבילות אף בליל ל"ג בעומר מצינו בפרי חדש (סימן תצ"ב) שביאר כדרך זו המבוארת לעיל שטעם השמחה ביום ל"ג בעומר משום שפסקו למות בו, כיון שמתו ל"ג ימים בלבד, ואף שביום ל"ג עצמו מתו, מכל מקום כיון שמקצת היום ככולו, הרי שרגע מעט שמתאבל ביום זה כבר יצא ידי חובתו ושוב פוסק מלהתאבל. והנה כתב הרמב"ן (תורת האדם שער האבילות אות פב) שמקצת היום ככולו לענין אבילות הוא אף הלילה, והיינו שאף מקצת אבילות בלילה נחשב ככולו ומועיל להפסיק האבילות, ואמנם לענין שאר דיני אבילות פסק השלחן ערוך (יו"ד סימן שצה"א) כדעת הרא"ש (מועד קטן פ"ג סימן ל) שאין מועיל אלא מקצת מן היום, מכל מקום כתב הפרי חדש (סימן תצ"ב) שלענין אבילות ימי הספירה שדינה קל יותר אפשר לסמוך על דעת הרמב"ן.

והמשנה ברורה (ס"ק יא) על דברי הרמ"א שאסר תספורת בליל ל"ג בעומר, הביא שדעת האליה רבה להקל שמותר להסתפר בליל ל"ג בעומר, ומשמע שפירש דברי הרמ"א כפשוטם על ליל ל"ג בעומר, אלא שהביא גם דעת האליה רבה להקל בזה, אולם הביא שכתב האליה רבה שלענין נישואין לא מצינו מקלים בזה, ומטעם זה נראה שאין לעשות נישואין בליל ל"ג בעומר [אם לא בשעת הדחק כדלהלן הערה 45], וכמו כן אין להקל בעשיית ריקודים ומחולות, שחמור דינם מנישואין שיש בהם מצוה, ואולם מדברי החיי אדם (שם) מבואר שיש להקל בריקודים הבאים לכבוד הילולת רבי שמעון בר יוחאי, ומטעם זה אף שאין לעשות ריקודים בליל ל"ג בעומר, מכל מקום בהדלקה הנעשית לכבוד התנא רבי שמעון בר יוחאי ניתן להקל בריקודים ומחולות ושמייעת כלי זמר.

⁴⁵ כמבואר בהערה לעיל נחלקו הפוסקים אם פוסקים ממנהגי אבילות כבר בליל ל"ג בעומר או רק ביומו, והובא שהכרעת המשנה ברורה שאף שלענין תספורת ניתן להקל בשעת הדחק בליל ל"ג בעומר, מכל מקום לענין נישואין לא מצינו שמקלים בזה. ומטעם זה נכון שלא לקבוע נישואין בליל ל"ג בעומר אלא רק ביומו. אולם מצינו בחתם סופר (או"ח סימן קמב) שכתב שבמקום שמקלים לענין תספורת קל וחומר שיש להקל לענין נישואין שמצוה יש בהן, והכף החיים (שם ס"ק מג) הביא רבים מהפוסקים שכתבו שיש להקל לענין עשיית נישואין בליל ל"ג בעומר. ומטעם זה נראה שבמקום שעת הדחק שלא מצוי אולמות לעשות החופה ביום ל"ג בעומר, והמתנה עד שלושת ימי הגבלה פעמים שיש בה נזק או תקלות ומכשול ח"ו, בן אשכנז המיקל בזה לעשות נישואין בליל ל"ג בעומר, או בן ספרד המיקל לעשות נישואין בליל ל"ד בעומר, יש לו על מי לסמוך.

⁴⁶ כמבואר בהערות לעיל נחלקו הפוסקים אם הפסקת האבילות בל"ג בעומר כבר מלילו היא או רק ביומו, והמשנה ברורה הביא דעת האליה רבה שהיקל לענין תספורת, ואמנם בדעת הרמ"א למד המשנה ברורה

⁴⁴ בגמרא (יבמות סב ע"ב) שנינו "שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה בזה, תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת", ומטעם זה כתבו הגאונים (שערי תשובה סימן רעח) שנהגו בימים אלו שלא לישא אשה ושלא להסתפר, משום אבילות על מיתת תלמידי רבי עקיבא. ואולם רבים מן הראשונים כתבו שלא מתו תלמידי רבי עקיבא בכל הימים שבין פסח לעצרת אלא בחלקם ונחלקו באלו ימים מתו ולעיל בתשובת שאלת הימים בספירה שמותרים בריקודים ומחולות הובאו דעות הראשונים בזה: ובהכרעת ההלכה פסק השלחן ערוך (סימן תצ"ב) שיש לנהוג אבילות מפסח ועד אחר יום ל"ג בעומר, והרמ"א (שם) פסק שביום ל"ג בעומר עצמו כבר פוסקים מלהתאבל, וכתב עוד הרמ"א שביום זה של ל"ג בעומר מרבים בו שמחה ואין אומרים בו תחנון, וכתב הלבוש (ס"ב) שאף הנוהגים אבילות בכל ימי ספירת העומר [כפי שהובאו המנהגים בזה בתשובה שם], מכל מקום בל"ג בעומר אין נוהגים אבילות. ובעטם ריבוי השמחה כתב הרמ"א בשם מהרי"ל שהוא משום שפסקו תלמידי רבי עקיבא למות ביום זה, ובביאור הגר"א כתב שהוא כמו השמחה ששנינו בתענית (פ"ד מ"ט) שיש שמחה ביום שפסקו מתי מדבר מלמות. אולם החיי אדם (כלל קלא סי"א) והשדי חמד (מערכת ארץ ישראל אות ו) כתבו בשם החיד"א שיש לשמוח ביום זה משום שהוא יום הילולת רבי שמעון בר יוחאי [וראה בשד"ח שם שדן אם הוא יום הסתלקותו של רשב"י או שהוא היום שבו הוסמך על ידי רבו רבי עקיבא]. ואמנם במגן אברהם (סק"ג) הביא שגדול אחד היה רגיל לומר בכל יום מימי הספירה 'נחם', ואמר גם ביום ל"ג בעומר ונענש, ונדע לאר"י בחלום שעונשו של גדול זה על אמירת 'נחם' ביום ל"ג בעומר הוא.

ואולם כתב הרמ"א שאין פוסקים מאבילות ומרבים בשמחה בל"ג בעומר אלא ביומו, אבל בליל ל"ג בעומר נוהגים בו כשאר ימי הספירה, אמנם החק יעקב (שם ס"ק ו) כתב שמדברי מהר"א טירנא (מנהגים), מנהג כל השנה עמ' קסז) שכתב שאין אומרים תחנון במנחה של ערב ל"ג בעומר מבואר שדעתו שאין נוהגים אבילות אף בליל ל"ג בעומר, שהרי הטעם שאין אומרים תחנון במנחה שלפני יום טוב משום השמחה שיש בלילו, הרי שאף ליל ל"ג בעומר דינו כל"ג בעומר, וכתב שטעמו של הרמ"א שפסק שאין נוהגים שמחה בליל ל"ג בעומר משום שפסק כדעת מהרי"ל (דיני הימים שבין פסח לשבועות עמ' קנו) שאומרים תחנון במנחה שלפני ל"ג בעומר, אבל הנהגים שלא לומר תחנון במנחה שלפני נוהגים שמחה אף בלילו, ומטעם זה פסק שמותר להסתפר בליל ל"ג בעומר. וכן פסק השלחן ערוך הרב (שם ס"ד). ואמנם מצינו שכבר קדם להם התרומת הדשן (הובא בלקט יושר סימן צז) שכתב שכיון שנוהגים שלא לומר תחנון במנחה שלפני ל"ג בעומר כמו כן נוהגים היתר בתספורת בליל ל"ג בעומר.

והמור וקציעה (שם סק"ב) כתב שאף דעת הרמ"א שמותר להסתפר כבר בליל ל"ג בעומר, ומה שכתב הרמ"א דאין להסתפר עד ל"ג

תספורת בע"ש לבעלי ברית שתהיה ביום א' שאחרי

שאלה: אב שבנו נימול ביום ראשון, וכן הסנדק, האם מותרים להסתפר כבר ביום שישי שלפניו כדין האמור לענין תספורת בל"ג בעומר שחל ביום ראשון.

תשובה: נכון להחמיר שיסתפר ביום ראשון, כיון שיש אומרים שרק לענין ל"ג בעומר שחל ביום ראשון התירו להסתפר ביום שישי שלפניו מפני כבוד השבת, כיון שידוע לכל שמשום ל"ג בעומר מסתפר, מה שאין כן לענין ברית פרטית של אדם לא התירו אלא באותו היום, אבל בשעת הדחק יכול להסתפר ביום שישי כיון שיש מהפוסקים הסוברים שאין לחלק בזה ודין בעל ברית כדין ל"ג בעומר, וראה בהערה⁴⁷.

תספורת אחר ל"ג בעומר

שאלה: האם מותר להסתפר אחרי ל"ג בעומר.

תשובה: המנהג הנפוץ הוא שאשכנזים מסתפרים מל"ג בעומר ואילך וספרדים מסתפרים מל"ד בעומר ואילך⁴⁸.

בלוח א"י כתב דנוהגים היתר רק מר"ח סיון, ויש הנוהגים רק משלושת ימי הגבלה.

הנוהגים כהאריז"ל לא יסתפרו כל ימי הספירה אף ביום ל"ג בעומר, עד ליל מט' לעומר. במקום הצורך אפשר להסתפר ביום מח' ואפילו בליל מח' לעומר⁴⁹.

שירים ומנגינות אחרי ל"ג בעומר

שאלה: האם מותר לשמוע שירים ומנגינות אחרי ל"ג בעומר.

תשובה: לבני אשכנז יש להימנע מהאזנה למוזיקה עד ר"ח סיון, ועי' פרטים נוספים בזה בעמ' ה.

עריכת חתונות אחרי ל"ג בעומר

שאלה: האם מותר לערוך חתונות אחרי ל"ג בעומר.

תשובה: בני ספרד נהגו היתר בחתונות מל"ד בעומר ואילך, ובני אשכנז [עכ"פ בא"י] נהגו שלא להתחתן עד א' סיון או ב' סיון או ג' סיון - תלוי במנהגים⁵⁰.

⁴⁸ שלחן ערוך (סימן תצג ס"ב) וכמבואר בהרחבה בתשובת שאלת 'הימים בספירה שמוותרים בריקודים ומחולות'.

⁴⁹ שער הכוונות (ענין ספירת העומר), וכלדעיל הערה 30,31.

⁵⁰ כתב הרמ"א (סי' תצג סעיף א'): "מיהו מל"ג בעומר ואילך הכל שרי". ומבואר ברמ"א שמל"ג בעומר מותר לערוך נישואין, ריקודים ומחולות.

אולם בני אשכנז [עכ"פ בארץ ישראל] נהגו שלא לערוך חתונות עד א' סיון, או ב' סיון או ג' סיון [מנהגים שונים בזה]. ובני ספרד נהגו להתחתן מל"ד בעומר ואילך.

וצריך ביאור מה טעמם של בני אשכנז שנהגו שלא לערוך חתונות כל ימי הספירה חוץ מל"ג בעומר.

וכתב הט"ז שם ס"ק ב): "...והמנהג בכל המקומות שאין עושין נישואין אלא ביום ל"ג בעומר לא לפניו ולא לאחריו עד עצרת, ואין לזה טעם. וא"ת שאוחז בחומרי שניהם - א"כ ביום ל"ג בעומר לא יסתפרו ולא יעשו נישואין מטעם השני. וי"ל דודאי העיקר שאחר ל"ג בעומר לא מתו ואפ"ה נוהגים קצת אבילות מחמת גזרת תתנ"ו שהיתה באשכנז בין פסח לעצר' כמו שמפורש ביוצרות ופיוטים שאנו אומרים בשבתות ההם שהם נתיסדו כמו קינות כנלע"ד טעם המנהג שלנו שאין נושאים אחר ל"ג בעומר אבל להסתפר ודאי שרי אחר ל"ג בעומר שמחמת גזירה זו לא החמירו אלא בשמחה יתירה של נישואין מה שאין כן קודם ל"ג בעומר שמתו תלמידי ר' עקיבא ומוטל על כל העולם להתאבל בשבילם החמירו טפי אפילו בתספורת וכו'".

ומבואר בט"ז שהסיבה שלא מתחתנים אחרי ל"ג בעומר היא בגלל גזירות תתנ"ו שאז נעשו פרעות ביהודים במסעי הצלב, ומסופר בסדר הדורות (דף צח ע"ב) 'בשנת ד"א תתנ"ו היו גזירות רעות, כי הלכו הנוצרים למלחמה על ירושלים נגד התוגרמים ויעברו בגלילות אשכנז ויהרגו הרבה קהילות וכו' מאשכנז וצרפת, והיו גזרות והמרות והריגות גדולות מחדש אייר עד חודש אב וכו'".

והיינו שאף שמסתיימים ימי האבילות בל"ג בעומר, בכל אופן כיון שנישואין היא שמחה יתירה נהגו בזה איסור גם אחרי ל"ג בעומר. ונראה שכן הוא לגבי שמיעת מוזיקה, וכנ"ל הערה 25.

שאינן להקל אף לענין תספורת, אמנם כיון שמצינו במור וקציעה (שם סק"ב) שסבר שאף דעת הרמ"א להקל בזה משום כך אף שראוי להחמיר ולא להסתפר אלא ביום ל"ג בעומר מכל מקום המיקל יש לו על מי לסמוך.

⁴⁷ כתב בהגהות ומנהגים (מהר"א טירנא, מנהג של חודש אייר אות מח) שאם חל ברית מילה בימי העומר, מותר לבעל ברית להסתפר ביום הברית קודם המילה, וכן כתב הלקט יושר (ח"א עמ' צז) בשם המהרי"ק, אולם הביא שם שהתרומת הדשן נחלק וכתב שאין להתיר תספורת בימי העומר אף לבעלי ברית. והרמ"א (סימן תצג ס"ב) פסק כדעת המהרי"ק שבעלי הברית מותרים בתספורת בימי העומר. וכתב המגן אברהם (שם סק"ד) שבכלל בעלי ברית הם הסנדק המוהל ואבי הבן. ואולם כתב הנודע ביהודה (קמא, או"ח סימן כח) שאף שמצינו לענין היתר התספורת ביום ל"ג בעומר, שכתב הרמ"א (שם ס"ב) שאם חל ל"ג בעומר ביום ראשון מותר להקדים ולהסתפר ביום שישי שלפניו מפני כבוד השבת, מכל מקום אין היתר זה אמור לענין בעלי ברית שחל ביום ראשון, ומשום שרק לענין ל"ג בעומר שהדבר ידוע לכל שביום ראשון יחול ל"ג בעומר הוא שהתירו כבר מיום שישי שלפניו להסתפר משום שאין לחוש בכך לחשד שיאמרו שאינו מתאבל בימי העומר, אולם לענין בעלי ברית שאין הכל יודעים שהם בעלי ברית ביום ראשון, יש לחוש שהרואים יחשדו בהם שאינם מתאבלים בימי העומר ומשום כך לא התירו להם להסתפר בימי העומר אלא ביום הברית בלבד, וכעין זה כתב החתם סופר בגליון השלחן ערוך (שם). ועוד חילק הנודע ביהודה שלענין ל"ג בעומר כיון שמותר בלילה שלפניו והיינו במוצאי שבת, אין זה ראוי שיהיה מותר במוצאי שבת ואסור בערב שבת, מה שאין כן לענין ברית שאין היתר אלא ביומו אין להתיר ביום שישי שלפניו.

אולם הנה מצינו בדרכי משה (שם) שמפורש התיר לבעלי ברית להסתפר בלילה שלפניו, וכן פסק המשנה ברורה (ס"ק יב), ולפי זה נמצא שלא שייך טעמו השני של הנודע ביהודה לאסור התספורת ביום שישי, שהרי אף במוצאי שבת מותר בתספורת שלפי הכרעת המשנה ברורה מותר להסתפר בלילה שקודם הברית. אכן מכל מקום משום טעמו הראשון של הנודע ביהודה יש לאסור.

אמנם מצינו בהלכות קטנות (ח"א סימן לג) שכתב לדמות דין תספורת לבעלי ברית לדין תספורת בל"ג בעומר ולהתיר להסתפר כבר ביום שישי, וכן הביא בכף החיים (ס"ק לז) בשם תשובה מאהבה.

קיצור דינים והלכות לימי ספירת העומר

דיני ספירת העומר

לכתחילה אין להקדים ולהתפלל מעריב בימי הספירה לפני השקיעה, ואף בערב שבת, ואם הקדימו - אין לספור ספירת העומר עד צאת הכוכבים. ואין לאכול לפני שספרו. **אחר השקיעה, אסור לעשות מלאכה** [שיש בה שיהוין] או לאכול [יותר מכביצה פת או מזונות] לפני ספירת העומר אלא אם מעמיד שומר. שעון מעורר שכתוב בו במפורש 'ספירת העומר' יש להקל שחשוב כשומר. **לכתחילה יש לדעת** את מספר הימים קודם הברכה. בדיעבד אם שתק לאחר שברך עד ששמע מחברו וספר כמותו - יצא.

טעה בספירה ונזכר מיד, יתקן תוך כדי דיבור [ול"צ לחזור לומר "היום"], ואם עבר תוכ"ד, יחזור ויברך. אדם שספר כראוי ותוך כדי דיבור חזר וספר שלא כראוי - ממשיך לספור בברכה (דח"ט מועיל רק לתקן ולא לקלקל).

אמר רק את מספר הימים ולא את מספר השבועות - יחזור ויספור ללא ברכה [ולכתחילה, ישמע את הברכה מאחר ויתכוון לצאת יד"ח, וכן הדין בכל המקרים שצריך לספור ללא ברכה]. ואם לא חזר, ימשיך לספור בשאר הימים בברכה.

אמר רק את מספר השבועות, ולא את מספר הימים - אם זה היה ביום שנשלם בו השבוע [כגון ביום השביעי, או ביום הי"ד], יחזור ויספור בברכה. אך אם היה זה באמצע השבוע [וכגון שאמר ביום השמיני רק "היום שבוע אחד ויום אחד"], יחזור ויספור ללא ברכה. ואם לא חזר, ימשיך לספור בשאר הימים בברכה.

אמר כראוי את מספר הימים וטעה במספר השבועות - דינו כמי שספר ימים בלבד, כנ"ל. וכן אם אמר כראוי את מספר השבועות וטעה במספר הימים - דינו כמי שספר שבועות בלבד, כנ"ל.

השוכח לספור ספירת העומר בלילה - יספור ביום ללא ברכה וימשיך בשאר הלילות לספור בברכה. **אם שכח לספור גם ביום** - ימשיך לספור בשאר הלילות ללא ברכה.

המסופק אם ספר או המסופק אם ספר נכון - אף שיותר נראה לו שלא ספר או לא ספר נכון, ממשיך לספור בברכה (דהוי ספק ספיקא). וכן נראה **שהמסופק שמא לא ספר כמה ימים**, ימשיך לספור בברכה.

נזכר לספור רק לאחר השקיעה של יום המחר - אם ספר תוך 13 דקות וחצי לשקיעה ממשיך לספור בברכה (משום דהוי ספק יום וא"כ הוי ספק ספיקא).

שכח לספור אך שמע ספירת העומר מהחזן - ממשיך לספור בברכה (ויל"ע בזה עוד).

ספירת העומר לנשים [מבנות אשכנז] - עדיף שיספרו ללא ברכה, אלא אם כן האישה בטוחה שלא תטעה בספירתה בכל ימי הספירה.

ספירת העומר לקטנים - קטן שהגיע לגיל חינוך יש לחנכו לספור בברכה מידי יום, ואם לא ספר יום אחד - יספור מכאן ואילך בלי ברכה (שע"ת סי' תפט ס"ק כ).

קטן שהגדיל בימי הספירה - אם לא ספר באחד הימים בקטנותו - יספור בלי ברכה גם אחר שהגדיל, ואם ספר

בכל הימים בקטנותו - נחלקו בזה האחרונים ולהלכה יספור בברכה (מנחת חינוך מצוה ש, שע"ת תפט ס"ק כ).

שאלו חברו 'כמה ימים היום' לפני שספר בעצמו בברכה, יענה לו "אתמול היה כך וכך". אם ענה לו "היום כך וכך": **שבוע הראשון** [שעדיין לא סופרים שבועות], יחזור ויספור שוב באותו יום ללא ברכה. **ויש לדעת שדין זה הוא רק בשבוע הראשון, אך בהמשך** [שסופרים גם ימים וגם שבועות], אם אמר לחברו רק את מספר הימים ולא את השבועות - יכול לספור באותו היום בברכה (מפני שמוכח מכך שלא אמר את מנין השבועות ולא ספר כדון, שלא התכוון לשם ספירת מצווה ועדיין לא יצא ידי חובה). אמנם אם לא חזר וספר, **יכול להמשיך ולספור בשאר הימים בברכה** (כיון שבכל אופן של ספק סומכים על דעת רוב הראשונים שכל יום הוא מצוה בפני"ע, וכאן שיש צד שיצא [למ"ד מצוות אינן צריכות כוונה], יכול להמשיך לספור בברכה).

השואל את חברו "האם היום כך וכך" והשואל הזכיר בשאלתו את המניין הנכון - נראה שאף בתוך השבוע הראשון יכול לספור בברכה, כיון שאמר זאת בדרך שאלה ולא בדרך ספירה. ואף אם נאמר שספירה מספק נחשבת כספירה (עי' דבר אברהם ח"א סי' לד) - בלשון שאלה אינו נחשב ספירה [ועיין כף החיים סי' תפט ס"ק סא]. ואם לא חזר וספר יש להסתפק אם בשאר הימים יספור בברכה.

אמר "היום ל"ג בעומר", חוזר וסופר בברכה [כיון שלא התכוון לצאת ידי חובה, אך לכתחילה יקפיד שלא לומר לאחר השקיעה "היום ל"ג בעומר"]. וכמו כן בשאר הימים, אם אמר **דרך לימודו** את מספר הימים של אותו היום, לא הפסיד הברכה [אך לכתחילה יש להקפיד שלא לומר כן].

כתב 'היום כך וכך לעומר' חוזר וסופר בברכה. לא חזר - יש להסתפק אם יכול להמשיך לספור בברכה.

העומד בתפילת שמונה עשרה של מנחה סמוך לשקיעה ונזכר שלא ספר אתמול - לא יפסיק מתפילתו בשביל הספירה, אך אם יסיים בתוך 13 דקות וחצי אחרי השקיעה - יספור ללא ברכה, וימשיך לספור בברכה בימים הבאים.

איש החושש שישכח לספור אחד מהימים, או מי שיודע שלא יוכל לספור את כל הספירה ברצף [כגון שצפוי לטיפול ארוך בהרדמה וכדו'] - בכל זאת יתחיל לספור בברכה (ואין

דינו כאשה הסופרת לא ברכה, כיון שבנשים הוא חשש טעות).

לכתחילה אין להקל לש"ץ ששכח לספור באחד הימים, ובשביל להימנע מאי נעימות רוצה לבקש מחברו שלא יברך אלא הוא [-החזן] יברך ויוציאו ידי חובה כדי שיוכל לברך בציבור, אך המקל יש לו על מי לסמוך.

תספורת בימי ספירת העומר

אין מסתפרין ואין מתגלחין בימי ספירת העומר. **גילוח שפם** - המעכב את האכילה מותר, ושאינו מעכב אסור.

תספורת נשים בספירת העומר - **לבנות ספרד** מותר לנשים נשואות ולבחורות בשידוכים. **ולבנות אשכנז** ניתן להקל בזה בשעת הצורך [שעווה ולייזר, וכן סידור ריסים וגבות - נראה שדינם כתספורת].

תספורת קטנים בספירת העומר - נהגו להחמיר אך במקום הצורך (כגון שהשערות מפריעות לילד) מותר. **'חלאקה'** בספירת העומר - מותר, ויש הממתינים ל"ג בעומר.

תספורת לבעלי שמחות - אבי הבן, הסנדק והמוהל מותרים להסתפר מיום לפני הברית סמוך לערב [מנחה קטנה], ואם חלה הברית ביום א' - בשעה"ד מותרים

ינהגו כמנהגם]. **האיסור כולל ערבי שבתות וראש חודש. שירים בליל ל"ג בעומר** - לא שומעים שירים בליל ל"ג בעומר, אך אם הם לכבוד התנא רבי שמעון בר יוחאי - מותר. **מוזיקה אחרי ל"ג בעומר** - יש שנהגו לשמוע, אך המשנ"ב פסק שאין להקל אלא מותר רק מ"ח סיון, וכך צריך לעשות [אמנם יש מבני ספרד המקלים בזה לאחר ל"ד בעומר].

נישואין בימי ספירת העומר

בני אשכנז מותרים להתחתן לכתחילה ביום ל"ג בעומר [ויעשו החופה קודם השקיעה] **ובני ספרד** ביום ל"ד בעומר. בשעת הדחק [כגון שקשה למצוא אולמות וכדו'] - בני אשכנז יכולים להתחתן בליל ל"ג בעומר.

השנה, כיון של"ג בעומר חל ביום שישי, נחשב שעת הדחק, ובני אשכנז יכולים להתחתן **בליל שישי**. ובני ספרד יתחתנו **לאחר השבת**, ובשעת הדחק יש להקל **ביום שישי**, ואף **בליל שישי**.

בני ספרד נהגו היתר בחתונות מל"ד בעומר ואילך, **ובני אשכנז** [בא"י עכ"פ] נהגו שלא להתחתן עד א' סיון או ב' סיון או ג' סיון - תלוי במנהגים.

הנוהג איסור אחרי ל"ג בעומר והוזמן לשמחת חברו - מותר ללכת, ואף שנהנה מהשירים או רוקד בשמחה - יש לו על מה לסמוך.

קניית וברכת 'שהחיינו' בימי ספירת העומר

קניית בגדים בימי ספירת העומר - מותר לקנות בגדים שאין מברכים עליהם שהחיינו, אך בגדים יקרים שמברכים עליהם שהחיינו, יש שנוהגים להימנע מלקנותם [אם בדעתו לחדשם בימי הספירה], אך מעיקר הדין מותר לקנותם.

הקונה בגדים על דעת **לחדשם לאחר ימי הספירה**, מותר לקנותם לכתחילה אף בימי הספירה.

חידוש בגדים בימי הספירה - מותר לחדש בגדים פשוטים [שאינן מברכים עליהם שהחיינו], אך מחידוש בגדים יקרים [שמברכים עליהם שהחיינו בעת הליבישה הראשונה] יש שנוהגים להימנע, אך מעיקר הדין מותר.

קניית רכב, ריהוט וכדו' - לאדם נשוי מותר לקנות רכב, וכן ריהוט ומוצרי חשמל יקרים לבית, כיון שמברך עליהם ברכת 'הטוב והמטיב' ולא ברכת 'שהחיינו' [שהרי בני ביתו שותפים עמו בטובה], ואין בקנייתם כל חשש. ולרווקים - יש הנמנעים, אך מעיקר הדין מותר.

קניית ואכילת פרי חדש - מעיקר הדין מותר אך יש הנמנעים, ולצורך שבת - מותר לכתחילה.

נזדמן לפניו פרי חדש באמצע השבוע - יכול לאכלו ויברך 'שהחיינו' [מפני שכל המנהג הוא שלא להביא עצמו לידי ברכת 'שהחיינו' ככוונה תחילה]. אולם אם הפרי ישמור על טריותו עד שבת - יש הנוהגים להמתין לאוכלו בשבת.

דינים שונים

סיוד הבית ושיפוצו מותרים בימי הספירה.

מותר **לעבור דירה** בימים אלו, ויש הנמנעים מכך משום שיש דין בעולם בזמן זה.

מותר ללכת **לים ולברכה** בימי הספירה.

להסתפר כבר ביום שישי. לכבוד בר מצווה - מותר לנער להסתפר בערב יום כניסתו לגיל י"ג [אך לאביו אין להקל לכתחילה]. לכבוד פדיון הבן, וכן לכבוד אירוסין - אסור להסתפר. לדעת האר"י ז"ל אין לגלח השערות בכל ימי הספירה, אפילו לכבוד ברית ושאר שמחות.

חתן המתחתן בליל ל"ג בעומר, מותר להסתפר מיום ל"ב בעומר אחר חצות [ונראה להקל אף לאביו ואחיו]. וחתן אשכנזי המיקל להסתפר בערב שבת האופרוף, יש לו ע"מ לסמוך [דגמ"ר, מובא בשע"ת].

תספורת בל"ג בעומר שחל ביום שישי - גם האשכנזים וגם הספרדים מותרים להסתפר ולהתגלח מיום שישי בבוקר. בשעת הדחק [כגון שלא יספיקו ביום שישי או שיש אירוע שצריך להסתפר לכבודו] ניתן להסתפר כבר בליל שישי. היתר זה לא נאמר לנוהגים כדעת האר"י ז"ל.

תספורת אחרי ל"ג בעומר - המנהג הנפוץ הוא שאשכנזים מסתפרים מל"ג בעומר ואילך וספרדים מסתפרים מל"ד בעומר ואילך. בלוח א"י כתב דנוהגים היתר רק מ"ח סיון, ויש הנוהגים רק משלושת ימי הגבלה.

לדעת האריז"ל אין להסתפר עד ליל מ"ט לעומר. במקום הצורך אפשר להסתפר ביום מ"ח ואפילו בליל מ"ח לעומר [אך **השנה** שיום מ"ח חל בשבת, ניתן להסתפר רק במוצ"ש].

מוזיקה ושמחות בימי ספירת העומר

אדם בריא בגופו ונפשו - אסור לו לשמוע מנגינות ושירים בימי ספירת העומר. **מי שמצבו הנפשי ירוד מאוד והמוזיקה משפיעה עליו לטובה, מותר לו לשמוע**.

שירים ווקאלים [שלא נשמעים כמוזיקה רגילה] ושירי רגש אין לשמוע, אך אין למחות ביד המקלים.

מוזיקת ליווי [ברקע של סיפור וכד'], וכן **לימוד נגינה** [כשהתחיל ללמוד לפני ימי הספירה], וכן **לצורך רפואי** - מותרים.

שירה בפה ללא כלי נגינה - ביחיד מותר ובציבור יש להימנע.

ילידים עד גיל חינוך [-גיל שש] מותר לשמוע [ואף אם הגדולים שומעים ברקע את המנגינה אין בזה איסור, כיון שלא מתכוונים לשמוע ולהינות ממנה].

שירים ומנגינות בסעודת מצוה כגון ברית, פדיון הבן, בר מצווה בזמנה, סיום מסכת [בשעת הסעודה] - יש להימנע מלהביא תזמורת לסעודות אלו [אולם רבים מבני עדות המזרח נוהגים היתר בדבר, אם רגילים בכך בשאר ימות השנה]. ושמיעת מוזיקה מוקלטת מנגן מותר, אם רגילים להשמיע מוזיקה בשמחות אלו בשאר ימות השנה. **בימים שאחרי ל"ג בעומר** - יש להקל להביא תזמורת לסעודות הנ"ל אף לנוהגים אבילות בימים אלו.

תזמורת בהכנסת ספר תורה - עד ל"ג בעומר יש להחמיר, ולאחר ל"ג בעומר ניתן להקל לכתחילה. ורבים נוהגים להכניס ס"ת אחר ר"ח סיון.

האיסור מתחיל ממוצאי שביעי של פסח [ובני ספרד שיש להם מנהג להתיר שמיעת מוזיקה במוצאי שביעי של פסח,

מספר טלפון בבית הוראה

0733-260-800

להפניית שאלות לרב ולקבלת הגיליון לחייל - פנו לכתובת

6191265@gmail.com

הגיליון נתרם להצלחת ישראל בן פלורה הי"ו
ולהצלחת משפחת אנקונינה בכל מעשה ידיהם

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

שמיני

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון
מכון באר האמונה
ארה"ב: Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2025

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת שמיני

אמונה

- ד וידום אהרן - לקבל באהבה מבלי קושיות
- ו וידום - מעלת ושכר קבלת הדין באהבה

בין אדם לחברו

- יז ויקרבו כל העדה - נהגו כבוד וחסד זה לזה

ימי הספירה

- יד וספרתם לכם - קדושת ימי הספירה
- טז כמו שכתוב בתורה - התחזקות בלימוד התורה בימי הספירה

ספ"ק בת עין

בחודש ניסן שהיה יציאת מצרים שיצאו ישראל מהקליפות, ונכנסו בבחינת קדושה, ובכל שנה נתגלה מאותו האור, ומאיר על ישראל עם קרובו בחי' קדושה ואור ה', ולזה צוה ה' לספור ספירת העומר בעת ההוא, כמאמר הכתוב (כג טו טז), וספרתם לכם וגו' תספרו חמשים יום, היינו וספרתם הוא לשון ספי"ר, היינו לזכך ולתקן כל הז' מדות בשבעה שבועות ההם, שהוא עת רצון בעת ההיא התגלות אורו ית', כדאיתא בספרי הצדיקים שבשעת יציאת מצרים היה בחינת תיקון הנפש, ומרומז בפסוק ויהי מקץ 'שלשים שנה וארבע מאות' שנה וגו' (שמות יב מא) מספר נפ"ש, מרמז שבבחינת נפש יצאו ממצרים מהקליפות, וכן בכל שנה בפסח ניתקן בחינת הנפש, לכן צריך לתקן עוד כל הז' מדות, ולקדש אותם שיוכלו להגיע לבחינת קבלת התורה, בחינת שער החמשים של חמשים שערי קדושה.

... ולכל זאת הוא מסוגל בעת הזאת מפסח עד עצרת 'בימי הספירה', שבכל שנה מתגלה אור ה' בימים ההם, והגם שאינו כמו שהיה בשעת יציאת מצרים ממש, שאין האור מאיר כל כך כמו אז, והוא בבחינת מנחה כמו אור השמש שבין הערבים שעת מנחה שנוטה לשקוע, ואינו מאיר כל כך כמו שמאיר בצהרים, מכל מקום מאיר הוא...
(בת עין פרשת אח"ק לימי הספירה, ד"ה כמעשה ארץ מצרים)

פרשת שמיני

ממעל במידת הדין ל"ע, ידע בדיעה ברורה כי בוודאי הכל רחמים וחסדים בתכלית האמת^א, והקב"ה מנחה אותנו בדרך הטוב והישר בכל עת ובכל זמן, אלא שאי אפשר לבשר ודם להשיג אפס קצהו מהנהגת הבורא בעולמו^ג.

וידום אהרן - לקבל באהבה מבלי קושיות
בפרשתן (י א-ג), 'ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם...
וידום אהרן'. הלכתא גיברתא למדנו כאן
במעלת וחשיבות קבלת הנהגת הבורא באהבה, כל
חד וחד בדיליה, בעת אשר נראה לו כי מתנהגים עמו

א. הנה זה עתה שמענו מבעלי המעשה, מעשה שהיה בעיצומו של חול המועד פסח דהאי שתא (תשפ"ה), בתינוק קטן בן שנה ששיחק עם בקבוק מיץ ענבים מזכוכית וכמובן שברו לכמה חתיכות, אחת החתיכות נתגלגלה לתוככי פיו ונחתך בלשונו, מיד החישו 'הצלה' ובס"ד איש ההצלה טיפל בו, ולא מצא היזק גדול כלל, אמנם, לאחר מעשה נענה האיש אל ההורים ואמר להם, נשימתו אינה מוצאת חן בעיני כלל וכלל, מהרו נא, חושו נא לבית החולים לבדוק מה נעשה אתו. ההורים ניסו לבטל את דבריו, אבל הוא עמד על שלו - וכה אמר להם, אינכם 'מבינים' בזה, אבל אני כאיש הצלה מבין כי הנשימה אינה בסדר כלל... למעשה בהגיעם לבית החולים שמעו הרופאים את דבריהם, ואכן גם הם 'מבינים' בזה... מיד ערכו לו בדיקות מקיפות, מצאו והוציאו מקנה נשימתו מטבע של עשר אגורות... ואמרו כולם פה אחד, אילו היה הילד ישן בלילה כשמטבע זאת בקנה הנשימה, אין כל ספק שלא היה קם כשהוא חי... וללמדך, אל תתלונן על שבירת הבקבוק, על פציעת הלשון, כי משם היה תוצאות חיים כפשוטו ממש.

ב. כה אמר נעים זמירות ישראל בתהלותיו (ד ט) 'בשלום יחדיו אשכבה ואישן כי אתה ה' לבדד לבטח תושיבני', ומבאר המצודות דוד, כי פעמים הרבה יש ביד האדם לקיים 'אשכבה' אבל מבלי 'אישן', כי הגם ששכב עצמו לישון, מכל מקום דאגותיו אינם מניחים לו לישן, אם דאגת המחר, דאגת בני חיי או מזוני, חשבון הבנק או פחד הבוס, או חולי וכיו"ב ה"י, אמנם כאשר האדם סומך עצמו ובוטח בה' והוא יודע כי אתה ה' לבדד לבטח תושיבני, הרי הוא משליך כל יהבו ודאגותיו על ה', ממילא הוא נרדם בשינה מבלי מפריע.

וז"ל המצודות, בשלום, מבלי פחד, אשכבה ואישן יחדיו תכופים זה לזה, כי הדואג ומתפחד נגולה שנתו לבל יוכלו לישן מיד כאשר ישכב, אבל אני בטחתי בה' ולא אירא ולזה אשכב ואישן יחד סמוך זה לזה.

ועד"ז יש לרמוז במה שכתוב בשו"ע (תפא ב) דחייב אדם לעסוק בהלכות הפסח וביציאת מצרים ולספר בניסים ובנפלאות שעשה הקב"ה לאבותינו עד שתחטפנו שינה^ה, והיינו שעליו לספר ביציאת מצרים עד שימלא לבו באמונה ובטחון בהשי"ת, ותחטפנו שינה, כלומר, שלא יהיה הפרשה והבדלה בין ה'אשכבה' ל'אישן' וכנ"ל.

מאמר נורא הוד אמר הרה"ק ה'מראה יחזקאל' זי"ע (ריש פרשת בשלח) וז"ל, ובזה נ"ל לבאר מה ששואלין את האדם צפית לישועה (שבת לא). דלכאורה קשה מי זה שאינו מצפה לישועה, וגם הול"ל קוית או חכית לישועה, אבל 'צפית' הוא לשון ראייה והבטה, ועל זה דנין האדם, אם היתה האמונה והבטחון כ"כ חזק אצלו עד שעין בעין יראה על הישועה, אעפ"י שעדיין לא באה...

ובזה מבאר שם, כי דרך הצדיקים לראות מיד בעת הצרה את הישועה שבוא תבוא, וכאילו כבר נושעו וכבר בעת הצרה הם פותחים פיהם ב'שירה' על הישועה.

וכך אמר הגה"צ רבי נתן מאיר וואכטפויגל זצ"ל משגיח דישיבת ליקוואד בשם הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, שכשישאלו בב"ד של מעלה 'צפית לישועה' אין הכוונה רק לישועת הכלל, האם ציפה לגאולת ישראל, אלא גם ישאלו כל אחד בענייניו הפרטיים האם עז היה בטחונך בקונך, ובכל עת צרה ציפית לישועה (קובץ שיחות ח"א נז).

ג. וכבר היה הרה"ק מקוברין זי"ע אומר (הובא בתורת אבות שבת אות קמא) ש'א-ל אדון על כל המעשים' הוא התירוף לכל הקושיות... כלומר שהכל בחשבון מדוקדק משמים.

וכך כתב בספר 'מנורת המאור' (פ"ד) כי המשכילים שנאמר (עמוס ה יג) 'והיה המשכיל בעת ההיא ידום', יקבלו הייסורין מאהבה ובעת הצרות ידומו, וכתוב (איכה ג כה) 'ישב ברד וידום כי נטל עליו'. עכ"ל.

זה עתה אמרנו ב'הגדה של פסח' אחר 'כאן הבן שואל' את ארבעת הקושיות, עונים לו תירוץ אחד לכל קושיותיו - עבדים הינו לפרעה, והכל תמהים כיצד מתורץ, במה ואיך מתורץ.

ויש לומר באופן פשוט מאד, כי כך אומרים לאותו 'מקשה' הקושיות - שמא תרצה לדעת מדוע יש לך כל כך הרבה קושיות - כי הנך מדמה שפרעה עשה, כל עוד שמחשבות כגון דא יתרוצצו במוחך יהיו לך קושיות הרבה - כהנה וכהנה, אמנם כשתאמין שאת הכל ה' עושה, הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים - לא ראובן לקח ממך, ולא שמעון הזיק אותך, וכו' וכיו"ב, ממילא לא יהיו לך כל קושיות. כי תדע שהכל בחשבון נפלא ומדוקדק, לטוב לך כל הימים.

ולא די שיפסיק מלהקשות קושיות, אלא גם בין יבין שאין כאן קושיא כלל. הגאון בעל ה'דרכי דוד' ישב פעם שבעה על פטירת בנו חביבו בימי עלומיו, בחזרו אל הישיבה אחרי ככלות ימי ה'שבעה', אמר שיעור בפני התלמידים כהרגלו, באמצע השיעור הקשה אחד התלמידים קושיא על דברי התוס' במסכת פלונית, נענה ה'דרכי דוד' בלשונו ואמר לו 'אז מען פארשטייט נישט איז דאס קיין קשיא נישט', (כשאין מבינים דבר אין זה נחשב לקושיא כלל), כלומר 'חסרון בהבנה' אינו בגדר 'קושיא', דרק כשמבין את דברי התוס' - אלא שיש לו קושיא על דבריהם הרי זה בגדר קושיא, ובכך רצה לרמז לעצמו, כי אין האדם מבין מאומה בהנהגת ה', ואי אפשר לו להשיגו כלל, כיצד יהיו לו 'קושיות' כלפי מעלה, והרי אין בידו להבין, ואין עליו כי אם להאמין בבוראו.

ד. ולהוציא מדעת בני אדם שה'חכמים' המה מבינים ב'רוחב דעתם' בכל הנעשה בעולם (הן במה שנעשה עם הכלל הן עם הפרט), מה אירע והיאך נגרם, מי אשם בדבר ובמי תלוי הקולר, עד שנדמה להם שמי שאינו מביע דעתו בראש חוצות לשוטה ופתי יחשב... ועל זה כתב ה'מנורת המאור' שאדרבה איפכא מסתברא המשכילים יקבלו הייסורין מאהבה ובעת הצרות ידומו, כי דייקא החכם הוא שמבין שהקב"ה הוא עשה הכל, ושתוק כי כך עלתה במחשבה לפני (מלשון הגמ' במנחות כט:).

וכבר אמרו לבאר בפסוק (תהילים צב ו-ז) 'מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך, איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת', וצ"ב וכי רק הכסיל לא ידע ולא יבין, הרי מפורש כתיב ברישא 'מאד עמקו מחשבותיך' וכלומר שאף מהחכם נסתרים דרכי ה'. אלא אדרבה כך פירושו, מה גדלו מעשיך - מאד עמקו, ואכן, רק ה'חכם' יבין שמאד עמקו מחשבותיו ואין בידו להבין את הנהגת ה', אבל הכסיל 'לא יבין את זאת' - אינו מבין שמאד עמקו מחשבות ה', וחושב שיש בידו להבין את הנהגת ה'.

משלו משל, לאיש פשוט שנתנו לו להיכנס אל תוך החדר ששם יושב ה'טייס' ומנהיג את המטוס (עראפלא"ן) בתבונה, והנה חדר קטן זה על כל קירותיו ופינותיו מלא הוא בכפתורים שונים למיניהם, וכולם נעשו למטרות שונות זה לנטיעה, זה לאורה וכו', דבר דבור על אופניו בחכמה נפלאה, ויהי כאשר נכנס אדם זה התפעל מכל מה שראו עיניו, פנה לטייס והצביע על אחד הכפתורים וביקש לדעת למה הוא מיועד, ומה קורה אם לוחצים עליו, לגלג עליו הטייס ושאלו, וכי הבנת כבר תכליתם ומטרתם של כל הכפתורים המרובים הקבועים כאן, שהנך בא לברר אודות כפתור זה דווקא...

והנמשל מובן, מהלך לו אדם בעולם הזה שברא הקב"ה - כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך, ובא לשאול על איזה מקרה אשר קרהו 'על מה עשה ה' ככה', והרי אין לך 'טיפשות' גדולה מזו, וכי יש לו שמץ השגה והבנה בכל ה'הלוך ילך' הנעשה בהאי עלמא, ואיך ירצה להבין פרט אחד קטן מכל מערכת השמים והארץ.

ובזה אמרו לרמז בפסוק 'איש בער לא ידע, וכסיל לא יבין את זאת'. דהנה מי שהוא איש (עיי' רש"י ר"פ שלח - כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות) יודע אל נכון שאינו אלא בער ולא ידע - שאין בידו שכל ומדע להבין את הנהגת הבורא בעולמו, אבל הכסיל יאמר בטפשותו לא יבין את זאת' - כלומר על פרט אחד מבין כל מערכת שמים וארץ יראה באצבע לומר 'זאת' לא הבנתי (כאומר אבל שאר ענייני העולם לבד מזאת הבנתי), והלא אין לך טיפשות גדולה מזו.

וכבר אמר אחד מצדיקי הדורות זי"ע, צער גדול ובושה היתה לי לעבוד את האלוקים אשר הנני מבין אותנו... אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע ניגש פעם אוד מוצל מאש שסבל ייסורי איוב במשך שנות ה'מלחמה', ואף אחר שנסתיימה המלחמה לא מצאה נפשו מנוח לגודל צערה. ובבואו לפני ה'חזון איש' פתח את פיו ודיבר בכעין תרעומות

באר הפרשה - פרשת שמיני

המתנסה בפרשה קשה זו של שיכול הבנים ל"ע, או בכל מיני ייסורי איוב ר"ל בכל מיני צער ועקתא - שעליו לקיים בעצמו 'יידום אהרן', לקבל את הדין באמונה שלימה בתמימות ובאהבה, מתוך האמונה שכל מאי דעביד רחמנא לטבא עביד, והגם שהצער קשה מנשוא^א ומי הוא שישווה לאהרן כהנא קדישא, אך על

יידום - מעלת ושכר קבלת הדין נאהבה
בפרשתן (י א-ג), 'ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו וגו', ותצא איש מלפני ה' ותאכל אותם וימתו לפני ה', ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר ה' לאמור בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד ויידום אהרן. פרשה זו נכתבה לדורות עולם, לכל

כלפי מעלה, שאינו מבין היאך עשה ה' ככה לעמו. פתח החזו"א גמרא, הראה לו על תוס' מסוים הידוע כמוקשה הבנה, וביקשו, ירחם נא מר עלי ויבאר לי דברי התוס'. עיין הלה בדברי הגמ' ובתוס' אשר עליו, והחל לנסות לבאר הדברים, אבל החזו"א לא נתן לו והקשה עליו בכה וכה, עד שהודה הלה שאין בידו לבאר התוס'. נענה החזו"א ואמר לו, הרי לך, שאף כמה שורות ב'תוספות' אחד אין בידך לבאר ולהבין דבריהם, ומה טענות יש לך על הנהגת בורא עולם. והיאך תחשוב שיש בידך להבין כבשונו של עולם...

ה. הנה ב'קערה' מניחים מרור וגם חזרת, ולכאורה שניהם משמשים לדבר אחד (למצות מרור), מדוע קבעו להם שני מקומות. אמנם, יש בזה רמז, כי המרור מקומו באמצע הקערה, וממילא, לאיזה צד שיסובבו את הקערה תמיד הוא נשאר באותו מקום (במרכז ואמצע הקערה) משא"כ החזרת - אם תזיז ותסובב הקערה תמצא על מקום החזרת מין אחר, ולרמז, כי אכן, האיש שהוא 'מרור' - פארביטערטער (ממורמר), ותמיד הוא מלא טענות כרימון... זה האיש, מה שרק תזיז לכבודו, וכמה שתמצא לרצותו, לא יעלה בידך, כי להיכן שתסובב את המצב - הוא יישאר על מקומו - מלא בטענות ומרירויות שונות ומשונות (אינו רוצה לצאת מהבועה שלו), משא"כ האיש אשר רוצה לצאת ממצבו הקשה, הוא נותן לעצמו לזוז, הרי מיט איין דריי (בסיבוב אחד) ימצא שהלך המרור (החזרת) ובא מין חדש על מקומו, טובה וברכה וכל טוב.

מין הבאר

בגדולתה של בטחון בה' - אף כשנראה ח"ו כי המצב להיפך מחיים טובה וברכה מצינו נוראות ב'מגיד מישרים' (פרשת בא) וז"ל (בתרגום ללה"ק), אור ליום שבת ו' לשבט... ומה שקשה בפסוק 'וראיתי את הדם ופסחתי עליכם', וקשה, מדוע הוצרכו ל'סימן', והרי הכל גלוי לפניו, ויש לומר, שהוצרך לכך מחמת המלאכים שבאו עמו. ועו"ל, שבאמת יש להקשות עוד, שהרי ה'סימן' נעשה עם ה'דם', שהוא סימן מוות - להיפך ממה שהם נצרכים כעת (לסימן חיים), ועוד, היה להם להניח את הדם מצד חיצון של הדלת ולא מצד הפנימי. אבל סוד הדבר, שרצון הקב"ה שבני ישראל יבטחו בו, ולכן יניחו את הדם מצד חיצון ולא מצד הפנימי. והיה להם להניח את הדם מצד חיצון, וכמו שכתוב והיה הדם לכם לאות, כדי שבהיותם בבית יראו בעיניהם סימן 'דם', ובמקום שיחששו ויפחדו מסימן ה'דם' על הפתח, אדרבה, יבטחו בבטחון גמור בה' שציום להניח את הדם בכדי שיהיה להם לאות חיים להצלתם, וזכות הבטחון תגן עליהם, והיינו דכתיב והיה הדם הזה לכם לאות, וראיתי את הדם ופסחתי עליכם, כלומר, אראה את זכות הבטחון שלכם, שאתם מחשבים דם שהוא סמן להיפך מהחיים כסימן חיים בבטחון שאתם בוטחים בה'. ולכן, וראיתי את הדם ופסחתי עליכם, ואתה שלום.

1. וכך ביאר הגה"ק רבי יוסף שאול נטענזון זי"ע בעל ה'שואל ומשיב' (בספרו דברי שאול) בלשון הכתוב 'בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד', וז"ל, הכוונה לדעת, כי מיודעיו של המקום (- הקרוביו) המה ישכילו כי מיד ה' היתה זאת ובלי ספק רחמים וחסדים גדולים עשה בזה ויתקדש שמו. אבל על פני כל העם שהם ההמון (ר"ל המון העם הפשוטים) הם אינם מבינים כל כך בעיניהם יכבד הדבר ויהיה 'אכבד' מלשון 'כבודות' (- קושי) שיתנהג עמם בכבודות ויהיה נראה עליהם ככבד, והבן כי היא מליצה נפלאה ונמרצה מאוד. עכ"ל.

מעשה נורא שמעתי מאחד מבני המשפחה, כי לפני יותר משמונים שנה נלב"ע איש יהודי צעיר לימים והשאיר אחריו את נוו"ב מטופלת בילדים קטנים, ותקם הבת הגדולה ותאמץ זרועותיה לדאוג לצרכי אחיה ואחיותיה היתומים האומללים ולהשיג לחם לפי הטף, והנה באותם השנים שררה עניות נוראה בירושלים ולא היה בנקל להביא לחם

כפשוטו, ויהי באחד הימים הלכה הנערה אל הרה"ק הרבי ר' שלומ'קה זי"ע מזוועהיל ובכתה מאין הפוגות על רוע גורלה ועל קושי החיים, הקשיב הרה"ק אל דבריה ונתעמק במחשבותיו כשהוא אחוז שרעפים, ואחרי רגע (מינוט) שאל אותה פאר וויפיל פארקויפסטו עס - בעד כמה מעות הינך 'מוכרת' את הייסורים והקשיים... הנערה הבינה היטב את אשר לפניו, עד כמה רב זכותה, ותיכף נשאה רגליה והלכה משם.

עמדו והתבוננו, במי הדברים אמורים, איש האלוקים צדיק יסוד העולם, אותו קדוש וטהור שהיתה רוח הקודש שורה עליו תמיד, וכל דבריו היו כ'אורים ותומים' ממש, אך אף הוא רצה 'לקנות' שכר יסורים אלו... כי לרוחב דעת קדשו הבין ש'שווה' לו לקנותם כי אין ערוך לגודל הטובה והרחמים והחסדים הגדולים הגנוזים ב'צרה' ובקושי, וככל שהצער והדחק גדול כך גדולה הטובה שיש בהם, ואין לך ביזנעס (עסק) טוב ממנו... וממילא אל יבעט אדם ביסורים, אלא יהיה ממיודעיו של הקב"ה ומהמשכילים היודעים כי מיד ה' היתה זאת ובלי ספק רחמים וחסדים גדולים עשה בזה ולא יהיה מהמון העם שלקוצר שכלם נראה עליהם ככבד...

ז. כי אין בכח בן אנוש להשיג עומק חשבוננו של עולם, אלא מאמינים אנו באמונה שלימה ש'א-ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא', ולעולם אין אדם יודע כמה צער ועגמת נפש נחסף ממנו על ידי הקשיים שעוברים עליו. הנה מרגלא בפומיה דאינשי לומר על אדם ש'נפל' והוכה וכיו"ב שיצא ב'שן ועין'... ומקור 'מאמר' זה הוא מעבד כנעני 'היוצא בשן ועין', שאם אדונו הכה אותו והוציא את שיניו או את עינו אזי העבד יוצא לחרות מתחת יד רבו, ונעשה חפשי לעצמו. ונרמז בזה כי הגם שהאדון 'הכה' את העבד, מ"מ הרי בפועל הכאה זו עשתה עמו טובה גדולה (וכדאיתא בברכות ה.), כיו"ב, כל 'מכה ומכה' אשר האדם סופג, טובה הרבה יש לו הימנה, והוא 'יוצא' ידי חובתו ב'שן ועין'...

ח. הנה כתיב בריש פרשתן (ט א) 'ויהי ביום השמיני', ונודע מה שאמרו חז"ל (מגילה י:): שכל מקום שנאמר 'ויהי בימי' אינו אלא לשון צער, וכבר עמדו חז"ל לבאר מה 'צער' היה ביום השמיני, שלא היה יום שמחה כמוהו שבו הוקם המשכן. וביאר רבינו ה'אור החיים' הק' זי"ע בזה"ל, ואולי נראה עוד, כי הצער שיגיד הכתוב הוא של משה המוזכר בכתוב כי ראה גדולתו וגדולת זרעו ביד אהרן ובניו וכו', ולצד שהפציר בשליחות פרעה חרה אפו בו ביום ההוא ועזבו מהיות כהן לעולם, וכשהגיע יום הפקידה נצטער על אשר פרח ממנו עוז תפארת כהונת עולם, והגם כי עָצַם מאוד בצדקות ובענוה, הלא כל לב חי מרגיש, ובפרט בדבר מצוה יקרת הערך ומופלאה כזאת. עכ"ל. והגם שאין לנו שמץ השגה ואפילו במשהו רעיא מהימנא אשר לא קם כמוהו, ואין אנחנו יכולים לדרוש בו ובהנהגתו, אך מכל מקום נכתבו דיבורי קודש אלו ללמד לדורות, כי כאשר באה על האדם צרה וצוקה והינו מרגיש צער ויגון בלבבו ידע כי אכן כך הוא טבעו של עולם, וכלשון האור החיים הק' הלא כל לב חי מרגיש, ואין כאן כפירה חלילה... שלא ניתנה תורה למלאכי השרת, ואין אנו במדרגת אהרן כהנא קדישא שהעיד עליו הכתוב 'וידום אהרן', וכמו שפירשו צדיקים שהיה כאבן 'דומם' שאינו מרגיש מאומה... וכמו שכתב רבינו הרמב"ן (דברים יד א-ב) 'ולא יאסור הכתוב הבכי, כי הטבע יתעורר לבכות בפירוד האוהבים ונדודם אף בחיים'.

אכן, מה תפקידו של יהודי בשעה כזו, ראשית לכל יש לדעת שאין חובה להצטער... (וכלשון רש"י סוכה כה. ד"ה טירדא דרשות), ואף אם הוא מצטער אל יתעמק ו'יחפור' בכאב יותר ויותר, אלא ישתדל להסיח דעתו ככל שניתן, זאת ועוד, יתחזק באמונתו וישים אל ליבו כי כל הקורות עמו באו עליו מאת אבינו אב הרחמן שהוא טוב ומיטיב וכל מעשיו הינם רק לטובה, ואף שלעת עתה אינו יכול להבין מה טובה יש בדבר, אך עוד יתברר לו ויראה בעיניו היאך כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד.

ובאמת זה תוכן מצוות ניחום אבלים, וכמו שביאר הגאון רבי משה שפירא זצ"ל לשון 'ניחום' ו'תנחומים' שהוא על דרך שכתב רש"י (בראשית ו' ו) 'כל לשון ניחום שבמקרא וכו' כולם לשון מחשבה אחרת הם', וכלומר, שהאדם שקוע באבלו ובצערו עד שבא חברו ו'מנחם' אותו - כלומר, נותן לו 'מחשבה אחרת' וצורת השקפה שונה היאך להתייחס על המאורע, וכגון, האדם מרגיש שהגיע אליו רעה רח"ל, עד שמכניסים לליבו ולמוחו 'מחשבה אחרת' שכל מעשיו של הקב"ה הינם לטובה.

וכמעשה שהיה אצל הרה"ק האמרי אמת זי"ע לאחר שבנו הרה"צ רבי יצחק ז"ל נלב"ע בדמי ימיו בערב שבת פר' וירא לפנות ערב, והגם שהסתלקותו הסיבה כאב גדול ומקור דמעה לרבי ולכל הנלווים אליו, אולם, במשך השבת לא היה ניכר שינוי על פניו הק' של הרבי, ואף שח בקדשו בשולה"ט על הפסוק 'קח נא את בנך אשר אהבת את יצחק'. ויהי אך יצאה השב"ק נתיישב הרבי על הארץ 'שבעה' על הבן, ומאד מאד היה קשה להשיב

באר הפרשה - פרשת שמיני

כל פנים עלינו להיות 'מתלמידיו של אהרן' וללכת צא ולמד עד כמה מתרומם ומתעלה המקבל עליו את ברכיו^ט.
הדין באהבה, ממה שכתב רש"י 'ומה שכר קבל,

רוחו בקרבו. גם כשהגיעו גדולים וצדיקים מראשי גולת אריאל בפולין לא הצליחו להשקיט את סערת רוחו ולבו הנשבר, עד שהגיע איש פשוט מבני מדינת אונגארין, ואמר לו, רבי קדוש, הרי אמרו חז"ל (מגילה לא:): 'סתירת זקנים בנין ובנין נערים סתירה', ואם בזקן בשר ודם אמרו כן, ק"ו גבי הקב"ה שהוא זקן מלא רחמים, וודאי שסתירתו איננה אלא בנין מפואר... מיד הרים ה'אמרי אמת' את עיניו, ותחי רוחו מאותה שעה, ואמר 'יהודי זה ניחם אותי'.

ובאמת גם האבל צריך לקבל תנחומים, ואף כל מי ששרוי בצער ל"ע צריך לנחם את עצמו... להחדיר בקרבו מחשבות אמונה טהורה, עד שיוכל להחזיק מעמד.

כלל הדברים הוא על דרך ששמעתי מהגה"צ מהרי"מ שעכטער שליט"א שכל מגמתו של היצר לייאש את היהודי להפילו מדרך הישר - וכך יפתהו, ראה כמה הינך שקוע בחטא, ה' ירחם אלו מחשבות ורעיונות נופלים ברעיוןך כאחד הפושעים שבקרב בני ישראל, וכה ימשיך לפתותו עד שהלה ירגיש כי אכן - אין חוטא ופושע כמוהו, ומזה עצמו יפול לבסוף ויכשל כחוטא ופושע הגרוע בישראל, עצתו, שישאל את עצמו - היכן כתיב בתורה שאיסור יש בדבר - שיהיה לאדם יצר המפתהו לגרוע שבגרוע, אין איסור אלא לשמוע בקולו, אבל עצם היצר אין בו כל איסור, ואדרבה רק כשישכון בקרבו יצר הרע ויתגבר עליו יתעלה ויגיע לתכלית הנרצה. ועל משקל דבריו נעני ונאמר, אין איסור להרגיש צער, אך זאת תורת העבודה להתגבר על הצער...

וכמו שסיפר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע שפעם ישב הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנא זי"ע וערך את שולחנו הטהור בשבת חוה"מ סוכות. בתוך דברי קדשו נענה ואמר, 'אין העולם כולו שווה אפילו אנחה אחת'. תוך כדי אמירתו נשבר ספסל אחד מפאת הדוחק בין החסידים, ופגע הספסל ברבי שלמה לייב אשר נאנח אנחת כאב. עמד שם חסיד אחד שנתברך במידה יתירה של 'תמים תהיה', ושאל, הרי הרבי אמר זה עתה שאין העולם שווה אפילו אנחה אחת גרידא. ענה רבי שלמה לייב ואמר, אכן כדברך, אך בשעה שכואב נאנחים ונזעקים.

וביאר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, הנה רבי שלמה לייב התכוון לומר לו, כי וודאי מותר לאדם לזעוק כשכואב לו, אלא עם זעקותיו יזכור שבאמת אין העולם הזה שווה אפילו אנחה אחת. ולא יתפעל מהקורות אותו, באמונתו שהכל ממעל לטובתו.

וכבר כתב הרשב"ם לבאר מה שנאמר 'הוא אשר דיבר ה' לאמר בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד' - זהו כבוד שכינה שרואה בניו מתים ומניח אבלו בעבודת בוראו. וכך הדברים אמורים על כל צרה וצרה שלא תבוא שזהו כבוד שכינה שמניח צערו ומתחזק לעשות רצון בוראו.

ט. וכבר ביאר הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע (תורת אבות, אמונה ובטחון כח) במה דאיתא בגמ' (תמיד כח.) 'יחזיק באמונה יתירה', כלומר - למעלה ממדרגתו באמונה, ואף שבכל ענייני העבודה אין מן הראוי לדבר או לעסוק בעניינים ומדרגות שעדיין לא השיגם, מיהו בענייני אמונה, מותר ואף מצוה לעסוק אף במדרגות שהן רחוקות ממנו (וכך היתה דרכו בקודש, להרבות לדבר ולעורר בענייני אמונה, ואף במדרגות נשגבות המיועדות לגדולים וצדיקים).

י. איתא במדרש (קה"ר ב ד) מעשה 'בבר נש מרברבי בבל (מגדולי בבל) שנשא בנו אשה, ברביעי עשה סעודה לחכמים, אמר לבנו עלה לעליה והבא לנו יין טוב מחבית פלוני, עלה להביא יין ישן מן העליה, הכישו נחש ומת. המתין לירד (חיכה האב שירד הבן) ולא ירד, אמר אעלה ואראה מה טיבו שבני מתעכב, עלה ומצאו שהכישו נחש ומת מושלך בין החביות. המתין אותו חסיד עד שאכלו ושתו האורחין כל סעודתן וגמרו לברך, אמר להם רבותי, לא לברך ברכת חתנים לבית אותו האיש באתם לברך בנו, עכשיו אמרו עליו ברכת אבלים על בנו, לא לחופה באתם הכניסוהו לקבר'. ודייק הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל ראש ישיבת באר יעקב, כי בתחילת המעשה נזכר האב בשם בר נש, ואילו בהמשך כתיב המתין אותו חסיד, ואין הדבר אומר אלא דרשוני, כי אימתי התהפך כל כך ועלה בדרגה עד שחז"ל הקדושים מכנים 'בר נש' זה בשם 'חסיד'... אלא שבאותה שעה שראה את המוות לנגד עיניו, ונהפך לאבל מחולו כפשוטו ממש, ומ"מ 'לא אבדו עשתונותיו'... אלא קיבל עליו את הדין באהבה כשהוא אומר להם לברך על הרעה 'ברכת אבלים' כשם שהיו מברכים על הטובה 'ברכת חתנים', ברגע אחד נתעלה עד לרום המדרגות, כי הצדיק עליו את הדין, ואין לך דבר גדול יותר מזה.

שנתייחד עמו הדבור, שנאמרה לו לבדו פרשת שתויי יין, וכמו שנאמר בהמשך הענין (ה-ט) 'וידבר ה' אל אהרן לאמור, יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבואכם אל אהל מועד' וגו'.

זה מצות עשה להצדיק עליו הדין, וזהו 'עמיתך' - הקב"ה [וכדכתיב (משלי כו י) 'רעך ורע אביך אל תעזוב'] וכו', ובאותה שעה הקב"ה מתפאר על מלאכי השרת "וכו' (עיי"ש), עב"ל.

נפלאות מצינו לרבותינו בעלי התוס' (מושב זקנים) שפירשו מה שנאמר (להלן יש טו), 'בצדק תשפוט עמיתך, וז"ל, אם בא עליך מדת הדין, הרי זאין לתאר מתן שכרן של 'בעלי אמונה' המקבלים עליהם את הנהגת הבורא ית"ש"ב באמונת אומן"ב ובאהבה"ד, וכמו שכתב הרה"ק היסוד העבודה' זי"ע

יא. וכך ביארו צדיקים (הרה"ק הישמח ישראל זי"ע בשם זקינו הרה"ק ר' פייבלע, 'תפארת רבותינו' אות נא) במה שנאמר (תהלים פט ו) 'ויוודו שמים פלאך ה' אף אמונתך בקהל קדושים', כי בשמי שמים מודים על הנפלאות הגדולות, ומה הם אותם 'פלאות', אף אמונתך בקהל קדושים - הכח שיש לקרוצי חומר להאמין בה' בכל מצב, הן בזמני האורה והן בזמני חשיכה כשח"ו הנהגת ה' באופן של 'אף' וחרון, גם אז אמונתם עזה ותמימה, וזה אכן 'פלא' וחידוש גדול... יש שהקשו מדוע אמרו חז"ל (ברכות ס:) 'לעולם יהא אדם רגיל לומר כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד' בלשון ארמי, ולא נקטו בלשון הקודש 'כל מה שעושה הקב"ה הכל לטובה', וגם כשהובאה 'מימרא' זו להלכה ב'שולחן ערוך' (או"ח ר"ל ה) נזכרה בלשון ארמי. ושמעתי מצדיק אחד שליט"א לבאר באופן נורא עפ"י דברי התוס' (ברכות ג. ד"ה היה) 'אומרים העולם, לכך אומרים קדיש בלשון ארמית, לפי שתפלה נאה ושבח גדול הוא על כן נתקן בלשון תרגום, שלא יבינו המלאכים (כמאמרם שבת יב: שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי) ויהיו מתקנאין בנו', וע"ד זה יש לומר, כי אין לך מעלה ושבח גדול יותר מאיש יהודי השרוי בהסתר וחשכה ואומר בפה מלא שהוא מאמין שהכל לטובה... והרי למלאכים אין 'מצב' כזה, כי לא חשכה להם עולמית, ובכדי שלא יתקנאו בנו המלאכים תיקנו לאמרו בלשון ארמי שלא יבינו...

יב. נוראות אמר כ"ק אדמו"ר ה'מבשר טוב' מביאלא זי"ע על הא דכתיב (שופטים טז כח) 'ויקרא שמשון אל ה' ויאמר ה' אלוקים זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הזה האלוקים וְאֶנְקָמָה נָקַם אַחַת מִשְׁתֵּי עֵינַי מִפְּלִשְׁתִּים', ואיתא במדרש (במ"ד ט כד), 'אמר רב אחא, אמר לפניו, רבון העולם תן לי שכר עיני אחת בעולם הזה ושכר עיני אחת תהא מתוקנת לי לעולם הבא'. ולכאורה תמיהה רבתי יש כאן, וכי מגיע לו שכר על שניקרו את עיניו, והלא היה זה 'בדין ובמשפט', וכדאיתא בגמ' (סוטה י) 'שמשון בעיניו מרד וכו' לפיכך נקרו פלשתים את עיניו, אלא כי אף שעצם ה'ניקור' היה כפי מידת הדין, מכל מקום מאחר שהצדיק עליו את הדין וקבלו באהבה אם כן מגיע לו שכר על כך... יג. הרה"ק מקאברין זי"ע ביאר בהא דאיתא בגמ' (שבת קט:) 'כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו', כי 'כוחו' מרמז לאותם כ"ח עיתים שנאמרו בספר קהלת (פרק ג), מהם י"ד עיתים לטובה ומהם י"ד לרעה, וזה העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל עת ועת, ועל כל מה שעובר עליו מקבל את הנהגת הבורא ומברכו, זוכה שיקרעו לו את גזר דינו לטובה (תורת אבות, תורה ותפלה מא).

הוסיפו על דבריו, כי יש לרמז זאת גם בלשון התפילה (ברכת יוצר אור) 'זורע צדקות מצמיח ישועות', כי ה'צדקות' - כשאדם מצדיק עליו את הדין - הם ה'זרע' שמכוחו יצמח ישועות...

כה אמר איש צדיק מלומד סבל בשיכול הבנים ל"ע לפרש בנוסח התפילה 'ובבן הנעקד ישבית מדיננו ובזכות התם יוציא איום לצדק דיננו', כי ב'בן הנעקד' נכלל כל אחד ואחד מישראל אשר עבר נסיון ה'עקדה', כל חד בדידה ה"י, והוא שובת מ'לדון' ולטעון כביכול על הקב"ה למה הרעות... אלא מקבל את כל העובר עליו באהבה ובתמימות, שבזכות התם - בזכות הגדולה של אותה תמימות וקבלת הדין בדומיה, נזכה שיוציא איום לצדק דיננו.

וכאותו מאמר קדוש שאמרו לפרש [על יסוד דברי הרה"ק ה'חווה' מלובלין זי"ע (זאת זכרון בא ד"ה ואעבור)] בלשון הכתוב (יחזקאל טז ו) 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי', בעת אשר יהודי מתבוסס בדמו (כל חד וחד בפירושו 'ומשמעות' משלו) והוא יושב דומם ושותק, אזי אומר לו הקב"ה בדמיך - באותה דומיה חיי... כי אי אפשר לתאר ולשער גודל מעלתו של השותק ומקבל את הדין בתמימות, ומכוחה של אותה שתיקה הוא 'חיי'...

יד. הנה בשעה שעמדו ישראל על ים סוף ורדפו מצרים אחריהם קטרגה מידת הדין הללו והללו עובדי ע"ז (שמ"ד פרשה כא ז), ולכאורה יש להקשות, מדוע בצאת ישראל ממצרים הניחה מידת הדין לעשות להם ניסים ונפלאות

באר הפרשה - פרשת שמיני

(מכתבי קודש מכתב מא), שהנה איתא בוזה"ק (ח"ג רמז):
 שבשעה שקינא פנחס לאלוקיו נתעברו בו נשמות נרב
 ואביהו בני אהרן הכהן, וידוע שפנחס זה אליהו והוא
 חי לעולם, נמצא שלאחר שמתו נרב ואביהו שבה
 נשמתם לשכון עלי אדמות, ולא עוד אלא שחיים הם
 לעולם, וכתב היסוה"ע, שזכה לכך אהרן ששיבו לו
 את בניו ויחיו לעולם - ע"י שקיבל את הדין באהבה^{טו}
 וכדכתיב 'וידום אהרן', שהמקבל ע"ע את כל העובר
 עליו בתמימות זוכה לראות את מידתו ית' הטובה
 והמרוכה ת"ק פעמים^{טז}.

ואילו הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (לפורים ד"ה ומתנות)
 מבאר מה דאיתא בוזה"ק (ח"א כג: ובכ"מ) על
 הפסוק (תהילים קב א) 'תפילה לעני כי יעטוף' - שתפילת
 העני קרובה היא להיכנס לפני הקב"ה ולהתקבל ברחמים
 יותר משאר תפילות העולם, ולכאורה צריך ביאור 'מה
 זה ועל מה זה כוחו גדול בתפילתו', אלא ש'אם העני
 סובל את יסורי העוני ומקבל עליו ואינו מהרהר אחר
 מידותיו ית"ש, כי כל מה דעביד רחמנא לטב עביד
 אז תפילתו בוקעת כל רקיעים'. ואין הדברים אמורים
 דייקא בייסורי עוני ודוחק הפרנסה, אלא כמבואר להדיא

להוציאם מעבדות לחירות, מה אירע עכשיו שהיה פתחון פה למקטרג. וביארו בשם הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע,
 שכשהיו ישראל במצרים היו בתחתית שפל המצב ומשוקעים במ"ט שערי טומאה, והכירו בעצמם שהם בבחי' 'ואת
 ערום ועריה' (יחזקאל טז ז) - ערומים מן המצוות (מכילתא בא ה), ואין להם כל זכות שמחמתה 'מגיע' להם להינצל,
 ע"כ ריחם עליהם הקב"ה וגאל אותם ביד חזקה ובזרוע נטויה. אמנם כשעמדו על הים כבר באו ב'טענות' למה
 אירע להם כדבר הזה ו'מה זאת עשית לנו' וגו', וכאשר מרגיש האדם ש'מגיע' לו ויש לו תרעומת כש'נדמה' לו
 שלא נהגו עמו 'כראוי' לו אז מתעורר ח"ו מידת הדין למעלה, לפשפש במעשיו לבחון ולבדוק האם אכן זכאי הוא
 אם לא... ותיכף ומיד היה מקום למקטרג להשטין עליהם.

והנה כל אותם טענות ותלונות באים מחמת שהאדם מרגיש שהקב"ה 'חייב' לו, ולכן הוא מתאונן מדוע נחסר
 לו ממה שהיה צריך להיות לו, וממילא בשעה שהוא בוכה ומתלונן מעורר עליו את ה'דין' האם אכן צריך לתת
 לו... אמנם כאשר האדם מקבל על עצמו הנהגת הבורא ית' בשמחה מתוך הכרה פנימית שאין לו כלום משלו אלא
 הכל הוא מרחמי ה' אזי נשפע עליו רחמים וחסדים יותר ויותר עד בלי די.

טו. ידוע מה שכתב הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע באגרת, גם נודע בקבלה שאם האבלים אינם מתאבלים יותר
 מדאי (על מי שנפטר בקיצור ימים) כל אותם ימים שחסרו לו יעברו ליוצאי חלציו, ויאריו ימיהם בטוב ובנעימים.
 טז. מעשה נורא מספר הרה"ג רבי נפתלי זילברצווייג שליט"א, על אחת שעברה את שנות ה'מלחמה' הנוראה
 ב'אושוויץ' בסבל ובעינוי שאי אפשר לתאר ולהעלות על הדעת, כשהצוררים הארורים ימ"ש ערכו בה 'ניסויים'
 שונים רח"ל, ולאחר שנות הרס עולם בנתה את ביתה בעיר 'באי' שבצרפת ולא זכתה להיפקד בבנים, והנה באחד
 מערבי שבתות הכינה מאכלי השבת, ויצאה לשוק כשהיא משארת קדירה על הכירה, בכדי שיתבשל המאכל על
 האש, ובינתיים יצאה לשוק לרכוש דבר מה, אדהכי והכי נאחזה האש בארון עץ שבמטבח ובתוך זמן קצר גדלה
 ה'בערה' וכמעט כל הבית ותכולתו היו למאכולת אש. לא ידעו השכנים היאך תחזיק אומללה זו את עצמה לנוכח
 הנזק הגדול, כי עד שבקושי הצליחה לשקם במעט את 'הריסות' חייה נוסף לה עוד הרס על הרס, ומיהרו בבהלה
 לעבר מעונו של הגה"צ רבי מרדכי פאגערמאנסקי זצ"ל שהתגורר בסמוך לדרוש בעצתו, כיצד לבשר לאומללה
 זו שעדיין אינה יודעת שנחרב ביתה וכל עולמה. שקע רבי מרדכי בהרהוריו, ולאחר מכן אמר, המתינו לה בקרבת
 מקום בטרם תיכנס אל הבית ותראה מה שאירע, ותספרו לה שהבית עלה בלהבות, ותוסיפו לומר לה, שאם
 תקבל את הייסורים באהבה ובשמחה ולא תוציא אפילו אנחה אחת מפיה - אני מבטיח לה כי תזכה להיפקד
 בבנים למעלה מדרך הטבע. ומיהרו לעמוד על יד הבית והמתינו עד שתשוב, ואמרו לה ככל אשר אמר להם רבי
 מרדכי, שמעה וקבלה ובגבורת נפש ובכוחות על טבעיים חשקה שפתיים ואפילו לא נאנחה. ומסיים רבי נפתלי,
 אני הוא אותו בן שנולד לה, שלפקודת השנה לאחר השריפה נולד לה בת, ולאח"כ נולד לה עוד בת, ואני הוא
 הילד השלישי שלה...

והנה לכל איש באשר הוא יש רגעים קשים או מקרי הפסד עצומים וכיו"ב - ידע זה האיש כי שני דרכים לפניו,
 או לבכות ולהתאונן על מצבו כי רע ומר גורלו... או לקבל את הדין באהבה ומתוך אמונה, ועי"ז ימשיך על עצמו
 הנהגת רחמים וחסדים למעלה למעלה מדרך הטבע בדבר ישועה ורחמים, והנבון ישכיל לבחור בטוב...

ביניהם וידעו שנתכפר להם עוון העגל, אכן בכל שבעת ימי המילואים לא שרתה השכינה במשכן 'והיו ישראל נבלמים, לכך אמר להם (פסוק ו) זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', והכוונה היא כמו שפירשו חז"ל בספרא 'אמר להם משה לישראל, אותו יצר הרע העבירו מלבכם, ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום וכו', [אם] עשיתם כן וירא אליכם כבוד ה', אך עדיין לא נתברר מהו אותו יצר הרע שעליהם להעבירו מליבם. אלא, כי בני ישראל התאוו בכל ליבם ונפשם שיזכו שימחל להם הקב"ה על עוון העגל ויתכפר להם חטאם, אמר להם משה, אם ברצונכם לזכות לסליחה מחילה וכפרה בחטא שבין אדם למקום עליכם תחילה לסלוח איש לרעהו ולהיות באהבה ואחוה, ואז תזכו שגם הקב"ה ימחול לכם, כי כל המעביר על מידותיו מעבירים לו על כל פשעיו, וזהו שאמרו חז"ל אותו יצר הרע של קנאה ושנאה העבירו מליבכם, ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום, כלומר שתהיו 'כאיש אחד בלב אחד', אז וירא אליכם כבוד ה'. ומהאי טעמא הוצרכו בני ישראל להביא שעיר עזים לכפרה על מכירת יוסף, שתחילה וראש עליהם לכפר על אותו חטא שבין אדם לחברו, ורק על ידי שיאהבו זה את זה יסלח להם הקב"ה על מעשה העגל ותוכל להיות השראת השכינה במשכן.

ו'מעניינא דיומא' הוא - ימי 'ספירת העומר' שנועדו לתיקון המידות", כי 'דרך ארץ קדמה לתורה' (תנ"כ"א רבה א א), ואי אפשר לזכות ל'קבלת התורה' ולכל ה'גילויים' הנוראיים וההשגות העצומות

בהמשך דבריו, שאם האדם מקבל עליו את כל התלאות העוברות עליו עי"ז תתקבל תפילתו למעלה ברצון.

ויקרבו כל העדה - נהגו כבוד וחסד זה לזה

בפרשתן (ט א-ג), 'ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל, ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה תמימים וגו', ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימים לעולה'. ואיתא במדרש (ילקוט שמעוני רמז תקנא), 'מה ראו ישראל להביא יותר מאהרן, שאהרן הכהן היה צריך להביא עגל ואיל ואילו בני ישראל הוצרכו להביא שעיר עזים לחטאת מלבד העגל והכבש, ומבארים חז"ל בהאי לישנא, אלא אמר להם אתם יש בידכם בתחילה ויש בידכם בסוף, יש בידכם בתחילה וישחטו שעיר עזים' (בראשית לו לא), ויש בידכם בסוף 'עשו להם עגל מסכה' (שמות לב ח), יבוא שעיר ויכפר על מעשה שעיר יבוא עגל ויכפר על מעשה העגל, עכ"ל. וכלומר, שבטרם הקמת המשכן והשראת השכינה בו היו בני ישראל צריכים כפרה על ב' חטאים, א. על מכירת יוסף, וכנגד שעיר עזים ששחטו ושלחו ליעקב לאמור 'הכר נא הכתונת בנך היא אם לא' - הביאו שעיר עזים לחטאת. ב. מעשה העגל, על כן הביאו עגל לכפר עליהם. וצריך ביאור מהו עניין הכפרה עתה על חטא מכירת יוסף, ומה שייכותו ל'יום השמיני' - יום הקמת המשכן.

ומבאר הגה"ק רבי יוסף נחמיה קארניצער זצ"ל באופן נורא, כי הנה כבר הביא רש"י (פסוק נג) שבני ישראל טרחו בעשיית המשכן בכדי שתשרה שכינה

יז. וזהו אחד מהטעמים למנהג ישראל לקרוא 'פרקי אבות' בשבת, כי מסכתא זו תוכה רצוף בענייני תיקון המידות וטהרתן, וממנה ילמד ליישר אורחותיו, שזה תפקיד הימים כהכנה לקראת קבלת התורה. מכאן תבין שאין עניין לומר פרקי אבות... אלא ללמוד על מנת לקיים...

מסופר כי לאחר פטירתו של הגאון רבי שאול ברזם זצ"ל חתנו של ה'סטייפלער' זי"ע, אמר הסטייפלער לנכדו לבית ברזם שילמדו 'פרקי אבות' לעילוי נשמת אביהם, כי גם 'בית יעקב' מותרים בלימוד מסכת אבות שכל כולה ארחות חיים ונתיבות ישר. ומכאן נלמד עצה טובה, כאשר יש פנאי בשבתות הקיץ והיום ארוך, שראש המשפחה ילמד עם ילדיו פרקי אבות 'לטובת נשמת החיים'... לחנכם ולהדריכם בדרך התורה, וכבר יצאו לאור פירושים רבים להקל על העיון בהם.

יח. פעם זעק הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע בעת 'רעוא דרעוין' באש להבה, כשהוא זורק את עצמו על הכסא וראשו מאחור, בכל צרתם לו צר... הנה יכול יהודי להיות תלמיד חכם ובר אוריין, יהודי מכובד. אך באם הוא פוגע אף בשערה קלה מראשו של יהודי הרי הוא מאבד את כל חשיבותו ואינו שווה מאומה. כי אכן עיקר גדול מאד הוא הנהגה ראויה בין אדם לחברו, והבאת שלום בין בני ישראל.

באר הפרשה - פרשת שמיני

הקדושות הנשגבות של חג השבועות מבלי שיעביר אותו יצר הרע של שנאת חנם. וכבר כתב הגה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (שער הקדושה ח"א פ"ב) שעל כן לא נכתב עניין המידות הטובות והרעות בתורה הקדושה, כי המידות הם ההכנה לתורה.²

בה כתב החיד"א זי"ע (לב דוד, פ"ל אות יב), וז"ל, בימי העומר צריך לזוהר ביותר בעבודת ה' בתורה ובמצות, מפני שהם ימי דין, וכשיצאנו ממצרים היינו מתטהרים בימים הללו לקבל התורה הקדושה, וכשם שבימים ההם ע"י התעוררות ישראל ליטהר ממרום

בדומה לכך ביאר אותו צדיק וקדוש זי"ע את דברי חז"ל שאמרו (ברכות ה.) אם רואה אדם ייסורים באים עליו פשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה. ולכאורה צ"ב מדוע לא יתלה מיד בתחילה בביטול תורה - כי היא חיינו ואורך ימינו, ומדוע רק אחר שפשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה. וביאר בקדשו, כי כל עוד שיש לאדם פגם בענייני בין אדם לחברו עליו לתלות בזה ולא בביטול התורה, שהרי דרך ארץ קדמה לתורה, ונמצא שכל עוד שלא תיקן מידותיו, מה לו לדון בענין ביטול תורה, כשאת 'ההקדמה' לתורה עדיין לא קיים.

בעיר 'אניפולי' מקום מושבו של הרה"ק הרבי רבי זושא זי"ע היה 'למדן' שהיה עליו וגדול בתורה עד מאד, אך בבין אדם לחברו לא היה נזהר, קרא לו הרה"ק הר"ז, ופתח דבריו במעשה שהיה, בגביר אחד שקנה לעצמו מעיל חדש יקר בדמים מרובים, והיה המעיל משובח ומפואר עד מאד עד שכל רואיו לא הפסיקו להלל ולשבח את המעיל שלא שזפתו עין. באותו מקום התגורר עני אחד המחזר על הפתחים, בראותו את כל הכבוד הרב שנחל העשיר עבור המעיל היקר, קם ועשה מעשה - מכר את ביתו הקט ואת כל אשר אין לו, ורכש בעד המעות מעיל יקר כעין זה של הגביר...

משהגיע העני מלוכש ב'מעיל', וכל כולו אומר עטרת חשיבות אל בית המדרש, מילאו כל יושבי ביהמ"ד את פיהם צחוק ולא הפסיקו מללעוג עליו, תמה אותו העני ואמר להם, הלא ביום האתמול משהגיע העשיר עם מעיל כעין זה היו הכל משבחים ומפארים אותו ואת בגדו, אם כן מה יום מיומיים, מדוע עלי הנכם מלעיגים בקול רעש גדול. הסבירו לו חבריו בטוב טעם כי אותו עשיר שהדור בכל לבושו ובמראהו, לו נאה ולו יאה להתהדר במעיל זה, אך אתה שכל בגדיך קרועים ומרוטים הם, ונעליך קרועות לרווחה, וכל כולך אומר עניות, הרי הנך נראה מליציני הדור בעטותך על כל אלה את המעיל ההדור...

ואמר הר"ז לאותו למדן, כיוצא בו לדידך, איתא במשנה (ריש מס' פאה) 'ותלמוד תורה כנגד כולם', ופירושו, שהלומד ועוסק בתורה צריך שיהיו בו את כל המעלות הטובות האמורות מתחילת המשנה, כיבוד אב ואם וגמילות חסדים וכל ההנהגות טובות שבין אדם לחברו ורק אז נאה ויאה היא ה'תלמוד תורה', אך גדלות בתורה ללא שאר מידות טובות הרי הוא כאותו עני הלוכש את המעיל היקר על בגדיו העלובים...

יט. הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל היה אומר. כי הקובע עם ה'בנאי' שיבנה עבורו בית מהודר, הרי הוא מפרט לו כל פרט ופרט של הבניין, כמה גדול יהיה כל חדר מחדרי הבית ואיככה יבנה. אך לגבי בניית ה'יסודות' לא יקבע עמו מאומה, כי מובן מאליו שעל הבונה להניח יסודות כנדרש, כי ללא יסודות אין כאן 'בניין' כלל... כיו"ב לענין המידות, התורה ציוותה לנו הרבה מצוות בעשה ולא תעשה, אך לא נתפרש בה ענין המידות, כי המידות המה ה'יסודות' שעליהם הושתתה כל התורה. ומבלעדי ה'יסודות' לא יוכל האדם להעמיד את 'בניין' התורה כראוי... כ. סיפר הגאון רבי משולם דוד סאלאווייציק זצ"ל שבצעירותו שלחו אביו הגרי"ז זצ"ל למסור סכום מעות לאיש פלוני עני ואביון. התנצל הבן ושאל אם אפשר לו לדחות את השליחות לזמן מאוחר יותר, כי זה כשעה ומחצה הוא מתייגע בסוגיא חמורה מאד שלא מצא בה ידיו ורגליו ורק עתה הוא מתחיל להבינה, על כן ברצונו לסיים את לימודו ומיד לאחמ"כ יקיים שליחותו, נענה הגרי"ז וסיפר מעשה שהיה אצל אביו הגר"ח זצ"ל, פעם ישב באסיפת הרבנים עם גדולי הדור, ובין הדיבורים נתגלגלה השיחה אודות הגאון רבי אליהו מייזל זצ"ל, נענה אחד מן היושבים ואמר אודותיו בנימת ביטול, שמכיוון שעסק כל כך הרבה בצרכי ציבור בצדקה וחסד על כן לא נותר ממנו ספר חידושים (ואם היה ממעט ב'חסדים' היה יכול ללמוד ולחדש יותר)... כשמוע כן הגר"ח נעמד על מקומו בסערה, וזעק 'כשיהודי לומד תורה, ובאמצע לימודו מבקשים ממנו לעשות איזה 'טובה' ליהודי (במקום שאינה נעשית על ידי אחרים), והוא דוחה אותם בטענה שאינו יכול להפסיק מלימודו, אזי גם כאשר הספר פתוח לפניו הרי הוא כסגור... אבל אם הוא סוגר את הספר והולך לסייע ליהודי, אזי גם כאשר הספר סגור הרי הוא כפתוח... ובזה יזכה לסייעתא דשמיא, והתורה מתברכת אצלו.

וגמירי דאי יתיב אארעא ושריק (שאם יושב על הארץ ומצפצף ושורק הרי זה סימן כי) אתא משיחא (שמיח בן דוד בא), שנאמר (זכריה י ח) אֲשֶׁרְקָה (מלשון צפצוף) לָהֶם וְאֶקְבְּצֵם, והיינו שאחרי שריקתו וצפצופו יבוא הגואל לקבץ נדחי ישראל.

וביארנו בספה"ק (שו"ת רב"ז ח"א, ילקוט החנוכי אות ל, שיה יצחק להנאון רבי יצחק שמעלקים, ועוד) כי נרמז בדברי חכמים וחידותם, כיון שבא רחם באו רחמים לעולם - שכאשר מתעורר בליבו של אדם רחמנות עי"ז נמשך עליו רחמים מלעילא, כי כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים, זאת ועוד, כי 'רחם' מורה על 'אהבה' [וכמו שתרגם אונקלוס מה שנאמר (בראשית כה כח) 'ויאהב יצחק' - וְרַחֵם יִצְחָק], וכיון שבא רחם - שתתרבה האהבה והאחדות בין ישראל באים רחמים לעולם, ונרמז זאת גם באומרם ועביד שרקרק, וכמו שכתב המהר"ל (ב"א) שיש בתיבה זו אותיות 'קשר' (מנ' אותיות הללו נבנתה תיבה זו), כלומר שיהיו קשורים ומחוברים זה לזה בעבותות אהבה. ועל כך אמרו, וגמירי דאי יתיב אארעא ושריק אתא משיחא, ר"ל, שאם תתפשט מידה יקרה זו בכל הארץ בוודאי יבוא מלך המשיח במהרה, שהרי כל סיבת הגלות הוא מפני שנאת חינם^{כא}, ועל ידי

שלה שפע קדוש להיותם עזרם ומגינם, כן עתה אם ישים אליו לבו ויקיץ מתרדמת יצרו יהיה לו עזר, כי הבא ליטהר מסייעין אותו, ומה גם כי הימים האלה מסוגלים לזה - עת שהגיעו אבותינו ליטהר, ואנחנו נחליץ חושים לעשות כמעשיהם, וליוהר בכל סדרי טהרה, ובפרט בענין שנאת חנם צריך לדקדק מאד, כי ידענו מה היה לתלמידי ר"ע בין פסח לעצרת (ומביא שם טעמים מדוע דייקא ימים אלו)^{כב}.

וכך כתב הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (חודש אייר ג א) שמנין מ"ט ימי הספירה עולה בנימטריא 'לב טוב', ולרמז לו, שבימים הללו עלינו להפך את לבבנו ל'לב טוב'^{כג}. והיינו, שלא די לו לאדם להיזהר מלצער את רעהו, אלא יהפך את מהותו להיות איש טוב הרוצה להיטיב לאחרים, להרגיש את השני ולהצטער בצר לו, לנהוג כבוד זה בזה ולהרבות בגמילות חסדים^{כד}.

והנה בסוף פרשתן נכתבה פרשת עופות הטמאים, ובתוכם נכלל 'ואת הרחם' (יא יח), ואמרו בגמרא (חולין סג.) 'רחם זו שרקרק, אמר רבי יוחנן למה נקרא שמו רחם, כיון שבא רחם באו רחמים לעולם. אמר רב ביבי בר אבבי והוא דיתבי אמדי ועביד שרקרק (שיושב על איזה דבר ומצפצף, ונשמע קולו כמו שאומר 'רקרק').

כא. פעם שמע הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע שבחצר קדשו פגעו באיזה יהודי, קרא הרה"ק לפוגע, ואמר לו אילו היה 'מנהג' שלא לפגוע ביהודי, היית נזהר יותר שלא לפגוע באחרים (כי במקומם נזהרו מאד בכל ה'מנהגים'...). בצחות לשון אמר לי רב חשוב בב"ב, שאולי לכן אמרו חז"ל 'שלא נהגו כבוד זה בזה', כלומר, שלא עשו את אלו העניינים (לכה"פ) 'למנהג', לכן לא הקפידו על הדבר כל כך...

כב. הנה רבים עוסקים בכל יום מימי הספירה באחד ממ"ח קנייני תורה, וכשתעיין תמצא שהקנין הל"ב הוא 'אוהב את הבריות', ובזה יבואר הטעם שפסקה המגפה אצל תלמידי רבי עקיבא בל"ג בעומר, שלאחר ש'הגיעו' ל'אוהב את הבריות' כבר 'נהגו כבוד זה בזה'.

כג. הנה כתיב בפרשתן (יא יט) בין העופות הטמאים 'את החסידה', והביא רש"י מדברי חז"ל 'ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חברותיה', וידוע להקשות שאם ה'חסידה' מופלגת כ"כ בטוב ליבה וגומלת חסדים, מדוע היא נמנית בין העופות הטמאים, וביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, כי דא עקא שגומלת חסדים היא רק עם חברותיה, ולא זו הדרך, אלא צריך לעשות צדקה וחסד עם הכל, ולא רק עם 'אנשי שלומנו'...

כד. נוראות כתב הרה"ק ה'בת עין' (ד"ה והוא) לגנות את המראים כלפי חוץ שהם אוהבים את רעיהם, ובאמת הם שונאים אותו בקרבם ו'שבע תועבות בליבם'. כי הנה נאמר בפרשת מאכלות אסורות (יא ז) 'ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא ושוסע שסע פרסה והוא גרה לא יגר טמא הוא לכם'. וכתב ה'אור החיים' הקדוש, שבא הכתוב לומר שאינו אסור באכילה אלא כל עוד ש'גרה לא יגר', אבל לעתיד לבוא יעלה גרה ויחזור להיות מותר. וכבר אמרו (רבינו בחיי בשם מדרש תנחומא) שנקרא החזיר בשם זה לפי שעתיד הקב"ה להחזירו לנו לעתיד לבוא.

ומבאר הרה"ק בדרך רמז, שיש אנשים הנוהגים כאותו 'דבר אחר' הפושט טלפיו ואומר טהור אני... שבחיצוניותו נראה שיש בו סימן כשרות, אך בפנימיותו טמא הוא שאינו מעלה גרה, כך הם - בחלקלקות לשונם מראים לרעיהם שהם אוהבים אותם, וכלפי חוץ הם נראים ככשרים, אבל באמת, 'גרה לא יגר' - בתוככי נפשם הם שונאים בכל

באר הפרשה - פרשת שמיני

תמימות תהיינה, עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום'. צא ולמד על תוקף קדושת הימים ממה שכתב הרמב"ן (ויקרא כג לו) והימים הספורים בינתיים כחולו של מועד, כלומר שכשם שחול המועד הוא הימים שבין יו"ט ראשון לאחרון של חג, כך ימי ספירת העומר הם כחול המועד בין פסח לעצרת¹.

'אהבת חנם' נזכה לנאולה, וכבר איתא במדרש (בר"ר צח ב) נעשו בני ישראל אגודה אחת - התקינו עצמכם לנאולה.

וספרתם לכם - קדושת ימי הספירה

בתיב (כג טו-טז), 'וספרתם לכם ממחרת השבת² מיום הביאתם את עומר התנופה³ שבע שבתות

ליבם, ומסיים ה'בת עין' וז"ל, וזה עיכוב הגאולה, שאין בן דוד בא עד שיטהר החזיר, היינו שיעלה גרה ויהיה פנימיות ליבו כמו שמראה בטלפיו. עכ"ל. וכלומר, שעלינו להתחזק לאהוב כל איש ישראל גם בפנימיות הלב, וכברו כך יהיה תוכו, שאף בתוככי נפשו יחפוץ בטובתו של חברו ויאהבנו כגופו, ועי"ז נזכה לקרב הגאולה במהרה בימינו, אמון. כה. איתא באבודרהם (תפילות הפסח, סוף פכ"א) הטעם שסופרים 'ספירת העומר' בימים אלו דייקא, כי בימים אלו - ימות הקציר, עת החמה בגבורתה מחממת את כל העולם מתעורר באדם רתיחת הדם ללהטו אחר התאוות ובקשות הנאות עולם הזה, ולכן ניתנו הימים לתקן עצמנו כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו, ומהאי טעמא תקנו לקרוא פרקי אבות בשבתות אלו ללמד את האדם דעת מה חובתו בעולמו, להכניע נפשו שלא תחפש אחר דברים המזיקים לנפשו.

עפי"ז יש לפרש שכשם שנותנים לתינוק מיד לאחר היוולדו תרופה לחסן את גופו שלא יחלה, כך נתן לנו הקב"ה ברחמי את ימי ספירת העומר מיד בתחילת ימי הקיץ לחזק את הנפש שלא תמשך לחטא ועוון.

כו. הנה הקשו רבים, מדוע נקרא העומר בשם 'עומר התנופה', הרי ענין התנופה לכאורה אינו אלא 'סעיף קטן' בכל הקרבת העומר, ואינו עיקר קרבן העומר, מה גם, שהביכורים והשלמים אף הם טעונים תנופה, ולא מצינו שנקרא שמם 'שלמי תנופה'. ומבאר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע שבא לרמז בזה שעל האדם לנער עצמו - זיך געבן א גוטן שאקל, כדי להתנער כליל מהגשמיות לרומם עצמו משקיעתו בתוככי הטבע. דוגמת תנופת הלויים שנועדה לנערם מן העולם ולהעלותם להיות קודש קדשים. תנופה והתנערות זו היא הקדמה לעבודת ימי הספירה בהם צריך להכניע עצמו ולמסור כל רצונותיו להקב"ה, אך כדי להגיע לדרגה זו צריך קודם האדם תנופה וטלטלה.

וכידוע שפעם פגש הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע יהודי של"ע כבר היה כ"כ מנותק מהיהדות עד ששום דיבורים לא הועילו לו רח"ל, מה עשה, תפסו בדש בגדו וטלטלו טלטול עז, מתוך זעקה - עד מתי תסתובב כך עלי אדמות, מיד נזדעזע הלה וזעק זעקה גדולה ומרה שרוצה לשוב בתשובה. והיינו שלפעמים האדם כ"כ התנתק משרשו עד שנצרך לטלטל אותו ולהניפו תנופה גדולה כדי לחזור לשרשו ולשנות מהותו, ומשום כן נקראת מצות העומר על שם התנופה שזה עניינה של מצוה זו שיטלטל האדם את עצמו וישנה מהותו (נת"ש ח"ב עמ' שיז).

מעשה בשני ידידים מנוער, אחד חכם ואחד טיפש, השנים עברו יחדיו את כל ימי נעוריהם, משבגרו נפרדו דרכיהם, החכם יצא לעולם הגדול ועשה חיל ב'עסקיו' והטיפש לא עשה מאומה ונשאר על מעמדו. פעם נפגשו השניים, ביקש הטיפש מהחכם, ידידי מנוער, גלה נא לי סודך הכמוס עמך, במה העשרת כ"כ, אמר החכם, מפעם לפעם הנני נודד למרחקים שם הנני קונה 'סחורה' ומביאה הנה, ובכסף שאקבל כאן תמורת ה'סחורה' הנני מתפרנס ברווח. תמה הטיפש על מעשיו, וכי ל'חכם' אתה נחשב, וכי איזה רווח יש בזה - לקנות 'סחורה' במרחק תמורת מעות טבין ותקילין ולהביאה הנה למוכרה בעד מעות, הרי סוף דבר תשאר עם מה שהיה לך מעיקרא 'מעות' ללא סחורה. החל החכם להסביר, שקונה סחורה הרבה בזול ומוכר הכל קימעא קימעא ביוקר, וממילא נשארים בידו יותר מעות ממה שהיו בידו בתחילת הדרך וזהו שכרו. ועדיין לא נרגע הלה ברוחו, בהוסיפו להקשות, הרי יש לסוחר הוצאות הדרך, ועליו לישון במלון בעת שהותו ביריד וכיו"ב, נמצא שהכסף שהוא מרוויח כלה על הוצאות אחרות, ושוב חזרה הקושיא למקומה - מה רווח יש בכל טלטולי הדרכים, כיצד תתעשר, בלית ברירה הוציא העשיר החכם את פנקסו שבו נכתבו כל הוצאותיו והכנסותיו, והראה לו בפרוטרוט, כך וכך הוצאות היו לי, כך וכך הכנסות היו לי, אחרי ניכוי סך ההוצאות מסך ההכנסות עלה הרווח לכך וכך, וסכום זה נכתב ב'שורה התחתונה' (אונטערשטע שורה) ... ויהי כאשר שמע מיודענו הטיפש את דבריו, הוסיף להקשות, אם כנים דברך, שהעיקר הוא מה שנכתב בשורה התחתונה, מדוע עליך להיטלטל בדרכים, ליסע למרחק מרחקים מביתך, קח נא את ה'פנקס' - כתוב בשורה התחתונה ככל אשר עולה ברצונך ל'הרוויח' והכל בא על מקומו בשלום, והנה אך למותר להסביר גודל טיפשותו של אותו חסר דעה, שהרי מה

הני יומי מפסח עד עצרת אין צריך לבוא במשפט בתשרי' - השומר ונוהר בסור מרע ועשה טוב בימים שבין פסח לעצרת הרי הוא מתוקן ועומד ואינו צריך לבוא לפני המלך המשפט ביום הדין.

ואילו הרה"ק האמרי אמת' זי"ע (אמור ד"ה וספרתם בד"ה לא נודע השנה) מביא משם האריז"ל שכמו שמפסח ועד העצרת הוא זמן גידול כל הפירות והתבואות, כן הוא זמן גידול הנפשי^כ. וכן מצינו בלשון הרה"ק

הגה"ק החיד"א זי"ע (לחם מן השמים, תרומה אות כא) מביא משמו של רבינו אפרים על הכתוב (שמות כו ו) 'ועשית חמישים קרסי זהב', שהוא מכוון על חמישים ימי הספירה הקדושים, וכמו שה'קרסים' המה המתחרים בין יריעות המשכן, כך אלו הימים המה ימי חיבור בין בני ישראל לבין אביהם שבשמים.

נוראות כתב הרה"ק השפת אמת' זי"ע (החודש תרל"ט) בשם הוזה"ק (תצוה קפג: עיי"ש) 'דמאן דנטיר

יועיל אם ירשום בפנקסיו שרווחיו גבוהים יותר ממה שהם באמת, כי עצם הנייר אינו כי אם חספא בעלמא, וכל תכלית עבודתו היא שלפי האמת יהיו לו הכנסות והוצאות וכו' וכוזה יתרבה ממנו באמת.

כיו"ב ממש הוא לענין הספירה, עלינו לזכור כל היום היכן הננו נמצאים - בימי ההכנה לקראת קבלת התורה, לעסוק בתורה ובתיקון המידות כל אחד באשר הוא, ואז יבוא בכל לילה לסכם בשורה התחתונה, הנה היום כך וכך לעומר, כבר התקרבת עוד קצת לקראת 'הר סיני', אבל לא סגי לספור ספירת העומר בתפילת ערבית ברחימו ודחילו בקולות וברקים, ואילו במשך כל היום להסיח דעתו לגמרי מכל עבודת האדם בימים אלו. כי אין הנהגה זאת דומה אלא לאותו טיפש שבסכלותו טועה וחושב שאפשר לשנות התוצאות ע"י שמשנה את המספרים בשורה התחתונה - כשיספור בסוף היום 'היום כך וכך'... ואף שאין לזלזל ח"ו בקיום המצווה כראוי, מיהו העיקר חסר מן הספר.

כז. אמר על כך הרה"ק מרוזין זי"ע, שהנה לפי דברי הרמב"ן יש לאסור נישואין בימי הספירה, כדרך שאין נושאים נשים בחולו של מועד, והיינו מטעם של 'שמחה', ולאידך, איתא בשו"ע (סי' תצ"ג ס"א) כי הטעם לאסור שמחת הנישואין בימים הללו - מפני האבלות שמתו בו תלמידי רבי עקיבא, והדבר אומר דרשני - שמחה או להיפך ח"ו. ויש לבאר כי הדבר תלוי באדם עצמו, אם מטהר עצמו בימי הספירה נעשים לו הימים בבחי' חול המועד, ואם לאו אינם אלא ימי אבלות ח"ו.

כח. וכבר כתב המהר"ל (חידושי אגדות, ר"ה) שלא בכדי קבע הקב"ה מועדי השנה בהם יראה כל זכורך את פני האדון לפי התבואה הגדלה בחודש האביב ונקצרת בחג השבועות - חג הקציר, אלא כי כמו כן אנו גדילים בימים הללו ברוחניות, כי בחג האביב - בחודש ניסן הוא הזמן המסוגל לגדול ולהתעלות, עד זמן שקוצר פירותיו הרוחניים בשבועות.

מין הבאר

בענין ימי הספירה נציגה נא ענין נפלא. הגה"ק המהרש"ל חיבר ספר מיוחד בענין 'למנצח בנגינות' בצורת המנורה, ושמו 'מנורת זהב טהור' ושם כתב והעתיק מדברי רבינו אלעזר בעל הרוקח בספר 'יראת א-ל'. וז"ל, ואמרו חכמים ז"ל, כל מי שמתפלל זה המזמור כמנורה בכל יום בהנץ החמה, לא יקרה לו שום גזירה רעה ויהיה חשוב לפני בורא עולם ית' הקב"ה כאילו הוא מדליק נרות בביהמ"ק, ויהיה מובטח שהוא בן עולם הבא.

וכל האומר אותו אחר ברכת כהנים בבוקר בשבעה שבועות של ימי הספירה לא יקרה לו שום נזק בכל השנה כולה, ויהיה מצליח במעשיו, וכוזה המזמור תמצא שבעה עניינים, נגד שבעה הקנים שיש במנורה, והם, חנינה, ברכה, אור, ישועה, הודאה, שמחה, רננה. שכל אלה העניינים עתידים להיות לישראל, וכל האומר אותו שבעה פעמים בדרך ויכוין, כי ילך לשלום ולהצלחה.

וז"ל הגה"ק רבי חיים פאלאגי (מועד לכל חי, ה כא) בשם ספר 'שלמי חגיגה' בשם אגרת הרמב"ן, וז"ל. כל ימי העומר יאמר בשעת (אחר וכנ"ל) ברכת כהנים מזמור למנצח בנגינות בצורת מנורה והוא סגולה נפלאה להצליח בכל מעשיו ואינו ניזוק כל אותו היום, ומוה"ר חסיד שבכהונה בספר שבט מוסר (פל"א אות יא) הביא זה בסתם וכנראה דהבין דהוא לכל ימות השנה, עכ"ל.

באר הפרשה - פרשת שמיני

נחשב לשניים. ולפי זה חמישים השנה הנכללים בספירת העומר עולים למאה שנה. וכבר נאמר (תהילים צ י) 'ימי שנותנו בהם שבעים שנה', ושבעים פעמים מאה שנים (שבספירת העומר בכל שנה ושנה) עולים סך הכל למניין שבעת אלפים שהם כנגד כל שנות העולם הזה (עי' ר"ה לא.). ומבואר בדבריו, שימי הספירה שקולים כנגד כל שנות קיום העולם מיום ברא אלוקים ארץ ושמים.

כמו שכתוב בתורה - התחזקות בלימוד התורה בימי הספירה מעיקרי 'עבודת הימים' האלו הוא בריבוי עסק לימוד התורה, אשר מלבד שאין לך הכנה גדולה ל'קבלת התורה' בחג השבועות מעצם לימוד התורה לא, הרי כבר נתבאר שימי הספירה הינם 'ימי טהרה', ימים שכל תכליתם להיטהר מכל סיג ופגם ולהתקדש בקדושה עליונה, והרי אין טהרה כתורה ואין קדושה כתורה, וכבר אמרו חז"ל (אבות ו ב) 'כל העוסק בתורה הרי זה מתעלה', על כן יאזור כל איש מתניו להרבות חילים לתורה, ואף מי שטרוד לפרנסתו ונוקק לצאת לפעול

ה'שפת אמת' זי"ע (תרמ"ב ד"ה ימי) 'וכל השנה תלוי באלה הימים' כ"ט.

נוראות מצינו בחתם סופר (דרשות רפ.) על גודל קדושת הימים, שהנה נאמר במצוות יובל (כה ה) 'וספרת לך שבע שבתות שנים שבע שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה', ותמוה לאיזה צורך נאמר בכתוב 'והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה', וכי אין לנו יודעים ש'שבע שנים שבע פעמים' עולה למניין מ"ט שנה. אלא שבא לרמוז כאן על ימי ספירת העומר 'שנקדש אותם ונספור מלשון זיכור וספירה שיהיו ספורים ומזוככים אצלנו עד שיחשב יום לשנה יום לשנה'. וממשיך החת"ם שבצירוף יום החמישים הוא יום מתן תורה עולה המניין לחמישים שנה בקדושה. והנה ידוע שכל דבר שבקדושה נחשב כפול, על דרך שאמרו בגמ' (בכורות ה.) 'מנה של קודש כפול היה', וזהו שנאמר במרגלים (במדבר יד לד) 'יום לשנה יום לשנה' שזכר ב' פעמים יום, כי כל יום

כ"ט. נוראות כתב ב'נהר שלום' להרה"ק הרש"ש זי"ע (דף לב:) וז"ל. כי פסח וימים אלו הם שורש לכל ימות השנה, ובדרך שאדם הולך בהם - בה מוליכים אותו כל ימות השנה.

ל. גם הזמן גרמא, ימי חודש אייר הבעל"ט, וכמו שכתב הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע (שמיני ד"ה אל) לרמז בצירוף שם הוי"ה ב"ה השייך לחודש אייר, שהוא יוצא מהכתוב (ירמיה ט כג) יתהלל המתהלל השָׁפֵל וְיִדְעַ אֹתִי וְגו', והרי שהוא מורה על יתרון ה'דעת', וכלשונו נתכשר חודש זה להשיג דעת התורה יותר משאר חדשים, ומבאר בזה מה שנהגו הקדמונים להתחיל ה'זמן' בר"ח אייר [וראה בהרחבה ב'בני יששכר' מאמרי חודש אייר מאמר א שהאריך בזה ברמזים שונים].

לא. וכלשון הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (שבועות תר"ס, ד"ה הלימוד) כל חמדת עוה"ז בא מתוך הרעבון, ולפי רוב הרגילות מתמעט האהבה והמרעיב עצמו אוכל לתיאבון, (אבל) התורה כל מה שעוסקים בה ביותר מתרבה אהבה וחמדת התורה.

מספרים על הגאון הגדול רבי חיים קרייזווירט זי"ע רבה של אנטווערפן שבבלגיה, ששבת פעם את שבתו בניו יארק שבארה"ב, ובצהרי יום השבת קודש מסר שיעור בפלפול ו'לומדות' בבית מדרש מקומי, המון העם המתגוררים בסביבות בית המדרש הגיעו בהמוניהם לשמוע את דבריו הקדושים והמאלפים, ואף מרחוק באו מאות יהודים אשר שירכו רגלם כשעה ושתיים בחום הקיץ, באמצע הדרשה נענה רבי חיים ואמר, 'הנה הולך אני לומר בפניכם סגולה בדוקה להתמדה בתורה הקדושה אשר היה שווה בשבילה כל המאמץ של שעות ההליכה עד הגיעכם הנה', וכך חזר שוב ושוב על גודל הסגולה אותה עומד הוא לומר כעת ותועלתה הרב, ולאחר כל הקדמות אלו נענה ואמר, 'הסגולה הגדולה ביותר לזכות על ידה להתמדת התורה היא להתישב ללמוד'... ואידך פירושא זיל גמור.

לב. ויתבאר במשל למי שהרחיק נדוד לארצות הגולה, שם הוקצה לו ארמון מפואר לצורך אכסנייתו, אלא שהלה נכנס לקומת המרתף (בייסמענט) עם חבילותיו ומטלטליו, ויהי אך הניח את חפציו ומטלטליו על הארץ מיד מצא עכברים וכל מיני שרצים רוחשים עליהם... מה עשה, העלה את חפציו מעל גבי השולחן... אך לא עבר זמן ארוך וגם שם מצא עכברים ומזיקים, משם העתיק את מקום חפציו ע"ג הארון - וגם שם לא שקטתי, יצא איש לרחובה של עיר וילך לדרוש את ה'מומחים' - וכי כל העיר כאן נגועה במכת העכברים ושמונה שרצים... ויענוהו כל העם יחדיו, לא ולא, אלא אתה הוא שירדת למרתף, והרי שם 'מקומם כבוד' של כל העברים והמזיקים, ואכן, כל עוד

ולעבודתו ירבה בקביעת עיתים לתורה^ל כחך בל יעבור, העליונה^{לה} כהכנה רבה לקראת האי יומא רבא של ועי"ז אכן יזכה להיטהר^{לד} ולהתקדש 'בקדושתך קבלת התורה לוי.

שתשאר 'תקוע' בשבתך בב"י סמענט תמצא את השרצים והמזיקים רוחשים מסביבך... הרי ארמון מפואר הוקצה עבור מע"כ, מה לך כי תשב מתחת לאדמה, קום עלה קומה אחת, לבית הארמון, ותמצא שאין כאן לא שרצים ולא עכברים - רק פאר והדר מלכות שבמלכות... כיו"ב, פעמים רואה האדם שבכל פינות שהוא פונה הוא מוצא 'שרצים' ומזיקים ברוח או בגשם... והוא תמה על עצמו מדוע אין העכברים מניחים לי לנפשי, איני מוצא דרך להפטר מהם, מה תקנתו 'יעסוק בתורה' ובה הוא 'מתעלה' - כאותו שעלה לקומה עליונה, במקום גבוה שבו אין שולטים כלל מזיקים ושאר מרעין בישין, והוא את נפשו הציל.

לג. דבר נאה שמעתי, כי הנה אחד מעיקרי מצוות היום בליל הסדר הוא 'והגדת לבנך', אמנם אם נשאל את הילדים מה היה אצלם עיקר ה'עסק' בזה הלילה - הרי כולם יענו ויאמרו שעיקר המצב וה'חגיגה' היה סביב ה'אפיקומן', כיצד הצליחו לגנוב אותו מבלי שירגישו בכך ומה בקשו תמורתו... ומעתה יש להתבונן, וכי כך הוא קיום מצוות והגדת לבנך לחנך אותם לגנוב...

אלא יש לבאר על דרך הרמז, שהנה נודע מה שכתב הרמב"ם (סוף הל' שמיטה ויובל) 'ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להיבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו וכו' הרי זה נתקדש קודש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים' וכו', ובאמת איז עס א שווערע רמב"ם (הרי זה רמב"ם מוקשה)... ואין הכוונה שקשה להבין דבריו אלא כיצד ניתן לקיימו 'להיבדל לעמוד לפני ה', והרי על כל אחד מוטל 'ריחים על צוואריו' להביא טרף לביתו כדי פרנסתם ומה עוד לגדלם ולהשיאם ושאר צרכים... על כן בליל הסדר הוא זמן 'והגדת לבנך' נוטלים אנו את המצה האמצעית שהיא כנגד לוי 'ולא שבט לוי בלבד'... ומלמדים את הילדים אם ברצונכם לקיים את דברי הרמב"ם אין עצה ואין תבונה אלא להיות 'גנב'... לגזול מזמנו העמוס ולהקדישו ב'קביעת עיתים לתורה', ורק עי"ז תוכלו להתגדל ולהתעלות... וכמו שביארו בעניין 'קביעת עיתים לתורה', שהוא על דרך שמצינו בגמ' (ר"ה כו): **קבען פלניא**, והוא מלשון **גזל**, (כדכתיב מלאכי ג ח, 'היקבע אדם אלוקים'), וכלומר שאף מי שטרוד ביותר בעסקיו צריך לגזול מסדר יומו ולייחד זמן ועת ללימוד התורה (עי' בשע"ת סי' קנו סק"ב בשם בעל ההפלאה).

מִן הַבָּאָר

וכי תאמרו מה נאכל... כבר הבטיחו לנו חז"ל הקדושים שיזמן לו הקב"ה פרנסתו, וכדאיתא בגמ' (ע"ז יט): 'אמר רבי יהושע בן לוי דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים כל העוסק בתורה נכסיו מצליחין לו', ויתר על כך איתא עוד (שם יט): 'כל העוסק בתורה, הקב"ה עושה לו חפציו'. ובמהרש"א מבאר, כי ה'עוסק בתורה' יצליח בכל ענייניו אף ללא השתדלות כלל, וסגי לו לחפוץ ולרצות בדבר מסוים - והקב"ה עושה לו 'חפציו', והן הן דברי הרמב"ם שם 'ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללויים'.

לד. סיפר הגה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל, שהרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע התבטא פעם אליו בכאב שלא כדרכו (כי היה נזהר מאד לא לדבר שום סרך גנאי על נפש מישראל), באים אלי אנשים ופניהם דומין לבהמות, וזאת מפני שעוד לא למדו באותו היום דף גמרא, והיינו שע"י הלימוד נעשה אדם בריה חדשה פנים חדשות באו לכאן... לה. נוראות מצינו במהר"ל (עיי' נתיבות עולם, נתיב הפרישות פ"א) המאיר באור יקרות עד היכן מגיעה קדושתו של הלומד תורה, וכך כתב המהר"ל, שמהות ועניין 'קדוש' הוא מלשון וממשמעות 'נבדל', ומילא אין האדם יכול להיות במהותו 'קדוש', שהרי הינו בשר ודם ויש בו חומר גס ועכור, אלא שמצווה הוא במצוות 'קדושים תהיו', כלומר לנהוג באופן של קדושה, ורק 'מלאך' הוא בעצמותו קדוש, שהרי כל כולו רוחניות מבלי שמץ גשמיות, אכן האדם הלומד תורה מתקדש יותר מהמלאכים, ונכנס למקום קודש הקדשים שאין רשות למלאך להיכנס לשם...

וכך כתב הרה"ק ה'בת עין' זיע"א (פרשת בשלח ד"ה נבוכים הם) וז"ל, מאמר הכתוב (משלי ג טו) 'יקרה היא מפנינים' ואמרו חז"ל (הוריות יג.) 'יקרה היא מכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים, (ולכאורה יקשה, מה שייך להתקדש יותר מכהן הגדול כשהוא נכנס אחת בשנה לבית קדשי הקדשים, אלא כך) פי', כי כה"ג היה נכנס רק 'בין הבדים' של הארון, ומי שלומד תורה הרי הוא נכנס לתוככי הארון ממש.

באר הפרשה - פרשת שמיני

ועי"ז יושפע שפע רב בכל העולמות, שפע ברכות טוב, רפואות וישועות לנו ולכל ישראל.

הנה בנוסח 'קדושה' בשחרית של שבת אומרים 'נקדישך ונעריצך כנועם שיח סוד שרפי קודש' (וי"א נקדש את שמך בעולם כשם שמקדישים אותו בשמי מרום), והיינו שאנו מקדשים ומקדישים שמו ית' כמו המלאכים בשמים ממעל, לעומת זאת בתפילת מוסף אומרים 'כתר יתנו לך ה' אלוקינו מלאכים המוני מעלה עם עמך ישראל קבוצי מטה', והרי שהמלאכים נותנים 'כתר' להקב"ה ביחד עם בני ישראל, וצריך ביאור 'מה נשתנה' מוסף משחרית, ומה אירע בינתיים שעל ידו נתעלו כ"כ בני ישראל להיות בדרגה שווה ביחד עם המלאכים עד שהם נותנים ביחד כתר להקב"ה. ומטו לבאר בשם הגה"צ רבי יוסף חיים זאננפעלד זצוק"ל רבה של עיה"ק ירושלים ת"ו, כי אכן כאן קודם קריאת התורה, כאן לאחר קריאת התורה, בתפילת שחרית שהיא קודם קריאת התורה אין אנו בדרגת המלאכים, ואין ביכולתנו לקדש שמו ית' אלא כשם שמקדישים אותו המלאכים בשמי מרום, אכן לאחר קריאת התורה נתקדשו בני ישראל בקדושת התורה עד שהם מגיעים למדרגת המלאכים לתת עימם ביחד 'כתר'...

לו. ועצה טובה קא משמע לן אשר מן הראוי לכל אחד לקבל על עצמו מעתה ועד חג השבועות הבעל"ט בל"ג תענית דיבור במחצית השעה הראשונה שבתחילת ה'סדר', ללמוד ברציפות בלי הפסק כלל (ובדרך צחות ייאמר אל בחורי הישיבות שישאלו את ה'משגיח' אימתי הוא תחילת הסדר.. וד"ל), וכך גם אלו שקובעים עיתים לתורה (שלא בהיכלי הישיבות או הכוללים) לא יפסיקו בשום אופן בחצי שעה הראשונה מלימודם, ובכך יזכו להגיע ליום חתונתו זה מתן תורה' כמחותנים נכבדים בעלי השמחה ולא כארחי פרחי...

ישקו העדרים

ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה

(תפילת רבש"ע אחר ספירת העומר)

ידועה השאלה שנשלחה לפני הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, ע"י תלמידי ישיבת נובהרדוק - שכמה מהתלמידים נתפסו והוגלו לסיביר הרחוקה, ומלבד הגלות בגוף היה בזה גלות נוראה לנשמה, מה גם שלא ניתן רשות להכניס אליהם שום אחד מספרי קודש רק דברי מאכל, ובאה השאלה האם מותר לעטוף את האוכל הנשלח אליהם עם דפי גמרא וכך יהא להם במה ללמוד, ענה הח"ח, בוודאי מותר הדבר, כי אין הכוונה לזלזל בדפי הגמרא, אדרבה, כל זה לא נעשה אלא מתוך חשיבותם ולגודל נחיצותם עבור הכלואים... שוב נשאל הח"ח, האם עדיף לעטוף האוכל בדפי גמרא קרועה העומדת כבר ממילא ל'גניזה' או לאו דווקא, ענה הח"ח, דווקא לא... יעטפו את האוכל דייקא בדפי גמרא חדשים, כי הישנים קדושה נפלאה וגדולה יש בהם, **כי בכל פעם שהאדם לומד בגמרא מיתוספת הקדושה בספר... לכן עדיף, לקחת ספר חדש שעדיין לא רבתה כל כך קדושתו. לדין יאמר, אם הספר ה'דומם' - תתגדל קדושתו ע"י העסק בו, ק"ו כמה מן הקדושה ניתוסף להאדם עצמו העוסק בתורה וביראה.**

בימי קדם בימי מגורי הגר"י אברהמסקי ז"ל ברוסי', נתפס פעם והושיבוהו בבית האסורים, בהיותו שם כתב את ספרו על תוספתא (חזון יחזקאל) והיה הדבר הפלא ופלא, כי ספרים לא היו לו שם, רק כתב הכל מכח הזכרון, ולא עוד אלא שגם נייר לכתובה לא היה לו, מה עשה, כל האסירים קבלו פיסות נייר קטנות כדי 'לגלגל' טאבאק ולהכין לעצמם סגרי', והגר"י מכר את מאכלו המועט שקיבל לאסירים אחרים תמורת ניירות הללו, ועליהם כתב את חידושי. בצאתו מבית האסורים רצה להדפיס את הכתבים, אבל חשש להדפיסם ברוסי', וחפש דרך להבריא הכתבים מחוץ לגבולות, ויהי היום, באה אליו אשה אחת מבנות ישראל (אחיינית של הגאון רבי ברוך בער זצ"ל), ובקשה ממנו ברכה על הברחת הגבול, הגר"י הבין שאין לה שאלה האם להבריא את הגבול, אלא החלטה, והיא רק באה לבקש ברכה, בירכה הגר"י וביקש ממנה שתוציא עמה את הכתבים, ואכן לאחר כמה שבועות נודע שב"ה הצליחה לברוח עם הכתבים.

אחרי עשרות שנים, כאשר הגר"י כבר שכנ בלאנדאן הבירה (בטרם עלתו לארה"ק) נכנסה אליו אשה אחת, ואמרה שהיא היתה האשה שהצילה את הכתבים, וספרה את השתלשלות העניינים, כיצד ברחו, התאספנו כשלושים איש יחדיו, כמובן ששכרנו מדריך 'מבריא' המכיר את כל הדרכים, בטרם צאתנו לדרך תפרתי את כתבי היד לתוככי בית הידיים (שרוול). והנה, כשתקרבונו לגבול החל המדריך לצעוק - כולם לברוח, כי הבחין מרחוק שחיילים מתקרבים עם כלבים המריחים... בסביבת אותו

ישקו העדרים

מקום היו הרבה קופות תבן, וכולם הסתתרו בתוכם, והנה היא שומעת שאחד הכלבים מתקרב אליה, וכבר חשבה שהיא צריכה לזעוק שמע ישראל, אבל לפליאתה אין הכלב נובח, לאידך בשאר הערימות הרגישו הכלבים ונבחו נוראות, ואכן לדאבון לב, את כולם הרגו ורק היא היחידה שנשארה בחיים, משם ברחו ומצאה עצמה בוילנא, נכנסה לרבי חיים עוזר וסיפרה סיפורה, אמר לה רבי חיים עוזר, **מה אינכם מבינים, הכלבים למודים להריח אנשים אבל אינם מריחים 'תורה' - את התורה לא הריחו, ובזכות כתבי היד ניצלת** (ספר מה אהבתי תורתך).

והנה כאשר נתבונן, יש כאן פליאה עצומה, כי הגם שהכלבים אינם מריחים תורה, אבל הרי היא היתה מורכבת מבשר ודם כשאר משתתפי המסע, מדוע לא הריחו הכלבים את בשרה... אלא, בע"כ תאמר, שהכתבים שנכתבו במסירות נפש עצומה בבית האסורים קדשו את בשרה להיות 'בשר קודש' - והיינו, **בשר שאין הכלבים יכולים להריח אותו...** אמור מעתה, כמה מתקדש העוסק בעצמו בתורה, עד שבשרו נעשה בשר אחר... וכל הכלבים וגודנא דיליה אין להם כל שליטה עליו כלל וכלל, התורה מגינה ומצלא עליו מכל חץ, מכל כלבין דחציפין, היא נותנת חיים לעושיה.

פאר מקדושים

פנינים נדירים מספרים עתיקי יומין

פרשת שמיני תשפ"ה

יידום אהרן. (י א)

שמעתי בשם הרב הגאון מו' יצחק ז"ל אב"ד דק"ק בעלזא טעם על וידום אהרן, משום דקיי"ל בפוסקים (עי' רמ"א סימן שע"ד ובצוואת רבי יהודה החסיד מהדורת אוצר הפוסקים סוף צוואה טו) אין מתאבלין על בן בכור ולא על בן ראשון שמת, וכיון דבני אהרן לא נטלו עצה זה מזה, א"כ היה להקטן למות תחילה שלא נתייעץ בגדול, והוי לגבי אהרן בן ראשון שמת, ואח"כ מת הבכור שגם עליו אין מתאבלים, לכך וידום אהרן, עכ"ל ודפח"ח.

(אהל יוסף על הש"ס (אלעקסנר תקכ"ז) לרבי יוסף יוסקא אב"ד פודקאמין)

ויקריבו אש זרה. (י א)

שמעתי כי בתיבות אש זרה רמזים חטאים של נדב ואביהוא שאמרו רז"ל בש"ס (עירובין סג.) ובמדרשים (ויק"ר פ"כ), והם ראשי תיבות אש זרה באופן זה, אש שתויים זרע רחוצים הוראה.

(חומת אנך להחיד"א)

ראשיכם אל תפרעו וגו' ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה. (י א)

ביאר מרן החתם סופר זצוק"ל, שאצל אהרן ובניו האבילות תהיה להם לנחמה על מיתת נדב ואביהו, לכן מחויבים לעצור בנפשם לכבוד ה' ולא יתאבלו, אבל כל בית ישראל אם לא יתאבלו במה יודע כי הרגישו במיתת הצדיקים האלו. ובזה ביאר מרן כי האר"י לוריא זצוק"ל מהאי טעמא לא שינה בגדיו בשבת חזון, כי צדיק כמותו היה לו למשיבת נפש להתאבל בשבת זה על חורבן המקדש, וע"ז באה החובה עליו שלא להתאבל, אשר יקשה עליו מהאבילות, אבל כל בית ישראל יבכו בשבת זה את השריפה אשר שרף ה' ולא ילמדו מהאר"י.

(ליקוטי חבר בן חיים ח"ג (פרעסבורג תר"מ) לרבי חזקיה פייבל פלוט)

***את זה תאכלו מכל אשר במים. (יג ט)**

באגרת אשר שלח מהר"י סג"ל (המהרי"ל) מק"ק מגנצא אל כל בני ברית יושבי הארץ כתוב שם בהגהות כת"י, בעיר וויזיל סמוך פרסה אחת לזנקווער, נהרגו בעו"ה [ע"י טביעה] בספינה על גהר לימ"ס שני לומדי תורה, הח"י וויבלי (פייבלי) בן אחיהו של מהר"י סג"ל והח"ר ארון ביצבך, ועוד שתי נשים. ושמעתי מפי מהר"י סג"ל, שבאותו יום אשר נהרג בן אחיהו הר"ר וויבלין הי"ד הנ"ל, טרם שידעו מזה במגנצא שהיתה משם מרחק ז' פרסאות, היתה אשתו רוצה לשתות ממים שבקנקן לפני מטתה בלילה, ובא אליה דג קטן מן המים לתוך פיה. וכשנתודע סיפורה המאורה אל המהר"ל והחזיקו לנס גדול, שהיה מורה על טביעת המים של בעלה.

(קובץ דברים נחמדים מתוך כתבי יד עתיקים, הוסיאטין תרס"ב)

פנינת דף היומי

וישלח את העורב ויצא וישבו, אמר ר"ל תשובה ניצחת השיב עורב לנח וכו', אם פגע בי שר חמה או צנה ואמות, נמצא העולם חסר בריה אחת, ועוד שמא לאשתי אתה צריך, אמר לו נח רשע במותר לי אסור, באסור לי לא כ"ש. (סנהדרין קח)

מקשין העולם האין מתורץ בזה קושיא הראשונה של העורב. וי"ל דבגמרא שם איתא שהעורב שימש בתיבה, וא"כ לפ"ז אף אם ימות הזכר לא יהיה בריה חסר, דזה ידוע שכן דרכן של עופות טמאים שמולידים ביצה ורובצים עליה, ולעולם ביצה ראשונה מולדת זכר. אבל איתא, דאם אדם בא על עוף עושה אותה עקרה. וא"כ י"ל דזהו שאמר העורב, שמא לאשתי אתה צריך לעשותה עקרה, ואז שוב אין בעולם נקיבה המולידה, ויהיה העולם חסר בריה. ועל זה השיב לו נח שפיר על שני טענותיו, על מה שאמר שמא יהיה עולם חסר בריה כשאמות, על זה א"ל 'רשע' על ששמת בתיבה, וא"כ אין העולם חסר בריה, דאשתך כבר רובצת על ביצתה. ועל שאמרת שמא לאשתי אתה צריך לעשותה עקרה, ע"ז השיב לו במותר אסור לי וכ"ש באסור.*

(ליקוטי נפתלי (פירודא תקכ"ט) לרבי נפתלי צבי הירש מפירודא)

*במסכת גיטין (מה). בעובדא דרבי עיליש שנשבה אמרו ז"ל, יומא חד הוה יתיב גביה ההוא גברא דהוה ידע בלישנא דציפורי, אתא עורבא וקא קרי ליה, אמר ליה מאי קאמר, אמר ליה עיליש ברח עיליש ברח, אמר עורבא שיקרא הוא ולא סמיכנא עליו. וכתב המהרש"א ז"ל שכן דרכו של עורב לשקר בשליחותיה כענין של נח עכ"ל. ותמה עליו הגאון רבי ישעיה פיק ז"ל בהגהותיו אוצר בלום על העין יעקב, לא ידעתי מאין תמצא בענין נח שהעורב היה משקר, הלא סירב בשלוחותו בטענה שאם יפגע בו שר חמה וצינה יחסר העולם מין אחד, ומצוה רבה ליתן מובן לדבריו של גאון עכ"ל. והנה להנ"ל שהעורב שימש בתיבה ואשתו נתעברה, א"כ איך אמר לנח שלא רוצה לצאת בשליחותו 'כדי שלא יחסר העולם מין אחד', הלא שימש בתיבה ואשתו נתעברה, ושפיר שיקר בזה לנח.

תיקון טעות

בגליון הקודם כתבתי על התולדות יעקב יוסף שנוול בשנת ת"ל ונפטר בשנת תקמ"ב, והעירוני שלפ"ז חי 112 שנים, אבל האמת הוא שנוול בשנת תנ"ה.

רבי יצחק אב"ד בעלזא

המאור הגדול החסיד המפורסם, זקן ויושב בישיבה, המקובל, נר ישראל פטיש החזק עמוד הימני, כך מתארים בסילודין את שמו של הגאון הקדוש רבי יצחק אב"ד בעלזא זצוק"ל.

אמו של רבי יצחק, היתה כפי הנראה בתו של הרה"ק רבי יצחק זצוק"ל אב"ד זאסלב, שהיה גיסו של הרה"ק רבי שמשון מאוסטראפאליע זצוק"ל חתן אביו רבי פסח מקאריץ הי"ד, שהיה חתן הג"ר שמשון מקרעמניץ אחיו של המהר"ל מפראג ז"ע.

כשהגיע רבי יצחק לפרקו, נשא את זוגתו הרבנית הצדקנית מרת מאמלא ע"ה בת הרב הפרנס הגאון הגדול מוהר"ר צבי הירש. אשה צדקנית זו חיברה תחינה בשם "תחינה לאומרה" תשובה ותפלה וצדקה בכל ימות השנה בכוונה ובפרט בעש"ת, ונדפסה בשש עשרה מהדורות.

ותהי ראשית ממלכתו של רבי יצחק, בעיר טישוויץ שם זכה להחזיק ישיבה ולהעמיד תלמידים מפורסמים שהאירו את עולם התורה בגאונותם ובצדקתם.

בשנת תפ"ז, לאחר פטירתו של אב"ד בעלזא הג"ר משה הכהן ז"ל בעמח"ס קרן אור, נתמנה רבי יצחק למלאות את מקומו ולכהן כאב"ד העיר בעלזא, וגם שם החזיק ישיבה והעמיד תלמידים חשובים, וכפי שהעיד תלמידו רבי דוד הכהן בעמח"ס מראה כהן בהקדמה לספרו של אביו קרן אור, שם הוא מתאר בסילודין את השפעת קדושתו וצדקתו בהנהגת הישיבה ורוממות הלימוד בו וזו לשונו, מי שלא ראה ישיבה כזה והנהגות אמ"ה הגאון וצדקתו וחסידותו ויפשי ישיבתו, לא ראה כבוד התורה מעולם.

המהר"ם מבילגורייא זצ"ל כותב בשם אחיו כ"ק מרן מהר"א מבעלזא ז"ע שסיפר, כי פעם בא בעל הבית אחד מאנשי העיר בעלזא לביתו של רבי יצחק זצ"ל ומצאו כשהוא לומד עם זקן אחד. לא הכיר הבעה"ב את הזקן הזה, ושאל את רבי יצחק זצ"ל לזהותו, והשיב לו רבי יצחק בתמיה 'צו אייך קומט ער דען גישט' [וכי אליך הוא לא בא], ולא הבין רבי יצחק ברוב תמימותו שאין אליהו הנביא מתגלה לבעה"ב זה.

לאחר הסתלקותו בסביבות שנת תקכ"א הובא למנוחות בבית החיים הישן בעיר בעלזא, ובספר דובר שלום הביא סיפור נורא בשם הג"ר יוסף אב"ד סעראצק, דבשנת תר"ו בא שר המחוז זאלקווי לבעלזא, וראה דרך מבוא העיר שיפוע גדול שהיתה סכנה, ושולח להערלים שיקחו עפר למלא העקוב למישור, והיה רשע אחד ואמר שאין עפר טוב כעפר הבית הקברות. מהרה צוה השר ליקח משם, והשליכו עצמות המתים מקברותם, אך כשבאו לגעת בקבר האב"ד רבי יצחק, תיכף נפל החופר בחולי השבץ, ובא אחר לחפור על מקומו, ותיכף נסתובב ראשו ונהפך פניו לאחור, ולא יאומן כי יסופר כי המגיד סיפר לי כי ראוהו כל העיר, וכן הוא בעצמו ראוהו. (גליון אור הצפון)

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת שמות תשפ"ה שנה י | גליון מס' 578

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

תשעים ואחד פסוקים

בספרי החמשים שבדינו מצין בסופה של כל פרשה מנין הפסוקים שבה, פרי מלאכתם של בעלי המסורה, אשר עסקו בשמורו המדויק של נסח התורה ושאר כתבי הקודש ובמניית פסוקיהם ואותיותיהם.

פרשת השבוע - שמות - מתחלת בכך שיש בה צ"א פסוקים כגימטריה של אמן. יש פרשות נוספות שמספר פסוקיהן הוא כמעט כמנין זה - פרשת פקודי מונה תשעים ושנים פסוקים, ופרשת תזריע מונה תשעים פסוקים. אך פרשה אחת יש בתורה שמספר הפסוקים בה הוא תשעים ואחד בדיוק, היא פרשת שמות.

נתקלתי במנין זה בנסבות פלאיות. היה זה בערב שבת קדש פרשת שמות בשנת תשע"ד. באותו יום הקדמתי לבוא לבית הפנסת בערב שבת, וזכיתי לממש לראשונה שאיפה שקננה בי תקופה ארוכה - לסים קריאת שנים מקרא ואחד תרגום עוד בערב שבת (כדעת המגו אברהם' רפה ו).

עם סיום קריאת הפסוק האחרון בפרשה, נתקלו עיני במנין פסוקי הפרשה ונפעמתי לראות שמספרם עולה כגימטריה של אמן, הקרובה כל כך ללבי.

מאחר יותר התחור לי קשר אישי משמעותי לפרשה זו ולמנין פסוקיה. בשנת תשע"ד, השנה שעליה אנו מדברים, חלה שבת פרשת שמות בתאריך כ"ו בניסן, שהוא יום היארצייט של זקני רבי יעקב דב מרמורשטיין זצ"ל שאות שמו ומורשתו זכיתי לשאת. הקפדתו של זקני על עניית אמן וצרכה הן בגיל והן בשנת פטירתו, שכן הוא נפטר בגיל צ"א בשנת תרצ"א. אלא שעתה התחור לי כי גם יום פטירתו אחוז וכרוך בעניית אמן. פרשת שמות, שקריאתה חלה בשנים רגילות בסמיכות או ביום פטירתו ממש, מכילה צ"א פסוקים בדיוק. העבדה שנתקלתי בכך לאחר אמירת "שנים מקרא" מוסיפה עמק נוסף בעיני, שכן בקריאת פרשת שמות "שנים מקרא", קוראים אנו קפ"ב פסוקים, כגימטריה של השם 'יעקב', שהוא כידוע בגימטריה שתי פעמים 'אמן'.

אוסף ואמר כי השם 'עבדיה' העולה בגימטריה 'אמן', ושבו בחרו בעלי המסורה כאות לציון מנין פסוקי פרשתנו, מלמד כי כל החפץ להיות עבד ה' באמת ובתמים - עליו להקפיד בכל לבו על עניית אמן. ובכך אקדיש עלון זה לזכרו ולעלוי נשמתו של זקני שהיה עבד ה' כל ימיו, רבי יעקב דב ב"ר שמואל מרדכי מרמורשטיין זצ"ל.

בקריאת 'עבדו את ה' ביראה!',
שבת שלום,

298 213 מחולקת

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

כבודה של עבודת ה'

"ומפתח אהל מועד לא תצאו פון תמתו כי שמן משחת ה' עליכם ועשו כדבר משה" (ז')

פסוק זה מורה שאסור לכהן לצאת מבית המקדש כאשר הוא באמצע עבודה, ואם עבר על אסור זה חייב מיתה בידי שמים (ראה רמב"ם ביאת מקדש פ"ב ה"ה). החנוך (מצוה קנא) מפרש כי התורה אסרה זאת לפי שפאשר הכהן מניח את עבודת המקדש ויוצא לעניניו הוא מראה זלזול בעבודת המקדש, שכן הוא מגלה בכך כי עניני העולם קודמים לה.

רבי שמשון דוד פינקוס מעורר כי מצוה זו מלמדת אותנו עד כמה עלינו להקפיד על כבודה של עבודת ה' שאנו מצוים בה, ולא להפסיק באמצע תפלה או אמירת ברכה כדי לעסוק בעניניו האישיים. על אף שתלאות החיים מעמידות לפתחו של האדם נסיונות וקשיים, עליו לעמד איתן ולהתנתק מעניני העולם הזה בעת התפלה ואמירת ברכה, ובכך יראה שעבודת ה' קודמת בעיניו לכל דבר אחר.

הרב פינקוס מוסיף ומספר ספור מעורר השתאות בענין זה:

"ומה נפלא המעשה ששמעתי על חכם אחד בדורנו, שנסע מארץ ישראל לאמריקה במטוס, ועשו חניית בינים בפריז, ונעמד שם להתפלל. לפתע באמצע תפלתו שומע הוא שמכרזים שכל הנוסעים צריכים לעלות למטוס, והנה כדי שלא להפסיד את הטיסה היה יכול למהר תפלתו בלי לעבר על שום הלכה בשלחן ערוך, ולרגילים בנסיעות ידוע עד כמה נסיון זה קשה, ומה נורא להרגיש נדח ותקוע במקום זר לחלוטין... וגם יש חשש שהמזודות יעלמו, ועוד הרבה חשבונות המורים לו לקצר תפלתו. אבל הרב הנזכר לא זע ממקומו, המשיך תפלתו במתינות כהרגלו והפסיד את הטיסה" (תפארת שמשון).

מאכלות אסורים מטמטמים את הלב

"אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם: כי אני ה' אלקיכם והתקדשתם והייתם קדשים" (יא מ-מ)

את הכתוב "ונטמתם בהם" דרשו חכמים (יומא לט א): "אל תקרי ונטמתם אלא ונטמטם", ללמדך ש"עברה מטמטמת לבו של אדם". וכתב על כך המסילת ישראל (פרק יא), שאף שכל עברה מטמטמת את הלב, מכל מקום אכילת מאכלות אסורות מטמטמת את הלב במיוחד "כיון שהם נכנסים בגופו של האדם ממש ונעשים בשר מבשרו".

רבי חיים פלאגי מפרש על פי זה, מדוע קבעו אנשי כנסת הגדולה בתפלת שמונה עשרה את ברכת "אתה חונן" מיד אחר ברכת "אתה קדוש", שכן בהתנאות ממאכלות אסורים מקים האדם את הכתוב הנאמר בהן "והתקדשתם והייתם קדשים", נשמר מטמטום הלב וזוכה לחכמה, בינה ודעת (ברכת מועדי לחיים ח"ב, דרוש כא לשבת הגדול).

הגר"ח קנייבסקי מוסיף ומבאר בזאת את הלשון בתפלת יום הכפורים: "אתה חופש כל חדרי בטן ובוהן כליות ולב", והינו שבוחן הקדוש ברוך הוא את טהרת הפליות והלב המכוננות את דרכו של האדם, כמאמר חכמים (ברכות א א): "כליות יועצות, לב מבין", על ידי שהוא חפש כל חדרי בטן - שלא התגעלו במאכלות אסורות (מחזור שיש שפתותינו יום הכפורים עמ' 81).

ברכות השחר בהלכה

במול בבונה בתברותא

לקראת יומא דהילולא של הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע שיחול ביום שלישי הבא עלינו לטובה, א' באיר, מובא בזאת ספור נורא הוד המתאר מארע פלאי שארע עם הרבי ר' שמעלקא, בעקבות הקפדתו שלא לברך כל ברכה מבלי שיהיה מי שיענה אחריה אמן. את הספור כותב רבי צבי יחזקאל מיכלזון, רבה של פלונסק ובעל שו"ת 'בית יחזקאל',

לפתע שמעתי רחש מבין השיחים שסביבי. הפניתי ראשי לכוון מקור הרחש והפתעתי לראות כיצד ממעבה עצי היער יוצאים שני אנשים בעלי מראה משונה ונורא הוד. האנשים התקרבו לעברי בלא אמר דברם ונעמדו לצדי.

בדאגה גוברת והולכת.

בשעה ש"נר אלקים טרם יכבה" היו אזניהם של הסובבים את משה הרבי פרויות היטב. פה קדשו של רבם הגדול לא פסק מלרחש בדברי תורה, תוך שבין לבין הוא מוסר הליכות חיים וארחות מוסר, מגלה טפח ומכסה טפחים, והם לא רצו להפסיד ולו הגה קדש אחד מדברותיו של רבם הנערץ.

בעצומה של שעה גדולה זו הפנה הרבי הקדוש את פניו לעברם של תלמידיו ואמר להם:

"ברצוני לספר לכם ספור מפלא שארע עמי. הספור התרחש לפני שנים רבות, ומאז התרחשותו היו כמה הזדמנויות שבהן חפצתי לספרו לכם. אולם יראתי פן תטילו בלבכם ספק בדבר התרחשותו, וכך נמצאתי מכשיל אתכם במקום להביא לכם תועלת. עתה, כאשר הנני חש כי קצי קרוב, חפץ אני לספר לפניכם דברים פהוגתם, למען תקחו מן מוסר ותלמדו כי כאשר אדם מוסר נפשו ורוצה בכל מאודו לקיים מצוה, מבטח לו כי משמים יסייעו בידו להשלים את רצונו".

המשיך הרבי ר' שמעלקא וספר לתלמידיו:

"בודאי יודעים ומכירים אתם את ההנהגה שבה נזהרתי מאז ומקדם ועד עצם היום הזה, שלא לברך ברכה מבלי שלצדי יעמד יהודי שיענה אמן אחר ברכתי.

וכבר הטעמתי את מנהגי לפניכם לא פעם, כי מכל ברכה נברא מלאך, ואולם צורתו אינה נשלמת אלא באמן שנענית אחריה. לפיכך מקפיד אני שברכותי תענינה באמן, כדי שהמלאך שנגבר מהן יברא בשלמות.

באחד הימים התבקשתי על ידי בעל בית עשיר מאחת העירות הסמוכות לניקלשבורג לשמש סנדק בברית מילה שערך

לבנו. ביום המיעד נשלחה לביתי על ידי אבי הבן כרפיה רתומה לסוסים אבירים כדי להובילני אל מקום הברית. הפרפיה הייתה נהוגה בידי עגלון שאמנם היה יהודי, אך סבר פניו, שיגו ושיחו העידו כי הוא איש גס והמוני הרחוק מדרך של תורה.

באמצע הדרך, כאשר עצרנו למנוחה קלה, הצרכתי לברך ברכת 'אשר יצר'. בחסדי שמים הזדמן לידי מעין מים שבו יכלתי לרחץ את ידי טרם הברכה. אולם, כאשר פנהגתי מאז ומקדם בקשתי לברך את הברכה לפני העגלון היהודי, כדי שהוא יענה אחרי אמן, הבנתי עד

סמטה יהודית בעיר ניקלשבורג. תמונה שצלמה בסביבות שנת תר"ס.

במכתבו לרבי משה מנחם ולדן, אשר בדומה לאביו רבי אהרן הוציא לאור חבורים מתורגם של גדולי התורה והחסידות. את המכתב הדפיס רבי משה מנחם בספרו 'אהל יצחק' (בהערה לאות קעו) ועל פיו נכתב הספור שלפניכם:

הימים - ימים שלאחר הפסח תקל"ח, המקום - מעון קדשו של הרבי הגאון הקדוש ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע. שוכב היה הרבי בחלשה על גבי מטתו, עיניו עצומות ופניו בוערות כלפיד. סביבו עמדו כגון עגלה בני ביתו ותלמידיו הדגולים, כשהם מביטים בו

מהרה כי האיש כה ריק ופוחז, עד שלא נתן לצרפו לשום דבר שבקדשה.

לא ידעתי להשית עצות בנפשי. הן כל ימי, עד לאותו מקרה, הצלחתי לשמור על הנהגתי בכל תקף. חרדתי מן המחשבה שאאלץ לוותר על כך בפעם הזו. כמו מאליה בקעה מלבי תפלה שאזכה גם הפעם לקיים את מנהגי, ושחלילה לא יברא מלאך פגום מחמת ברכתי, ובחסדי שמים תפלתי נשמעה.

לפתע שמעתי רחש מבין השיחים שסביבי. הפניתי ראשי לכוון מקור הרחש והפתעתי לראות כיצד ממעבה עצי היער יוצאים שני אנשים בעלי מראה משונה ונורא הוד. האנשים התקרבו לעברי בלא אמר דברם ונעמדו לצדי. פיון שפך, ברכתי מיד את הברכה בחיל וברעדה, ואותם אנשים ענו אחרי אמן במתיקות ובהתלהבות בלתי מצויה. בקשתי להודות להם, אלא שבטרם הספקתי לעשות זאת, נעלמו השנים מעיני כלא היו.

למשך דקות ארוכות עמדתי עם נרעש ונפחד. הבנתי כי רפאל וגבריאל - מלאכי אלקים - הם שנשלחו אלי מן השמים לענות אמן אחר ברכתי, אחר שמשמים חפצו שאתמיד בהנהגת הקדש שהרגלתי בה. למותר לצין כי אותו עגלון גס ופוחז לא ראה לא בבואם ולא בצאתם, ומיד לאחר מכן עליתי על העגלה ונסענו לחיים ולשלום.

באותו מעמד עלה בדעתי לדרש את לשון הכתוב באיוב (כג יג): 'והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש', המזכיר בפניו בתפלות ראש השנה בתוספת המלים: 'נורא וקדוש', וכך בארתי את לשון הכתוב:

כידוע, עגית אמן משלימה את דברי המברך והכל חפצים להשלים את ברכתם בעגית אמן. מה יעשה אדם שנאלץ לברך בבדידות, בביתו או בדרך למחוז חפצו, ואין מי שישלים את ברכתו בעגית אמן? על כך משיב הכתוב: 'והוא באחד' - כאשר האדם נאלץ לברך ביחידות, ומי ישיבנו? - ואין מי שיענה אחרי אמן, אזי אם ינפשו אותה - אם הוא משתוקק שברכתו תשלם בעגית אמן, כי אז ייעש - נורא וקדוש' - יש בידו לחולל נוראות בכך שישלחו לו מלאכים מן השמים, שיענו אמן להשלים את ברכתו.

בהמשך הדרך נמנמתי מעט על מושב העגלה, ומן השמים התגלה לי בחלום כי יפה כונתי בפרושי, ואכן היו אלו מלאכי אלקים אשר נשלחו אלי מן השמים לענות אמן אחר ברכתי."

את העבדה שנשלחו שני מלאכים לענות אמן אחר ברכתו של הרבי ר' שמעלקא, ולא היה די במלאך אחד, נתן להסביר על פי דברי הרמ"ע מפאנו בספרו 'עשרה מאמרות' (מאמר חסור דין ב טו, הובאו דבריו במחצית השקל' או"ח ו ט) הכותב: "מה טוב שיהי אצל כל אדם שני רעים - חברים, מקשיבים ועונים אמן אחר ברכתיו".

הוכחה שההשכמה לבית הכנסת מעניקה חיים

ב'לקוט שמעוני' (עקב רמז תתעא) מובא ספור נפלא בענין זה: "מעשה באשה אחת שהזקינה הרבה, ובאת לפני רבי יוסי בן חלפתא, אמרה לה: רבי, הזקנתי יותר מדאי ומעכשו חיים של נוול הם, שאיני טועמת לא מאכל ולא משקה ואני מבקשת להפטר מן העולם. אמר לה: מה מצוה את למודה לעשות בכל יום? אמרה לו: למודה אני, אפלו יש לי דבר חביב, אני מנחת אותו ומשכמת לבית הכנסת בכל יום. אמר לה: מגיעי עצמך מבית הכנסת שלשה ימים זה אחר זה. הלכה ועשתה כן וביום השלישי חלתה ומתה".

רבי אליהו הפהו האתמרי העיר, שאף שלכאורה מצד הדין אסור היה לרבי יוסי בן חלפתא להשיא לאשה זו עצה שבאמצעותה תקרב את מותה, מכל מקום עשה זאת כדי שיראו בני דורו באפן מוחשי כיצד ההשכמה לבית הכנסת מעניקה לאדם אריכות ימים, ומתוך כך יתחזקו בקיום מצוה זו. שהרי למדונו חכמים (ברכות נד א) כי בעת הצרף מתר לעשות דבר אסור למען כבוד שמים, ככתוב (תהלים קיט קכו): "עת לעשות לה' הפרו תורתך" (מדרש תלפיות' ערך בית הכנסת).

המשפטים לבית הכנסת מאריך ימים

במסכת ברכות (ח א) מובא שרבי יהושע בן לוי אמר לבניו שיקדמו לבוא לבית הכנסת וישארו בו עד שעה מאחרת, והנהגה זו תועיל להם שיארכו ימים. על פי זאת פרש הש"ל"ה הקדוש את בקשת דוד המלך (תהלים כג ו): "אף טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ושבתתי בבית ה' לארץ ימים". כך אמר דוד: מאחר שמקפיד אני להשכים ולהעריב "בבית ה'", בטוח אני שאזכה בעבור כך "לארץ ימים". מעתה כל שגומר לי לבקש הוא ש"אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי" - שאלו הימים שזכיתי בהם יהיו ימי טובה וחסד, ולא אסבל בהם חלילה קשי ויסורים (ש"ל"ה מס' תמיד אות כו).

שכר בעולם הזה ובעולם הבא

בבריתא ד"אלו דברים", אותה אנו אומרים כל בקר לאחר ברכת התורה, מונים חכמים מספר מצוות בודדות, עליהן אמרו "שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה והקרן קימת לו לעולם הבא". מצות "השכמת בית המדרש שחרית וערבית" נמנית עם המצוות הללו.

משמעות הדבר היא כי על ההשכמה לבית הכנסת זוכה האדם לשכר כבר בעולם הזה, אף אותו שכר אינו אלא בגדר "פרות", שכן עקר השכר - "הקרן", שמור לעולם הבא, שם מקבל האדם גמול שלם ונצחי.

יחודיות זו של אכילת פרות בעולם הזה, נוהגת רק במצוות הבודדות שמונו חכמים בבריתא זו, ואינה קימת בשאר מצוות, שעליהן אין לו לאדם אלא קרן לעולם הבא. כפי שכתבו בעלי התוספות בענין זה (בבא בתרא י א): "רב דברים אין עומדים לאדם בעולם הזה, אלא לאחר מיתה. ובעולם הזה אין עומדים לאדם אלא מצוות גדולות, כדתנן (קדושין לט ב): "אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה והקרן קימת לו לעולם הבא".

המשפטים לבית הכנסת מאריך ימים

במסכת אבות (ג י) אמרו חכמים: "שנה של שחרית... מוציאה את האדם מן העולם". מאידך גיסא, מצינו כי המשכים בבקר לתפלה - מאריך ימים, וכפי שהובא בגמרא (ברכות ח א) שכאשר ספרו לרבי יוחנן שמימים זקנים בכבל, תמה על כך, שהלא הבטחת התורה (דברים יא כא): "למען ירבו ימיהם", נאמרה רק "על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם" - בארץ ישראל? אף כשספרו לו שזקנים אלו מקפידים להשכים ולהעריב לבתי כנסיות, נחה דעתו, שזכו לאריכות ימים מפת הנהגתם זו.

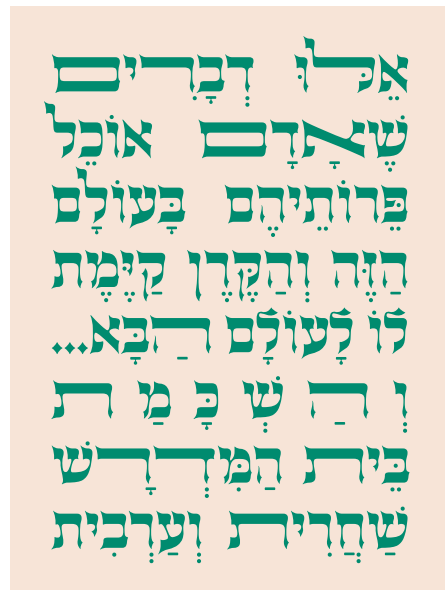
על בעל ה'קהלות יעקב' מספר שכאשר בא לפניו אברהם צעיר וספר לו כי כיון שהגיע לגיל שבו נפטר אביו, חושש הוא לחייו [כדברי המדרש (ב"ר תולדות סה יב): "הגיע אדם לפרק אבותיו... יצא מן המיתה"], יעץ לו על פי דברי הגמרא האמורים שיקפיד להשכים ולהעריב בבית הכנסת (קונטרס' מספד גדול עמ' נד).

דזי אמונים

דמוי אמן ומאה ברכות בפרשה

ענית אמן פהקרבת קרבנות

"ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימים לעלה: ושור ואיל לשלמים לזבח לפני ה' ומנחה בלילה בשמן כי היום ה' נראה אליכם" (ח-ט ד) "כי היום" בגימטריה 'אמן'. הכתוב "כי היום ה' נראה אליכם" בא לרמז כי גם היום, כאשר בטלה עבודת הקרבנות, יכולים לזכות לבחינת "ה' נראה אליכם" אליה זכו ישראל

בזמן הבית, על ידי ענית אמן כהלכה (משיבת נפש).

במקדש לא ענו אמן

"ויבא משה ואהרן אל אהל מועד ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם" (ט כג) במסכת תענית (טו ב) מובא כי במקדש לא היו עונים אמן אלא "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". בטעם הדבר באר רבי חיים מפרידבורג, אחיו של הפהר"ל מפראג:

בהיות המקדש על מכוננו, כאשר נגלה כבוד ה' לעין כל באמצעות הנסים שנעשו בו, היה העונה מצטרף למברך המצהיר בברכתו על מלכות ה', באמירת "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", לפי שהכל ראו בחוש את "כבוד מלכותו". אולם בזמן הגלות, כאשר כבוד ה' נסתה, המברך ממליך את בוראו, והעונה "אמן" מסכים עמו מתוך אמונה כי במהרה יתגלה כבוד מלכותו (אגרת הסייל' חלק הדרש אות ב).

אָמֵן אַחַת כְּרֵאוּי

בְּיוֹם שֶׁהֵגִיעַ הָאֲדָמוֹר רַבֵּי מֹשֶׁה מְקוֹבְרִין לְגִיל שְׁבַעִים, עָרְכוּ תַלְמִידָיו סְעוּדָה לְכַבּוֹד הַמֶּאֱרָע. לְקִרְאָת סוּף הַסְּעוּדָה נִכְנס הַרְבֵּי מְקוֹבְרִין וְאָמַר: "לוֹ הֵייתִי יוֹדֵעַ שֶׁבְּכָל חַיִּי עָנִיתִי אָמֵן אַחַת כְּמוֹ שְׁצָרִיךְ, כִּי אַז הָיָה כְּדָא". וּבַהֲזָדְמָנוֹת אַחֲרָת אָמַר: "אֱלוֹ הֵייתִי יוֹדֵעַ שֶׁבְּכָל חַיִּי עָנִיתִי אָמֵן אַחַת כְּרֵאוּי, לֹא הֵייתִי דוֹאֵג כְּלָל" (אֲמָרוֹת מֹשֶׁה [ב"ב תשע"ו] ח"א עמ' קצב-קצג).

עֲנִית אָמֵן בְּאִמוּנָה מְבִיאָה יְשׁוּעָה

אֶחָד מִחֲסִידֵי הָאֲדָמוֹר רַבֵּי מֹשֶׁה מְקוֹבְרִין בְּקֶשׁ לְהַכְנִס אֶל הַרְבֵּי כְּדֵי לְהַשִּׁיחַ אֶת לְבוֹ וּלְהַתְבַּרֵּךְ מִפּוֹ. בְּתַגּוּבָה אָמַר לוֹ הַרְבֵּי שִׁיכְנַס אֱלֹוֹ בְּשַׁעַר שֶׁהוּא סוֹעֵד אֶת לְבוֹ. בְּבוֹאוֹ שָׁמַע הַחֲסִיד אֶת הַרְבֵּי מְבַרֵּךְ אֶת הַבְּרוּכּוֹת: "בוֹרָא מִיְנִי מְזוֹנוֹת", "שֶׁהִכַּל נִהְיָה בְּדָבְרוֹ", וְהוּא עֲנָה אַחֲרָיו אָמֵן. אוֹ אַז אָמַר לוֹ הַרְבֵּי: "הִנֵּה שְׁמַעְתָּ אֶת בְּרוּכּוֹתַי וְעָנִית אַחֲרֵיהֶן אָמֵן שְׁמַשְׁמַעוּתָה אִמוּנָה בְּהַנְהַגַּת ה' בְּעוֹלָמוֹ, הָאֵם יֵשׁ לָךְ עוֹד מָה לְהוֹסִיף?" וְאָכֵן, הָאִמוּנָה שֶׁהַשְׁתַּרְשָׁה בְּלְבוֹ שֶׁל אוֹתוֹ חֲסִיד מְשַׁמְעֵת בְּרוּכּוֹת רַבּוֹ וְעֲנִית אָמֵן אַחֲרֵיהֶן, יִתְרָה אֶת אֲשֶׁר בְּקֶשׁ לוֹמַר, וְהוּא לֹא בְּקֶשׁ דָּבָר, מְלַבֵּד שֶׁתַּתְמִיד הָאִמוּנָה לְשֹׁכֵן בְּלְבוֹ (שֵׁם ח"א עמ' קד).

רַבֵּי מֹשֶׁה מְקוֹבְרִין ב"ט בְּנִיסָן תר"ח

בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּעִיר מְקוֹבְרִין שֶׁבְּבִלְאֲרוֹס, כְּפִי שֶׁהוּא נִרְאָה כְּיוֹם

רַבֵּי מֹשֶׁה פְּאֲלִיר מְקוֹבְרִין נוֹלַד בְּשָׁנַת תַּקמ"ד בְּעִיר פִּיֶּסֶק שְׁעַל יַד הָעִיר קוֹבְרִין הַסְּמוּכָה לְבְּרִיֶּסֶק, לְאֲבִיו רַבֵּי יִשְׂרָאֵל אֱלִיעֶזֶר. בְּצַעֲרֹתוֹ לְמַד תּוֹרָה וְאַרְחוֹת חַיִּים מִפִּי רַבֵּי מֹשֶׁה מְשֻׁרָשׁוֹב וּבַהֲמִשָּׁךְ הַחֵל לְהַסְתוֹפֵף בְּצִלוֹ שֶׁל הָאֲדָמוֹר רַבֵּי מְרְדִכֵי מְלִכוּוִיטֵשׁ. לְאַחַר הַסְתַּלְקוֹת רַבּוֹ הַסְתוֹפֵף בְּצֵל בְּנוֹ, הָאֲדָמוֹר רַבֵּי נַח מְלִכוּוִיטֵשׁ.

אַחַר פְּטִירַת הָאֲדָמוֹר רַבֵּי נַח מְלִכוּוִיטֵשׁ הַכְתִּירוֹהוּ הַחֲסִידִים לְאֲדָמוֹר וּמְנַהֵיג, וּבֵית מְדָרְשׁוֹ הוֹקֵם בְּקוֹבְרִין. פְּעַל רְבוֹת לְמַעַן יֵשׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶף כִּהֵן כְּנִשְׂיָא קֶפֶת מַעוֹת אֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ מִטַּעַם כּוֹלָל רִיֶּסוּן. קְבוּצָה מִחֲסִידָיו עָלוּ בְּעִידוֹ לְהַתְיָשֵׁב בְּטַבְּרִיָּה, וְאֶף הַקִּימוּ בָּהּ בֵּית כְּנֶסֶת.

ר' מֹשֶׁה הַמְּשִׁיב אֶת דְּרָךְ רְבוֹתָיו בְּעוֹבְדַת הַתְּפִלָּה. אָמַר כִּי כֹאֲשֶׁר אָדָם מְבַרֵּךְ בְּרִכָּה, עָלָיו לֹמַר אֶת הַמְּלָה הָרֵאשׁוֹנָה "בְּרוּךְ", בְּכִזּוֹ הַתְּלַהּבָת, עַד שֶׁלֹּא יִשָּׂאֵר בּוֹ כַח לֹמַר אֶת הַמְּלָה הַבָּאָה "אֲתָה" (אֲמָרוֹת מֹשֶׁה תְּפִלָּה).

נוֹדַע בְּעוֹנְתָנוֹתוֹ, וְעַל מַצְבָּתוֹ נִכְתַּב מַצְוָתוֹ: "כֹּל אִישׁ אֲשֶׁר יַעַז לְדַבֵּר עָלַי בְּתַאֲרֵי הַפְּלִגָּה אֶקוּם וְאֶטֶר בּוֹ בְּזֶה וּבְבָא, אֲבָל מִתָּר לְכָל אֶחָד לְהַגִּיד עָלַי שֶׁהֵייתִי אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל".

הַסְתַּלַּק בְּכ"ט בְּנִיסָן תר"ח וּמְנַחֲתוֹ כְּבוֹד בְּקוֹבְרִין. דְּקוֹת לְפָנָי הַסְתַּלְקוֹתוֹ שְׁמַעוּ אוֹתוֹ לוֹחֵשׁ אֶת בְּרִכַּת "אֱלֹקֵי נַשְׁמָה". דְּבַרֵי תוֹרָתוֹ נֶאֱסַפּוּ בְּסַפֵּר 'אֲמָרוֹת מֹשֶׁה'.

אֵל תַּחֲמִיץ אֶת הַבְּרָכָה

כֹּל בְּקָר יֵשׁ בְּיַדְכֶם הַזְדַּמְנוֹת שֶׁלֹּא תִסְלָא בְּפִזּוֹ. אִם רַק תִּקְדִּימוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְתַעֲנֵנו אָמֵן אַחַר בְּרוּכּוֹת הַשַּׁחַר שֶׁל הַמַּתְפַּלְלִים, תּוֹכְלוּ לְזַכּוֹת בְּאִמּוּנֵים רְבוֹת. רְבּוֹת יְהוֹמִי אָמֵן מִתְגַּלְגָּלִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּשַׁעוֹת הַבְּקָר, וּבְיָדְךָ לְאֶסְפוֹן. זָכֹר! כָּל עֲנִית אָמֵן כַּהֲלָכָה עוֹלָה עַד שְׁמַי רוּם וּפּוֹתַחַת בְּפָנֶיךָ שְׁעָרִים:

שְׁעָרֵי חַיִּים טוֹבִים
"הַעוֹנָה אָמֵן כַּהֲלָכָה מִאֲרִיכִים לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו בְּטוֹבָה" (רוֹשְׁלִמִי בְּרוּכּוֹת ח')

שְׁעָרֵי יְשׁוּעָה
"הַקַּב"ה נִפְרַע מִשׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל בְּזָכוֹת עֲנִית בְּגִי אָדָם שְׁעוֹנִים אָמֵן בְּהַשְׁכַּמַּת הַבְּקָר" (תַּנְד"א רְבָא י"א).

שְׁעָרֵי תְּפִלָּה
"בְּזָכוֹת עֲנִית אָמֵן מִתְקַבְּלַת הַתְּפִלָּה" (זוֹה"ק וְגִלְגָּ רַפַּח ב).

בִּידֶךָ לַעֲשׂוֹת מִהַפְּכָה שֶׁל מִמֶּשׁ

בְּכַךְ שֶׁתְּשַׁכְּסִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְתַעוֹרֵר אַחֲרַיִם לְבַרֵּךְ בְּפָנֶיךָ, תִּגְרַם לְמַהַפְּכָה שֶׁל קִדְשָׁה שֶׁתְּשַׁפִּיעַ עַל כָּל הַמַּתְפַּלְלִים סְבִיבְךָ.

עֵת לַעֲשׂוֹת

אֵל תִּקַּל רֹאשׁ וְאֵל תִּזְלַזַּל חֲלִילָה בְּכַחַה שֶׁל עֲנִית אָמֵן. הַשְּׁכַם לְבוֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת, עֲנָה אָמֵן אַחַר בְּרוּכּוֹת הַשַּׁחַר שֶׁל הַמַּתְפַּלְלִים וּפְתַח אֶת כָּל הַשְּׁעָרִים.

{ אז נדברו }

פרשת שמני תשפ"ה | גליזון מס': 687 | לסדר: "זירא כל העם זירונו"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

אחת ולתמיד: למה לגואל הדם מותר להרוג אדם שהרג בשגגה?

נצל את ההזדמנות שכעת בדף היומי הסוגיה הייתה סביב רוצח נפש בשגגה וערי מקלט וגואל הדם וכו'... (בדרך כלל זה בפרשת מסעי או בפרשת שופטים שאז כולם עסוקים או בסוף זמן קיץ או בתחילת זמן אלול) ואני רוצה אחת ולתמיד לשאול את הקוראים הנלבבים: האם יש לכם איזה פשט וקצה חוט להסביר לי מה פשר המושג הכ"כ מסתורי שנקרא 'גואל הדם' או יותר נכון: איך המושג 'גואל הדם' מסתדר עם ההשקפה התורנית שמקובלת בימינו? **מה אני מתכוין???**

לצערנו הרב גם בדורנו קורה לפעמים מקרים עגומים ל"ע של רוצח נפש בשגגה... מדובר באנשים נפלאים... הכי טובים... לפעמים מדובר באיש חסד שכולו לב ונשמה אבל הנסתרות לה' אלוקינו... והאלוקים אינה לידו... והוא עשה רעבערס ברכב ולא שם לב ורח"ל קרה מה שקרה... ולצערנו זה דברים שקורים, וכשזה קורה, זה יכול לקרות גם במשפחות הכי טובות... וכאן אני לא צריך לספר לך שאנחנו כחרדים!!!! אנחנו מכירים כבר בעל פה את התגובה הטבעית והאצילית שמצליחה כל פעם מחדש לטלטל ולהסעיר ולעורר קידוש שמים עצום בכל העולם כולו... זו התגובה הסלחנית! והלא כועסת! והלא מאשימה!! שהמשפחה האבלה עסוקה בלנחם ולהרגיע את מי שהמקרה התגלגל על ידו... שהוא מצידו כמובן מורט שערות ראשו וחרב עליו עולמו ומיחל 'מי יתן מותי תחתיו' ובני המשפחה יוצרים מולו קשר ומבהירים לו בכל דרך אפשרית שאין לנו שום טינה עליך והכל בגזירת עליון!!! ואתה יודע מה... עזוב... בא לא נלך רחוק... יש לי חבר שאחותו נהרגה לפני שנה בפגיגה ירי בכניסה לירושלים... שאלתי אותו: מאז המקרה הזה, יש לך יותר שנאה ותיעוב נגד המחבלים והאיסלאם?? הוא ענה לי: תאמין לי בכנות... שאף פעם זה לא עלה אצלו כנושא... הרוצח... המחבל... מאיפה הוא הגיע... מי שלח אותו... מאיזה ארגון... מי אחראי למחדל... זה נושא שאף פעם לא עלה אצלו על השלחן... כ"כ ברור לנו שיש פה יד ה' וצריך לקבל באהבה ולהתחזק ומשיח וכו'... שמי רצח... ונקמה... וגואל הדם... זה בכלל לא נושא...)

ואני עומד ושואל: איך זה מסתדר עם השקפת התורה???

הרי בתורה כתוב ש-אשר לא צדה והאלוקים אינה לידו, ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה!!! התורה מעמידה בפנינו השקפה שברגע שיש רוצח נפש בשגגה, יש מצות עשה מן התורה לקרובים לראות אותו כאויב ולהיות גואל הדם ולגאול את דם הנרצח בדם שופכן... ככה כתוב בתורה... **אז איפה זה היום?? למה היום הגישה היא הפוכה במאה שמונים מעלות??** ובינינו... אני הרבה יותר מבין את הגישה של היום!!! סו"ס אם אנחנו באמת מאמינים שהכל בגזירת עליון... ומסכן... אותו יהודי שזה התגלגל על ידו... הרי הוא שרוף מבפנים ומרוסק עד דכדוכה של נפש, (וברוב המקרים הוא היה מעדיף להחליף, שהוא היה הנרצח והנרצח היה הרוצח) והיות והוא באמת לא התכוין והוא כזה נשמה טובה... אז למה מגיע לו שאני אסמן אותו כאויב?? למה מגיע לו שאני אהרוג אותו? לא די לו הצרה האיומה שנפלה עליו שהתגלגל על ידו כזה דבר, אלא גם להאשים אותו ולרדוף אותו? למה?? **בפרט!!! שהתורה בעצמה טוענת את הטענה הזו!!!** בתורה כתוב: 'פן ירדוף גואל הדם אחרי הרוצח, כי יחם לבבו והשיגו... **ולו איש משפט מוות** כי לא שונא הוא לו מתמול שלשום!! כלומר: התורה בעצמה מנסה לגונן ולחפות על הרוצח בשגגה... ולדבר על לבו של גואל הדם... תעשה טובה... תרחם על הרוצח... אל תהרוג אותו... אין לו משפט מוות, כי הרי הוא עשה את זה בשגגה... נו... אם התורה בעצמה מבינה שלא מגיע לרוצח למות, אז למה במקביל היא מעודדת ונותנת סמכות לגואל הדם להרוג?? מה זה המנגנון המשולב הזה?? (ולהגיד שירדה תורה לסוף דעתו של אדם, שמרוב רגש נקמה הוא ילך להרוג את הרוצח, זה לא נכון, כי גם מי שנוצח ואין לו קרובים, בי"ד מצווים להעמיד לו גואל הדם... כלומר: יש עניין בעצם הדבר שנקרא גואל הדם) איך זה הולך ביחד? מצד אחד התורה בונה ערי מקלט ומכשירה לרוצח את כל מנגנוני ההצלה ומשקיעה אינסוף משאבים ולוגיסטיקה ב'הצילו העדה את הרוצח'... ומצד שני התורה מעודדת את גואל הדם לנקום?? **בטח גם אתה שאלת את השאלה הזו...**

אז ככה: התשובה היא ארוכה ומפותלת!!! אבל היות והשאלה מציקה, אז בא נקצר הליכים ונוריד כפפות, בא נסכם שאני מוריד את הדברים על השלחן כמות שהם בלי ריפודים והקדמות, (ותנשום נשימה עמוקה) ובכך: **מוכרחים לומר!!!** שהתפיסת עולם של פעם הייתה הפוכה במאה שמונים מעלות מהתפיסת עולם של היום... (אתה מבין לבד שהמשפט אמור להיות הפוך, שהתפיסה היום היא הפוכה לגמרי מהתפיסה האמיתית של פעם... אבל נקטתי בשפה הקולחת) התפיסה של היום היא שחיי אדם כאן בעולם זה הערך הכי הכי הכי בעולם!!! אין ערך יותר גדול מחיי אדם... אתה מסכים איתי?? אז זהו!!! שבדיוק כמו שהיום כ"כ ברור שחיי אדם זה הערך הכי נעלה!!! **ככה פעם זה היה בדיק הפורן!** ערכי הדת והרוחניות הם היו הערך הכי הכי הכי נעלה... וממילא באופן טבעי דווקא ערך חיי אדם נדחק הכי לפינה... וכאן חשוב להדגיש: אני כעת לא מדבר על השקפת התורה!!! אני מדבר כעת בשלב אחד לפני... אני מדבר על מושכל ראשון כללי של יהודי וגוי כאחד... (עוד לפני שהתורה מציגה בפנינו את ההשקפה הנכונה) היות ופעם הבינו את מה שאנחנו פחות מבינים היום... הבינו שעיקר ה'אירוע' של העולם זה המשמעות, והערכים, ודת, ורוחניות, ואלוקים, ממילא דווקא חיי אדם זה הערך הכי פחות מהותי וממילא הוא נדחק לפינה... כי חיי אדם זה משהו מקרי... ואילו הערכים הרוחניים הם תופסים את כל המרחב!!!

ממילא באופן טבעי היה תמיד איזשהו זלזול מובנה מסוים בערך של חיי אדם!! כל ערך דתי אחר, היה תופס מקום יותר מרכזי מאשר חיי אדם, אלא!!! שכאן ה' פונה אלינו בתורתו ומגיש בפנינו את השקפת התורה---

ההמשך בעמוד 6 בגיליון זה...

רוצים להיות שותפים

בהוצאות העלון?

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

באשראי: "נדרים פלוס"

(שם קופה: עלון אז נדברו)

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

תודה מראש!!!

מאזוז צוק"ל

עם ישראל התעטף באבל במוצאי שביעי של פסח בהגיע הבשורה על מרן הגאון ר' מאיר מאזוז צוק"ל...

כשאני מנסה לנגוע בשולי גלימתו של הרב מאזוז אני פוגש אבסורד... האבסורד הוא שאני ועוד כמה יהודים כמוני היכרנו אותו בעיקר דרך העלון המתוק והחביב שנקרא 'בית נאמן'!!! עלון שעשה טוב לכולם... היו שם כל מיני דברים מעניינים... ובינינו... אותי מה שהכי תפס בעלון הזה, זה לא התוכן, אלא הצורה... הפשטות!!!! איך שכל דבר מונח על השלחן בלי גיגונים... בלי התפלוליות... (רק בתור דוגמא: אם אני אתפוס רב בישראל על חם כשהוא קורא עיתון המודיע!!! עקרונית איך בזה שום בעיה... אבל ברגע שהרב מאזוז אומר בשיעור השבועי שלו וורט, והוא אומר שהוא ראה את הוורט הזה בעיתון המודיע וזה עוד כתוב בעלון... זה הוציא אותי מהכלים!!! הפשטות הזו!!!! כן... ראיתי וורט בעיתון, ואני חושב שהוא וורט יפה... מה שבטוח!!! תשכח שאני אכתוב וורט בעלון, לא בשם המודיע... ולא בשם המוסף של יתד...) בקיצור: משם אנחנו בעיקר פגשנו את הרב מאזוז מידי שבוע... וזה האבסורד פה!!!!

כי... כי מי שקצת יודע... ויש הרבה שידועים... מרן הרב מאזוז היה ראש ישיבה שהעמיד הרבה תלמידים!!!! ולא סתם תלמידים אלא תלמידים מובהקים עם פלומבא של דרך לימוד שהוכיחה את עצמה!!!! זו אולי הישיבה האחרונה בתבל שיש לה שיטה בלעדית משלה... והשיטה הזו העמידה תלמידי חכמים מופלגים!!! עם הזכויות יוצרים בבלעדית השיטה הלימוד של הרב מאזוז... ו... ואתה חושב שזה מעניין את משהו? אתה חושב ששיטה חושב לרגע לאמץ את השיטה של הרב מאזוז?? תהיה רגוע!!! למרות שהשיטה הזו הוכיחה את עצמה, אבל אף אחד עדיין לא ניסה 'לגנוב' לרב מאזוז את הזכויות יוצרים... ולמה?? כי זו שיטה מאוד אמיתית!!! יותר מידי אמיתית!!! הרב מאזוז חנך לעיון אמיתי!!! להיצמד לגמ' רש"י תוס', להבין עד הסוף מה כתוב... לדייק בכל מילה ברש"י ותוס', השיטה הזו יכולה להוכיח את עצמה עד מחר... השאלה היא: האם אנחנו מוכנים להוכיח את עצמנו להכניס את עצמו לדרך הלימוד התובענית הזו... ואז ירא אלוקים ויוכח אמש...

זה היה מרן ר' מאיר מאזוז... עם כל הכבוד לעלון החביב בית נאמן... השיעור קומה האמיתי היה בכלל בכלל לא חובבני!!! מדובר בהעמדת דור של תלמידי חכמים שלומדים בישרות ובעיון אמיתי... דרך ברורה והשקפה צרופה של בית היצר להעמדת בני תורה אמיתיים, --- אבל עדיין!!! סו"ס כעת שכולנו מנסים נאחזים בשולי גלימתו... אי אפשר להתעלם מה'גלימה' הקצרה שהייתה לו והכובע קש שהוא לבש עד יומו האחרון... שבא לידי ביטוי בסגנון ה"כ פשוט וטבעי ללא שום גינוני כבוד והתפלולות... והשילוב הזה!!! של שיעור קומה תורני כ"כ תובעני וברור מחד... ומאיך הפשטות והחביבות וה'דעתו מעורבת עם הבריות'... הניגוד הקיצוני הזה שהשתלב בדמות אחת... הרי בדיק על דא וכיצו"ב התבטא רבי הקדוש: שהיא הדרך הישרה שיבור לו האדם כל שתפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם... אוי מי יתן לנו תמורתנו... מי יתן לנו תורה שלימה שכזו בשילוב ענווה ופשטות ללא גיגונים וללא משא פנים... הזן הנכחד הזה שהולך ונעלם מן העולם אנחנו חייבים להיאחז בו... ויתן ה' שפירתם של צדיקים תהא כפרה על כל ישראל ובתלמידיו ממשכי דרכו ינחמו כל בית ישראל

מסר חובה לכל אשת אברך ברגע שבעלה לא בבית...

כולנו מכירים את הסיפור עם רחל אשת רבי עקיבא שלאחר י"ב שנים הגיע מישהו ושאל אותה: איפה בעלך... עזב ונטש אותך במשך שנים עשרה שנים ולא חזר... ואז ענתה לו רחל: אני שמחה שהוא לומד תורה, ואם הוא שומע לי שישאר עוד י"ב שנים...

ואני עומד ושואל בתום לב: רחל רחל... מי אמר לך שהוא יושב ולומד?? אולי הוא סתם מתבטל?? אולי הוא לא חוזר הבייתה בגלל שלא נעים לו... הוא מתבייש ממך... סו"ס הוא הרי הבטיח לך שהוא ילך ללמוד תורה... והוא ניסה וניסה כמה וכמה פעמים ולא הצליח... והוא הרי יודע איזה ציפיות יש לך ממנו... מי כמוהו יודע איזה הקרבה עצומה עשית למענו שהסכמת לוותר על כל מנעמי עולם ולו בשביל להצמיח אותו ולשלוח אותו לבית המדרש... ותכל'ס הוא הולך שוב ושוב... וזה לא!!! לא הולך!!! בינינו... כשאני משקלל את כל הנתונים האלו... איך שמצד אחד אותו עקיבא סוחב איתו כ"כ הרבה משקעים ואכזבות, ומצד שני יש פה איזה מישהי שנושפת לו בעורף ומפתחת בו ציפיות מטורפות... ולא סתם אלא שרפה קשורים עם כל העולם והכל בשביל לדחוף אותו עם כל הכח ו... ולאן? לאיפה שהוא צבר הכי הרבה אכזבות ותסכולים בחיים... אם אני הייתי במקומו של עקיבא לא הייתי מסוגל לחזור הבייתה!!! הייתי מרגיש כזו תעוקה ברגון!!! הייתי מרגיש כזה לחץ מזו שכ"כ תולה בי תקוות ו... וההלו... אני לא שם... איך אני מוריד אותה מהעץ הזה... אני מצדי חושב שאפילו רבי עקיבא היה חוזר להיות עקיבא עם כזו אשה מלחיצה, אתה יודע מה זה אברך כולל שאשתו מפעילה עליו כזה לחץ אטומי!!! ההלו... אני מסתכסת עם כל העולם... משליכה הכל מאחורי... רק תשב ותלמד... אני לצערי מכיר כאלו שלא היו עמי ארצות והלחץ שהופעל מהאשה מעצם זה שהיא מספרת לו איזה סקנדל היה פה בבית ולא קראתי לך כי אתה למדת... אני מכיר כאלו שזה לבד משתק אותם... הההלו... תפסקי להלחץ!!! תרדי מהעץ... זה רק מאבן אותי... (לתשומת ליבם של... של כאלו שהמסר הזה נועד בשבילם, ניתן למסור לאשה ולהגיד שזה ממני, לא ממך... כמובן שזה לא נכון אצל כולם), ואני עומד ושואל: מי אמר לך רחל, שאם בעלך לא פה סימן שהוא לומד!! הרי פעם האחרונה שהוא היה פה. הוא עדיין היה עם הארץ ואולי הוא ראה כמה שאת מאוכזבת ממנו... והוא לא עמד בזה ולכן הוא החליט להמשיך להיות ע"ה במקום אחר?

ועל כרחך!!! מכורח הקושיה הגדולה והנוראה אנחנו מוכרחים להסיק!!!

שכנראה... כנראה שרחל העניקה לאותו עקיבא תחושה כ"כ בטוחה ויציבה!!! היא קיבלה אותו לגמרי לגמרי כמות שהוא!! ונתנה לו להרגיש שאני מקבלת אותך איך שאתה בכל מצב, וזה הגיע אצלה כ"כ עמוק מבפנים, שהיה ברור לשניהם כשמש בצהרים, שמה שיהיה ומה שלא יהיה, אני תמיד מקבלת אותך כאן!!! ואתה תמיד רצויה!!! וממילא היה ברור לה שאם הוא לא מסתדר ולא טוב לו, הוא בטטטוח יחזור הבייתה כי אין לו שום סיבה שלא...

וזה!!! זה היה הסוד הצבאי שלה!!! וכאן היא הצליחה להפאות שכבות של תסכולים ולמנף את אותו עקיבא ולהתניע אותו קדימה... רחל זיהתה בעקיבא פוטנציאל עצום אבל תקוע במדחפים... יש פה מטוס שיכול להמריא, אבל אין לו שדה תעופה בטוח!!! הוא כ"כ מפחד להרגיש אכזבה שהוא לא מסוגל להמריא... באה רחל ואמרה לו: אני רוצה לעשות איתך תנאים... אני מתחייבת לך שאין לי שום ציפיות ממך!!! אני תמיד אקבל אותך כמות שאתה!! ואני אף פעם לא אתאכזב ממך!!! אבל!!! מה שאני רוצה ממך... שאתה במקביל תתחייב לי שאתה תמיד מתחיל... תתחייב לי שאתה אף פעם לא מתייאש מלהתניע, אני מתחייבת אף פעם לא להתאכזב כשתחזור הבייתה ותגיד לא הצלחתי, אבל אתה תתחייב שאף פעם לא תתייאש מלנסות שוב... זה הסיכום!!! וזה היה אמיתי עד הסוף...

ופה צמח רבי עקיבא!!! הוא צמח מאשה שלא פיתחה בו ציפיות של הישגים!!! היא פיתחה בו רק ציפיה אחת: אל תתייאש מלהתחיל שוב... (מה הפלא שמקובלנו שלמשה רבינו נתגלו מ"ט שערי בינה, ואילו שער הנו"ן נתגלה רק לרבי עקיבא, ולמה?? כי שער הנו"ן של טומאה זה שער היאוש שעם ישראל עמדו על מפתנו בעומק השעבוד שזה אומר שגם האנחה והזעקה שהייתה להם עד כה במצרים, גם את זה הם הלכו להפסיד אילולי גאלם ה', ואילו שער הנו"ן של קדושה זה שאין יאוש מאף יהודי, ואת זה גילה ר"ע)

אני מוכרח לומר שיש לי הרבה תיאוריות וורטים והרגשים סביב המעשה של ר"ע ורחל... במשך השנים כתבתי על זה הרבה... אבל הנקודה הזו שהוזכרה כאן אני משוכנע בה במיליון אחוז!!! וזו אחת הנקודות הכואבות והרגישות שקיימות בדורנו...

בנות הסמינר מקבלות חינוך מאוד עוצמתי על בית של תורה... והן נכנסות בסערה לחיי הנישואין עם המון המון מוטיבציה לשלוח את הבעל ללמוד תורה... והוא אוזח שם!! הוא אוהב ללמוד... אבל הההלו... בלי לחץ... אתן משדרות לחץ... ושלא תבין: אני לא מדבר פה על הבעל הזה שמתברר שהוא לא בשביל ללמוד... והוא צריך לצאת מהכולל... גם את זה יש וזו סוגיה בפ"ע... אני מדבר פה על אברך ש-כן!!! כן מחובר ללימוד... וכן רוצה ללמוד... אבל לפעמים יש איזושהי תשדורת של לחץ... (לדוגמא: אנשים לפעמים מתקשרים להתיעץ איתי והם רוצים לבא אלי לחיפה!! אני בשום אופן לא מסכים!!! תדבר איתי כמה שאתה רוצה בטלפון... למה?? כי אם אתה טורח ומגיע עד אלי אתה מפעיל עלי לחץ... אתה משדר לי שאני הולך פה להושיע אותך וחבל... זה עצמו כבר משתק אותי... תן לי לדבר איתך כמו בן אדם... אל תשקיע בי יותר מידי... לא רוצה ממך כסף... תן לי לנסות לעזור לך כמו יהודי טוב... על אותו משקל-) אשת אברך... תארי לעצמך שבעלך היה מתרוצץ קילומטרים בשביל להשיג לך אבקת אפיה שהיה בזה קצת מחסור בפסח... היה נוסע לעיר אחרת בשביל להביא לך קלורבי... ההלו תרגע... תאר לעצמך שסו"ס חזרת מהחנות והבאת לי אבקת אפיה ומשום מה אין לי כח לאפות... אבל אתה נשפת לי בעורף וזה מלחץ... ושוב: אני מדבר כבר על ר' עקיבא!!! שכבר מחובר ללימוד!! והלחץ הזה עלול לשתק אותך... הההלו: להרגיע!!! תני לו... תני לו את הזמן שלו...

יש וורט נפלא שאשתי חידשה... (היא אומרת את זה בכל הרצאה שקוראים לה בהסכמה מלאה שלי) שכתוב הני נשי במאי זכין, בזה שהם ממתניות לבעליהן... אז כולם מבינים שממתניות לבעליהן הכוונה היא שיחזרו מבית המדרש... אז זהו!! שאשתי חידשה שממתניות לבעליהן הכוונה... ממתניות לו שיגדל!!! חכי... תני לו את הזמן שלו... הוא עוד צריך לגדול... ומיותר לציין שאשתי לא חידשה את זה בסדר א'... היא חידשה את זה עמוק מתוך ניסיון החיים!! כן... היא חיכתה לי... בסבלנות... ארך לי זמן... ולאט לאט זה קורה... בלי עליהם ובלי דחפורים... היא מצידה דחפה אותי להתחיל ואף פעם לא התאכזבה מציפיות מוגזמות... אני חושב שהיסוד הזה הוא מאוד מאוד חשוב!!! וכבר היו נשים מבוגרות דומעות שהעידו ששם הם איבדו את הרבי עקיבא שלהם... אבל אנחנו פה במאמר הזה בשביל להצמיח!!!

שיח בין ההורים הפרומע'רס--

לזוג המודרני...

יהודי אחד התקשר אלי... על הרגע הראשון אני שומע טון של ירושלמי שורשי מהישוב הישן.. בקושי יודע עברית... (אני כבר מתחיל לחשוש איזה פשקויל הוא רוצה להוציא עליו) ואז הוא מספר לי: יש לי משפחה גדולה... כולם ב"ה נשואים והולכים בדרך הישר... כולם גרים כאן באזור זכרון משה... אבל יש לי בן אחד שנקרא זלמי שהוא לא!! לא בכיוון!! לא הולך בדרך הישר. ואני לאט לאט מתחיל לתחקר: מה... הוא חילוני?? הוא בהודו?

לא!! ממש לא!! הוא דווקא דתי... הוא אפילו עם כיפה שחורה. הוא גם נשוי עם ילדים... נו... אז למה אתה אומר שהוא לא הולך בדרך הישר?? תשמע... הוא מודרני... כל הלך החיים שלו הוא אחר!! הוא שונה לגמרי ממה שמקובל אצלנו!! הוא הלך לגור באיזה עיר רחוקה ומעורבת... ואיך שאשתו לבושה ואיך שהילדים שלו נראים וכו'... ואני מצידי כבר מתחיל לצחצח חרבות ומתכוון לתת לו מוסר שלא כולם חייבים ללבוש כתונת פסים וללכת עם כובע סופר וזה לא הופך אותם לחילונים... אבל הנס היה שנתתי לו להמשיך לדבר... ואז הוא סיפר שלשניהם יש סמארטפון... והבית נראה בהתאם... הם שולח את הילדים למוסדות דתיים לייט... אה... טוב... פה גם אני מבין שזה לא רק מתחיל ונגמר בסגנון לבוש אלא באמת באורח חיים פושר ומודרני ומיתרני...

הוא סיים לספר בכאב על הבן שלו... ואז אני שואל אותו: כן... מה אתה כעת רוצה ממני?? מה השאלה שלך?? הרי התקשרת אלי לא בשביל לשפוך את הלב... אתה רוצה משהו!! הוא עונה לי: כן!! השאלה שלי היא כזאת!! הילד שלי מצד אחד משתדל לשמור איתנו על קשר ולמרות השוני הם מגיעים ומכבדים... אבל הילד שלי לא טיפש... הוא מבין שהוא הכבשה השחורה של המשפחה... אפילו שאנחנו מצידנו לא אומרים כלום... אבל הוא מרגיש שבשבילנו ההורים- הוא אכזבה ומורת רוח... ומידי פעם הוא שולף לי: אבא... תדע לך... שאני ירא שמים לא פחות מהרשתי... (הרשי זה אח אחד מתחתיו, אברך בן עליה שהקים משפחה מפוארת ועושה לנו נחת כאן בתוך הקהילה) תדע לך שיש לי 'אלוקים' לא פחות מהפרומערס הכי גדולים כאן במאה שערים... והוא אומר את זה כל פעם!! ולפעמים הוא אומר, אבא תדע לך, שאשתי- עדי, לא פחות צדיקה מבריינדל... (בריינדל זה הבת הגדולה שלנו, עקרת בית צנועה וצדקנית, והיא תופרת בשעות הפנאי, מיותר לציין שעל הדלת של הבית של כל הילדים שלי יש מדבקה: כאן גרים בשמחה ובלי אינטרנט וכו') נו... תגידי לי מה אני אמור להגיב כשהוא אומר לי את זה? מה הסיפור שלו?? הוא טוען שאשתו הנהגת הקרייריסטית עם הסמארטפון יותר צדיקה מבריינדל שלנו... מה אני אמור לחשוב?? אני בעד!! רק שישביר לי 'מאיפה' בדיוק... תבין: מילא זלמי שלי היה מתריס ולועג לכל הקדוש

עם גייה והוא כבר מאושר... לא!! מדובר פה ביעקב אבינו שהמושגים שלו זו השלמות הכי גדולה!! וזה לא סתירה שישנם כל מיני סוגי שלמויות... יש שלמות של מאה אחוז צדקות נוסח בנימין!! יש שלמות של מאה אחוז של עמידה בניסיון שלא להיכשל בגייה... והנמשל די ברור... ישנם כל מיני סוגים של צדקות... יש לך את הרשי הבן הצעיר... שהוא קיבל מאה במבחן נוסח בנימין... הוא נשאר ספון בבית ה', נשאר צמוד לדרך ישראל סבא ולא זז כמלא נימה... ידיד ה'... חופף עליו כל היום והוא צדיק גמור... אבל ההלו... אל תשכח שלבנימין יש אח שקוראים לו יוסף!! ויוסף מקבל מאה על זה שהוא נמצא בערות מצרים והוא חשוף בעת ובעונה אחת לאלפי אתרים פסולים ומאות אפילקציות של 'בת אל נכר' והוא נשאר יהודי... וגם הוא מקבל מאה במבחן!! רק זה מבחן אחר!!

עניתי לאותו יהודי: אני לא אומר שהבן שלך צודק!! אבל אם שאלת מה הוא חושב כשהוא אומר שאשתו יותר צדיקה מבריינדל והוא יותר צדיק מאחיו הרשי... אז הנה... לזה הוא מתכוין... הבן שלך אומר לך: אבא!! נכון... נכון שאחי הרשי הוא בנימין... ובין כתפיו שכן, הוא שכן של ה', ספון בביהמ"ד כל היום... ידיד ה' ישכון לבטח עליו... אבל קח בחשבון שאני? אני לא כמו אחי בנימין... אבל אני יוסף... אני נמצא בזירה אחרת לגמרי!! אני חשוף לעולם הרבה יותר מאתגר ומסוכן... ואני חשוף לשפלות רוחנית קיומית ואם אני בכל זאת מחזיק ראש מעל המים וממשיך לקבוע עיתים לתורה ולהחזיק בערכים מסוימים אז קח בחשבון שגם אני מקבל מאה במבחן!! רק זה מבחן אחר!!

עד כאן מה שעניתי לאותו אבא... וחשוב לי לציין שהוא הבין לגמרי מה שאמרת!! למרות שהוא היה צ'אלמער שורשי... והייתי מבין אותו אם היה אורך לו זמן לעכל את זה... אבל הוא הפתיע והבין מהר... אתה יודע למה? כי כמה שהוא צ'אלמער... יותר ממה שהוא צ'אלמער- הוא אבא!! וסו"ס אבא רוצה לשמוע דברים טובים על הבן שלו... והוא שמח עם זה מאוד מאוד!! תבעתי ממנו לרוות נחת גם מהזוג הזה...

אבל מה אתה חושב... שזה כ"כ פשוט כמו שהצגתי לו את זה...?? הלוואי... הלוואי וזה היה כ"כ פשוט... דא עקא שזה לא כ"כ פשוט... ולמה?? כי דבר ראשון: אם אני באמת כ"כ צודק... אז באמת מה הבעיה... כל בחור חרדי שהתגלש החוצה וקנה סמארטפון יבא ויגיד להורים שלו, מה אתם רוצים... אני לא פחות צדיק מיענקי שיושב ולומד בלי פלאפון בכלל... כי לכל אחד יש את המבחן שלו ואת המאה שלו במבחן והמאה במבחן שלי שאני לא מתחתן עם גייה... אז זהו!! שברור שאחרי הכל... אותו זלמי הוא כשלון!! את הכשלון הזה אנחנו לא יכולים לקחת ממנו!! זה שהרשי המשיך להיות ספון בבית ה' ואתה זלמי התגלשת ויצאת החוצה... לך

והיקר... היה פה לפחות ויכוח... הייתי מנסה להוכיח לו... הייתי שולח אותו לסמינר ערכים... אבל לא!! הוא מתעקש לטעון שהוא ירא שמים לא פחות מהאחים שלו... ואני... יש לי ברירה? אני מהנהג לו בחצי ראש... והוא אומר לי: אבא... אני יודע שאתה לא חושב ככה... והוא צודק!! אני באמת לא מסכים איתו... ואני רואה שזה איכפת לו... הוא רוצה שאני אעריך אותו... ואני לא מצליח... מה... אתה עיוור?? אתה לא רואה את הפערים התהומיים בין הרמה הרוחנית שלך לאחים שלך שאין להם אפילו מייל? וכעת אותו צ'אלמער פונה אלי ושואל: אולי תסביר לי אותו... אולי תעזור לי להבין את זלמי שלי... כשהוא אומר לי שאשתו לא פחות מצדיקה מבריינדל... מה הוא חושב... הרי אפילו מפגר רואה שאשתו מודרנית ואיפוניסטית והכל זועק חומריות ואילו בריינדל שלנו זה האידישע מאמע... מה יש פה להבין... ואילו הוא מתעקש לטעון שהם לא פחות צדיקים... לא איכפת לי להשתכנע שזה נכון, אבל מה אעשה... אני לא מצליח להשתכנע... עד כאן דברי האבא...

אז זהו!!! שכאן אנחנו נכנסים לאחת הסוגיות הסבוכות ביותר...

זו תמיד הייתה סוגיה סבוכה!! לא רק בדור שלנו!! במקום להתפתל אני אלך ישר לדוגמא הכי קיצונית: ליעקב אבינו יש שנים עשר ילדים מצוינים אחד אחד! כולם מביאים ציונים מאה במבחן אחד אחד!! יששכר נבחן על כל הש"ס וקיבל מאה וזכה בקרן אברהם הכהן בכתר תורה... לוי נבחן על כל ד' חלקי שו"ע וקיבל מאה וזכה ב'נזר הוראה'... וגם יוסף... יוסף גם עבר מבחן וקיבל מאה... מה המבחן של יוסף?? ש... ש... שהוא לא התחתן עם גייה!! הוא קיבל מאה!!!

שמעת?? יוסף קיבל מאה במבחן!! מה המבחן?? לא להתחתן עם גייה!! אה... תאר לעצמך שאתה הוא האבא של החתן העולמי וכולם מגיעים לאחל לך: אוהו... מזל טוב... בלי עין הרע!!!!!! הבן שלך קיבל מאה במבחן!! מה המבחן?? היה לו ניסיון להתחתן עם גייה... ברגע האחרון לא!! הוא עמד במבחן... אז זהו שאם יש פעם אחת בתורה חמסה... איפה זה?? בן פורת יוסף בן פורת עלי עין... יוסף הצדיק זה הבן המוצלח ביותר של יעקב אבינו... בלי עין הרע... טפו טפו... מה יש?? הוא קיבל מאה במבחן מול ה'דובה' פוטיפר!! חיה רעה כמעט אכלתהו... כמעט טרף טורף יוסף... אבל בסוף הוא עמד בניסיון והוא הגאוה של יעקב אבינו!! תולדות יעקב- יוסף!!!!!! הלאה... יש ליעקב אבינו עוד בן שקיבל מאה במבחן... יהודה... יהודה הודה על האמת וחזר בתשובה... הוא קיבל מאה במבחן של תשובה, ובמקביל!!!!!! יש ליעקב אבינו את בנימין מעולם לא חטא... אפילו לא נדנד חטא... בנימין מת בעטיו של נחש... שלא תגידי לי שיעקב אבינו מדובר באיזה מסורתי פושט שלא מפתח ציפיות... ולכן מספיק לו שהילד שלו לא התחתן

במבחן הראשוני!!! כי הרשי וזלמי, שניהם נולדו במאה שערים, ובריינדל ועדי, שניהם למדו בבנות ירושלים, ואילו הרשי ובריינדל נשאו במאה שערים, וזלמי ועדי התגלו החוצה, האם אתם-זלמי ועדי, אתם מסכימים להודות שבמבחן הזה נכשלתם?? אם אתם מסכימים לבלוע את הכשלון הזה... אז מכאן ואילך אתם סיפור של הצלחה!!!! כי איפה שאתם נמצאים עכשיו... אתם באמת יראי שמים ועומדים בניסיונות שמסתמא הצ'אלמער ממאה שערים לא היה עומד בהם... אבל את הכשלון הראשוני לא תמלטו מבלועו!!! ולמה זה כ"כ עקרוני??

כי תבינו אותנו- זלמי ועדי... תבינו אותנו שאנחנו לא יכולים לתת פלומבא של לכתחילה לרמה הרוחנית שבו אתם נמצאים!!! אם אנחנו נתייחס לרמה הרוחנית שלכם במבט של 'לכתחילה' אנחנו פושטים רגל, כי אנחנו לכתחילה נגד אינטרנט... אנחנו שמרנים... ואנחנו הולכים עם זה עד הסוף... ומי שלא יציב את הקו הזה בצורה הכי ברורה אז את התוצאות אנחנו רואים בנוער של הד"ל... אין פה משהו באמצע, אם אנחנו נגד אינטרנט ונגד המודרניות והפשרנות אז זה עד הסוף... ומי שמחזיק סמארטפון וחי באורח חיים מודרני ומתירני הוא כשלון מהלך!!!! ולכן אתה זלמי!!! **אם אתה תסכים להכיר בכשלון!!!** לאבא שלך **יהיה את הרשות להכיר בהצלחה!!!** אם אתה תסכים לחתום על המסמך ולהודות בפה מלא, נכשלת בזה שהגעתי לשם... אז נוכל לדרוש מאבא שלך לחתום גם הוא מתחת ולהגיד זלמי שלי... אתה סיפור של הצלחה!!!! אתה בן שבמצב הנוכחי עושה המון נחת רוח לה'. וגם לי מגיע הנחת הזו... התפילה שלי והתקווה שלי והחלום הכי מתוק שיכול להיות לי שהמאמר הזה יגיע לשני הידיים!!! גם לזלמי וגם לאבא שלו...

ששניהם יקראו את אותה ספרה עוד יותר טוב... שהם יקראו את זה על אותה ספרה עוד יותר טוב... ואם אזכה שבאמצע הקריאה הם ירימו ראש, והעיניים שלהם יפגשו עוד יותר טוב... ואם אזכה ששניהם יסכימו עם כל מה שכתוב אז... אני יכול לומר: שתמיד יהיה להם רק טוב...

---אז זלמי!!!! החיים לא נגמרים כאן... היום כולנו עדים לתופעה שפעם הייתה הרבה פחות מצויה... היום אתה יכול לראות אנשים שבאמצע החיים עושים שטייגן!!! מדובר בצעיר שבגיל צעיר התגלש קצת... עשה שטויות... ואז יום אחד הוא התחתן והחיים הכניסו אותו לפרופורציות, ואז כשהגיעו ילדים הוא הבין עוד כמה דברים שפעם הוא פחות הבין, ואתה רואה בן אדם שלאט לאט מבין את האירוע ומבצע שינויים!!! לא!! הוא לא חזר למאה שערים... הוא לא לובש כתונת פסים, וטוב שכך... כי כשאני רואה צ'אלמער אני מיד עובר לצד השני של הכביש... לא!!! הוא נשאר מגולח... הוא נראה מודרני... ויתכן שהוא גם חי ברמת חיים גבוהה... אבל הפלאפון שלו כשר!!! ואתה מיד מבין שזה בעבודה, אתה מיד קולט שהוא הזיע הרבה כדי להגיע למקום הזה!! ושם הוא באמת עלול לבצע עקיפה... אם זלמי יום אחד יגיע לרף השמרנות של הרשי וממקום של הבנה, כאן הוא יעקוף אותו... אבל אל תנסה... כי רק בודדים בודדים מצליחים... והסיכון רב מאוד על הסיכוי...

כזה שחשוב להם באותה מידה להראות להורים שלהם שאנחנו לא!!!! אנחנו לא הולכים בדרך ותקבלו אותי כמות שאני, אתה יודע כמה נערים מתמודדים יש, שיש להם עקרון בדוקא שההורים יראו אותו בקלקלתו, ועל פניו זה נראה שהם עושים את זה להכעיס, אבל אליבא דאמת, זה לא להכעיס, אלא הילד מבקש פה, אבא ואמא תקבלו אותי איך שאני!! והיות ובשלב הזה כאן אני אווז, חשוב לי שתדעו איפה אני, ותקבלו אותי איך שאני... ואילו כאן?? כאן אנחנו באירוע אחר... כאן מגיע הבן שלך ולא חשוב לו להראות לך שהוא לא!!! אלא אדרבה... חשוב לו להראות לך שהוא כן!!! אני כן ירא אלוקים... ולכן אל תזלזל בזה... זה שהוא אומר לך שאני צדיק לא פחות מהרשי... זה לא ניתוק מהמציאות!!!! כי סו"ס לבנימין אין ניסיון להתחתן עם גויה... וליוסף כן יש ניסיון כזה... להרשי שלך אין ניסיון מול אינטרנט!!! הוא לא צריך להחזיק ראש מעל כל הסחי והמאוס... ואילו זלמי שלך כן... ובשביל זלמי שלך להחזיק מעמד ולעצור את העגלה מלהידרדר עוד יותר נדרש ממנו כמויות של יראת שמים לא פחות מהרשי.

שתבין: כשלהרשי יש מידי פעם ניסיון לשמוע קוי נייעס... כמה יראת שמים הוא צריך לגייס בשביל להתגבר על זה? אני לא יודע כמה!!! אבל הכמויות יראת שמים שהרשי צריך לגייס בשביל להמשיך!!!! להמשיך לשמור על הקיים מול כל הקרירות שהוא קיבל באייפון... הוא צריך לגייס צו שמונה של יראת שמים...

בריינדל שלך... כל הכבוד לה... היא ממשיכה ללכת בדרך אמותנו... אבל פעם בחצי שנה כשהיא הולכת לחנות מטפחות, ושם לפתע מגיעים לה מחשבות זרות ויש לה ניסיון לקנות כובע במידה אחת יותר קטנה, כמו השכנות המודרניות (אלו שבמוסדות שלהם לומדים אנגלית והרבי שלהם אומר להצביע בבחירות הטמאות) נו... תגיד לי: בריינדל שלך... כמה יראת שמים היא צריכה לגייס בשביל להתגבר על הניסיון הזה?? לא יודע כמה... מה שבטוח: הגישה שלה עדי!!! שיושבת במשרד הייטק עם כל הפא'רשים... וכל האוירה שמה רדודה ונהנתנית ומתירנית... כל השיח שם זה רק בילויים והגשמה אישית... ושם היא מחזיקה בשארית כוחותיה היא ובעלה ושניהם מבינים שלא!!! יש לנו ערכים... חשוב לנו לגדל ילדים עם ערכים תורניים... חשוב לנו צורה של שולחן שבת... וחשוב לנו שהילדים יראו אבא שמתפלל וקובע עיתים לתורה... אתה יודע איזה אנרגיות של יראת שמים נדרש מאותה עדי לגייס לעומת בריינדל בחנות המטפחות??

זה!!! זה מה שהבן שלך מתכוין כשהוא אומר שאשתו עדי לא פחות צדיקה מבריינדל... כי היות וסו"ס הם כן מחזיקים ראש מעל המים!!! היות וסו"ס כן יש להם קצת ערכים תורניים וזה עולה להם בחיים... אז איפה שהם נמצאים יש להם נאמנות לה' לא פחות מהילדים הצדיקים שלך... והראשון שמגיע לו לקבל מזה נחת זה אתם ההורים!!!!!!

לדעת שגם מהזוג הזה אפשר לרוות נחת... כי ה' רווה מהם נחת... רק שוב?? בסוף בסוף הכדור העיקרי נמצא אצלם!!!!!! אותם זלמי ועדי שמצפים ממך שתבין שהם גם יראי שמים וגם טובים... הם קודם צריכים לבלוע את הגלולה ולהפנים שהם נכשלו!!! איפה הם נכשלו??

יש כשלון!!! אתה נכשלת במבחן נוסח בנימין... אתה נולדת במאה שערים... היית אמור להיות מושלם כמו בנימין או יותר נכון כמו אחיך הרשי... ובמבחן הזה נכשלת... אה... יש לי כעת מבחן נוסח יוסף... נכון... אבל אל תשכח... יוסף לא בחר בניסיון הזה... יוסף לא הגיע בכוחות עצמו למצרים... הוא הגיע לשם בעל כרחו... וממילא זה היה באמת נטו מבחן שנתפר עליו והוטל עליו מלכתחילה... אבל אצלך זלמי... אף אחד לא זרק אותך ממאה שערים... אתה עשית את זה בכוחות עצמך... אגב: אם אני לא צודק, לא אמרתי כלום, אם עברת איזה משהו שלא היה בשליטתך אז אתה יודע שלא דיברתי עליך) ואת הכשלון הזה אתה מוכרח לבלוע!!! כלומר: אם נתרגם את זה למילים פשוטות: אתה חייב לבלוע את זה שהרשי יותר צדיק ממך ובריינדל יותר צדיקה מאשתך- עדי (אתה מבין לבד שפעם קראו לו בילא... גם היא נולדה במשפחה שורשית והיא שינתה לעדי) זה חייב להיות ברור!!!

המשימה שלך זה לבלוע את הגלולה הזו ולקבל אותה!!!!

והיה... אם אתה תסכים לבלוע את זה, ולקבל את המשוואה שהיה לך כשלון במבחן מול האחים שלך... כעת!!!! כעת אנחנו יכולים להתקדם לשלב הבא... כעת אני יכול לפנות להורים שלך... אבא ואמא יקרים: תדעו לכם!!! נכון שזלמי שלכם נכשל אז במבחן שאחים שלו הצליחו בו... נכון שהוא לא קיבל מאה בלהמשיך ללכת בדרך המסורה וכו' וכו'... אבל ההלו... אל תעצרו שם!!!! תדעו לכם שמאז עברו מים בירדן וזלמי שלכם מתמודד יום יום מול העולם הרדוד והשטחי ולפי כל התחזיות הוא היה אמור ממזמן לפרוק עול מצוות ולגדל משפחה חילונית לכל דבר... אבל לא!!! הוא בקנאות מחזיק ראש מעל המים... הוא בקנאות ממשיך לקרא לעצמו משפחה חרדית לייט... ומילא הוא היה מקבל ממכם עידוד וגיבוי רוחני... אבל לא!! איפה... הוא תמיד ימשיך להרגיש שהוא החילוני של המשפחה... ותחשבו שאין לו שום לחץ חברתי או מוסכמות קהילתיות שמחייבות אותו להיצמד ליידישקייט... וגם מתוך המשפחה אין לו מה להפסיד כי מה שהוא יעשה, הוא תמיד ירגיש הרשע הכי גדול במשפחה, ותכל'ס ה'רשע' הזה מתמודד ונחשף יום יום ברשת מול רשעים פי מאה יותר גדולים ממנו, שהם עסוקים בלהראות לו כל הזמן את הכיוון... יאלה... עזוב אותך... אתה לא עובד אצל אף אחד... אתה לא חייב לאף אחד כלום... (וכאן צריך טיפ סיפה לחשב כמה צעדים קדימה את המרי וההתמרדות הפנימית שאם ככה אתם חושבים עלי... אז לכו כולכם לעזאזל... לא חייב לאף אחד כלום... אני לא עובד אצל אף אחד וכו' וכו') אבל לא!!!! הוא ממשיך להחזיק חזק וכן להיצמד לערכים שהוא קנאי להם... הוא ממשיך להיות שומר תורה ומצוות, ולא סתם אלא גאה!! ולא סתם אלא הוא אפילו מתווכח איתכם על זה... עולה לו בחיים שתדעו שאני כן!!! אני כן הולך בדרך הישר... סליחה הורים יקרים... אתם יודעים כמה ילדים יש בדור שלנו, שהם נמצאים בשלב

תיאור מהתלוות שגרתית להפלגה במחיצתו של הרועה הגדול...

זכיתי היום להתלוות ולהצטרף לאחת מההפלגות של הרבי הגדול רבי עקיבא!!! כן... רבי עקיבא כל הזמן מפליג... כל הספנים מכירים אותו... יש לו ישיבה עם מאות סניפים והוא כל הזמן מתנייד מישיבה לישיבה... וכשה פחות או יותר על הציר של מישור החוף רבי עקיבא מעדיף להשתמש בעיקר בשירותי תחבורה ימיים... ומכמה סיבות... וכמובן שהסיבה העיקרית שהפלגה ימית היא יותר מאובטחת וסטבילית משיקולי תומאה וטהרה!!! אמנם אצל רבי עקיבא זה לא כ"כ שיקול... ס"ס רבי עקיבא כמעט תמיד טמא... כי הוא כל הזמן בזמיונות של בית הוראה... 24 שעות סביב השעון!!! אתם תראו שברגע שהספינה תעגון בנמל אשדוד... אתה כבר תראה מרוחק תור של אנשים ומוצי"ם שממתינים עם שאלות דחופות בהוראה... שאלות שמטמאות את רבי עקיבא במקרה הטוב בראשון לטומאה, אבל במקרה היותר גרוע מדובר בטומאת מת של ממש, ולכן ר"ע בדרך כלל טמא מת... כך שלרבי עקיבא לכשעצמו זה לא באמת נפקא מינה... אבל!! הרבה פעמים רבי עקיבא רוצה לישא וליתן עם רבי טרפון או עם רבי אלעזר בן עזריה שהם כהנים!!! וממילא התנועה שלהם הרבה יותר מסורבלת... הם לא יכולים לצעוד בכל שביל כי הם צריכים דווקא את הדרך הסטרילית והבדוקה מטומאת מת... הם לא ניידים כ"כ... הם לא יזוזו קילומטר אחד קדימה בלי לוודא שהדרך לא בדוקה הרמטית מטומאת מת... ולכן!!! כשלא רבי עקיבא חשוב שהם יתלוו איתו לאחד מסניפי הישיבות בשביל הריתחא דאורייתא... אז לכה"פ בשבילם הוא מעדיף לצאת בהפלגה...

יצאנו ביום חמישי!!! אל תדאג... לא מדובר פה בהפלגה ממושכת שמצריכה יציאה מוקדמת ג' ימים קודם השבת... מדובר פה בהפלגה אמנם ממושכת אבל עם כמה וכמה עצירות באמצע... (לדוגמא: יצאנו ביום חמישי בבוקר מיבנה וחכמיה... עלינו על הספינה שם בחולות יבנה... ואחרי שעה ירדנו ביפו! שם יש ישיבה יחסית חדשה של 'רק' 400 זוגות תלמידים... רבי עקיבא ורבי טרפון וראב"ע ירדו לשם ומסרו שמעתא... ענו לשאלות... התירו נדרים... וקיימו שטרות... ומשם חזרו להפלגה והמשכנו עד ציר בני ברק אונז, ולוד... ושם המתינו לרבי עקיבא אלפיים תלמידים שעשו את דרכם מבני ברק עד חוף הים בשביל להקביל פני חכמים... חכמי ישראל ירדו ומסרו תורה ומשם שוב עלינו בכבש הספינה והמשכנו בהפלגה אל תוך הלילה ובאשמורת הבוקר הגענו לקיסריה... גם שם קיימת ישיבה גדולה של יותר מאלף תלמידים!!! ההפלגה עשויה להימשך עד עין דאר (אזור זכרון יעקב) ושיקמונה (אזור חיפה) והסיום יהיה בנמל עכו, שם הספינה תעשה פרסה ושוב נחזור את כל הדרך הזו, עד ציר בני ברק, ורבי עקיבא יחזור לביתו עד הסיבוב הבא של ההפלגה... (יתכן שבפעם הבאה הסיבוב יהיה באמצעות כרכרה... כי ס"ס גם גבת וגם אנטיפרס שניהם לא על הציר של הים, אלא עמוק בפנים שפלת א"י) עכ"פ להצטרף לרבי הגדול רבי עקיבא במסעותיו הממושכות... מעבר לחווייה הרוחנית שבזה... יש המון המון שימוש תלמידי חכמים שנעשה על הדרך... (אגב: תנסה פעם לבדוק כמה פעמים כתוב בגמ' שרבי עקיבא בא בספינה וכמה גופי תורה נלמדו רק כמה שהתחדש שם בספינה, החל מהפרשת מעשר עני באמצעות שכירות, והאתרוג במתנה ע"מ להחזיר, וסוכה שנעקרה ברוח שאינה מצויה, ודף של ספינה וכו')

עכ"פ הפעם נפל דבר!!! וכשהגיע סמוך לשקיעת החמה... חלק מהתלמידי חכמים רצו לטבול כ"י... כי היה איזה מלח בספינה שנגע בהם והם היו ראשון לטומאה... ונכון אמנם שבעוד חצי שעה הספינה אמורה לעגון במקום ישוב ושם יש מקווה קרוב... אבל עד אז כבר יהיה שקיעה... ואז אנחנו עלולים להפסיד את הערב שמש של היום הזה... ורבי עקיבא קרא לי וסימן לי ששם ימיון יש חבית מיוחדת... שהיא קשורה בצד אחד עם שרשרת לספינה ושאינה אקח את החבית ואשלשל אותה לים... ואז ברגע שמי הים יכנסו לתוך החבית... כל מי שרוצה לטבול כעת, יוכל לקפוץ לתוך החבית ותעלה לו טבילה... רצתי מהר לקיים רצון צדיק... לקחתי את החבית!!! יש לציין שהיא הייתה מאוד מאוד כבדה!!! ברגע הראשון היה נראה לי שאין סיכוי שאני אצליח לסחוב אותה... אבל הייתה לי תשוקה עזה לעשות כצויו הצדיק ובכוחות על אנושיים הרמתי את החבית והופי!!! שלשלתי אותה לתוך הים... ואכן מהר מהר כולם רצו וטבלו במקווה בזה אחר זה... הראשון ירד וטבל עלה ונסתפג... השני מיד אחריו... ו... וברגע אנחנו רואים את השמש הולכת ושוקעת וב"ה הספקנו את השקיעה... כולם הספיקו לטבול קודם הערב שמש... יעריב שמשו יאכל בתרומה...

בעוד כמה דקות אנחנו נראה את רבי טרפון מטה וקורא כשיטת בית שמאי ואח"כ הוא יאכל תרומה... לבנתיים חזרתי אצל רבי עקיבא ואמרתי לו שעשיתי את השליחות... הוא התעניין: איך זה היה? האם זה היה קשה?? וענית לי: שהאמת היא שזה היה מאוד מאוד כבד!!! מה...?? רבי עקיבא נדך... מה אמרת... זה היה כבד?? אתה בטוח שזה היה כבד?? כמה כבד?? תראה לי... בקיצור: אמרתי לו זה היה כבד מאוד מאוד!!! אוי אוי... משהו פה לא מצא חן בעיני רבי עקיבא... הוא התחיל לתחקר אותי שתי וערב... ומהר מאוד התברר שהחבית הזו!!! בדרך כלל משמשת כחבית של שתייה... ס"ס אנחנו הרי לא שותים מי ים... לכן אנחנו צריכים להצטייד עם חבית מים... לפני ההפלגה ממלאים את החבית הזו במי באר צלולים... והחבית הזו מלווה אותנו כל ההפלגה... ולקראת סוף ההפלגה שכבר אין חשש למחסור במים... רבי עקיבא הירשה לעצמו לשפוך את המים שבחבית ולשנות את היעוד של החבית!!! עד עכשיו היא שימשה בתור חבית מים... עכשיו תשפוך את תכולת המים המתוקים, ותשלשל את החבית לתוך הים שתתמלא במי ים!!!

דא עקא!!! שאני לא הבנתי ככה... אני לקחתי את החבית עם!!! עם המים שבתוכה!! ושלשלתי אותה בזהירות עם!!! עם המים השאובים שבתוכה לתוך הים!!! המים הישנים נשארו בתוך החבית ומי הים צפו מעליהם... ובחבית הזו כולם טבלו... וכאן התפתח דיון סוער... כי המים שהיו בתוך החבית הם מים שאובים שלא עולה להם טבילה, ואילו המים שמעל החבית זה מי ים שעולה להם טבילה, השאלה היא: האם אנחנו אומרים שהמים שבתוך החבית התערבבו עם מי הים או שהם נשארו... כי אם הם נשארו אז כל אלו שטבלו שם יוצא שזה 'בא ראשו ורובו במים שאובים' וזה אחד מהדברים שחז"ל תקנו שפוסלים את התרומה!!! בקיצור: עם כל הרצון הטוב... ועם כל תחושת הסיפוק שהנח... הספקנו לטבול מבעוד יום, ברגע האחרון ר"ע הורה שלא עלתה להם טבילה!!! והרקיץ של חלה והסלט של תרומה שהשתוקק להשיבץ ולהיכלל באכילת תרומה של ר' טרפון וראב"ע יצטרך להמתין עוד יום נוסף... לא נעים... כבשתי פני בקרקע, אבל רבי עקיבא כבר לימד אותנו שאין אדם עומד על דברי תורה אא"כ נכשל בהם, יש לציין שאף אחד שם בספינה לא היה כ"כ עצוב... כי עצם המקרה והחידוש בדברי סופרים שיצא ממנו היה חביב יותר מיינה של תורה... אז נכון שהפסדנו יין של תרומה דאורייתא, אבל העוילים שהיה בספינה שש ושמה לקבל עוד מימרא חדשה ב'מגירה' של דינא דשלושת לוגין מים שאובים... לאחר חצי שעה עגנה הספינה בחוף... ירדו שם גדולי ישראל והטעונים טבילה הלכו לבור טבילה הסמוך לים שמגודר במסך משום חציצה וטבלו...

כמובן שלא מנענו טוב מבעליו... המימרא החדשה והטריה עשתה כנפיים ותוך דקות ספורות כל מאות האנשים שהמתינו לשיעורו הקבוע של ר"ע, כבר התענדנו, ימים יגידו, ובעוד חצי שנה כשיפגשו זוגות תלמידים בדרך לעדות החודש ביבנה אצל רבן גמליאל, אנחנו נקבל דרישות שלום מכמה כיוונים על החידוש שהתחדש... ואנחנו עכ"פ נוכל לומר שהיינו שם בהוראתו ולידתו של מימרא זו... אשרים ישראל לפני מי אתם מטהרין- אמר רבי עקיבא...

שאור שנטחן לאחר הפסח...

ושוב אני מוצא את עצמי עומד במוצאי פסח בחנות ושואל: האם הגיע קמח שנטחן לאחר הפסח או לא?? ואז מיישהו שם מאחורי קרא לי: תגיד לי: מה הסיפור שלך? מה העניין ב'קמח שנטחן אחר הפסח'?? למה אתה יותר צדיק מכולם?? כולם מסתדרים עם חמץ שנמכר לגוי כדן, ורק אתה הצדיק בסדום... מחפש קמח שנטחן...

וכאן אני מוכרח להציב לעצמי במה, יאמר לשבח!!! שיכולתי לזרם איתו! יכולתי להגיב לו בכעס... כן... אני מחמיר בוה... יכולתי להסתכל עליו בעין עקומה כמו כל חסיד שמסתכל על ליטאי שקונה מצות מוכנה וכמו כל ליטאי שמסתכל על חסיד שקונה לולב ארוז בניילון... אבל כאמור יאמר לשבח! שהייתי כנה ואמרת לי: תקשיבו!!! אתה צודק!!!

אני אגיד לך בשיא הכנות אני מקפיד על 'קמח שנטחן אחר הפסח' נטו ממקום חברתי... לא יודע... זה הקולקציה העדכנית של החומרות בשנים האחרונות ואני זורם על זה...

גם כשקניתי כובע!!! הוא נתן לי כובע שעולה עוד מאתיים שקל והוא אמר לי: זה מה שהולך היום... אמרתי לו: מצטער, מאתיים שקל נוספים אני לא הולך לשלם בשביל מה שהולך היום, ואז הוא הביא לי כובע אחר, והוא אמר לי... הנה... גם זה הולך היום... (איזה פראייר אני... לפני רגע הוא אמר על משהו אחר שזה מה שהולך היום... אבל עובד...) ואוה... זה עולה רק 50 שקל יותר... נו... 50 שקל מ"ע"ם אני מוכן לשלם בשביל מה שהולך היום אבל לא 200 שקל... על אותו משקל: אם מה שהולך היום זה 'קמח שנטחן אחר הפסח', וזה מה שיעשה אותי בעניינים... יאלה... נלך על זה... לכן אני מקפיד... יפה מצידי שאני כנה!!! יש לי לפחות מודעות עצמית שאני יודע להצביע על חומרות מסוימות ולהודות בפה מלא שאני עושה את זה משיקול חברתי!!! בסידור... מותר... העיקר שאני יודע איפה זה ממוקם אצלי...

כי תאר לעצמך שהייתי עושה על זה קופה של גאוה!!! תשמע... אני מחמיר ב'קמח שנטחן אחר הפסח', כי ככה זה אני... תאר לעצמך שאף אחד לידי כבר לא היה עושה מזה עסק ואני הייתי ממשיך להחמיר וממשיך ולא הייתי מסוגל לרדת מהעץ... ואז זה היה נהפך למנהג, והבן שלי כבר לא היה יכול להפסיק את המנהג הזה כי אל תטוש תורת אמן... והכל מאיפה התחיל?? מחוסר מודעות עצמית!!!

אז אם שוב תפגוש אותי בשבוע הקרוב... ושוב תשמע אותי שואל: האם יש קמח שנטחן אחר הפסח? אל תסתכל עלי כאילו אני מתנשא עליך... כאילו אני צדיק יותר ממך... אבל מה שכן יש לי ואתה לא יכול לקחת לי!!! יש לי לפחות מודעות עצמית... תדע לך שאני מקפיד על זה נטו משיקולי חברה... אז צדיק אני לא... כנה אני כן...

אגב: כאן חשוב להדגיש: אי אפשר לזלזל במנהג הזה!!! כי יש לו מקורות ויש קהילות שלמות שמחמירות בוה כי כך הם קבלו... עיקר התסכול שיש לי מעצמי בנושא הזה... למה אני לא מוכן לקנות חמץ שנמכר לגוי כדן?? הרי כל האיסור של חמץ שעבר עליו הפסח זה מדין קנס למי שלא נהג כהוגן, ומי שמכר חמץ לגוי, הרי הוא נהג כדן... אז למה מגיע לו שאנחנו נקנסו אותו?? תשאר את החברה... לא אותי...

המשך - מה הסיפור של 'גואל הדם'...??

(המשך) אלא שעל פי השקפת התורה ערך חיי אדם דוחה את כל התורה כולה!!!! הבעיה היא שבזמננו זה לא היה מובן מאליו... בדיוק כמו שהיום, כבוד התורה וכבוד השבת וכבוד תלמידי חכמים זה לא מובן מאליו, ואנחנו צריכים לתחזק אותו, אם אנחנו לא נשקיע ונטפח את הכבוד שבת וכבוד תלמידי חכמים. אז הם יהיו למרמס כי זה לא מגיע אצלנו בטבעיות!! זה משהו שצריך לעבוד עליו!!

אז על אותו משקל פעם בייחס לערך חיי אדם, פעם ערך חיי אדם זה היה משהו שצריך לתחזק אותו, משהו שצריך לשריין אותו, כי באופן טבעי ערך חיי אדם תמיד היה נדחק לפינה מול כל ערך רוחני אחר...

ולכן!!!! לכן יש מצווה מיוחדת בתורה של גואל הדם!!! ש... שמה זה אומר?? ש... שתשמע חביבי... אתה רואה את שמרל הנעבעך הזה שהולך כעת ברחוב... החיים שלו יקרים!!!! כמה יקרים?? כמו החיים שלך!!!! אם אתה ח'ו הורג אותו, אפילו בטעות... אתה תשלם על זה בחיים שלך... במילים אחרות: המחיר של החיים שלו, זה המחיר של החיים שלך.

רגע... אבל למה מגיע לי למות?? בסה"כ הרגתי אותו בטעות??

אין מה לעשות!!!! זו הדרך היחידה שכלנו לשריין ערך של חיי אדם!!!!

כי... כי בינינו... על כך אני לא מפחד שאתה פתאום תהרגו את עצמך בטעות... כי יש לך את האינסטינקט הטבעי להיזהר שלא למות... אבל מי ישמור על החבר שלך ממך?? (ששוב: היום זו לא שאלה, היום ערך של חיי אדם, זה קדוש אצלנו באופן הכי טבעי, אבל פעם זה היה הערך הכי מודחק) אין לנו ברירה, הדרך היחידה איך לשריין ערך חיי אדם!!! שאפילו בטעות לא יקרה לך שתהרוג אותו, זה שתקח בחשבון, שברגע שאתה הורג אותו בטעות, מישהו פה מקבל סמכות להרוג אותך לא בטעות אלא בכוונה...

זה לא סתירה שאם זה ח'ו יקרה, אנחנו נעמוד לצידך, ואנחנו נעשה שמיניות באויר למנוע ממנו להרוג אותך!!!! כי ס"ס גם החיים שלך יקרים לנו... אבל הדרך היחידה שלנו להציל ביום יום את ערך חיי האדם בערך הכי עליון שיכול להיות זה רק באמצעות האיום הממשי, שתדע לך שאם אתה הורג אותו בטעות, מישהו פה מקבל אישור להרוג אותך בכוונה... אז נא לשמור על ערך חיי אדם... שאפילו בטעות זה לא יקרה,

כלומר: זה שיש מצוה לגואל הדם להרוג את הרוצח!!! זו הייתה עבויידה!! עבודת ה'!! כי אדרבה... מצד הטבע הפשוט... פעם כשמישהו תקע סכין בלבו של כהן צעיר והוא שכב מפרפר, הגיע אבא של ההרוג והוא היה מוטרד שיוציאו את הסכין לפני יציאת נשמה שלא יטמא הסכין... כלומר: האבא ראה את הבן ההרוג שלו כמו אחד שבסה"כ **הקדים** למות לפני כולם, ואילו סכין טמאה במקדש זה טומאת מקדש וקדשיו לנצח!!!! (האם אנחנו מסוגלים להיכנס לראש הזה?? מיותר לציין שח"ל מאד גנו את הולות של שפיכות דמים שהופגנה במעשה הזה... אבל ס"ס זו צורת חשיבה של אדם מהדורות הקודמים, הדגשתי אדם ולא יהודי, כי זה לא בהכרח קשור ליהודי... זה קשור לתפיסה כללית של אנשים מרוממים יותר... ובעיקר פחות נמוכים ושטוחים מאיתנו) וממילא מצד המושכל ראשון הנטיה הייתה לא לעשות יותר מידי עסק... ולכן התורה כן!!!! כן רוצה להציל את זה כנושא!!! לתורה כן חשוב לעשות מזה עסק! ההלו... יש קדושת החיים!!!! מישהו פה מתנו!! יש פה חיים שנגדע!! והתורה מטילה את האחריות להציל את הערך הקדוש הזה על גואל הדם.. היות וזה הקרוב שלך, אתה אחראי להציל את הערך שנגדע כאן ולהציב אותו בראש סולם הערכים, והתורה מעניקה לו את הסמכות לגדוע את חיי הרוצח בשגגה וליצור פה כאוס מתוומן כדי להציב את ערך חיי אדם במקום!

ואי לכך ובהתאם לזאת! כעת תבין מה השתנה מפעם להיום... היום התפיסה היא בדיוק ההיפך ב-180 מעלות... היום ערך חיי אדם זה הערך הכי הכי נעלה שאין לו אח ורע!!! כיום אין שום צורך לתחזק ולהעציץ את הערך הזה, אין שום חשש שמישהו יהרוג ככה בטעות וימשיך הלאה את החיים... אדרבה... כשקורה ומישהו רצה בשגגה... חרב עליו עולמו... ולנו לא נותר אלא לנחם אותו ולחפץ עליו... הסיבה שה-גואל הדם של דורנו כ"כ מחפה על מי שרוצח זה בגלל שמי שרוצח מחפץ יותר מידי טוב את נוראות האסון...

אבל תחשוב שזה היה הפוך!! תחשוב שאותו יהודי שדרס למוות... היה למחרת יוצא לעבוד כרגיל... ממשיך את החיים הלאה כאילו לא היה כלום... האם גם אז המשפחה האבילה הייתה מחפה עליו ומנחמת אותו?? ממש לא!!!! נכון?? אז זהו!! שזו הנטיה שהייתה פעם, ואם גואל הדם לא היה עוצר את שטף החיים ותובע את דם הנרצח... אז ערך חיי אדם היה יורד לשפל שאין כדוגמתו... ולכן תורתנו הקדושה שהיא מלמדת אותנו חוקי חיים ומציבה בפנינו את ההשקפה הנכונה איך לאמוד כל אירוע לפי רצון ה', לכן התורה מעוררת כאוס סביב דם יהודי.

שלא תחשבו בי לרגע!!! אני יודע שהיה מאוד קשה לך בללוע את המשפטים שנתתו כאן... וגם לי קשה להעלות אותם על הכתב... מאוד קשה לדמיין שבדורות עברו, הערך של חיי אדם היה כ"כ זול... זה נשמע כ"כ רע שקשה להעלות את זה אפילו על דל השפתיים והמחשבה...

אבל לצורך העניין... אני רוצה להחזיר לך את הכבוד בחזרה...

יש לי שאלה תמימה: בדור שלנו, איך יכול להיות שיש כ"כ הרבה אנשים שלועגים לכל הקדוש והיקר... לועגים לרוחניות... לועגים לכבוד שמים... והרי בסה"כ הם יודעים שיש בורא לעולם והעולם שייך לו... אז איך כל הערכים הרוחניים שהם אמורים להיות העיקר כ"כ כ"כ מודחקים אצלם לפינה? אה... מה התשובה? התשובה היא פשוטה מאוד:

ברגע שהתרבות המערבית הציבה את האגו בשיא שיא המרכז!!! ברגע שהתפיסה המערבית שהערך היחיד הוא אני ואפסי עוד!!! באופן טבעי כל הערכים הרוחניים מודחקים לפינה... מי הדחיק אותם? האגו שלי!!! אז תחשוב שבדיוק אותו דבר לכיוון ההפוך!! בדיוק כמו שהאגו של החילוני דוחק את כל ערכי היהדות לפינה... ככה כשהיהודי או אפילו גוי, שהייתה לו אמונה דתית והוא הציב את האלוקים במרכז... אוטומטית האגו האישי זז לפינה!! **זה עובד על אותו מנגנון בדיוק!!!!** מישהו אחד אמור לתפוס את כל המרכז ואת המיקוד וחוף ממנו כולם מודחקים לפינה... אז בדיוק שכשהאגו שלי נמצא במרכז, ממילא כל הערכים הרוחניים נדחקים לפינה... אז באותה מידה, בדורות עברו שהערכים הרוחניים היו במרכז, אז האגו נדחק לפינה וממילא גם ערך חיי אדם באופן טבעי נדחק לפינה, (ואם התורה בכל זאת מקדשת את ערך חיי אדם, התורה מוכרחת לתחזק ולהפעיל מנגנון אמינות ואגרסיבי ביותר שיעצים את חיי אדם גם בדם שופכן) עד כאן הסבר שאולי יתיישב על לבך בסוגיית גואל הדם... עד כאן פשעטלאך... עד כאן פחות רלוונטי לדורנו...

אלא!!! שכעת אני רוצה לגשת לנקודה שהיא קצת יותר נוגעת אלינו...

יש אבסורד מאוד מאוד בולט וצורם במדינת ישראל בתקופה האחרונה!!

אם תשים לב: דווקא החילוניים היותר שמאלנים והיותר מנותקים מכל זיק של יהדות... דווקא להם איכפת יותר ויותר מערך חיי אדם!!!

אתה יכול לראות את זה בגישה לחטופים... מי הם אלו שמובילים את ההפגנות לשחרר עד החטוף האחרון? מי הם אלו שלא רגועים מכל חטוף שעדיין נמצא בעזה?? (ואני יודע שאתה ילד שהכל פוליטיקה והכל חותר בשביל להפיל את השלטון... אבל עזוב... אני כעת מדבר אחרי!!! אחרי הקיזוז של ה"כ אחר מעורב בו של הפוליטיקה והאינטרסים, ס"ס יש גם הרבה מאוד אנרגיה אנושית פרטית שתולים שלטים, ומציינים כסאות, וצובעים רכבים בצהוב, אחרי הכל יש פה גם תנועה אנושית של כאב וחמלה ואכפתיות) צריך להיות עיור שלא לראות שיש פה מגמה ברורה שדווקא היותר חילונים והיותר רחוקים מיהדות, הם אלו שיותר איכפת להם ערך של חיי אדם בודד!! הם אלו שיצדדו שצריך להקריב הכל ולוותר על הכל ולעמוד בכל הדרישות, העיקר להציל חיי אדם!!! ואילו ככל שאתה פחות חילוני, ויותר מסורתי ויש לך יותר ערכים נוספים ככה אתה פחות רואה את החטוף ויותר רואה ערכים נוספים... אי אפשר להתעלם מהמשוואה הזו!!! וזה קצת נראה צורם... כי על פניו זה נשמע שיש לחילונים ערך לחיי אדם יותר מאשר לנו... הדתיים והחרדים לדבר ה'... **וכאן מאוד**

מאד חשוב להבחין ולשים לב להבדל התומי בין ערך חיי אדם נוסח חילוני שמאלני, לבין ערך חיי אדם נוסח היהדות והתורה... ההבדל הוא כך: גם לחילוני השמאלני וגם לחרדי שמנהל את בית חולים מעיני השיועה, אצל שניהם ערך חיי אדם מדורג במקום הכי גבוה, אבל ההבדל הוא: שאצל חילוני ערך חיי אדם נובע ממקום של אגו!!! בראש שמאלני... האגו האנושי מוצב במקום כ"כ מרכזי... שאפשר למחוק את כל העולם בשבילו... כשהחילוני השמאלני שומע שיש עדיין חטוף בעזה... זה מקפיץ לו את האגו האנושי!! מה פירוש... יש יצור אנושי בעזה...?? צריך הרגע לשחרר אותו... אה... אבל אם נשחרר אותו זה יכול להחריב את כל המדינה... אז

מה... שכל המדינה תחרב... אני ואפסי עוד!!! (אז כמובן שזה מצטייר לזו ובעיקר לחילוני כדאגה ואכפתיות כי ס"ס הוא לא דואג פה לעצמו אלא לחטוף... אבל בעומק הדברים... הוא מדבר פה מתוך החלון והתפיסה של האגו האנושי שלו!! זה מה שהוא מבין שצריך לעשות אם הוא היה חטוף... כי ככה הוא חי, שהוא נמצא במרכז וכולם פה בשביל לשרת אותו וממילא כשנדרש ממנו חמלה על חטוף בעזה, מצידו שכולם ימותו העיקר שהחטוף ישתחרר, כמובן עד שזה יגע באגו האישי שלו, שאז כולם ימותו כלל החטוף והעיקר שהוא יסתדר) **וכאן אנחנו קצת** מתבלבלים!!! כשאנחנו רואים את הדאגה הכנה ואת האכפתיות של השמאלנים עד החטוף האחרון... אנחנו מצד אחד די מזדהים איתם... כי גם אנחנו מחונכים על דאגה חסרת תקדים לחיי אדם!!! אבל הההלו... לא להתבלבל... יש תהום שמפרידה בינינו!!! אצל החילוני זה יושב על אגו!!! ערך חיי אדם אצלו לא נובע מקדושת החיים אלא ממקום שפל של פסגת האגו!!! אין פה שום מקום להערכה, אותו חילוני שמפנין בעד החטופים ומצידו לתת הכל בשביל להציל חיי אדם... הוא בסה"כ מצפין החוצה את תפיסת האגו האישית שלו!!! זה מה שהוא היה עושה, אם מישהו היה נקרה בדרכו, ורק כעת זה מופנן ממקום של חמלה על מישהו אחר, וזה אולי קצת מרגש, אבל הגאווה והאני ואפסי עוד בוקע פה החוצה לא פחות מהחמלה...

ואילו אנחנו החרדים לדבר ה', שגם אנחנו מחונכים על ערך חיי אדם!! אצלנו זה לא נובע מאגו... זה שצריך לחלל שבת ולאכול ביום כיפור בשביל חיי אדם זה ציווי אלוקי!!! חיים של יהודי זה משהו קדוש!!! (שתבין: לו יצויר שנוול שם ילד יהודי בעזה, והתערב במיליון תינוקות עזתיים, ע"פ הלכה כולנו מחויבים להחיות ולהציל כל ילד עזתי מדין קבוע מחצה על מחצה... כמובן שלמעשה זה לא רלוונטי, כי זו מלחמה שהדינים שלה שונים לגמרי) מיותר לציין שהנפקא מינה הגדולה ביותר באה לידי ביטוי, שאצל יהודי מאמין יש ערך קדוש ללדת ילדים, ולגדל משפחה ברוכת ילדים, ואילו בזמן שאמא יהודיה הספיקה ללדת פעמיים ולהעמיד חיים יהודיים... הרי אותה חילונייה עמדה באותה שעה והפגינה על ערך חיי אדם של חטוף... היא לא מאמינה בלהעמיד חיים... היא לא תתאמן להאריך חיי חולה סופני, היא רק תהיה בהלם איך לא משתקים מדינה שלימה בשביל בן אדם אחד... זה מפריע לה ממקום של האגו האישי שלה!! אין פה שום דאגה ואכפתיות שמעוררת השראה... זה בסה"כ בן אדם שמציף החוצה את תפיסת האגו שלו... מה יקרה ברגע שהאגו שלו יתנגש מול כביש אילון... הוא ישבור את כל כללי המשחק וידרוש שכולם ירקדו לפי החליל שלו...

ולנו אסור ליפול ברגשות חמלה המתעתעת האלו!!! אם תשים לב: הגישה הדמוקרטית באופן כללי מאוד לוקחת ללב כל הוצאה להורג, איזה שיהיה, לא משנה אם הוא חטוף או שהוא מחבל... הם מצידם רוצים לשחרר חטופים בדיוק כמו שצריך לשחרר מחבלים... אל תוציא להורג לא אדם חף מפשע וגם לא מחבל עם דם על ידיים... הדמוקרטיה הזו מאוד משפיעה עלינו... וההרואה ש... שתסכים איתי שהיה קשה לנו ללמוד בסנהדרין תיאור של הוצאה להורג... נכון התכווצת?? נכון אמרת לעצמך: איזה נס שאני לא חי באותם דורות?? איך אנשים מרגישים כשהם חוזרים מלוויה של אדם שלפני רגע הוא היה חי ואנחנו בעצמנו הרגנו אותו?? איפה הלב?? נכון ככה הרגשת??

אז זהו!!! שהטוב לב הזה לא נובע אצלנו מהמקום הטוב... זה נובע מהתרבות המערבית שהציבה לנו את ערך חיי אדם בלי שום ערך לצידו... זו סתם שפלות!! זה סתם אגו וגאווה סרוחה של אדם שמזהה את עצמו כאלוהים שכולם אמורים לשרת אותו!! אדרבה... המקום שבו מתגלה ערך חיי אדם במלא עוצמתו זה דווקא ב-לא תלין נבלתו על העץ כי קללת אלוקים תלוי, יש לנו ערכים ואנחנו עומדים עליהם ושם יש לנו ערך לחיי אדם!! כי ערך אנושי הוא רק בצמוד לעמידה לערכי נצח שמחויבים לבורא, כשהתורה כבר דואגת להציל ערך חיי אדם ולנקום את ההרוג, כאן אנחנו מצויים לדאוג בקנאות עצומה להפריש ערי מקלט כדי להציל את הרוצח, ערך חיי אדם חייב להיות מלווה לערך אמיתי שמרומם מזה!!! לציווי אלוקי שמצווה את הערך הזה וד"ק.

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מקהלת ציון

פְּרִשְׁת שְׁמִינִי - טַמְטוּם הַלֵּב כְּשֶׁקֶץ

"אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם" (ויקרא י"א, מ"ג)

האכילם נבלות וטרפות במשך שלוש עשרה שנה!

כששאלו את הרמב"ם מניין ידע על כך, השיב כי מכיוון שהוא מכיר את בני המדינה ההיא כאנשים ישרים וכשרים, הוא לא הבין כיצד הם שואלים שאלה כזאת שגובלת בכפירה.

הוא שיער כי טמטום ליבם נובע מאכילת מאכלות אסורות, שנאמר בזה "וְנִטְמַתְּם בָּהֶם" (ויקרא י"א, מ"ג) וחז"ל דרשו (יומא ל"ט ע"א): "אל תקרי ונטמאתם אלא ונטמטם".

אולם גם זאת הוא לא הבין, כיצד יתכן שאנשים כשרים והגונים יאכלו מאכלות אסורות?

לפיכך הוא שיער כי השוחט הוא זה שמכשיל את כל בני המדינה, והם אינם יודעים על כך, ואכן כפי ששיער כך היה.

בשביל שנשמתנו תישאר טהורה וזכה ומסוגלת להכיל את קדושת התורה, עלינו להיזהר ולהישמר לא להיכשל בשום נדנדוד וחשש כשרות, קלה כבחמורה.

יהי רצון שכל אכילתנו תהיה בכשרות ובקדושה לעבודתו יתברך.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
רב הקהילה מבשרת ציון

פניני לב

ע"א	כנסת לבת צאת לבת	רבין חס
י"ג	18:39	19:52
ת"א	18:58	19:51
מ"ב	19:00	19:53
כ"ב	18:58	19:51

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה שמואל אימן בן אסתר זרי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב יהודה אריה בן רחל ברכה רונן אברהם וב"מ קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל הענינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי נתנאל בן ג'ינה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רחל בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר יניב בן פרידה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה דרור בן סופיה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן דנימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגטו רחל בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

לעיתים אנחנו לא מסוגלים להבין עד כמה אוכל אסור מזיק לאדם גם כאשר הוא לא מודע לכך ואכל בהיסח הדעת.

הרמב"ן כתב (דברים י"ד, ג') בלשון זה: "כי המאכלים האסורים גסים יולידו עובי ואטימות בנפש".

בכל ספרי הקדמונים, ראשונים ואחרונים, אנחנו מוצאים התייחסות חמורה ביותר לעניין מאכלות אסורות.

תמצית דבריהם היא אחת- כי המאכלות האסורות החודרות לתוך גופו של האדם גורמות לו לקלקול רוחני בלתי הפיך; הן מעוותות את מידותיו, סותמות את צינורות השפע הרוחניים שלו, וגורמות לו לאבד את התשוקה ואש ההתלהבות בתורה ובעבודת השם יתברך.

מין ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל סיפר שכאשר מן הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל הזדמן לוורשה, ראה לראשונה את הספר החסידי הנודע ידגל מחנה אפרים'.

שם בפרשת עקב מביא שמע מסבו מייסד תנועת החסידות, הצדיק רבי ישראל בעל שם טוב זצ"ל, כי פעם שלחו אלפי אנשים בני מדינה אחת מכתב חתום אל הרמב"ם במצרים ובו שאלו שאלה בעקרי האמונה.

בהתחלה הרמב"ם השתמט מלהשיב על שאלתם, ורק הורה לבדוק את כשרות השחיטה במדינתם. הם עשו זאת למרות שהדבר היה תמוה בעיניהם.

הם גילו אחרי בדיקה יסודית כי השוחט

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאלוהי ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונועם בן אורנה ז"ל

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לעילוי נשמת אדי אדוניו מזרחי בן שרה סרח
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאריה חיה בת אסתר נועה בת אסתר ויליד אורי חיים בן שלי

שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב בְּהִלְכָה – סְפִירַת הָעוֹמֵר – חֵלֶק ב'

האם מותר להסתפר או לשמוע מוזיקה בימי ספירת העומר? מתי זמן של ספירת העומר והאם מותר לאכול לפני כן?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רב הקהילה:

תשובה: !

ימי ספירת העומר שבהם אנחנו נמצאים חל בהם אבל לאומי על עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא, שנפטרו בקיצור ימים ושנים. לכן אנחנו מחמירים על עצמנו ונוהגים דיני אבלות: לא מתחתנים, לא שומעים מוזיקה וגם לא מסתפרים עד היום שבו פסקו מלמות שהוא ל"ג בעומר (הספרדים מחמירים עד ל"ד בעומר לעניין נישואים ותספורת).

כאשר יש סעודת מצווה, כגון: ברית-מילה או בר-מצווה, שהוא היום שבו מלאו לנער י"ג שנה, מותר להשמיע מוזיקה. לעניין תספורת הראש וכן גילוח הזקן - יש להחמיר שגברים לא יתגלחו כלל. נשים מותרות בתספורת. מותר לספר ילדים קטנים. אדם שמוכרח להתגלח מכל סיבה שהיא, מוטב שיתגלח בערב שבת קודש לכבוד השבת. **בכל מקרה יעשה שאלת חכם לפני כן.**

המצווה היא לספור תיכף בתחילת הלילה אחרי צאת הכוכבים, לכן יברך מיד כשיזכור ולא ידחה את הספירה. בדיעבד יכול לספור עם ברכה כל הלילה עד עלות השחר. **מקורות:** שו"ע תפ"ט סימן י"ב.

יש אומרים שחצי שעה לפני השקיעה אסור לאכול ארוחה קבועה ורק אכילת עראי של פחות מ'כביצה' פת מותרת. אם התחיל לאכול, יש אומרים שכשיגיע זמן הספירה חייב להפסיק לאכול כדי לברך ולספור. יש אומרים שלא חייב להפסיק. טוב לברך ולספור ואחר כך ימשיך לאכול. **מקורות:** שו"ע תפ"ט סע' ד.

מותר לכתחילה לטעום פירות וכו' לפני ספירת העומר.

מי ששכח ולא ספר כל הלילה, יספור במשך היום עד השקיעה ללא ברכה ובלילות שלאחר מכן יספור בברכה. אם נזכר אחרי השקיעה לפני צאת הכוכבים (זמן צאת הכוכבים הוא שלוש עשרה דקות וחצי זמניות לאחר השקיעה), יספור מיד בלי ברכה. יש מחלוקת האם יכול לספור בשאר הימים בברכה. נוהגים להקל בזה ולכן יכול לספור בשאר הימים עם ברכה. **מקורות:** שו"ע תפ"ט סע' ז-ח.

נוהגים לספור בתפילות שחרית את ספירת העומר ללא ברכה.

בְּטָחוֹן בְּבוֹרָא עוֹלָם

אבי מורי סיפר לי, כי לא מזמן הלך לנחם את בני הרב וסרמן מחיפה, יהודי צדיק שעלה מהונגריה. הוא שמע מפיהם את הסיפור הבא: בצעירותו הרב וסרמן עבד בקצביה גדולה שהיתה תחת בעלות אדם שאינו שומר תורה ומצוות, אבל הוא מכר בשר כשר.

ביום מן הימים הוא מגלה שבעל הקצביה הביא ארגזים של בשר לחנות ללא כל חותמת הכשר. הוא נבהל אבל שמר את הדברים בליבו. לאחר שעה קלה ראה אישה שהגיעה לקנות בשר, הוא ניגש אליה בשקט ואמר לה: "תדעי לך שהבשר היום לא כשר. אל תקני כאן!". האישה שמעה זאת, הודתה לו מקרב לב ועזבה את החנות.

בצד עמד אחד העובדים שאינו שומר תורה ומצוות. העובד שמע את הדברים ורץ להלשין לבעל החנות. האיש כעס מאוד על הרב וסרמן ופיטר אותו מיד. היתה זו שעת צהרים, הרב וסרמן הלך לאיזה בית כנסת סמוך להתפלל מנחה. שם השתפך לפני הקב"ה בתפילה שתהיה לו פרנסה בשפע ויוכל לגדל את ילדיו בדרך התורה והיראה. בסיום התפילה יהודי ניגש אליו ואמר לו: "ראיתי אותך בוכה כל התפילה, האם יש משהו שאני יכול לעזור לך?".

הרב וסרמן סיפר לו: "כעת פיטרו אותי מהעבודה. גם ילדיי גדלים ואני מעוניין להעבירם לתלמוד תורה שנמצא בקריית מוצקין כדי שיקבלו מושגים של תורה ויראת שמיים, אבל אין לי כסף לגור שם ואין לי עבודה". אותו יהודי אמר לו: "אני קבלן ויש לי דירות שאני מוכר בקריית מוצקין, ממש סמוך לת"ת שאתה רוצה לשלוח לשם. אני מוכר לך את הדירה". הרב וסרמן אמר לו: "הלוואי, אבל אין לי כסף". אותו קבלן אמר לו: "קח דירה, כשיהיה לך כסף תשלם לי".

הרב וסרמן תמה מאוד: "למה החלטת לתת לי דירה?". הקבלן אמר לו: "היום אשתי חזרה לבית וסיפרה לי שהיתה בקצביה ויהודי אחד ירא שמיים ניגש אליה ואמר לה בשקט שהבשר טרף. לפי מה שהבנתי, זה היית אתה. לאדם קדוש שכזה שהיה מוכן לסכן את מקום עבודתו אני רוצה לתת דירה". כך הרב וסרמן קיבל דירה בקריית מוצקין. זמן קצר לאחר מכן בס"ד מצא עבודה מסודרת ומכובדת וזכה לגדל משפחה לתפארת. (מעובד מתוך 'קובץ גיליונות')

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

העלון נמצא בחובות גדולים. בעל בית-הדפוס העלה את מחיר ההדפסה בבת אחת ב-220 ₪ לכל הדפסה

מי שיוכל לעזור, תבוא עליו ברכת טוב. למעוניינים לעזור נא להתקשר 052-7652084 או לשלוח מייל PnineEH@gmail.com

קו לעניית 'אמן' ו'אמן יהא שמיה רבה' לאחר שיעור תורה- בזמן אמת מספר פעמים ביום 02-313-7905

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

שאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הצדיק הרב שלמה שטנצל זצ"ל

הרב וסרמן תמה מאוד: "למה החלטת לתת לי דירה?". הקבלן אמר לו: "היום אשתי חזרה לבית וסיפרה לי שהיתה בקצביה ויהודי אחד ירא שמיים ניגש אליה ואמר לה בשקט שהבשר טרף. לפי מה שהבנתי, זה היית אתה. לאדם קדוש שכזה שהיה מוכן לסכן את מקום עבודתו אני רוצה לתת דירה". כך הרב וסרמן קיבל דירה בקריית מוצקין. זמן קצר לאחר מכן בס"ד מצא עבודה מסודרת ומכובדת וזכה לגדל משפחה לתפארת. (מעובד מתוך 'קובץ גיליונות') **הצדיק הרב שלמה שטנצל זצ"ל** - נולד ב-י"ב כסליו ה'תרח"צ (1937). כשהיה בחור למד בישיבת 'תפארת ציון'. בהמשך למד בישיבות פוניבז' 'באר יעקב' וישיבת חברון. בשנת ה'תש"ל (1970) יזם והקים את המבחן הפומבי 'חתן המשנה', חידונים ארציים לנוער במשנה. בהמשך שימש כיו"ר מפעל לימוד משנה יומית והלכה יומית (כיום 'קביעותא'). שימש כראש ישיבת 'פורת יוסף' ברחובות וממקימי הוועדה למען השבת. היה מעורב במאבקים הציבוריים של הציבור החרדי, כגון: הקמת הפעילים, גיוס בנות, ניתוחי מתיים, חילולי קברים, פרסומי שחץ, חילולי שבת ועוד.

גולת הכותרת במפעליו היה קירוב בחורי בני עדות המזרח לתורה הקדושה וללימוד התלמוד מתוך אהבה ומסירות רבה. השתייך לחסידות רדומסק. ענוותן עצום. התבטלותו של רבינו הייתה מפעימה. היה שגור בפיו המשפט: "אני - התלמיד שלך; ואתה - הרב'ה שלי". מאות ואלפי 'רב'ס' היו לרבי שלמה. שאף לתקן את מידותיו וגם עמל רבות כל חייו על כך. מחשבתו היתה על הזולת. נפטר ב-כ"ט ניסן ה'תשע"ג (2013). חי כ-76 שנים. ציונו בבית החיים של נציבי ישיבת פוניבז' בבני ברק.

אביו: ר' יונה (מייסד לימוד משנה יומית והלכה יומית). **אימו:** מרת שבע. **אשתו:** מרת נחמה (בתו של הרב משה הלוי לינשה, רבה של שכונת 'אחוזת שמואל' בחיפה). **ילדיו:** מרת רחל אביגיל, מרת מרים, הרב יונתן, הרב ישראל מרדכי, מרת אסתר. **מרבתינו:** הגאונים ר' אליהו אליעזר דסלר (מח"ס מכתב מאליהו. משגיח בישיבת פוניבז'), ר' שמואל רוזובסקי (ראש ישיבת פוניבז'), ר' חזקיהו משה שמואל שפירא (ראש ישיבת 'תאר יעקב'), ר' שלמה וולבה (מגדולי המשגיחים. שימש כמשגיח בישיבת 'באר יעקב' ובישיבת 'גבעת שאול').

הגאון רבי אליהו מן סיפר: "סיפרתי למרן הגאון רבי חיים קניבסקי זצוק"ל אודות רבינו: לפני עשרות שנים הרב שטנצל עמד בחנות 'יד עזרה' בבני-ברק לקניית מצרכים לשבת. לפתע הוא שומע צעקות רמות מכיוון הקופות. הרב פנה לברר על מה המהומה. הוא ראה אדם חילוני צועק בפראות על אברך חרדי צעיר עדין. החילוני איבד שטר של 50 ₪, סכום עצום באותם ימים. הוא האשים את החרדי בגניבה בטענה שדקות ספורות קודם לכן ביקש מהאברך לפרוט את השטר הגדול והלה ענה כי אין בידו סכום כזה. ניכר היה שהחרדי דובר אמת לאמיתו. החילוני מתוך מצוקתו, טפל עליו עלילה חסרת שחר. עשרות סקרנים התגודדו סביב הניצים כדי לראות איך יתגלגלו הדברים. רבינו לא היה מסוגל לראות את המחזה המביש. הוא שלף מארנקו שטר של 50 ₪, ניגש אל המתפרע ושאל אותו: "האם השטר הזה שלך?!"

החילוני נעץ בו מבט זועם ועוין, תפס את הכסף ופנה לדרכו ללא כל אמירת סליחה ותודה. רבינו ביקש לצאת ולהיעלם מהמקום, אבל אדם שראה מהצד את המתרחש עצר אותו ושאל: 'כיצד אתה מרשה לעצמך לתת למתפרע חילוני סכום כה גדול במתנה בשעה שהוא כלל לא יודע מזה וחושב שהשטר שלו וקרוב לוודאי שבהמשך יגלה את השטר המקורי בתיקו או בבגדיו?! בפרט שאני יודע שכעת אין לך את האפשרות לקנות את המצרכים שרצית?'. הרב השיב בפשטות: 'מצוות 'ואהבת לרעך כמוך' נדירה כגון זו - יקרה לי הרבה יותר!'. פניו קרנו מאושר ומאהבת-ישראל. הוא התבייש על שגילה מעט מגישתו האצילה ומיהר ללכת לבית המדרש". מרן הגר"ח זצוק"ל הגיב בהתרגשות רבה: "יותר מזה כבר לא צריך להגיד דבר נוסף על ר' שלמה שטנצל".

מכתבי-ידו של רבינו אנחנו לומדים על שאיפותיו בתיקון המידות: "להיות שומע ומקבל 'פנימיות' ו'הרגשה' של אחרים גם אם קטנים ממני כביכול. אל תבטח על ה'מבינות' שלך, אלא למד מכל אדם! - איזהו חכם? הלומד מכל אדם! להיות אוהב הנבראים ודורש טובתם להידבקותם בה' וטובתם הגשמית. "לא לראות חיסרון בשני!" כל חיסרון שאני רואה - צריך להיות מיד בתפילה לבורא עולם שיתקן את זה. "עצוב" - להתפלל שה' ימלא את חסרונו וייתן שמחה בליבו. **מידה רעה** - להתפלל שיידיבק בה' וממילא תסור המידה הרעה. לא לחשוב על הרעים ועל מפלתם הגשמית אלא - **"אהבת צדק ותשנא רשע"**. הקב"ה בחר באברהם אבינו ע"ה משום שניסה ללמד זכות אפילו על רשעים גמורים. **"ענוה ושפלות פותרות כנראה את כל בעיות האדם"**: כשאני מכיר שאני השפל מכולם וכולם גדולים ממני מכל סיבה שהיא, עקב מעלת הזולת וקוטני - הרי שאינני רוצה להיות גדול מהשני, וממילא אין תחרות עם אף אדם. בכך אני מקבל גם את עצמי וגם את השני".

בערב פסח של שנת תשס"ח התקיים אירוע נדיר שמתרחש אחת לעשרים ושמונה שנה: מעמד 'ברכת החמה'. רבינו הלך לבית המדרש 'משכנות-יעקב' הסמוך לביתו, שם התקיים המעמד לאחר התפילה כשאלו נלווה נכדו הצעיר בן העשר. לפתע, בעוד הריקודים מתחילים, הוא חש ברע. תוך שניות איבד את שיווי משקלו וצנח לקרקע כשהוא נחבל קשות בפניו ובגופו. בבדיקות שנערכו לאחר מכן התברר כי באותה השעה עבר אירוע מוחי. תוך דקות ספורות יללות של אמבולנסים ניסרו את הרחוב. כוחות הצלה נהרו למקום כדי להעניק לו טיפול רפואי ראשוני.

הנכד שהיה אחוז בהלם עמד בצד בלי יכולת להגיב. לפתע רבינו סימן לו לגשת אליו, כי ברצונו לבקש ממנו דבר מה. הנכד ניגש בחשש וראה את סבו חיוור כסיד, גופו רוטט ורועד, ועל פניו מסכת חמצן גדולה. הוא התקרב לשמוע את דבריו ושמע אותו ממלמל במאמץ מספר מילים שנקטעו שוב ושוב עקב החולשה בה היה שרוי: "בבקשה, תלך לסבתא ותאמר לה שאני מרגיש מצוין. אין לה כל סיבה לדאגה ולחשש. מדובר בחולשה חולפת ורק הפנו אותי לבית-החולים לבדיקות פשוטות". זה מה שהטריד את רבינו בשעה קשה זו.

(הסיפורים מעובדים מאת הרב יצחק סילמן)

נְסִיּוֹן וּשְׂכָרוֹ

גמ"חים \$6,000 עבור השכירות ועבור חובו של אהרל"ה.

לאחר מכן התגלתה אצל בני בן השלש, בעיה חמורה שהצריכה ניתוח רפואי פרטי בעלות \$6,500. שוב נכנסתי למסע של הלוואות נוספות.

בערב ר"ה הייתי עם כל הסכום. קבעתי תאריך לניתוח בשבוע שאחרי סכות. הטמנתי את השטרות בתוך מגבת קטנה והנחתי אותה על מדף גבוה בחדר הכביסה. הודעתי לאשתי שהכסף לניתוח מונח שם כדי שתפקח עליו בשבע עיניים.

באותו ערב ראש השנה אני מקבל טלפון מאחותי. היא ביקשה שאלווה לחברתה סכום של \$6,000 עד ערב סכות. המחשבות התרוצצו בתוכי. אחר כך השבתי לה: "אין לי כח לעמוד בניסיון הזה. אני חייב את הכסף. כבר נפלתי בפח פעם אחת. בבקשה הניחי לי". ובזה סיימתי את השיחה.

בימי ראש השנה נקיפות מצפון ניקרו בתוכי. במוצאי ראש השנה לא יכולתי להישאר אדיש. התקשרתי לאחותי ואמרתי לה שאני מסכים להלוות. קבענו שהלווה יבוא למחרת בבוקר. כאשר באתי להכין את ההלוואה גיליתי שהמדף ריק.

קפאתי במקומי וזעקתי: "היכן המעטפה?". לפתע אשתי נזכרה שהילדים ניקו שם בערב החג וזרקו את הקופסא עם המגבת לצפרדע השכונתית. תוך שניות ספורות, כבר הייתי בתוך הצפרדע שעדין לא התפנתה. אני מתבוסס בתוך כל הלכלוך, מחפש אחרי המגבת.

לאחר חצי שעה של חיפושים, הרמתי את ידי לשמיים ואמרתי: "ריבונו של עולם אני יודע שהכל לטובה, אתה רוצה ללמד אותי שפלות והכנעה, שאני אשען רק עליך, עזור לי להישאר איתן ורגוע מתוך אמונה מחלטת בך, שאני יתרומם על ידי הניסיון הזה, ולא חלילה ההפך".

הרגשתי שרוח חדשה נכנסת בתוכי. המשכתי לחפש כאשר אנשים רבים מביטים בי. אחרי שעה של חיפושים מצאתי את הכסף ב"ה! התחלתי לרקוד משמחה. אלמלא הייתי מסכים להלוות לא הייתי מודע לבעיה. עוד באותו היום הלוואתי.

בערב סוכות ההלוואה שבה לידי. שעתיים לפני החג אהרן ברמן הגיע אלי כשבידו חמש אלף דולר ואמר: "תסלח לי, אתה יודע שהסתבכתי, אבל אתה הראשון שמקבל ממני חזרה".

אחרי סכות, שעתיים לפני הניתוח ביצעו בבני צילומים אחרונים בהם גילו ב"ה שבני בריא לחלוטין ולא זקוק לניתוח. המנתח הישר לא ביקש כסף ואני שבתי לבית מודה לה' מתוך הכרה שכשנותנים לזולת לעולם לא מפסידים. לפעמים הקב"ה מנסה אותנו בניסיונות קשים כדי לרומם אותנו עלינו להישאר חזקים באמונה מתוך ידיעה שה' יתברך צועד עימנו תמיד בכל צעד ושעל והוא פועל את הכל למען טובתנו הנצחית.

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך העלון 'מתיקות הפרשה'. יש בסיפור זה כדי ללמד אותנו כי כאשר האדם עומד בניסיון, אז הוא יוכל לפעמים להבין עד כמה זה היה לטובתו ולתועלתו.

משה דוידוביץ הוא אדם שחי בדקדוקי עניות. הוא מספר: אני לא מאחל דקדוקי עניות אפילו למבקשי רעתי. אבל כשמתבוננים מבינים שעם העוני אפשר להשיג לב נשבר קרוב ותלתי בה' יתברך.

החברותא שלו אהרן ברמן, גם אצלו הפרנסה לא מצויה ברווח. אבל הוא מסתדר יותר טוב ממשה. יש לו דירה משלו ועבודה טובה ואילו משה גר בדירה שכורה ומשכורתו נמוכה.

משה דוידוביץ סיפר: ערב אחד ר' אהרן מתקשר אלי ואומר: "אני צריך אותך דחוף בארבע עיניים". באותו ערב התיישבנו שנינו במרפסת ביתי הקטן והשכור.

"תקשיב טוב", ר' אהרן אמר, "יש לי מצוקה קטנה. אני חייב הלוואה דחופה של 5,000 דולר" - "אהרן, אתה צוחק עלי? בקושי יש לי 50 שקל ואתה מבקש ממני \$5,000?"

"לא משה, לא ביקשתי ממך הלוואה. אני רק רוצה שתחתם לי ערבות על השטר של בעל הגמ"ח". חתמתי לו בלי לברר הרבה. סמכתי עליו שהוא אדם אמין.

בוקר אחד אחרי חצי שנה ללא הודעה מקדמת אהרן נעלם מהכולל. רק לאחר שלושה ימים נודע לי שהוא עבר לגור בעיירה דרומית בשכירות.

"מעניין", הרהרתי, "הוא לא הודיע לי דבר. גם הפלאפון שלו מנותק". יומיים לאחר מכן פתחתי את תיבת הדואר. שם המתינה לי מעטפה. כששלפתי את הדף מתוכה חשכו עיניי: 'מר משה דוידוביץ, הנך ערב קבלן של אהרן ברמן. הלווה מתחמק מלשלם את חובו. הנך מתבקש לסור לבית הדין על מנת לשלם את החוב'.

נשימתי כבדה עלי. מהיכן אני משיג את הכסף הזה? חשתי כוויית ענק שצרבה את ליבי. נתתי אמון מלא בחברי, ועתה הוא בגד בי. ניסיתי למצוא כף זכות אך לשווא.

בסופו של דבר נסעתי לדרום. אחרי מספר שעות של בלוש בס"ד הצלחתי לאתר אותו יוצא מאחד הבניינים. כשהוא ראה אותי פניו קפאו. שאלתי אותו: "אהרל"ה, מה עם הכסף? שלם את החוב!".

הוא ענה: "משה, אין לי כסף. כמה מעסקי קרסו. הבנק עיקל את כל אשר לי". חזרתי לביתי שבר כלי. הבנתי שמוטל עלי לשלם את החוב.

התרוצצתי במשך כמה ימים. הצלחתי להשיג בס"ד דרך

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב יצחק בן רחל ז"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
מאיר מורד בן שושנה ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	יצחק יצקן בן רחל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל
עמירם בן דבורה ז"ל	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	אברהם בן יונה ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל
שני בת אסתר ע"ה	מזל בת שמעון ע"ה	סעידה בת תופחה ע"ה	רפאל בן אסתר ז"ל
מסודי בת חביבה ע"ה	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	עזרא בן אסתר ז"ל
יוסף בר סעדה ז"ל	אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה	יעקב בן אסתר ז"ל	אברהן (אורי) בן רבקה ז"ל
שלום בן אסתר ז"ל	אלון בן סעדה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל	קסאנש בת דגיטו ע"ה
אריה בן מרים ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל	רחל רפאת בת השמת ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה
דוד יצחק בן פרחא ז"ל	שפרה בת פסיה ע"ה	מרים בן אסתר ז"ל	שרה בת נקיש ע"ה
גורג'יה בת נעימה ע"ה	שרה גבריאלי בת נאווה ע"ה	פיבי מלכה בת מזל ע"ה	יעקב בן סלימה ז"ל
אילאור בן פרידה ז"ל		נעמי בת נתון ע"ה	ספירנה תקווה בת נעימה ע"ה
שושנה בת נעמי ע"ה		משה בן רחזה ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל
בנימין בן דב ז"ל		סעדה בת בוסה ע"ה	עפאת בת השמת ע"ה
כל נשמות עם ישראל		בתיה (מרדה) בת שמחה ע"ה	חיים חומטל בן רינה ז"ל
			ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל
			נעימה בת שרה ע"ה

לע"נ

תנצב"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	יצחק בן פנינה ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה	מישא אסתר בת זהרה ע"ה	מסעוד בן יקוט ז"ל
רחמה בת מסעודה ע"ה	סעידה בת תופחה ע"ה	אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל	אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל

גיליון מס' 601 פרשת שמיני
תשפ"ה שנה שלוש עשרה

לעילוי נשמת
הגאון הצדיק רבי מאיר ניסים (מזוז)
בן הרה"ג רבי מצליח צוק"ל הי"ד
שנ"מ הרבנית מרת מאסנה ע"ה
בימי השבעה לפטירתו
תנצב"ה

דברי שי"ה

ממון רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי צוק"ל

בעלי אסופות - במנהגי ספירת העומר

ניגונים להרגיע אנשים לחוצים וחולים

בעל גמ"ח שאל מרבינו, אצלינו בגמ"ח שמים ניגונים ברקע כי אנשים שמגיעים לשם מאוד לחוצים וזה מרגיע אותם האם מותר להשמיע את אותם הניגונים גם בספירה, והשיב רבינו צ"ל בחיך, תשים את המנגינה של אלי ציון ועריה, לא כדאי בימי הספירה, אבל בשאר ימות השנה אפשר להתיר לשמוע ניגונים, ושאלו, חולה שכל פעם ששרים לו הוא שוכח מהיסורין והרופאים אומרים שזה גם מועיל למחלתו האם מותר לנגן לו בכלי בימי הספירה, והשיב, אם הוא צריך את זה, א"כ זה לא שירה אלא רפואה, ושאלו, האם גם לחברים שנמצאים עמו בחדר מותר לשמוע, והשיב, מי שלא צריך לזה כדאי שיצא, ושאלו, בהרבה פלאפונים כשמתקשרים יש ניגוני המתנה האם מותר בספירת העומר, והשיב, באמת הדבר לא טוב וראוי להקפיד ע"ז, ושאלו, מה הדין לשמוע בספירת העומר ניגונים בלי כלי נגינה, והשיב, אסור (מתוך הספר פניני שיח נדפס בדברי שיח גליון קע"ג).

שירים בגן ילדים לבחור שהתארס ואחרי קידוש לבנה

כתב רבינו צ"ל, שלא ישמיעו שירים בגן ילדים אף בקטנים שלא הגיעו לחינוך (מועדי הגר"ח סי' ש' ועי' תשובות הגר"ח ח"ב עמוד תשמ"ד, ששאל, בימי ספירת העומר האם מותר להשמיע לילדים בגן בגילי שנה עד שלוש שנים שירים מטייפ שזה מרגיעם ובעל כרחך גם הנשים הגונות ישמעו, והשיב, אין ראו, ואמר רבינו צ"ל, דלהרגיע התינוק ולילדים קטנים טוב שישיר להם משירי ט"ב ולא יכוין להנות מכך (תורת המועדים סי' תקנ"א ס"ה אות ד), ומה שנהגו חברים בישיבה לשיר לחתן אחר שמתארס אין להתיר בימים אלו, (תורת המועדים סי' תקנ"א ס"ה אות ג), ולענין קידוש לבנה כ' שהמנהג לרקוד טובים מאורות, (אשי ישראל בסוה"ט תשובה ש"מ ובהערה לס' קרא עלי מועד פ"ג הערה ט ותורת המועדים סי' תקנ"א ס"ה אות ג).

אם אסור בחוה"מ פסח, ובליל ל"ג בעומר

נשאל רבינו צ"ל בענין שמיעת ניגון בחוה"מ פסח שהפמ"ג אוסר גם בחוה"מ פסח לנגן מדין אבליות בימי הספירה האם קי"ל כן ואין נהגו רבותינו [עי' בפרי מגדים במשב"ב סי' תצ"ג סק"ב, דריקודין ומחולות רשות יש לאסור בחול המועד פסח, ועי' בא"א סימן תצ"ג סק"א מהא"ר סק"ב שמסופק בניסן עד ראש חדש אייר או מראש חדש סיון עד שבועות אם מותר לעשות רקודין של רשות, ומובא בשעה"צ סק"ד, וי"ל דמבע"ל לא"ר רק אחר החג, ולענין ניגון בכלי שיר בכל חוה"מ עי' בביאור הלכה סי' של"ט ד"ה להקל שהביא בתוך דבריו מספר זכרון יוסף שאוסר לנגן בכלי שיר בחוה"מ והביאורה"ל והמשנ"ב לא גילה דעתו בזה ועי' בהגהות רעק"א על השו"ע א"ח סימן תקמ"ו ס"א אם מותר בכלי זמר עי' שו"ת שער אפרים סי' ל"ו ושו"ת אבן השהם סי' נ"ג, והשיב, לא שמענו, (דולה ומשקה עמוד רכ"א ולמעשה העידו שאמר שאין אבלות נוהג בחוה"מ), ולענין ליל ל"ג בעומר כתב רבינו צ"ל, יש מקילין, וכן לענין תספורת, (דולה ומשקה שם, ובס' הל' חג בחג עמוד פ"ח בהערה הביא דעת מרן הגר"ש אלישיב צ"ל דלדין דממשיכים האבלות אחר ל"ג בעומר מדינא יש להקל גם בליל ל"ג בעומר ומביא שכן שמע מרבינו צ"ל שכבר נהגו להקל גם בליל ל"ג בעומר, וא"ל בנו שלבניו היקל בזה ולציבור לא רצה לגזוז שלא יבא להקל למי שלא מחמיר באבלות אחר ל"ג בעומר, ואמר שכמדומה שהיו שנים שגזזו גם בלילה, וממש"כ שכשחל ביום א' אין להתיר גם במוצ"ש נראה דבכל ליל ל"ג בעומר סבר שאין מגלחין, וצ"ע).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת
אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג צ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל צ"ל
תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☒ 053-3145900

בענין שירה בפה ושירי חזנות בימי הספירה

בענין שירה בפה כתב רבינו צ"ל, שמעתי מאמרו"ר זללה"ה שהמנהג להחמיר בין בין המצרים ובין בספירת העומר אבל לא בשבתות, (קרא עלי מועד פ"ב הערה ו), ולענין ניגון בעת שלומד השיב רבינו צ"ל (שם לענין בין המצרים) לא ראו, ואמר רבינו צ"ל דאמנם גם שירה בפה אסור אבל בעת הלימוד מותר שלא נחשב שיר אלא לימוד אבל להמשך בניגון אין להתיר, (שמענו כן ראינו ח"ב פ"ט סי' ט"ו), ובס' מעשה איש (ח"ז עמוד קנ"א), כתב, היה מי שלמד בבית מדרשו של מרן החזו"א צ"ל בתשעת הימים בניגון, ונכנס א' ואמר לחזו"א שהלה שר בט' הימים אמר לו מרן ז"ל שלא להפריעו ולתת לו, ובתורת המועדים הביא בשם רבינו צ"ל, דיש להקל לשיר בפה ניגונים המעוררים עצבות כשירים על החורבן. נשאל רבינו צ"ל, האם מותר לשמוע שירי חזנות בימי הספירה, והשיב, אסור. (מועדי הגר"ח ח"ב סי' ר"ט). ונשאל רבינו צ"ל, בענין שמיעת ניגונים איטים של דבקות, והשיב, מקפידים לא לשמוע, (ידון משה ט' שאלה י"ח).

ניגון להזכיר כניסת שבת, בסעודת סיום, והכנסת ס"ת

נשאל רבינו צ"ל, אם בימי הספירה מותר להפעיל ניגונים כמה דקות קודם שבת דהוי כדבר מצוה שהציבור ידע מתי שבת, והשיב אולי (מועדי הגר"ח ח"ב סי' ר"כ). השיב רבינו, שמסתמא מותר לנגן בכלי שיר בסעודת סיום השי"ס בספירת העומר, (ידון משה ח"ט תשובה כ'), ונהגו גם כן לרקוד לכבוד שמחת התורה (שיח הסיום אות ט"ו). נשאל רבינו צ"ל, אומרים בשם הרב, שמותר לעשות הכנסת ספר תורה עם תזמורת בספירת העומר כמו בכל ימות השנה ולא צריך להמתין דוקא עד שלשת ימי הגבלה האם זה רק בבית כנסת שאין להם ס"ת או אף ביש להם מה לקרוא רק יש תורם שרוצה דוקא עתה בספירה לעשות כן מאיזה טעם, והשיב רבינו, גם כשיש להם, (בנתיבות ההלכה קובץ מ"ז עמוד קע"א ובידון משה ט' סי' י"א השיב רבינו דבהכנסת ס"ת אפשר לכתחילה, ומצוה הבאה לידך אל תחמיצנה).

לשיר סעודת תנאים ובר מצוה

נשאל רבינו צ"ל לענין לשיר שירי שמחה בסעודת תנאים ובר מצוה, והשיב רבינו, כמדומה שמקילין, (ידון משה ט' שאלה כ"א).

צליל ניגון בטלפון, ובהמתנה כשמתקשר

נשאל רבינו צ"ל, במי שיש לו בפלאפון צליל של ניגון האם אסור בימי הספירה, והשיב, טוב לזהר, [ובפניני שיח נדפס בדברי שיח גליון קע"ג שאל מרבינו בהרבה פלאפונים כשמתקשרים יש ניגוני המתנה האם מותר בספירת העומר, והשיב, באמת הדבר לא טוב וראוי להקפיד ע"ז, וכן בס' ידון משה ט' אות י"ז נשאל בזה, והשיב, זה באמת לא טוב ואסור], ושאלו, על מה שמצוי שמתקשרים למוסדות שיש זמן המתנה ארוך, ובינתיים יש מנגינות בטלפון עד שעונים, האם יש בזה חשש בימי הספירה, והשיב רבינו, שאם לא ניחא ליה בזה מותר, וכתב שם בהערה שכנראה בצלצול פלאפון שבוחר הניגון כן ניחא ליה בזה, ומ"מ כתב שאין ראוי להמתין על הקו זמן ממושך כשמתקשרים לארגוני החסד או ועדות הצדקות וכיו"ב ושומעים שירים ממש עד שעונים, (תשובות הגר"ח ח"ב עמוד תשס"ב). וכשיש מנגינות בניסיעה באוטובוס או בהמתנה בטלפון אי"צ לאטום אזניו דאינו מכוין להנות (תורת המועדים סי' תקנ"א ס"ה אות ה).

לעילוי נשמת הנערה הצנועה והחסודה
מרת סימה ברכה ע"ה
בת כ"ק מרן האדמו"ר מביטשקוב רבנו דוד שליט"א
נלב"ע כ"ז ניסן תשפ"ג
תנצב"ה

יש לכתוב על כחצן קופות נוספות ובהיפוש דברי שי"ה, או בטלפון:

נדדים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310

שָׁנִים קְדוֹנוּנִיּוֹת עַל גְּדוּלַי הַדּוֹרוֹת פֶּרֶק 140

עובדות חדשות ונדיחות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

נדור שָׁנִים קְדוֹנוּנִיּוֹת - השכּוּעוֹת הַבָּאִים בְּעֵזֶה:

בן דודו של החזן איש, הג"ר רבי יצחק שוורץ חתן רבי זמל קרליץ | מהכּוּמֵי יְרוּשָׁלַיִם הָאָנוּ רַבֵּי מוֹדְמֵי הַיָּם זצ"ל | [משנח מאוד מוֹ שִׁיכֵל לְהַמְצִיא לֹט תַּמּוּנַת פְּנֵי]

רבינו הגאון השאנת איה זצוק"ל

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להג"ל

הגאון רבי אברהם רייסנר זצ"ל (י"ב ניסן תשע"ו)

רבי אברהם רייסנר (מבנו הג"ר מתתיהו).

הלכה ולא למעשה

סיפרו בני משפחתו של הג"ר אברהם זצ"ל:

פעם נשאל רבינו הגר"ח אם אשה שנהגה בבית אביה שלא לאכול בפסח מאכלי 'שרויה' ונישאה, ובעלה נוהג לאכול, צריכה התרת נדרים או שלא, והשיב לשואל, תשאל את רבי אברהם רייסנר, יש לו בזה הוראה מהחזון איש.

הלכו אל רבי אברהם, והשיב שלא היה דבר כזה, הוא לא שאל על כך את החזון איש.

משחזר הדבר ונשנה, שאל אותו בנו, איך יתכן שאחרים מעידים ששאלת את החזון איש והנך מכחישי?

ענה רבי אברהם תשובה מאלפת, המעידה גם על זהירותו בהלכה:

אכן, שאלתי, אבל אין ללמוד מזה כהוראה לאחרים.

וכך היה המעשה: כאשר נישאנו החלה אשתי לנהוג ולאכול מאכלי שרויה, כמנהג בעלה, אבל חמי הר"ר יעקב שכטר ז"ל, היה חסר מנוחה מזה, שבתו אוכלת שרויה, ושאלתי את החזון איש, והוא ידע שאם היא תעשה התרת נדרים (א"ה, למרות שאין צורך) הדבר יניח את דעתו, ואכן עשתה התרת נדרים, אבל אין ללמוד מכאן הוראה לאחרים... (נפש יקרה עמוד נ"ט).

תורה ובין אדם לחבירו

סיפרו לרבינו: שמרן החזון איש התבטא פעם, בפני רבי אברהם רייסנר, כי 'שיא שלימות האדם בעולם הזה, הוא לעבור את החיים בלא לפגוע בזולת'.

והגיב על כך רבינו: מדברים אחרי תורה, ובלא תורה לא מתחיל. כלומר, דברי החזון איש נאמרו אחרי שיש בקרבנו כבר תורה ולימוד התורה (ספר כל משאלותיך עמוד רמ"ט).

מחשובי התלמידי החכמים שכל זמן שהזקיני דעתם התווספה עליהן, היה הגאון האמיתי רבי אברהם רייסנר, נולד ו' טבת תר"צ, בצעירותו זכה לקירבה יתירה ממרן בעל ה'חזון איש', ולמרות שהיה בן למשפחה אמידה, ואף נשא את רעייתו שתבדלחטו"א בת הנגיד הרבני הר"ר יעקב שכטר ז"ל, נשא שכמו לסבול עול תורה מנערותו ועד זקנותו, והיה זקן ויושב בישיבה.

במשך שנים רבות למד תורה לשמה עם חברותא בעמקות ויגיעה שאין לשער תוך ביקוש האמת עד לתכלית. גם התרחק מאוד מכל נדנדוד של חטא. נלב"ע סמוך לחג הפסח, "י"ב ניסן תשע"ו.

רבי אברהם רייסנר זצ"ל

העריך מאוד

רבינו העריך מאוד את ר' אברהם זצ"ל, וכשהיו נכנסים בניו שיחיו ומציגים את עצמם, היה מקבלם במאור פנים מיוחד.

תיאור מהווי הכולל בשנותיו הראשונות

סח לנו בנו הג"ר מתתיהו שליט"א מח"ס 'מבוא שערים - ריבית':

"זכורני את שנותיה הראשונות של כולל 'חזון איש'. למדו שם אז חבורה של עשרות אברכים בלבד, רציניים ומופלגים מאוד בתורה ויראה. רבי גדלי' נדל זצ"ל היה נחשב אז מעין ראש החבורה. מידי שבוע ביום חמישי התכנסה החבורה ב'עזרת נשים' של ה'כולל', ובכל פעם אברך אחר היה אומר בתורו 'חבורה תורנית' בפניהם.

'האברכים, שבמשך הזמן התפרסמו כגדולי תורה, היו אז צעירים, והיו מוסרים את החבורה בהתלהבות ובריתחא דאורייתא, כאשר השאר מקשיבים בעירנות ומשתתפים במלוא המרץ, זה בונה והאחר סותר, אחד מקשה והשני מתרץ, כדרכה של תורה.

'גם אבי רבי אברהם ז"ל היה מוסר 'חבורה' מזמן לזמן, והאברכים שתו את דבריו בצמא, בין השומעים היה גם רבינו הגר"ח קניבסקי שהיה אז אברך צעיר'.

'אני זוכר שהוא היה שתקן גדול, הוא לא היה מעיר ומתווכח, רק מקשיב בדומיא לכל דבר תורה, וכשזו הסתיימה הוא שב במהירות לתלמודו, הוא היה שתקן גדול, איני יודע אם היה לו קשר קבוע עם אברך, מלבד ידידו הקרוב רבי בערל וינטרוב, והחברותא לכתובת שונה הלכות, רבי אלעזר צדוק טורצ'ין'.

'מוכרחים לומר בהגינות מעיר הגאון רבי מתתיהו שליט"א, "שאם היו שואלים בשנים ההם, אחד מהאברכים בכולל, מי נחשב מהחשובים בכולל, היו אומרים פלוני או אלמוני, רק לא את רבי חיים קניבסקי... שכן למרות שכולם ידעו על גודל התמדתו ושקידתו, אבל אף אחד מהם לא ידע כמה גדול ועמוק גדלותו בכל מרחבי התורה, רק כאשר יצא ספרו שונה הלכות, החלו אברכי הכולל להבין שהוא שונה ורחוק מאוד מכל האחרים, וכאשר הופיע הספר דרך אמונה, ראה כבר הדור כולו כי הוא חד בדרא"... (וראה עוד בספר הנפלא 'נפש יקרה' עמוד נ"ט).

לקחת בנים עם אמם לים

כתב רבינו בקונטרס הזכרונות (סימן ל"ט, כ') "שאלו אם אשה יכולה לקחת איתה את בנה הקטן לים, ואמר שאם יכולים לזכור כשיגדלו יש למנוע", ובשנים המוקדמות כאשר היה נשאל רבינו על כך, היה עונה את דברי החזון איש, ומוסיף כי בעל המעשה הינו

מערכת 'דברי שיח' חושפת בפרסום ראשון

מכתב תנחומין שכתב הגר"מ מאזוז ראש ישיבת 'כסא רחמים', שהסתלק השבוע באסרו חג של פסח, לבני משפחת מרן זצוק"ל לאחר הסתלקותו, אדר תשפ"ב:

לכבוד האחים היקרים שלא יתפרדו

בני ובנות הגאון המנוח מרא דכולא תלמידא

ר' שמריה חיים קניבסקי זצ"ל

בשבוע שעבר הייתי מאושפז ל"א במעייני הישועה עד סוף השבוע, במחלקה פנימית חדר מס' 14 (בגימט' חיים במס"ק), ולא יכולתי לבקר אצלכם, רק במוצ"ש דברתי כמה

מלים לעילוי נשמתו, ושהיה גיגין על הדור ובפרט על עירו בני-ברק בהבטחה גמורה, שהחזון איש אמר לא יפלו טילים במקום הזה. וכן היה כמה פעמים. וגדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם. ויה"ר שהגאון המנוח יעתיר בעדנו ובעד כל ישראל לישועה קרובה בב"א.

מן השמים תנוחמו

Kisse Rahamim advertisement with logo and contact information.